

The Project Gutenberg eBook of Novelleja Decameronesta, by Giovanni Boccaccio

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Novelleja Decameronesta

Author: Giovanni Boccaccio

Author of introduction, etc.: Werner Soderhjelm

Translator: Joel Lehtonen

Release date: January 6, 2015 [EBook #47886]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NOVELLEJA DECAMERONESTA ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

NOVELLEJA GIOVANNI BOCCACCION DECAMERONESTA

Kirj.

GIOVANNI BOCCACCIO

Suom. Joel Lehtonen

Esipuheen kirj. Werner Söderhjelm

Suomennostyön on teettänyt Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston varoilla rahaston toimikunnan kaunokirjallinen osasto.

Otava, Helsinki, 1914.

SISÄLLYS:

Giovanni Boccaccio ja hänen Decameronensa, kirj. *Werner Söderhjelm*.

Ensimmäinen päivä.

Ensimmäinen kertomus.
Kolmas kertomus.

Seitsemäs kertomus.

Toinen päivä.

Ensimmäinen kertomus.
Toinen kertomus.
Neljäs kertomus.
Viides kertomus.
Kahdeksas kertomus.
Yhdeksäs kertomus.

Kolmas päivä.

Kolmas kertomus.
Kahdeksas kertomus.

Neljäs päivä.

Ensimmäinen kertomus.
Toinen kertomus.
Seitsemäs kertomus.
Kymmenes kertomus.

Viides päivä.

Ensimmäinen kertomus.
Toinen kertomus.
Kahdeksas kertomus.
Yhdeksäs kertomus.

Kuudes päivä.

Neljäs kertomus.
Kuudes kertomus.
Kymmenes kertomus.

Seitsemäs päivä.

Neljäs kertomus.

Kahdeksas päivä.

Kolmas kertomus.
Kuudes kertomus.

Yhdeksäs päivä.
Ensimmäinen kertomus.

Kymmenes päivä.

Kolmas kertomus.
Yhdeksäs kertomus.
Kymmenes kertomus.

Giovanni Boccaccio ja hänen Decameronensa.

Boccaccio on luonut taiteellisen kertomakirjallisuuden, on ensimmäisenä antanut elävälle elämälle sijan kirjallisuudessa, ollut tienraivaajana renessanssin elämänhalun ja ihmistuntemisen ilmaisemiselle sekä ensimmäisenä asettanut realismin, luonnonmukaisuuden, kertomarunouden varsinaiseksi pohjaksi; hän on sen lisäksi ensimmäisenä antanut italialaiselle proosatyyliille sen taiteellisen varmuuden. Siinä lyhyesti hänen merkityksensä ja hänen maailmanmaineensa syyt.

Dante oli ennustanut renessanssia, kooten Jumalaiseen näytelmäänsä ikäänkuin supistetun kuvan keskiajan aatemaailmasta, mutta samalla monin muodoin viitaten eteenpäin. Petrarca ja Boccaccio aloittavat renessanssin, kumpikin innostuneesti antautuen klassillisten kirjailijain tutkimukseen ja humanismin palvelukseen, edellinen sen ohessa luoden uudenaikaisen lemmerunouden ja isänmaallisen lyriikan, jälkimäinen taas kertomarunouden.

Giovanni Boccaccio syntyi 1313, luultavasti syksyllä. Hänen isänsä oli firenzeläinen kauppias, äitinsä kotoisin Parisista, naimaton mutta muuten tuntematon, todennäköisesti jonkun ylhäisemmän ranskalaisen porvarin tytär, johon Boccaccio (Boccaccio vanhempi) asiamatkalla Ranskan pääkaupunkiin oli tutustunut ja jonka hän sitten oli jättänyt: tyttö kuoli luultavasti nuorena, ja siten Boccaccio jo pienokaisena joutui isänsä haltuun.

[Äskettäin on eräs ranskalainen oppinut, Henri Hauvette, Boccaccion syntymän kuusisatavuotispäivän johdosta julkaissut hänestä elämäkerran, joka on omistettu "sen tuntemattoman parisilaisen naisen muistolle, joka v. 1313 antoi elämän Boccacciolle". Kirjassaan tekijä on menestyksellä koettanut osoittaa mitä gallialaista perintöä B:n äiti oli pojalleen jättänyt.]

Isä meni kohta sen jälkeen naimisiin; hän ei näytä enemmän kuin äitipuolikaan miellyttäneen poikaa, joka myöhemmin kirjoittaa kodistaan: "siellä ei koskaan naureta, taikka ainakin hyvin harvoin; talo on pimeä ja kolkko; kylmän, kovan ja ahneen ukon epämiellyttävä näky vaivaa minua alati". Kuusi vuotta hän oli, koulua käytyään, kauppamiehen opissa, mutta kun tämä oli hänelle vastenmielistä, salli isä hänen opiskella oikeustiedettä, jotta hän pääsisi asianajajaksi, mikä ammatti kaupan jälkeen oli tuottavin. Tätä varten lähetettiin nuori Boccaccio Napoliin. Siellä kävi olo hänelle kylläkin hankalaksi, isän taloudellinen asema kun ei millään lailla ollut loistava, ja Boccaccio sai jo nyt kärsiä samaa, mikä tuli häntä vaivaamaan koko hänen ikänsä, nimittäin köyhyyden ja puutteen huolia. Mutta sen sijaan tarjosi Napoli hänelle sielun ja taideaistin ravintoa mitä runsaimmassa määrin. Hovi oli ranskalainen, täynnä oppineita ja runoilijoita, ja kuningas itse, Robert d'Anjou, oli viisas filosofi sekä tieteeseen ja taiteeseen innostunut. Näihin Ranskasta ja Provencesta tulleihin vaikutuksiin yhtyi vaikutuksia Itämaista, joiden kanssa Napoli oli vilkkaassa kauppayhteydessä, kreikkalainen traditsioni muinaisilta ajoilta, joka vieläkin painoi leimansa elämän hienoihin tapoihin, sekä eteläisen hehkuvan luonnon keskellä kehittynyt iloinen maailmankatsomus ja elämänhalu. Boccaccio joutui kohta seurustelemaan nuoren aateliston kanssa, sillä hänen henkiset lahjansa, hänen miellyttävä olentonsa, hänen pienet kokeensa kirjallisuuden alalla olivat hänelle parempana suosituksena tähän piiriin kuin mikään aineellinen rikkaus olisi ollut. Ja sitten hän yhtäkkiä joutui lemмен pauloihin. Eräänä pääsiäislauvantaina hän kohtasi kirkossa — niin hän itse kertoo — ylevän, kauniin naisen, johon heti tulisesti rakastui. Tämä kohta muistuttaa liaksi Petrarcan kertomusta hetkestä, jolloin hän ensi kerran näki Lauran, voidaksensa olla herättämättä meissä epäilyksiä. Mutta pääasiassa juttu sentään on totuudenmukainen. Naisesta ei kuitenkaan ole päästy selville: tavallisesti väitetään, että hän oli itse kuninkaan avioton tytär, Maria d'Aquino, mutta tämä otaksuma ei ole varmojen tietojen tukema. Täydellä varmuudella tiedetään vain, että hän oli hienoa sukua, naimisissa ja alussa Boccacciolle niin suopea kuin tämä suinkin voi toivoa, mutta että hän sitten jätti runoilijan. Onnensa ja huolensa on Boccaccio kuvannut nuoruudenteoksissaan, jotka ovat joko runomuotoisia tahi suorasanaisia pieniä romaaneja, usein liiaksikin noudattaen vanhaa mallia kaikkine vertauskuvineen ja mytologisine aineksineen. Yksi näistä on kumminkin erityisesti mainittava: proosaromaani *Fiammetta*, jolla on suuri kirjallishistoriallinen merkitys, siinä kun ensi kerran annetaan seikkaperäinen psykologinen kuvaus sielun ja tunteiden vaihteista ihmisen rakkauselämässä ja niiden ulkonaisista ilmauksista. Tätä kirjaa vaivaavat, niinkuin muitakin Boccaccion nuoruudentuotteita, liian monet taruopilliset poikkeukset aineesta, toistamiset ja muut pitkävetisyydet, mutta siinä on todellisuutta ja intohimoa siksi paljon, että sen voi sanoa viittaavan suoranaisesti uuden ajan intohimoisimpiin rakkauden analyysiin, sellaisiin kuin Goethen *Wertheriin*. *Fiammetta* on jalosukuinen napolilainen nainen, Panfilo nuori firenzeläinen kauppias, he rakastavat toisiansa sieluineen ja ruumiineen, Panfilo matkustaa pois, luvaten palata, mutta ei tulekaan takaisin, ja *Fiammetta* saa kuulla hänen rakastavan toista naista ja antautuu epätoivoon. Tämä pieni toiminta on esitetty erinomaisella taidolla: Boccaccion käyttämät keinot, näyttääkseen rakastavan mielialoja eri puolilta, muistuttavat kerrassaan uudenaikaisia psykologisten romaanien tyylitemppuja, ja ylipäänsä on harvoin maailmankirjallisuudessa naisen rakkauselämän onnea, levottomuutta ja tuskia yhtä liikuttavasti kuvattu. Aivan uudenaikainen ja inhimillinen on myöskin Boccaccion kuvaus *Fiammettan* miehestä: hiljainen, kunnollinen, kaikin puolin kelpo olento, joka hellästi pitää huolta vaimostaan, kun tämä sairastuu lemменhuoliinsa, eikä aavista mitään pahaa. Mutta kirja ei olisi aikansa lapsi, jollei siinä myöskin tavattaisi puhtaita renessanssiipiirteitä, kuten esim. seuraava, ensimmäisessä kirjassa esiintyvä kuvaus *Fiammettan* unesta, jonka on syytä sanottu muistuttavan jotakin Botticellin freskomaalausta: "Ja tämän ilon täyttämänä, jonka pidin vain omanani, olin istuvinani vihreässä ruohossa niityllä, jota auringonsäteiltä suojeli äsken lehteen puhjenneitten puitten antama varjo. Ja valkeilla käsilläni poimin erilaisia kukkia, joista koko kenttä loisti kirjavanaan, kokosin niitä hameeni laskoksiin ja valitsin niistä yhden toisensa perästä sitoakseni itselleni kauniin seppeleen ja sillä koristaakseni päätäni. Ja siten somistettuna, niinkuin Proserpina, kun Pluto hänet ryösti hänen äidiltään, nousin ja vaelsin laulaen eteenpäin kautta nuoren kevään." — Vielä on lisättävä tämän romaanin ansioihin, että se on täynnä eläviä pikkukuvia Napolin tavoista ja kertomuksen tapahtumapaikoilta, jotka suuresti enentävät todellisuusvaikutusta ja nekin puolestaan tekevät kirjasta realistisen suunnan edelläkävijän.

Useimmat näistä Boccaccion ensimmäisistä teoksista kirjoitettiin valmiiksi Firenzessä, jonne hänen

isänsä oli hänet kutsunut takaisin 1340 vuoden loppupäivinä. Siellä hän nyt eli muutamia vuosia, hyvin tyytymättömänä sekä julkisiin että yksityisiin oloihin, ja etupäässä kirjoitellen sekä lukien vanhoja klassikkoja. Hän tekee pieniä matkoja, muutamien kirjallisuutta harrastavien pikkuruhtinaitten luo, jotka kutsuvat hänet vieraakseen, mutta 1348 hän jälleen on Napolissa, palaten sieltä kuitenkin jo kahden vuoden kuluttua, isänsä kuoleman johdosta. Tällöin, 1350, hän ensi kerran kohtaa Petrarcan Firenzessä ja solmii suuren humanistin ja runoilijan kanssa ystävyysliiton, joka on kestävä kuolemaan asti. Oppineisuutensa ja kaunopuheisuutensa vuoksi käytetään häntä Firenzen lähettiläänä sekä valtiollisissa että muissa asioissa, ja niin käy hän nyt muun muassa Petrarcan luona Paduassa saadakseen hänet muuttamaan Firenzeen, missä hänelle tarjotaan loistava paikka; hän käy Tyrolissa, Baijerin herttuan luona, vieläpä paavinkin tykönä Avignonissa. Tähän aikaan hän myös kirjoittaa *Decameronensa*, erään *Corbaccio* (Korppi) nimisen vihlovan satiirin naisia vastaan — johtuen siitä, että hän oli joutunut erään nuoren ja kauniin lesken narrattavaksi — sekä latinankielisiä runoja ja historiallisia teoksia, ja alkaa laatia Danten elämäkertaa. Hän ylläpitää kirjeenvaihtoa Petrarcan kanssa, nuhtelee häntä m.m. kovasti siitä, että hän oli antautunut Milanon itsevaltiaan Viscontin palvelukseen, mutta käy häntä tervehtimässä ja ryhtyy hänen neuvostaan sekä erään kreikkaa osaavan kalabrialaisen, Leontius Pilatuksen, avulla toimenpiteisiin saadaksensa Homeroon käännettyksi latinankielelle. — Kauniin todistuksen näitten molempien nerojen ystävydestä antaa pari kirjettä, jotka vaihdettiin heidän keskenään erään omituisen tapauksen johdosta. Vuoden 1362 alussa kävi Boccaccion luona eräs salaperäinen henkilö nimeltä Ciani, joka sanoi tuovansa sanan äsken kuolleelta pyhältä Pietro Petronilta: tämä oli näyssä nähnyt taivaan ja helvetin aukeavan ja Jumalan tuomioiden lankeavan ankarina eräiden syntisten ihmisten päälle, joita Cianin nyt piti valmistaa pikaiseen kuolemaan, jolleivät he kääntyisi. Yksi niistä oli Boccaccio, ja hänen piti muka heti luopua runoudesta, s.o. lakata tutkimasta pakanallisia runoilijoita. Boccaccio — joka itse äsken oli niin purevalla tavalla kuolemattomassa novellikokoelmassaan ivailut munkkien taikauskoa — oli vielä siksi paljon keskiajan lapsi, että pelästyi: kuoleman kuva se häntä säikähdytti, sillä kaikessa köyhyydessään hän rakasti hartaasti elämää eikä lainkaan ollut taipuvainen siitä luopumaan. Onneksi hän kuitenkin kirjoitti Petrarcalle, ennenkuin ryhtyi mihinkään päätökseen kummallisen viestin johdosta. Petrarcan vastaus, joka on säilynyt ja jossa Boccaccion kirjeen sisällys on toistettu, on monessa suhteessa merkillinen. Se antaa meille ennen kaikkea erinomaisen kuvan ystävyksien luonteiden erilaisuudesta, todistaen kuinka paljon etevämpi Boccacciota Petrarca oli arvostelukykyyn nähden. Tyynesti ja isällisesti hän neuvoo ystävänsä, niinkuin malttamaton ja hermostunut lasta. Jos Jeesus Kristus on puhunut, hän sanoo, niin se tosiaankin on suuri asia. Mutta kysymys on juuri, onko hän puhunut. Moni sanoo nähneensä Kristuksen, eikä se ole totta. Mitä tämä sanansaattaja on julistanut? Meidän pian tapahtuvan kuolemamme. Mutta senhän jokainen tietää, että elämä on lyhyt. Ja mitä tulee opintoihin, älkäämme antako tietämättömien neuvojen eikä oman lähestyvän loppumme vieroittaa itseämme niistä. Petrarca luettelee laajasti muitakin syitä, joitten pitäisi saattaa hänen ystävänsä järkiinsä, ja pyytää lopulta häntä tulemaan luoksensa asumaan.

Boccaccio rauhoittui eikä myynyt kirjojaan, niinkuin oli uhannut tehdä, eikä myöskään muuttanut Petrarcan luo. Muitakin tarjouksia astua korkeitten herrojen palvelukseen hän hylkäsi, pidättäen itselleen täyden vapautensa. Kerran, kun häntä houkuteltiin Napoliin, missä hän niin hyvästi oli viihtynyt, hän kuitenkin antoi myöten, mutta kärsittyään aivan toista kohtelua kuin mitä oli odottanut hän palasi sieltä viettäen ensin kolme kuukautta Petrarcan luona Veneziassa ja vetäytyen sitten sukunsa pieneen kotikaupunkiin, Certaldoon, missä hän nyt viipyi aina vuoteen 1365, jolloin Firenzen kaupunki taas kysyi hänen palveluksiaan. Hänet lähetettiin uudelleen Avignoniin neuvottelemaan paavin palaamisesta Italiaan, ja kun tämä oli tapahtunut, kävi hän Firenzen puolesta tervehtimässä paavia Roomassa 1367. Vielä kerran sai hänet etelän vetovoima asettumaan Napoliin, muutamien vanhojen ystävien luokse, mutta 1371 hän päätti lopullisesti asettua Certaldoon. Siellä hän viettikin rauhassa parisen vuotta, kunnes Firenzen hallitus 1373 antoi hänelle kunniakkaan tehtävän tulla tulkitsemaan Danten Jumalaista näytelmää niiden pojille, joista runoilija vitsoen tahi ylistäen oli laulanut. Mutta kun sairaus, joka jo oli ahdistanut häntä kovasti Certaldossa, kävi yhä rasittavammaksi ja kun sen ohessa koko yritys kohtasi vastustusta — sillä muutamat pitivät kuolemansyntyä, että ollenkaan kajottiin Danten pyhiin sanoihin — niin Boccaccio itse alkoi pelätä, että oli ryhtynyt liian suureen tehtävään ja että sairautensa oli annettu hänelle rangaistukseksi siitä. Hän luopui muutaman kuukauden kuluttua selittäjätoimestaan, pyytäen anteeksi että oli siihen ollenkaan ruvennut.

Yksinäinen ja ikävä oli nyt sairaan vanhuksen elämä Certaldossa. Lokakuulla 1374 hänet saavutti täällä tieto Petrarcan jo heinäkuulla tapahtuneesta kuolemasta — siinä määrin oli Boccaccio unohdettu, etteivät firenzeläiset ystävät edes muistaneet toimittaa hänelle tätä surusanomaa aikaisemmin. Petrarca oli määrännyt ystävänsä annettavaksi viisikymmentä kultafloriinia (n. 2,400 markkaa), jotta tämä voisi "hankkia itselleen lämpimän talvitakin". Liikutettuna ja kiitollisena Boccaccio muisteli niitä suloisia hetkiä, joita he olivat yhdessä viettäneet. Joulukuun 21 p. 1375 hänkin vihdoinkin pääsi vaivoistaan vapaaksi. Firenzen valtiokansleri, Colluccio Salutati, itse kuuluisa humanisti, valitti, että nyt kaunopuheisuuden molemmat suuret valot olivat sammuneet, ja sanoi Boccacciosta, ettei ollut koskaan nähnyt rakastettavampaa ihmistä kuin herra Giovanni oli.

Millainen Boccaccion suhde hänen loppuiällään oli hänen nuoruutensa teoksiin, käy ilmi siitä, että hän v. 1373 kirjoittaa eräälle nuorelle ystävälleen ja hyväntekijälleen, joka aikoi mennä naimisiin, että tämä pidättäisi talonsa naisia lukemasta *Decameronea*, joka nuorissa, puhtaissa sydämissä voisi saada aikaan mitä pahimpia tuhoja; vielä enemmän siitä, ettei hän koskaan Petraralle puhunut tästä teoksesta: aivan sattumalta Petrarca sai sen myöhään käsiinsä ja käänsi latinaksi Griselda-jutun (X, 10), osoittaaksensa ettei ollut suuttunut siitä, että ystävänsä oli moisen teoksen kirjoittanut! — Tosiasiassa oli tuo Petronin 1362 lähettämä sana Boccaccioon vaikuttanut, niin että hän siitä lähtien alkoi katua entistä elämäänsä ja tuotantoansa, ja kun hän loppuiällään, sairauden sekä puutteen vaikutuksille herkkänä, yhä enemmän taipui uskonnollisiin ja moraalisiin mietelmiin, ei siis ollut kumma, että hän varsinkin *Decameroneansa* piti miltei rikoksellisena tekona.

* * * * *

Ja kuitenkin on juuri tämä novellikokoelma ainoa Boccaccion kirjoista, joka on säilyttänyt hänen nimensä läpi aikojen ja asettanut hänet maailmankirjallisuuden suurmiesten joukkoon.

Puhuessaan ystävälleen sen moraalista heikkouksista Boccaccio sanoi saman, minkä tuhannet ovat hänen jälkeensä sanoneet. Kokoelmassa on, sitä ei käy kieltäminen, sellaisia kertomuksia, jotka eivät ainoastaan aiheensa puolesta ole enemmän kuin arveluttavia, vaan myöskin niissä käytetyn kielen tähden ovat katsottavat epämiellyttävän rivoiksi. Mutta meidän tulee muistaa, että nämä jutut olivat pelkän hovin vuoksi kirjoitetut: kaikki aiheesta johtuneet tilanteet esitetään niissä joko hullunkurisessa taikka ivallisessa valossa, eikä Boccaccio koskaan ollut ajatellut, että niitä voisi käsittää epäsiivyyden yllyttäjiksi, ennenkuin edellämäinitut seikat saivat hänen omantuntonsa rauhattomaksi. Hyvänä todisteena siitä on, että hän omisti ne naisten luettaviksi, "kun heitä vaivasi lemmenkaiho eikä heillä, kuten miehillä, ollut muita keinoja poistaaksensa mielensä huolet", ja vielä parempana se, että hän antaa naisten niitä kertoa. Tähän aikaan ja paljoa myöhemminkin oli, se muistettakoon tätä puolta ajatellessa, käsitys siitä, mitä käy sanominen ja mitä ei, aivan toisenlainen kuin uudempina aikoina; ja onhan meillä kuudenneltatoistakin vuosisadalta esimerkki eräästä ylhäisestä, ylevämielisestä, vieläpä sangen hurskaastakin naisesta — tarkoitan Margaretaa, Navarran kuningatar — joka, kirjoittaessaan sarjan novelleja Boccaccion malliin, käsitteli aiheita ja käytti lausetapoja, jotka panisivat rohkeimminkin meidän aikamme naisen punastumaan.

Missään tapauksessa nämä tällaiset kertomukset eivät muodosta kokoelman pääasiallista sisällystä, kuten usein luullaan, eivätkä edes lukumäärällään voita muita, niitä kun on vain kolmisenkymmentä. Muuten on *Decameronen* sisällys mitä kirjavinta laatua, ulottuen jokapäiväisten temppujen ja ilveilyjen kuvauksista — niinkuin kahdeksantena päivänä kerrotut, joista kaksi, VIII, 3 ja VIII, 6, on tähän käännöskokoelmaan otettu — aina sellaisiin asti, mitkä, kuten viimeinen kertomus Griseldasta (X, 10), käsittelevät miltei uskomattoman jaloja ja ihanteellisia tekoja. Näitten rajojen välille mahtuu sitten eri vivahduksia melkein yhtä paljon kuin novelleja on. Siinä on sellaisia hullunkurisia seikkailuja kuin Andreuccion, joka saapuu Napoliin ostaaksensa hevosia ja palaa sieltä paljaaksi karsittuna, mutta sormessaan erään korkean kirkonmiehen rubiinisormus, eriskummallisella tavalla saatu (II, 5); siinä on hämmästyttäviä, mutta todellisuudesta tuskin paljonkaan poikkeavia juttuja tekopyhyydestä sekä ihmisten taipuvaisuudesta uskomaan kaikenlaista, mitä uskonnon nimessä heille luulotellaan (I, 1, VI, 10); siinä on sellaisia syvämietteisiä kertomuksia kuin vertauskuva kolmesta sormuksesta (I, 3), joka jo Boccaccion käsittelemänä tarkoittaa eri uskontojen samanvertaisuutta ja jota sittemmin Lessing niin valtavasti ja kauniisti on käyttänyt draamassaan *Nathan der Weise*. Ja tällaisten rinnalla on romanttisen mielikuvituksen taikka historiallisen tarinan antamia aiheita, jotka esittävät liikuttavia kohtauksia ihmiselämästä, uhrautuvaa rakkautta ja ystävyyttä, hyveen lopullista voittoa ja kaikista vastuksista selviämistä, joita käsitellessään Boccaccio voi osoittautua yhtä syväksi ja myötätuntoiseksi sielun tutkijaksi, kuin hän leikkillisissä kuvauksissaan on näyttäytynyt tarkaksi todellisuuden havaintijaksi. Muistutan novelleja Antwerpenin kreivistä (II, 2), Ghismondan traagillisesta kohtalosta (IV, 1), Federigon haukasta (V, 9), mainitakseni ainoastaan kuuluisimmat, jotka ovat seuraavassa suomennettuina. Mutta Boccaccion romantiikka menee vielä pitemmälle: se panee hänet kertomaan sulnaanin hovista ja mutkallisista seikkailuista maalla ja merellä, itämaalaisten romaanien tapaisesti (II, 9, V, 1, V, 2, X, 9); se antaa hänen käyttää lemmentuomuksia (II, 8) ja esittää Danten suuren teoksen tapaan erään jutun, jonka ytimenä on houraillevalle mielikuvitukselle esiintyvä näky (V, 8). Useimmat näistä kertomuksista ovat rakkausjuttuja, sillä rakkaus ja kaikki sen vaiheet, koomillisimmista traagillisimpiin asti — siinä on oikeastaan koko *Decameronen* sisällys, ja harvat ovat ne kertomukset, joissa sitä ei jossakin muodossa olisi. Mutta yhtä räikeästi kuin Boccaccio on voinut tuoda ilmi sukupuolien säädettömimmät suhteet, yhtä hienosti hän on tiennyt ylistää rakkauden runollisuutta, sen voimaa ja valtaa (lisään tässä suhteessa vielä viittauksen novelliin IV, 7).

Novelli eli pieni, yksinkertainen kertomus, johon ei mahdu mutkallista juonta eikä suurta henkilöjoukkoa, on kotoisin Itämaista, missä se, tarkoituspäälänsä tavallisesti moraliseeraavana, oli aikaiseen saavuttanut erinomaisen suosion. Sieltä se siirtyi Länsimaihinkin, anastaen itselleen sijan keskiajan latinalaisessa, provensaalisessa ja italialaisessa kirjallisuudessa, käyttäen sekä lainattuja että

omintakeisia aiheita, mutta aina pysyen muodon suhteen — myöskin tämän ollessa runomitallinen — yksinkertaisena ja varsinaista taiteellista käsittelyä kaipaavana. Tästä alkuperäisestä novellikirjallisuudesta on Boccaccio viljalti lainannut aiheita, mutta aina muovailleen ne miltei tuntemattomiksi henkilökohtaisella ja taiteellisella käsittelykyvyllään.

Myöskin mitä novellien ulkonaiseen näyttämöllepanoon — jos niin saa sanoa — tulee, hän seuraa itämaalaisia malleja. Oli näet tavallista, että tällaiset kertomukset asetettiin kehyksen sisään: pantiin joku tahi jotkut henkilöt määrättyssä tilanteessa niitä kertomaan. Noudattaen tätä tapaa Boccaccio keksi novelleilleen seuraavan kehyksen. Siihen aikaan, jolloin Itämaista tullut rutto v. 1348 raivosi Italiassa, sattui, kertoo hän, seitsemän nuorta naista tapaamaan toisensa eräässä Firenzen kirkossa; he päättivät paeta kaupungista pois, ja kolme nuorta herraa, heidän tuttujaan, liittyy heidän seuraansa. Fiesolen kukkuloilla he sitten elävät huoletonta elämää siromuotoisessa palatsissa ja puutarhan kukkivalla nurmella, missä suihkulähde solisee, ja kertovat vuorotellen toisilleen novelleja kymmenen päivän kuluessa, kymmenen kertomusta päivää kohti, ja lopettaen aina "ballatalla", laululla. Rohkeimmat kertomukset eivät suinkaan aina lähde miesten suista ... mutta nämä seitsemän naista ovat muuten hyvin kasvatettuja ja viehättäviä; he punastuvat väliin rivouksista, mutta nauravat useimmiten ilman minkäänlaista tekopyhyyttä niiden lystillisyyksille.

Melkein puolet näistä Boccaccion novelleista perustuvat kirjallisiin lähteisiin. Mutta, kuten jo huomautin, esikuvat ovat täydellisesti muuttuneet, tekijän henki on niihin puhaltanut aivan uutta elämää, ja silloin on tosiasiasa hyvin vähän merkittävää, mistä hän on ensimmäisen sysäyksensä saanut. Pääasia on, minkä persoonallisen leiman hän on niihin painanut ja miten hänen taiteensa niissä ilmenee. Kaikkialla ovat alkuperäisten kertomusten verettömät henkilöt muuttuneet eläviksi olennoiksi, vieläpä tyypeiksi, joiden inhimilliset ominaisuudet eivät suinkaan ole yksistään renessanssian ajan italialaisille kuvaavia. Kaikkialla on alkuperäinen yksinkertainen juoni muuttunut vilkkaaksi elämän kuvaksi, missä ihmiset häärivät silmiemme edessä niinkuin todellisuuden näyttämöllä, puhellen ja nauraen, valittaen ja huokaillen, niin että olemme kuulevinamme heidän ääniänsä. Samalla lailla hän on käsitellyt niitä aineksia, jotka hän sai kansantajuisista taikka paikallisista traditsioneista. Niistä hän on luonut kuvauksia aikansa elämästä tapoineen, ympäristöineen, tekoineen, vieläpä pukuineen ja liikkeineen, jotka opettavat meitä mitä perusteellisimmin tuntemaan neljännen toista vuosisadan jokapäiväistä elämää Italiassa. Mutta suurin hänen taiteensa on kuitenkin silloin, kun hän satiirinsa koko voimalla ruoskii taikka hienolla ivallaan naurettavaksi kääntää henkilöitä ja oloja, joissa hänen mielestään ihmisyyden halveksittavimmat puolet ilmenevät. Olemme jo puhuneet hänen rakkausjutuistaan. Yhtä mielellään hän käy munkkien ja pappien kimppuun, tehden pilkkaa heidän siivottomasta elämästään, heidän sivistymättömyydestään, heidän halpamaisuudestaan. Tämä kaikki oli keskiajan kirjallisuudelle antanut monenlaisia kiitollisen käsittelyn aiheita, mutta ei kukaan ole niin verisesti paljastanut ja silminnähtäviksi esittänyt näitä heikkouksia kuin Boccaccio. Suomenoksesamme löydämme kaksi kuuluisaa tämänlaatuista juttua: toinen (IV, 2) kertoo munkista, joka enkeli Gabrielin hahmossa saa kuulumattomia aikaa, mutta lopulta paljastetaan; toinen (VI, 10) frater Cipollasta, joka herkkäuskaiselle yleisölle luulottelee, että hänellä on enkeli Gabrielin siiven höyhen, ja kun joku veijari on hänen laukkuunsa pannut hiiliä, kekseliäästi väittää, että hän onkin erehdyksestä ottanut mukaansa ne hiilet, joilla pyhä Laurentius paistettiin. Näissä jutuissa esiintyy rahvaan tyhmyys yhtä purevassa valossa kuin munkkien epärehellisyys ja tekopyhyys. Mutta loistavimmin on tämä viimeainittu ominaisuus kuvattuna ser Ciapelletton jutussa, jonka tapaamme heti avatessamme kirjan (I, 1). Tämä oli kuin olikin todellinen henkilö, ja jutun pääpiirteet Boccaccio sai elämästä. Mutta suunnaton liioittelu, joka tekee henkilön niin tyypilliseksi, ja tuo hämmästyttävä loppu, missä petturista tulee pyhimys, ovat tietysti Boccaccion omaa. Ja tämä kertomus saa hyvinkin laajan kantavuuden: siitä ikäänkuin säteilee paljastavaa valaistusta koko keskiajan uskonnolliseen elämään. — Kiltimpi on Boccaccion iva hänen kuvatessaan sellaisia tosiolentoja kuin tyhmyydestään tunnettua Calandrinoa (VIII, 3, VIII, 6), jonka hänen pilansa ympäröi kaikenlaisilla pienillä sattuvilla piirteillä.

Näin luo Boccaccio loppumattoman sarjan ihmiskuvia, jotka esittävät mitä erilaisimpia osia siinä suuressa ihmiskunnan näytelmässä, minkä hänen näennäisesti niin mitättömät, ainoastaan hetken huviksi laaditut juttunsa muodostavat. Tämä näytelmä ei ole tarkoitettu opetuksiksi, eikä sen moraalinen aate ole mikään muu, kuin että elämästä pitää tehdä parasta mitä voi, että rakkaus on ylevä ja pyhä, että ihmisen luonto alkuansa on hyvä, että tämä maa ei ole mikään murheen laakso, vaan täynnä ilon ja nautinnon mahdollisuuksia, jos niitä vain näkee ja tietää käyttää. Mutta juuri tämän opin vuoksi *Decamerone* muodostui renessanssin pyrinölle tienraivaajaksi: se saarnasi elämänhalun ja elämänilon evankeliumia ja asetti ihmisluonnon yksinkertaisimmat, luontaisimmat taipumukset oikeuksiinsa, jotka keskiajan pimeä itsensäkieltämys-oppi oli niiltä ryöstänyt. Ikuisen merkityksensä tämä teos taas sai sen johdosta, että se esittää todellisen elämän iloineen ja itkuineen, esittää tunteita, jotka aina ovat liikkuneet ihmisten povissa ja sentähden aina ovat tuttuja lukijalle, esittää ihmisiä, jotka nekin intohimoineen ja heikkouksineen ovat pysyneet samanlaisina kautta aikojen — ja esittää tämän kaiken suurenmoisella taiteella, joka on säilyttänyt Boccaccion kuvaukset tuoreina halki lähes kuuden vuosisadan ja tehnyt hänestä elävän elämän ensimmäisen, kuolemattoman runoilijan.

ENSIMÄINEN PÄIVÄ

ENSIMÄINEN KERTOMUS.

Ser Ciappelletto pettää väärällä ripillä hurskasta munkkia ja kuolee. Ja vaikka hän eläessään oli sangen huono ihminen, pidetään häntä kuoleman jälkeen pyhimyksenä ja hän saa nimen Pyhä Ciappelletto.

Kerrotaan, että erään Musciatto Francesin, joka oli noussut hyvin rikkaasta ja suuresta kauppamiehestä ritariksi, oli lähdettävä Toscanaan Kaarle Maattoman, Ranskan kuninkaan veljen kanssa, jonka paavi Bonifacius oli kutsuttanut sinne. Ja koska hän tiesi, että hänen asiansa olivat hyvin sekavia, niinkuin kauppiaitten usein ovat, eikä hän niitä voinut helposti ja yhtäkkiä saada kuntoon, niin päätti hän antaa ne useain henkilöiden hoitoon. Ja kaikissa niissä keksi hän keinon, paitsi yhdessä, nimittäin siinä, kuka olisi kyllin pystyvä mies, jolle hän voisi jättää niiden velkain perimisen, joita hän oli antanut joukolle burgundilaisia. Ja syynä tähän epäröimiseen oli, että hän tiesi burgundilaiset riidanhaluisiksi, kehnotapaisiksi ja vilpillisiksi ihmisiksi, eikä hänen muistonsa ensin johtunut, kuka olisi niin katala mies, että hän saattaisi asettaa hänet heidän pahuutensa vastapainoksi ja kuitenkin jossakin määrin häneen luottaa. Mutta kun hän oli tätä kysymystä pitkän aikaa miettinyt, muistui hänen mieleensä viimein muuan ser Ciapperello da Prato, joka kävi usein hänen kotonaan Parisissa. Tämä oli vartaloiltaan pieni, mutta silti keikailija, ja kun ranskalaiset eivät tienneet, mitä Ciapperello merkitsi, vaan luulivat, että se oli lausuttava: Cappello, siis seppele, heidän kieltänsä jäljitellen, niin kutsuivat he häntä, koska hän, kuten sanoimme, oli pienikokoinen, Ciappellettoksi, pikku seppeleeksi, eivätkä Cappelloksi. Ja niinpä hänet tunnettiin kaikkialla nimeltä Ciappelletto, ja harvat tiesivät, että hän oli oikeastaan Ciapperello.

Tämä Ciappelletto oli laadultaan tällainen mies: Hän, joka oli notaari, olisi hävennyt ankarasti, jos yksikin hänen asiapapereistaan, vaikka vähän hän niitä laatikin, olisi huomattu väärentämättömäksi; mutta viimeainuita hän sensijaan olisi tehnyt niin paljon kuin häneltä niitä vaan pyydettiin, jopa aivan ilmaiseksi, kun taas oikeita ei isosta maksustakaan. Vääriä todistuksia hän lausui suurimmasta halusta, sekä pyynnöstä että pyytämättä; ja kun Ranskassa siihen aikaan pidettiin valaa kovin arvossa eikä osattu varoa vääriä valoja, niin voitti hän konnamaisesti kaikissa jutuissa, joissa hänet kutsuttiin uskonsa kautta vannomaan, että hän puhuu totta. Häntä ilahutti tavattomasti, jopa hän sitä alaa suorastaan tutkikin, hommata ystävysten ja sukulaisten ja kenen muitten välille tahansa onnettomuutta ja vihamielisyyttä ja häpeällisiä selkkauksia, ja kuta enemmän pahaa hän näki niistä seuraavan, sitä iloisempi hän oli.

Jos häntä kutsuttiin tekemään murhaa tai muita kunnottomia töitä, ei hän kieltäytynyt koskaan, vaan lähti mielellään; ja monta kertaa hän oli mielihyväkseen osallisena haavoittamassa tai tappamassa omin käsin ihmisiä. Jumalaa ja pyhimyksiä sadattelemaan hän oli mestari, ja jokaisesta pikkuasiasta oli hän niin pikainen vihastumaan kuin kukaan olla saattaa. Kirkossa hän ei käynyt milloinkaan, ja pyhiä sakramenteja hän ivasi kuin mitä halpoja asioita kaikkein hirveimmillä sanoilla; mutta kapakoissa ja muissa häpeällisissä paikoissa hän sitävastoin kävi mielellään ja oleskeli niissä. Naisia hän rakasti niinkuin koira keppiä, mutta eräästä vastakohtaisesta paheesta haki hän huviaan enemmän kuin kukaan surkea mies saattaa. Varastanut ja ryövännyt hän olisi yhtä hyvällä omallatunnolla kuin pyhimys antaa almuja. Syömäri ja juomari oli hän siinä määrin, että sai usein kärsiä tautia kohtuuttomuutensa tähden. Pelissä ja väärän nopan heitossa hän oli oivallinen.

Mutta miksipä olen niin laajasanainen? Hän oli kelvottomin ihminen, mitä on syntynyt milloinkaan.

Hänen pahuuttaan suojeli messer Musciatto mahdollaan ja rikkauksillaan pitkän aikaa, jonka tähden

yksityishenkilöt, joille hän teki sangen usein vääryyttä, ja oikeus, jota hän loukkasi alinomaa, sietivät häntä.

Kun siis tämä ser Cepparello muistui messer Musciatton mieleen ja hän tunsu erinomaisesti hänen elämänsä, niin ajatteli hän, että juuri tuo samainen Cepparello oli mies, jollaista burgundilaisten ilkeys vaati. Ja siksi hän kutsutti suojattinsa luokseen ja sanoi: Ser Ciappelletto, kuten tiedät, olen aikeissa vetäytyä syrjään kaikesta täällä, ja koska minä olen muiden muassa tekemisissä burgundilaisten kanssa, jotka ihmiset ovat pelkkää petosta, niin en tiedä ketään sopivampaa, jolle voisin jättää saatavieni perimisen heiltä, kuin sinut. Ja koska sinulla ei nykyään ole mitään tekemistä, aion minä, jos tahdot siihen suostua, hankkia sinulle jälleen oikeuden suosion ja antaa sitäpaitsi sinulle siitä, mitä saat perityksi, kelvollisen osan.

Ser Ciappelletto, joka tiesi olevansa työttömänä ja sangen suuresti vailla maailman hyvää ja kuuli vielä sen miehen lähtevän pois, joka oli kauan ollut hänen tukensa ja turvansa, teki viivyttelämättä ja melkein hädän pakoittamana päätöksensä ja sanoi, että hän suostuu mielellään.

He sopivat siis asioistaan keskenään, ja kun ser Ciappelletto oli saanut valtuudet ja kuninkaan suojeluskirjan, lähti hän, senjälkeen kuin messer Musciatto oli matkustanut pois, Burgundiin, jossa kukaan ei häntä tuntenut. Ja siellä alkoi hän periä nyt saatavia ja tehdä muuta, mitä varten hän sinne oli mennyt, vastoin luontoaan sangen lempeästi ja ystävällisesti, ikäänkuin säästääkseen kiukustumisen viimeiseksi.

Mutta kun hän tällä tavoin siellä oleskeli ja asui kahden firenzeläisen veljeksien talossa, jotka lainasivat korolle ja osoittivat hänelle suurta kunnioitusta messer Musciatton vuoksi, niin tapahtui, että hän tuli sairaaksi. Silloin haettivat veljekset heti hänelle lääkäreitä ja palvelijoita, jotka häntä hoitaisivat, ja tekivät kaikki, mitä voivat, että hän saisi terveytensä jälleen. Mutta kaikki apu oli turhaa, ja mies-poloinen, joka oli jo vanha ja, mikäli lääkärit sanoivat, säännöttömästi elänyt, tuli päivä päivältä huonommaksi, sillä hänellä oli jo kuoleman tauti. Tästä olivat veljekset suuresti huolissaan, ja kun he eräänä päivänä olivat aivan lähellä sitä huonetta, jossa Ciappelletto makasi sairaana, alkoivat he puhua keskenään hänestä.

Mitä me nyt tuolle teemme? sanoi toinen. Me olemme hänen tähtensä joutuneet pahaan pulaan. Sillä jos toimittaisimme hänet pois kotoamme näin sairaana, niin meitä soimattaisiin ankarasti; ja olisi selvä merkki huonosta älystämme, jos ihmiset näkisivät, että me, jotka otimme hänet ensin luoksemme ja sitten palvelimme ja lääkitsimme huolellisesti häntä, lähettäisimme hänet nyt, kun hän ei ole voinut tehdä mitään, joka olisi meille epämieluisia, sairaana ja kuolemaisillaan yhtäkkiä pois talostamme. Toisaalta jälleen: hän on ollut niin kelvoton ihminen, ettei hän tahdo ripittää itseään eikä huoli mitään kirkon sakramenttia; ja jos hän kuolee ripittä, niin ei ainoakaan kirkko tahdo ottaa hänen ruumistaan vastaan, vaan hänet heitetään ehkä kuoppaan kuin koira. Ja jos hän ripittäisikin itsensä, hänen syntinsä ovat niin monet ja kamalat, että seuraus olisi sama; sillä ei olisi yhtään munkkia tai pappia, joka tahtoisu tai voisi antaa hänelle synninpäästöä, joten hänet anetta saamatta silloinkin heitettäisiin johonkin kuoppaan. Ja jos siten käy, niin alkaa tämän seudun väki, sekä ammattimme tähden, joka heistä on väärää ja jota he panettelevat joka päivä, kuin myöskin halusta meitä ryöstää, sen nähdessään meluta ja huutaa: Näitä Lombardian koiria, joita kirkkokaan ei ole huolinut, emme tahdo enää sietää. Ja he ryntäävät kotiimme, eivätkä ainoastaan meitä ryöstä, vaan riistävät sitäpaitsi ehkä henkemmekin. Joten meidän käy joka tapauksessa pahoin, jos tuo kuolee.

Ser Ciappelletto, joka makasi, kuten sanottu, sen huoneen vieressä, jossa veljekset tätä puhelivat, ja oli tarkkakuuloinen niinkuin näemme sairaiden usein olevan, kuuli kaikki, mitä hänestä sanottiin. Hän kutsutti silloin veljekset luokseen ja sanoi heille: En tahdo, että olette minun tähteni huolissanne tai pelkäätte saavanne minun vuokseni jotain vahinkoa. Minä olen kuullut, mitä te minusta puhuitte, ja olen varma, että kävisi niinkuin sanotte, jos asia kehittyisi teidän luulonne mukaan. Mutta se kehittyi aivan toisin. Olen jo eläessäni tehnyt niin paljon harmia Jumalalle, että jos teen yhden lisää kuolemaisillani, ei se sitä enennä eikä vähennä. Ja sentähden hankkikaa minun luokseni joku oikein hurskas ja kunnon munkki, parhain mitä löydätte, jos niitä täällä on, ja jättäkää asia minun huolekseni. Sillä minä järjestän varmasti sekä teidän että omat asiani niin, että ne ovat hyvällä tolalla ja te voitte olla tyytyväisiä.

Vaikkei tämä herättänytkaan veljeksissä suuria toiveita, menivät he kuitenkin eräasen munkkiluostariin ja pyysivät sieltä mukaansa jotakuta hurskasta ja viisasta miestä, kuulemaan erään lombardialaisen rippiä, joka makasi heidän kotonaan sairaana. Ja heille luvattiin muuan iäkäs veli, elämäntavoiltaan hurskas ja hyvä, joka oli mestari raamatun tuntemisessa ja sangen kunnianarvoisa ihminen ja nautti kaikkien kansalaisten suurta, jopa aivan erikoista kunnioitusta. Ja tämän he veivät mukaansa.

Kun hän tuli huoneeseen, jossa Ciappelletto makasi, ja oli asettunut hänen viereensä istumaan, alkoi hän ensin häntä lempeästi lohdutella. Ja kysyi sitten, kauanko siitä oli, jolloin sairas oli käynyt viimeksi

ripillä.

Ciappelletto, joka ei ollut käynyt ripillä milloinkaan, vastasi: Isäni, minun on ollut tapana käydä ripillä vähintään kerta viikossa, puhumattakaan siitä, että käyn sangen monina viikkoina useamminkin. Mutta nyt täytyy tunnustaa, että siitä saakka kuin sairastuin, josta on kulunut kahdeksan päivää, en ole käynyt ripillä, niin ankarat ovat ne tuskat olleet, joita tauti on minulle tuottanut.

Siihen sanoi munkki: Poikani, sinä olet tehnyt oikein ja jatka vaan sillä tapaa. Mutta nyt näenkin, että koska käyt niin usein ripillä, minulla on sangen vähän vaivaa sinua kuulustella ja tutkia.

Ciappelletto sanoi: Hyvä isä, älkää puhuko niin! En ole koskaan ripittänyt itseäni niin tiheästi ja monesti, etten olisi aina vaan uudestaan tahtonut tunnustaa ylimalkaan kaikkia syntejäni, mitä muistan siitä päivästä alkaen, jolloin synnyin, siihen saakka, jolloin olin ripillä. Ja siksi rukoilen teitä, hyvä isäni, että kyselisitte minulta täsmälleen kaikki, kaikki, aivan kuin en olisi koskaan käynyt ripillä. Ja älkää säästäkö minua siksi, että olen sairas, sillä paljon mieluummin menettelen tätä lihaani vastaan kuin teen sen mieliksi mitään sellaista, joka voisi tuottaa kadotuksen sielulleni, jonka Vapahtajani on kalliilla verellään lunastanut.

Nämä sanat miellyttivät suuresti munkkia, sillä ne näyttivät hänestä ilmaisevan hyvin valmistunutta sieluntilaa. Ja kiiteltyään suuresti mainittuja ser Ciappelletton tapoja hän alkoi kysyä, oliko hän koskaan tehnyt lihan syntiä jonkun naisen kanssa.

Siihen Ciappelletto vastasi huokaisten: Isäni, tässä asiassa minua hävettää puhua teille totta, koska pelkään lankeavani itsekylläisyyden syntiin.

Hurskas veli sanoi hänelle: Puhu vaan rohkeasti, sillä totuutta tunnustaessa ei tee syntiä milloinkaan, ei ripissä eikä muissakaan tilaisuuksissa.

Silloin Ciappelletto vastasi: Koska minua siihen rohkaisette, niin minä sanon sen teille. Minä olen yhtä neitseellinen kuin tullessani äitini kohdusta.

Oi sinua, Herran siunattu! sanoi munkki, siinä sinä olet tehnyt oikein! Ja se teko on luettava sinulle sitä suuremmaksi ansioksi, koska sinulla olisi ollut, jos olisit tahtonut, vapaa valta tehdä aivan päinvastaista, jota taas meillä ja kaikilla niillä, joita joku sääntö sitoo, ei ole.

Ja tämän jälkeen munkki kysyi, oliko hän vatsan synneillä pahoittanut Jumalaa, johon ser Ciappelletto vastasi raskaasti huokaisten: Olen, olen, monta kertaa! Sillä vaikka hänellä oli tapana, paitsi varsinaisena paastoaikana, jota hurskaat ihmiset aina noudattavat, paastota joka viikko vedellä ja leivällä ainakin kolme päivää, niin oli hän silloin, ja varsinkin kestätyään joitakin rukoilemisesta tai toivioretkistä johtuvia vaivoja, juonut vettä sellaisella himolla ja nautinnolla kuin suuret juopot viiniä. Ja monta kertaa oli hän himoinnut semmoista heinistä tehtyä salaattia, jota naiset maantöissä ollessaan valmistavat; ja jonkun kerran oli syönti maistunut hänestä paremmalta kuin se hänen mielestään saisi maistua sellaisesta, joka paastoa hartaa, niinkuin hän teki.

Siihen sanoi munkki: Poikani, nämä synnit ovat luonnollisia ja sangen vähäpätöisiä, enkä siis tahdo, että niiden tähden raskautat omaatuntoasi enemmän kuin on tarpeellista. Jokaisesta ihmisestä, olipa hän vaikka miten pyhä, maistuu ruoka pitkän paaston ja juoma ponnistuksen jälkeen hyvältä.

Oi, sanoi Ciappelletto, isä, älkää puhukokaan näin ainoastaan minua lohduttaaksenne, sillä minä tiedän, niinkuin tekin, että se, mitä ihminen tekee Jumalaa palvellakseen, on hänen tehtävä totuudessa ja sopuisella mielellä. Ja joka menettelee toisin, hän tekee synnin.

Munkki sanoi hyvin tyytyväisenä: Olen iloinen, että sinä olet sitä mielipidettä, ja minua miellyttää suuresti, että sinun omatuntosi on siinä suhteessa puhdas ja hyvä. Mutta sanopas minulle, oletkos tehnyt ahneuden syntiä ja himoinnut enemmän tavaraa kuin oli soveliasta, tai anastanut jotain, mitä sinun ei tullut ottaa itsellesi?

Siihen Ciappelletto vastasi: Isä, en soisi, että ajattelisitte sellaista, vaikka olenkin näiden koronkiskurien talossa. Minä en etsi täällä omia etujani, paremminkin olen tullut tänne heitä varoittamaan ja hillitsemään ja kääntämään tästä inhoittavasta ammatista. Ja uskon, että olisin siinä onnistunutkin, ellei Jumala olisi minua tällä tavoin koetellut. Mutta teidän tulee tietää, että isäni jätti minulle suuren perinnön, josta omaisuudesta minä annoin kohta, kun hän kuoli, suurimman osan Jumalalle köyhäin almuina. Ja sitten olen, sekä henkeäni elättääkseni että auttaakseni köyhiä Kristuksessa, tehnyt pieniä kauppoja, joissa olen koettanut saada voittoja, mutta aina olen tasannut sen, mitä olen voittanut, Jumalan köyhien kanssa, käyttäen puolet omiin tarpeihini ja antaen toiset puolet heille. Ja siksi on Jumala minua auttanutkin niin hyvin, että olen saanut menestymään asiani yhäti paremmin.

Hyvin olet tehnyt, poikani, sanoi munkki; mutta kuules, oletko useasti pikainen suuttumaan?

Oi, sanoi Ciappelletto, se täytyy minun tunnustaa, sellainen minä olen ollut sangen usein. Ja kukapa voisi hillitä itseään, kun näkee kaiken päivää ihmisten tekevän kunnottomia töitä, ei välittävän Jumalan käskyistä eikä pelkäävän hänen tuomiotansa? On ollut monta päivää, jolloin olisin mieluummin ollut kuollut kuin elossa, nähdessäni, miten nuoriso kilvoittelee turhuuden poluilla, kuullessani, miten se kiroilee ja vannoo väärin ja kuljeksii kapakoissa eikä käy kirkossa, vaan vaelttaa paremminkin maailman kuin Jumalan askeleissa.

Munkki vastasi silloin: Poikani, tämä on hurskasta vihaa enkä minä voisi sellaisesta määrätä sinulle parannuksen töitä. Mutta eikö viha ole sinua sattumalta koskaan voinut johdattaa miesmurhaan, tai haukkumaan jotakuta taikka tekemään jotain muuta vääryyttä?

Tähän vastasi Ciappelletto: Voi, herrani, voi, te näytätte minusta olevan Jumalan mies, kuinka voitte te puhua minulle sellaista? Jos minä olisin hiukankaan ajatellut tehdä edes yhtä ainoaa noista asioista, joita mainitsette, kuinka luulette minun voivan uskoa, että Jumala olisi tukenut minua niin kauan? Moiset ovat maantierosvojen ja pahantekijäin töitä, ja aina kun olen sellaisia nähnyt, olen sanonut: Mene, ja Jumala sinut kääntäköön!

Sitten kysyi munkki: Mutta sanopas nyt, poikani, jota Jumala siunatkoon, oletkos koskaan lausunut väärää todistusta lähimmäistäsi vastaan tai puhunut pahaa toisista taikka ottanut jotakin vasten sen tahtoa, jonka omaa se oli?

Olen, hyvä isä, vastasi Ciappelletto, olen minä puhunut pahaa lähimmäisistäni; sillä kerran minulla oli eräs naapuri, joka ei tehnyt muuta kuin pieksi vaimoaan, mikä oli suurinta vääryyttä maailmassa, silloin minä kerran puhuin hänestä pahaa vaimon sukulaisille, niin minua alkoi sääliittää tuo nais-raukka, jota mies aina, kun oli juonut liikaa, muokkasi niin, että Jumala armahtakoon.

Munkki sanoi: No hyvä. Mutta sinä sanoit minulle, että olet ollut kauppias; oletko siis milloinkaan pettänyt ketään, niinkuin kauppiaiden tapa on?

Totisesti, vastasi Ciappelletto, olen kyllä. Mutta minä en tiedä, kuka se oli, sillä kerran vaan eräs mies toi minulle rahoja, jotka hän oli velkaa kankaasta, minkä minä hänelle möin, ja minä panin ne laatikkoon laskematta niitä. Mutta runsaan kuukauden päästä huomasinkin, että niissä oli neljä äyriä enemmän kuin piti olla. Niin ollen minä, kun en häntä enää tavannut, säilytin niitä vuoden, palauttaakseni ne hänelle takaisin, ja annoin ne sitten köyhille.

Munkki sanoi: Tämä on pikku asia; ja hyvin teit, kun käytit ne niin kuin käytit.

Ja paitsi näitä kyseli pyhä munkki häneltä vielä monia muita asioita, joihin kaikkiin Ciappelletto vastasi samaan tapaan. Mutta kun munkki aikoi ryhtyä antamaan synninpäästöä, niin Ciappelletto sanoi: Isäni, minulla on vielä yksi synti, jota en ole teille ilmoittanut.

Munkki kysyi, mikä se oli. Ja Ciappelletto vastasi: Johtui mieleeni, että panin kerran palvelijani lauantai-iltana kello yhdeksän jälkeen lakaisemaan lattiaani, joten en antanut pyhälle Herran päivälle sitä kunnioitusta kuin minun olisi pitänyt.

Oi poikani, sanoi munkki, tämä on mitätön asia.

Ei, vastasi Ciappelletto, älkää sanoko: mitätön asia, sillä sunnuntaita täytyy ehdottomasti kunnioittaa, koska juuri sinä päivänä meidän Herramme nousi ylös kuolleista.

Silloin sanoi munkki: No, oletko mitä muuta rikkonut?

Olen, hyvä mestari, vastasi ser Ciappelletto; minä kerran ajattelemttomuudessani sylkäisin kirkossa.

Munkki alkoi nauraa ja sanoi: Poikani, sellaisesta ei tarvitse olla millänsäkään. Mekin, jotka olemme hengen miehiä, siellä pitkin päivää syljeskelemme.

Siihen vastasi Ciappelletto: Mutta siinä te teette sangen rumasti, sillä mitään ei tule pitää niin siistinä kuin sitä pyhää temppeeliä, jossa Jumalalle annetaan hänen uhrinsa.

Ja lyhyesti sanoen: sellaisia asioita Ciappelletto tunnusti hänelle paljonkin, ja viimein hän alkoi huokailla ja sitten katkerasti itkeä, sillä sellaista hän osasi tehdä, milloin vaan tahtoi.

Silloin kysyi pyhä munkki: Poikani, mikä sinulla on?

Ser Ciappelletto vastasi: Voi minua, mestari, sillä vielä minulla on yksi synti, jota en ole koskaan tunnustanut, niin kovasti minä häpeän sitä sanoa. Ja joka kerta, kun sitä muistelen, itken minä niinkuin nyt näette, ja minusta on aivan varmaa, ettei Jumala voi mitenkään antaa minulle armoaan, kun tein sen

synnin.

Silloin sanoi hurskas munkki: No, no, poikani, mitäs nyt puhut! Vaikka kaikki synnit, mitä ihmiset yhteensä kuunaan ovat tehneet tai mitä kaikki ihmiset vielä tekevät niin kauan kuin maailma kestää, olisi koottu yhteen ainoaan ihmiseen, ja hän olisi niin katuva ja ahdistettu kuin nyt näen sinun olevan, niin suuri on Jumalan laupeus ja armo, että hän antaisi hänelle mielellään anteeksi, jos hän ne tunnustaisi. Sano siis se vaan rohkeasti.

Silloin sanoi Ciappelletto yhä katkerasti itkien: Ei, rakas isä, minun syntini on liian suuri, ja tuskin jaksan uskoa, että Jumala antaa sitä milloinkaan minulle anteeksi, elleivät teidän rukouksenne sitä saa aikaan.

Silloin sanoi munkki: Sano se vaan rohkeasti, sillä minä lupaan rukoilla Jumalaa sinun puolestasi.

Ser Ciappelletto itki yhä eikä sitä sanonut, vaikka munkki rohkaisi häntä puhumaan. Mutta pidettyään pitkän aikaa munkkia jännityksessä hän huokaisi viimein raskaasti ja sanoi: Isäni, koska lupaatte rukoilla Jumalaa edestäni, niin minä sen sanon. Kuulkaa siis, että tuollaisena pikkuisena poikana minä kerran kirosin äidilleni.

Ja sen sanottuaan hän alkoi taas ääneensä itkeä.

Silloin sanoi munkki: Oi poikani, onko tämä nyt sinusta niin suuri synty. Ah, ihmiset kiroavat kaiken päivää Jumalaakin, ja Hän antaa kuitenkin mielellään sille anteeksi, joka katuu häntä kironneensa. Ja sinä et usko, että hän leppyy sinulle tästä! Älä itke, vaan ole turvassa, sillä totisesti, vaikka sinä olisit yksi niistä, jotka naulitsivat hänet ristiin, niin hän antaisi sinulle anteeksi, kun kadut niinkuin näen sinun tekevän.

Ciappelletto vastasi: Voi isäni, mitä te puhutte? Omalle, rakkaalle mammalleni, joka kantoi minua ruumiissaan yhdeksän kuukautta yötä ja päivää ja kanniskeli sylissäänkin satakin kertaa, kovin pahoin tein, kun kirosin hänelle, ja liian suuri synty se on. Ja jos te ette rukoile Jumalaa puolestani, niin en voi saada sitä anteeksi.

Kun munkki nyt näki, ettei Ciappellettolla ollut enää mitään sanottavaa, niin antoi hän hänelle synninpäästön sekä siunauksensa ja piti häntä suorastaan pyhimyksenä, sillä hän uskoi täydellisesti, että se, mitä Ciappelletto oli puhunut, oli totta.

Ja kukapa ei olisi sitä uskonut, kuullessaan miehen kuolemaisillaan puhuvan sellaista? Ja kaiken lopuksi munkki sanoi hänelle vielä: Ser Ciappelletto, Jumalan avulla te kyllä paranette. Mutta jos kuitenkin kävisi niin, että Jumala kutsuisi teidän siunatun ja aivan otollisen sielunne luokseen, niin suvaitsisitteko, että teidän ruumiinne haudattaisiin meidän kirkkoomme?

Tähän Ciappelletto vastasi: Kyllä, isäni; enkä tahtoisikaan nyt joutua muualle, koska te olette luvannut rukoilla Jumalaa minun puolestani, paitsi sitä, että minä olen aina kunnioittanut erikoisesti juuri teidän veljeskuntaanne. Ja siksi pyydän teitä, että kun nyt menette takaisin luostariinne, pitäisitte huolta siitä, että minulle lähetetään Herran totista ruumista, jonka olette aamulla alttarilla pyhittäneet. Sillä, vaikka en olekaan sen arvoinen, aion teidän luvallanne nauttia sitä ja sitten saada myöskin pyhän ja viimeisen voitelon, niin että joskin olen syntisenä elänyt, edes kuolen kristittyinä.

Pyhä mies sanoi, että se oli hänestä suuresti mieleen ja että Ciappelletto oli oikeassa, sekä lupasi pitää huolta siitä, että ehtoollinen hänelle kohta lähetetään. Ja niin tapahtui.

Veljekset, jotka pelkäsivät suuresti, että Ciappelletto pettää heitä, olivat asettuneet erään väliseinän viereen, joka erotti sen huoneen toisesta, missä Ciappelletto makasi, ja kuulivat ja ymmärsivät asiaa seuratessaan kaikki, mitä ser Ciappelletto sanoi munkille. Ja heille tuli monta kertaa, kun he kuulivat, mitä kaikkea hyvää tämä ilmoitti tehneensä, niin kova halu nauraa, että olivat pakahtua. Ja he puhuivat keskenään: Mikä on tuo mies, jota ei vanhuus, ei sairaus eikä kuolema, jonka hän näkee niin lähellä, eikä edes pelko Jumalan edessä, jonka tuomiolle hän voi odottaa tuokion päästä joutuvansa, ole voinut kääntää pahuudesta, eikä saada häntä tahtomaan kuolla toisin kuin hän eli.

Mutta kun he kuulivat Ciappelletton selvittävän asiansa niin, että hänet otettaisiin haudattavaksi kirkkoon, niin eivät he muusta välittäneet.

Vähän sen jälkeen Ciappelletto nautti ehtoollista, ja kun hän huononi tavattomassa määrin, sai hän viimeisen voitelukin. Ja kohta iltasoiton jälkeen samana päivänä, jolloin hän oli suorittanut kauniin rippinsä, hän kuoli.

Niin ollen veljekset sopivat, miten pitää hänelle hänen omilla varoillaan kunniakkaat hautajaiset, ja lähettivät sanan munkkien olinpaikkaan, että nämä tulisivat samana iltana toimittamaan yömessun,

niinkuin tapa vaati, ja sitten aamulla noutamaan ruumista. Ja he järjestivät kaikki kuntoon, mitä siinä tarvittiin.

Kun hurskas munkki, joka oli Ciappelletton ripittänyt, kuuli, että hän oli kuollut, meni hän luostarin priorin puheille ja soitti sitten kokoukseen ja todisti paikalle saapuneille veljille, että ser Ciappelletto oli ollut pyhimys, niinkuin hän oli hänen ripistään huomannut. Ja koska hän uskoi, että Isä Jumala oli tekevä hänen kauttansa vielä paljon ihmeitä, sai hän heidät vakuutetuiksi siitä, että hänen ruumiinsa oli tuotava sinne kaikkein suurimmin ja hartaimmin kunnianosoituksin.

Siihen priori ja muut herkkäuskoiset munkit suostuivat. Ja illalla menivät he kaikki sinne, missä Ciappelletton ruumis oli, ja pitivät sen ääressä suuren ja juhlallisen kuolinmessun, ja lähtivät seuraavana aamuna, kaikki kuoripaitoihin ja kasukoihin puettuina, kirjat kädessä ja ristit edessä ja laulaen noutamaan tuota ruumista, ja veivät sen komeassa saatossa ja juhlallisesti kirkkoonsa. Ja heitä seurasi melkein koko kaupungin väki, miehet ja naiset. Ja kun ruumis oli asetettu kirkkoon, nousi hurskas munkki, joka oli hänet ripittänyt, saarnatuoliin ja alkoi saarnata ihmeellisiä asioita hänestä, hänen elämästään, hänen paastoistaan, hänen neitseellisyydestään ja yksinkertaisuudestaan ja viattomuudestaan ja pyhydestään, kertoen muun muassa, mitä ser Ciappelletto oli pitänyt suurimpana syntinään ja itkenyt sitä tunnustaessaan, joten hän oli tuskin saanut ajetuksi vainajan päähän, että Jumala antaa sen hänelle anteeksi. Ja sitten munkki siirtyi haukkumaan kansaa, joka häntä kuunteli, ja sanoi: Ja te, jotka Jumala on kironnut, te sadattelette joka oljenkorren tähden, joka jalkoihinne sekaantuu, Jumalaa ja Jumalan äitiä ja koko taivaan sotalaumaa!

Ja vielä puhui hän paljon muuta kaunista vainajan kunniallisuudesta ja puhtaudesta. Ja lyhyesti sanoen: hän sai sanoillaan, joita koko seudun väki ehdottomasti uskoi, kaikki siellä-olijat niin päästä pyörälle, että kun toimitus oli loppunut, kaikki ryntäsivät maailman kauheimpana tungoksena suutelemaan ruumiin jalkoja ja käsiä. Ja kaikki vaatteet revittiin hänen yltään, sillä jokainen, joka sai niistä vähäisenkin tilkun, piti itseään suorastaan autuaana. Ja koko päivä täytyi ruumis pitää näytteillä, jotta kaikki voivat päästä sitä näkemään ja koskettamaan.

Seuraavana yönä hänet sitten haudattiin kunniakkaasti marmoriarukassa eräasen kappeliin, ja jo seuraavana päivänä alkoi väkeä vähitellen vaeltaa sinne ja sytyttää sinne kynttilöitä ja rukoilla häntä sekä luonnollisesti tehdä hänelle myöskin lupauksia ja ripustaa kappeliin vahakuvia, kukin tekemänsä lupauksen mukaan. Ja siinä määrin kasvoi hänen pyhytensä maine ja hänen jumaloimisensa, että tuskin oli ainoakaan, joka vastoinkäymisen kohdatessa olisi antanut lupauksiaan muille pyhimyksille kuin hänelle. Ja häntä alettiin nimittää ja nimitetään vieläkin Pyhäksi Ciappellettoksi, ja ihmiset vakuuttavat, että Jumala on tehnyt monta ihmettä hänen tähtensä ja tekee vielä tänäkin päivänä niille, jotka hurskaasti häneen turvautuvat.

Sillä tavalla siis eli ja kuoli ser Cepparello da Prato, josta tuli pyhimys, niinkuin olette kuulleet. Enkä tahdokaan väittää mahdottomaksi, ettei hän voisi olla autuaitten joukossa Jumalan kasvojen edessä, sillä saattoipa hän, vaikka elämänsä olikin jumalatonta ja häpeällistä, kaikkein viimeisimmillään katua vielä niin ankarasti, että Jumala armahti häntä ja otti hänet valtakuntaansa. Mutta koska tämä on salattua, niin arvostelen sen mukaan, miltä asia näyttää, ja sanon, että hän on paremminkin joutunut pirun kynsiin ja kadotukseen kuin paratiisiin.

KOLMAS KERTOMUS.

Juutalainen Melkisedek pelastuu, kertomalla sadun kolmesta sormuksesta, suuresta vaarasta, jonka Saladin hänelle oli valmistanut.

Saladin, jonka urhoollisuus oli niin suuri, että se ei ainoastaan kohottanut häntä vähäpätöisestä miehestä Babylonian sulttaaniksi, vaan antoipa hänelle monta voittoakin saraseenilaisista ja kristityistä ruhtinaista, kulutti monissa sodissa ja tavattomalla anteliaisuudellaan loppuun kaikki aarteensa. Ja kun hänen piti eräasen odottamattomaan tarpeesen saada melkoinen summa rahaa, eikä hän tiennyt, mistä sen ottaa niin kiireesti kuin hän sitä tarvitsi, niin muistui hänen mieleensä eräs rikas juutalainen nimeltä Melkisedek, joka lainasi korkoa vastaan rahaa Aleksandriassa. Tämän ajatteli Saladin kykenevän rahoillaan palvelemaan häntä, jos tahtois. Mutta Melkisedek oli niin kitsas, ettei varmaankaan mielisuosiolla sitä tekisi, ja väkivaltaa Saladin ei tahtonut häntä kohtaan harjoittaa. Mutta koska hätä ahdisti häntä kovasti, niin ajatteli hän päänsä puhki keinoa, jolla saisi juutalaisen häntä palvelemaan, ja päätti viimein tehdä hänelle väkivaltaa näennäisen oikeuden varjolla. Ja siksi hän kutsutti Melkisedekin luokseen ja otti hänet ystävällisesti vastaan, ja kun oli pyytänyt häntä istumaan

seuraansa, sanoi hänelle: Kunnon ystävä, olen monilta henkilöiltä kuullut sinut sangen älykkääksi ja jumaluusopin asioissa ylen viisaaksi, ja siksi haluaisin nyt tietää, mitä sinä pidät kolmesta uskonnosta oikeana, juutalaisten, saraseenien vai kristittyjen oppia?

Juutalainen, joka todella oli älykäs mies, huomasi liiankin hyvin, että Saladin koetti solmia häntä sanoissa saadakseen aikaan kiistaa hänen kanssansa; ja sentähden hän ajatteli, ettei hänen sovi kiittää jotakuta näistä kolmesta enemmän kuin toisia, niin ettei Saladin saisi aikomustaan toteutetuksi. Niinpä hän ponnisti älyään, koettaessaan keksiä vastausta, josta hän ei joutuisi kiinni, ja pian selkenikin hänen mielessään, mitä hänen oli vastattava, ja hän sanoi: Minun herrani, se kysymys, jonka te minulle teette, on sangen kaunis, ja lausuakseni teille, mitä siitä ajattelen, on minun kerrottava teille eräs pieni kertomus, jonka nyt kuulette:

Ellen erehdy, niin muistan kuulleen monesti kerrottavan, että ennen oli mahtava ja rikas mies, jolla muiden kalliiden jalokivien joukossa oli aarteissaan hyvin kaunis ja kallisarvoinen sormus. Sen arvon ja kauneuden tähden piti hän sitä suuressa kunniaassa ja tahtoi jättää sen ikuisiksi ajoiksi perillisilleen, ja tämän vuoksi hän määräsi, että se hänen pojistaan, jolta sormus hänen kuoltuansa hänen antamanaan löydettäisiin, oli olevalle, niinkuin on itsestään ymmärrettävää, hänen perijänsä, ja kaikkien toisten oli häntä kuultava ja kunnioitettava ylimpänä. Se, jolle tämä taas jätti sormuksen, antoi samanlaisen määräyksen jälkeläisilleen ja menetteli niinkuin hänen edeltäjänsä oli menetellyt. Parilla sanalla: tämä sormus kulki monilla seuraajilla kädestä käteen. Mutta viimein joutui se eräälle, jolla oli kolme kaunista ja kunnokasta ja isälleen tottelevaista poikaa, jonka vuoksi isä rakasti heitä kaikkia yhtä suuresti. Mutta pojat, jotka tunsivat sormukseen liittyvän tavan, himoitsivat kukin olla kunnioitetuimpana joukossa, ja jokainen pyysi, miten vain parhaiten taisi, että isä, joka oli jo vanha, antaisi kuollessaan sormuksen hänelle. Kunnon mies, joka rakasti heitä kaikkia yhtä suuresti ja joka ei tiennyt itsekään valita, kenelle hän mieluummin sen tahtoisi jättää, päätti silloin, luvattuaan sen kullekin heistä, tyydyttää heitä kaikkia. Siksi valmistutti hän salaisesti eräällä hyvällä mestarilla kaksi muuta sormusta, jotka olivat niin ensimmäisen näköisiä, että tuskin hänkään, joka oli ne teettänyt, eroitti, mikä niistä oli se todellinen. Ja kun hänen kuolemansa sitten lähenei, niin antoi hän salaisesti kullekin pojalle sormuksen. Pojat tahtoivat isän kuoltua kukin saada itselleen perinnön ja kunnian, ja toinen kielsi toistensa oikeuden, ja silloin toi kukin käsille sormuksensa todistuksena, että hän oli väitteessään oikeassa. Mutta kun sormukset havaittiin siinä niin samannäköisiksi, ettei voitu eroittaa, mikä niistä oli se todellinen, niin jäi kysymys, kuka oli isän oikea perijä, ratkaisematta ja on ratkaisematta vieläkin.

Ja samaa sanon, herrani, kolmesta uskonnostakin, jotka isä Jumala on antanut kolmelle kansalle ja joista kysymyksen minulle sovititte. Jokainen heistä uskoo olevansa hänen perillisensä ja omistavansa hänen oikean lakinsa ja noudattavansa hänen käskyjään, mutta millä ne ovat, siitä on kysymys vielä, samoin kuin noista sormuksista, ratkaisematta.

Saladin näki, että toinen oli oivallisesti osannut välttää ansan, jonka hän oli hänelle virittänyt. Ja sen vuoksi päätti hän ilmaista hänelle suoraan asiansa ja katsastaa, tahtoisiko hän auttaa häntä. Ja hän teki niin, ilmaisten hänelle samalla, mitä hän oli aikonut tehdä, ellei hän olisi vastannut niin viisaasti kuin hän vastasi.

Juutalainen auttoi silloin omasta halustaan Saladinia niin suurella summalla kuin hän pyysi. Ja Saladin korvasi sitten täydellisesti lainan, antoipa vielä Melkisedekille suuret lahjatkin ja kohteli häntä aina ystävänä ja piti luonaan korkeassa ja kunnioitetussa asemassa.

SEITSEMÄS KERTOMUS.

Bergamino nolaa kertomuksella Primassosta ja Clugnyn apotista hienolla tavalla messer Cane della Scalaa hänen äkillisen saituudenpuuskansa vuoksi.

Niinkuin tavaton maine melkein kautta koko maailman kertoo, oli messer Cane della Scala, jolle onni monessa suhteessa oli sangen suotuisa, ylevämpiä ja anteliaimpia herroja, mitä Italiassa tunnettiin keisari Fredrik Toisen päivistä nykyaikaan saakka. Hän oli päättänyt kerran panna toimeen Veronassa ihmeellisen komeat juhlat, ja niihin olikin jo tullut väkeä monilta eri suunnilta, ja varsinkin kaikenlaista hovijoukkoa. Mutta yhtäkkiä, mikä lieneekään ollut syynä, hän päätti toisin ja jakoi lahjoja monille saapuneille ja antoi heidän palata kotiinsa. Ainoastaan eräälle heistä, nimeltä Bergamino, joka oli niin taitava ja kaunosanainen kertoja, ettei moista voinut uskoa, ellei ollut häntä kuullut, ei annettu lahjaa eikä mainittu lähdöstä mitään, joten hän jäi sinne, siinä toivossa, että oli kai menetelty näin ainoastaan hänen tulevaksi hyödykseen. Mutta messer Cane della Scala oli saanut sellaisen päähänpiston, että

kaikki, mitä hän antaisi hänelle, menisi pahemmin hukkaan, kuin jos heittäisi tavaransa tuleen, ja siksi ei hän puhunut Bergaminolle mitään eikä lähettänyt hänelle minkäänlaista sanaa. Kun Bergamino muutaman päivän jälkeen näki, ettei häntä kutsuta puheille tai vaadita mihinkään, mikä hänen ammattiinsa kuului, ja kun sitäpaitsi lasku majatalossa hevosten ja palvelijain hoidosta nousi yli hänen varojensa, niin alkoi hän tulla alakuloiseksi. Mutta kuitenkin hän odotti vielä, ajatellen, ettei hän tee viisaasti, jos lähtee pois. Ja kun hän oli tuonut matkassaan kolme kaunista ja kallista pukua, jotka hän oli saanut lahjaksi muilta ylhäisiltä herroilta, voidakseen esiintyä kunniallisesti täällä juhliassa, niin antoi hän ensin yhden majatalon isännälle, koska mies tahtoi maksua. Sitten hän oleksi siellä vielä pitkän aikaa, joten hänen täytyi antaa toinenkin puku, jos aikoi yhä jäädä majatalon isännän luo. Ja sen jälkeen hän rupesi syömään jo kolmatta, ajatellen, että hän jää tänne vieläkin katsastamaan, niin kauan kuin sitä pukua riittää, ja matkustaa sitten pois.

Mutta hänen kolmatta pukua syödessään tapahtui, että hän ilmestyi eräänä päivänä, kun messer Cane oli ruualla, hänen eteensä hyvin alakuloisen näköisenä. Kun messer Cane näki hänet, sanoi hän, paremminkin pilkallaan kuin haluten kuulla jonkin hauskan jutun: Bergamino, mikä sinulla on? Sinä seisot siinä niin raskasmielisenä. Kerropas jotakin!

Silloin kertoi Bergamino, ollenkaan aprikoimatta, mutta kuitenkin niinkuin hän olisi sitä jo kauan valmistellut, yhtäkkiä jutun, joka osui hyvin hänen omaan asemaansa:

Minun herrani, teidän tulee tietää, että Primasso oli kerrassaan oivallinen latinan taitaja ja niin suuri ja nopsa runoniekka, ettei hänelle vertaa. Ne seikat olivat tehneet hänet niin mainioksi ja kuuluksi, että missä häntä ei ehkä ulkomuodolta tunnettukaan, ei kuitenkaan liene ollut ihmistä, joka ei olisi tiennyt nimeltä ja maineelta, kuka oli Primasso. Nyt tapahtui kerran, että hän oli Parisissa (jossa hän muuten oli enimmäkseen aikansa) sangen köyhissä oloissa, sillä ne, jotka hänen lahjojaan voivat parhaiten palkita, eivät antaneet niille juuri arvoa. Niissä oloissa kuuli hän kerrottavan Clugnyn apotista, jota arvelaan tulojensa puolesta rikkaimmaksi mieheksi, mitä kirkolla on, paavia lukuunottamatta. Ja hän kuuli puhuttavan apotista ihmeellisiä ja mainioita juttuja: kuinka hän pitää aina juhliä, ja ettei hänen luonaan koskaan kielletä ruokaa eikä juomaa keltään, joka sinne tulee, kunhan vieras vaan ilmaisee halunsa silloin, kun apotti itse on syömässä. Tämän kuultuaan Primasso, joka kävi mielellään aatelisten ja suurten herrain vieraana, päätti lähteä näkemään tämän apotin anteliaisuutta. Ja siksi hän kysyi, miten pitkän matkan päässä Parisista hän nykyään asui. Siihen hänelle vastattiin, että noin kuuden miglion päässä eräällä tilallaan.

Silloin arveli Primasso, että jos hän lähtee liikkeelle varhain aamulla, niin hän ehtii perille ruokailu-aikaan, ja hän otti jo selon tiestä. Mutta kun hän ei löytänyt muita sinne lähtijöitä, niin hän pelkäsi, että hän, poloinen, ehkä voi eksyä ja joutua seudulle, jossa ei ole helppo saada ruokaa; ja sentähden hän päätti ottaa mukaansa kolme leipää, jottei joutuisi, jos niin kävisi, kärsimään nälän epämukavuutta, ajatellen, että vettä, josta hän muuten piti sangen vähän, löytyy joka paikassa.

Hän pisti siis leivät povelleen ja lähti matkalle, ja hänen onnistui niin hyvin, että joutui juuri ennen ruoka-aikaa sinne, missä apotti oli. Primasso meni sisään ja kulki kaikkialla katselemassa, ja kun hän näki monet katetut pöydät ja suuret puuhat keittiössä ja muun, mitä päivällisiä varten oli valmistettu, niin hän sanoi itsekseen: Totta tosiaan tämä on niin vierasvarainen kuin ihmiset sanovat.

Ja kun hän siinä seisoj ja katseli näitä seikkoja, niin käski apotin hovimestari tuomaan käsien huuhteluveden, sillä ruokailuhetki oli tullut, ja kun vesi oli annettu, niin osoitti hovimestari kullekin hänen paikkansa.

Sattumalta kävi niin, että Primasso asetettiin istumaan juuri sen huoneen ovea vastapäätä, josta apotti oli tuleva sisään astuessaan ruokasaliin. Ja siinä hovissa oli sellainen tapa, ettei pöytään tuotu leipää eikä viiniä eikä mitään ruokaa tai juomia koskaan ennen kuin apotti itse tuli istumaan pöydän ääreen. Sentähden hovimestari, asetettuaan vieraat pöytään, lähetti sanomaan apotille, että ruoka on valmis, milloin hän vain suvaitsi. Apotti käski nyt avaamaan kamarinsa ovet ja aikoi mennä saliin; mutta kun hän sinne astuessaan nosti päänsä, niin ensimmäinen ihminen, johon hänen silmänsä siellä osuivat, oli Primasso, joka oli kovin huonoissa vaatteissa ja jota hän ei tuntenut ulkonäöltä. Tuskin apotti hänet näki, niin hänen päähänsä pisti halpa ajatus, jollaista ei ikinä ennen ollut siinä ollut, ja hän sanoi itsekseen: Kas, minkälaisia minä syötän ruuallani. Ja hän kääntyi takaisin ja käski panna kamarinsa ovet kiinni ja kysyi niiltä, jotka olivat hänen seurassaan, tunsiko kuka tuota heittiötä, joka istui pöydässä vastapäätä hänen kamarinsa ovea? Kaikki vastasivat, että he eivät tunne.

Mutta Primassolla, joka oli kävellyt eikä ollut tottunut paastoamaan, oli hyvä ruokahalu, ja kun hän oli hyvän aikaa odottanut, eikä nähnyt apotin tulevan, niin otti hän poveltansa yhden kolmesta leivästään, jotka oli tuonut muassansa, ja alkoi syödä.

Oltuaan jonkun aikaa kamarissaan käski apotti erään palvelijan mennä katsomaan, joko tämä mainittu Primasso oli mennyt pois. Palvelija vastasi: Ei, herra, hän päinvastoin syö leipää, jonka hän luultavasti

on tuonut tullessaan.

Siihen sanoi apotti: Syököön sitten, jos on mitä syödä. Mutta meidän ruokaamme ei hän tänään syö.

Apotti olisi tahtonut, että Primasso olisi itsestään lähtenyt pois, sillä hänestä ei näyttänyt hyvältä teolta suorastaan käskeä häntä menemään.

Primasso oli sillä välin syönyt yhden leivän, ja kun hän ei nähnyt apotin tulevan, alkoi hän syödä toista. Tästäkin kerrottiin apotille, joka oli lähettänyt katsomaan, oliko hän nyt poistunut.

Viimein Primasso, kun apotti ei tullut, ryhtyi syömän kolmatta, syötyään jo toisen leivän. Siitäkin ilmoitettiin vielä apotille, joka alkoi nyt itsekseen miettiä ja sanoa: Hm, tällaista, mikäs kumma minun päähäni tänään pälkähtikään? Miksi olen niin kitsas? Miksi niin nuiva? Ja kuka on syypää? Minä olen antanut ruokaani niin monta vuotta jokaiselle, kuka sitä vaan on tahtonut, katsomatta, oliko vieras ylhäinen mies tai talonpoika, rikas tai köyhä, kauppias tai reppuri? Ja olen nähnyt omin silmin, kuinka lukemattomat lurjukset täällä ovat ahmineet, eikä koskaan ole pistänyt päähäni ajatusta, jonka tuo minulle toi. Varmaankaan ei saituruus ole aivan tavallisen ihmisen tähden näin kimppuuni karannut. Jotakin erikoista mahtaa tuossa miehessä olla, vaikka hän näyttää minusta niin joutavalta, koska hän on saanut minut näin vastahakoiseksi kestitsemään itseään.

Ja niin sanottuaan apotti tahtoi tietää, kuka vieras oli. Ja saatuaan selvän, että hän oli Primasso, joka oli tullut näkemään, mitä oli kuullut hänen vierasvaraisuudestaan, apotti häpesi, sillä hän oli kauan tuntenut maineelta Primasson eteväksi mieheksi. Ja siksi hän koetti nyt monin tavoin korjata erehdystään ja osoittaa hänelle kunnioitustansa. Kun oli aterioitu, tuotatti hän Primassolle kauniit vaatteet, niinkuin hänen oppineisuutensa ansaitsi, ja lahjoitti hänelle rahaa ja ratsun ja jätti hänen valittavakseen, tahtoiko hän lähteä pois vai jäädä hänen luokseen. Nyt oli Primasso tyytyväinen, kiitti apottia miten suinkin voi ja palasi hevosen seljässä Pariisiin, josta oli tullut jalkaisin.

Messer Cane della Scala, joka oli älykäs mies, ymmärsi erinomaisesti selityksittä, mitä Bergamino tarkoitti. Ja hän sanoi hymyillen: Bergamino, aivan soveliaasti olet nyt näyttänyt vahinkosi, oman arvosi ja minun saituuteni sekä mitä minulta haluaisit. Eikä minua totisesti ole koskaan ennen kiusannut saituuus, niinkuin nyt sinua kohtaan. Mutta minä ajan sen pois sillä patukalla, jonka sinä minulle neuvoit.

Ja sitten maksatti hän Bergaminon majatalon laskut ja lahjoitti hänelle komean puvun, antoi hänelle rahaa ja ratsun sekä jätti hänen valittavakseen, tahtoiko hän lähteä pois vai jäädä hänen luokseen.

TOINEN PÄIVÄ

ENSIMÄINEN KERTOMUS.

Martellino tekeytyy rammaksi ja on paranevinaan koskemalla Pyhän Henrikin ruumisen; mutta kun hänen petoksensa paljastuu, saa hän selkäänsä ja vangitaan ja on vähällä tulla hirtetyksi, mutta pelastuu lopulta kuitenkin.

Trevisossa eli eräitä aikoja sitten saksalainen nimeltä Henrikki, joka, koska hän oli köyhä mies, elätteli henkeänsä kantamalla tavaroita maksusta niille, jotka sitä tahtoivat. Häntä pitivät kaikki elämältään tavattoman pyhänä ja hyvänä miehenä. Ja siksi, lieneekö totta vai ei, tapahtui, että kun hän kuoli, niin Trevison kaikki suurimman kirkon kellot, mikäli trevisolaiset vakuuttavat, rupesivat itsestään soimaan hänen kuolinhetkellään, kenenkään niihin koskematta. Tätä pidettiin ihmeenä, ja sentähden sanoivat kaikki, että Henrikki on pyhimys. Ja koko kaupungin kansa juoksi taloon, jossa hänen ruumiinsa lepäsi, ja he kantoivat hänet kuin pyhimyksen ruumiin ainakin Trevison tuomiokirkkoon ja toivat sinne rujoja ja rampoja, sokeita ja kaikkia muita, joilla oli tauteja ja vikoja, paranemaan koskemalla tähän ruumiiseen.

Siihen kansan hälinään ja juoksuun sattui Trevisoon tulemaan kolme meidän kaupunkilaistamme, joista yhden nimi oli Stecchi, toisen Martellino ja kolmannen Marchese. He olivat sellaisia miehiä, jotka käyvät korkeain herrain hoveissa ja huvittelevat katselijoita vääntelemällä itseään toisten muotoisiksi ja matkimalla muita ihmisiä omilla eleillään. He eivät olleet koskaan ennen käyneet täällä, ja kun he näkivät koko kaupungin sellaisessa liikkeessä, niin he ihmettelivät, ja kun he sitten kuulivat syyn, mistä se johtui, alkoivat he haluta itsekkin mennä katsomaan. Ja he jättivät tavaransa majataloon, ja Marchese sanoi: Menkäämme mekin katsomaan tätä pyhimystä! Mutta minä en puolestani tiedä, kuinka me voimme sinne päästä, sillä mikäli olen kuullut, on tori täynnä saksalaisia ja muuta aseväkeä, jotka tämän kaupungin ruhtinas on asettanut sinne, ettei levottomuuksia syntyisi. Ja sitäpaitsi on kirkko, mikäli sanotaan, niin täynnä väkeä, että sinne tuskin voi mennä enää ainoatakaan.

Silloin sanoi Martellino, joka oli halukas näkemään tätä tapausta: Siitä syystä emme jää pois, sillä minä keksin keinon, jotta pääsemme aivan pyhän ruumiin ääreen.

Marchese kysyi: Millä tavalla?

Martellino vastasi: Sanon sen sinulle. Minä tekeydyn rammaksi, ja sinä toiselta puolelta ja Stecchi toiselta tuette minua, niinkuin en itse voisi kävellä, ja olette kuljettavinanne minua kirkkoon muka sitä varten, että se pyhimys minut parantaisi. Silloin ei ole ainoata, joka ei meidät nähdessään antaisi sijaa ja päästäisi meitä menemään.

Marchesseä ja Stecchiä ehdotus miellytti, ja he lähtivät kaikki kolme vitkastelematta majatalosta. Ja tultuaan yksinäiseen paikkaan väänsi Martellino kätensä, sormensa ja käsivartensa ja jalkansa ja sitäpaitsi suunsa ja silmänsä ja koko kasvonsa sillä tavalla, että oli hirvuisia nähdä, eikä olisi ollut ainoaakaan, joka hänet, nähdessään ei olisi sanonut, että hän on ihan rujo ja rampa. Ja kun sitten Marchese ja Stecchi olivat ottaneet sellaisena häntä kainaloista, suuntasivat he askeleensa kirkkoa kohti, hyvin hurskaan näköisinä, ja pyysivät nöyrästi ja Jumalan nimessä jokaista, joka eteen tuli, antamaan heille sijaa, jonka he saivatkin helposti. Ja lyhyesti sanoen: kaikkien katselemina ja melkein joka paikassa huudettaessa: Tehkää tilaa! Tehkää tilaa! he tulivat sinne, johon pyhän Henrikin ruumis oli sijoitettu. Ja siellä ottivat eräät ylimykset, jotka seisoiivat siinä ympärillä, nopeasti Martellinon ja nostivat hänet ruumiin päälle, jotta hän saisi sen avulla terveyden armolahjan. Kaikki kansa katseli nyt hartaasti, mitä tästä oli tuleva; ja kun Martellino oli ollut sillä tavalla jonkun aikaa, niin alkoi hän, joka sen osasi mainiosti, kuomailla niinkuin muka voisi jo ojentaa yhtä sormeaan ja sitten kättään, ja sen jälkeen käsivarttaan, ja sitä menoa niinkuin täydellisesti parantuen. Tämän nähdessään kansa nosti pyhän Henrikin kiitokseksi niin suuren metelin, ettei olisi ukonjyrinätä kirkossa eroittanut.

Sattumalta oli sitä paikkaa lähellä eräs firenzeläinen, joka tunsin sangen hyvin Martellinon, vaikei ollut tuntenut häntä silloin, kun hänet tuotiin niin rujona sinne. Mutta kun hän nyt näki Martellinon pystyssä ja tunsin hänet, niin alkoi hän nauraa ja sanoa: Herra Jumala mokomata! Kuka ei olisi luullut häntä, nähdessään hänen tänne tulevan, tosiaan rammaksi!

Nämä sanat kuulivat eräät trevisolaiset, ja he kysyivät heti: Mitä? Eikö hän ollutkaan rampa?

Heille vastasi firenzeläinen: Ei, Jumala paratkoon. Hän on ollut aina yhtä sorea kuin kuka tahansa meistä, mutta hän osaa paremmin kuin kukaan muu kujeillaan vääntää itsensä mihin muotoon tahtoo, niinkuin olette nähneet.

Ei tarvittu muuta kuin että trevisolaiset tämän kuulivat, niin kansa tunkeusi väkivallalla paikalle ja alkoi huutaa: Ottakaa kiinni petturi ja Jumalan ja hänen pyhimyksiensä pilkkaaja, joka ei ole rampa, vaan on tullut tänne muka raajarikkona pilkatakseen meitä ja meidän pyhää miestämmä. Ja niin sanoen he kävivät häneen käsiksi ja kiskoivat hänet alas paikalta, jossa hän oli, ja tarttuivat hänen tukkaansa ja repivät kaikki vaatteet hänen päältään ja alkoivat lyödä häntä nyrkeillään ja tallata jaloillansa. Eikä ollut mies eikä mikään se, joka ei juossut hänelle tätä tekemään. Martellino huusi: Armoa, armoa! ja piti puoliansa, miten jaksoi, mutta se oli turha yritysy; väen tungos kasvoi suuremmaksi joka hetki.

Kun Stecchi ja Marchese tämän näkivät, alkoivat he tuumia keskenänsä, että asia on huonolla tolalla, mutta eivät uskaltaneet auttaa häntä, koska pelkäsivät omaa henkeänsä. Jopa huusivat he niinkuin muutkin, että hänet on surmattava, mutta ajattelivat kuitenkin samalla, miten voisivat saada hänet kansan käsistä, joka varmaan olisi hänet tappanut, ellei olisi keksitty yhtä keinoa, jota Marchese heti käytti.

Koko signorian vartiosto oli nimittäin ulkona, ja Marchese meni niin pian kuin voi sen miehen luo, joka oli siellä podestan sijaisena, ja sanoi: Herran armon tähden, tuolla on ilkiö, joka varasti kukkaroni ja hyvinkin sata kultafloriinia, minä rukoilen teitä ottamaan hänet kiinni, niin että saan omani takaisin!

Heti, kun tämä oli kuultu, juoksi hyvinkin kaksitoista huovia sinne, missä Martellino parkaa ilman

kampaa kammattiin, ja he hajoittivat maailman suurimmalla työllä tungoksen ja ottivat hänet, aivan ruhjottuna ja hakattuna, kansan käsistä, ja veivät raatihuoneelle. Sinne seurasi paljon niitä, jotka arvelivat hänen heitä pilkanneen, ja kun he kuuluivat, että hänet oli vangittu taskuvarkana, ja luulivat, etteivät he saisi parempaa syytä, jonka nojalla voisivat tuottaa hänelle rangaistuksen, niin alkoivat he jokainen huutaa, että hän oli häneltäkin puhdistanut taskut.

Kun podestan tuomari, joka oli ankara herra, kuuli nämä seikat, vei hän Martellinon nopeasti syrjään ja alkoi tutkia häntä. Mutta Martellino vastasi ilveillen, aivan kuin luulematta vangitsemista miksikään; silloin tuomari suuttui ja antoi sitoa hänet kidutusvipuun ja nykäistä pari kelpo kertaa, aikoen saada hänet tunnustamaan sen, mitä hänestä sanottiin, ja sitten hirtättää hänet. Ja kun hänet päästettiin jälleen maahan, kysyi tuomari, oliko totta, mistä nuo ihmiset häntä syyttivät; ja koska Martellinoa ei kielto näyttänyt auttavan, niin hän sanoi: Herra tuomari, minä olen valmis tunnustamaan totuuden; mutta käsketään ensin kaikkia niitä, jotka minua syyttävät, ilmoittamaan, milloin ja missä minä heidän kukkaronsa varastin, niin sanon sitten, mitä olen tehnyt ja mitä en ole tehnyt.

Tuomari sanoi: Se miellyttää minua. Ja hän kutsutti luokseen muutamia väestä, jolloin yksi sanoi, että hän oli varastanut kukkaron kahdeksan päivää sitten, ja toinen kuusi, kolmas neljä, ja eräät sanoivat, että tänä päivänä.

Sen kuullessaan Martellino sanoi: Herra tuomari, he valehtelevat kaikki silmät päästänsä. Ja siitä, että puhun totta, voin vahvistuksena esittää, että minä en ole ikinäni ennen käynyt tällä seudulla enkä täällä oleskellut muuta kuin sen lyhyen ajan siitä, kun äsken tänne saavuin. Ja kun minä tulin tänne, niin menin kovaksi onnekseni katsomaan pyhää ruumista, ja silloin minut kerittiin niinkuin nyt voitte nähdä. Ja että se, mitä puhun, on totta, voi todistaa se signorian virkamies, jolle täytyy ilmoittautua tänne tullessa, ja hänen kirjansa ja majataloni isäntä. Jos siis näette, että asia on niinkuin olen sanonut, niin elkää antako noiden kelvottomien ihmisten syytöksien tähden minua kiduttaa ja surmata.

Sillävälin, kun asiat olivat tällä tolalla, sanoivat Marchese ja Stecchi, jotka kuuluivat tuomarin pidelleen häntä ankarasti, jopa kiduttaneen häntä jo vivussakin, suuresti peloissaan toisillensa: Teimme kerrassaan hullusti; vedimme hänet kattelasta ja heitimme tuleen.

He lähtivät siis ripeästi hakemaan kaikkialta apua ja menivät majatalonsa isännän luo ja kertoivat hänelle, miten asia oli.

Isäntä nauroi, ja vei heidät erään Sandro Agolantin luokse, joka asui Trevisossa ja oli ruhtinaan suuressa suosiossa, ja kun he olivat kertoneet koko tapahtuman hänelle, pyysivät he yhdessä, että hän suojelisi Martellinoa. Sandro nauroi makeasti ja meni ruhtinaan luo ja pyysi häntä noudattamaan Martellinon pois. Ja niin tapahtui.

Ne, jotka menivät häntä noutamaan, näkivät hänet yhä paitasillaan tuomarin edessä, aivan äimääntyneenä ja peloissaan, sillä tuomari ei tahtonut kuullakaan mitään hänen puolustukseeseen, vaan oli päinvastoin vahvasti päättänyt hänet hirtättää, koska hän jostakin syystä vihasi firenzeläisiä. Eikä hän millään ehdolla tahtonut luovuttaa Martellinoa ruhtinaallekaan, ennenkuin hänet vasten tahtoaan pakoitettiin päästämään hänet irti.

Kun Martellino oli tuotu ruhtinaan eteen ja oli kertonut tälle tarkoin, miten oli käynyt, rukoili hän, että ruhtinas antaisi hänelle suurimpana armonosoituksena luvan mennä matkaansa; sillä niin kauan kuin hän ei ollut Firenzessä, tuntui hänestä siltä, kuin hänellä olisi yhä nuora kaulassa.

Ruhtinas nauroi valtavasti moiselle tapahtumalle. Ja kun hän oli antanut tuoda lahjaksi heille kullekin puvun, palasivat he, päästyään aivan toivomattaan niin suuresta vaarasta, kaikki kolme hyvin ja terveinä kotiinsa.

TOINEN KERTOMUS.

Rinaldo d'Asti joutuu ryöstettyä Castel Guiglielmoon, jossa eräs leskivaimo majoittaa hänet, ja kun hän on sitten saanut vahingoistaan korvauksen, niin hän palaa terveenä ja onnellisena kotiinsa.

Olipa Ferraran markiisin, Azzon aikana eräs kauppias nimeltä Rinaldo d'Asti, joka tuli asioissaan Bolognaan; ja kun hän oli ne suorittanut ja oli matkalla kotiinsa, niin tapahtui, että tuskin hän pääsi Ferrarasta ja ratsasti Veronaan päin, niin hän yhtyi eräihin miehiin, jotka näyttivät kauppiailta, mutta

olivatkin maantierosvoja ja elämältään ja tavoiltaan kelvottomia ihmisiä. Näitä hän seurasi ja antautui varomattomasti puheisiin heidän kanssaan. Mutta kun he näkivät, että hän oli kauppias, ja arvelivat, että hän kuljettaa mukanaan rahaa, niin he päättivät keskenään ryöstää hänet, heti kun huomaisivat hetken sopivaksi. Ja siksi he puhuivat, ettei hänen epäluulonsa heräisi, hänen kanssaan kulkiessaan kuin kunnialliset ja oikeassa asemassa olevat miehet ainakin pelkästään säädyllisistä asioista ja rehellisyydestä ja tekeytyivät, mikäli osasivat ja tiesivät, häntä kohtaan auliiksi ja hyväntahtoisiksi. Ja sentähden Rinaldo piti suurena onnena, että oli heidät kohdannut, sillä hän oli muuten yksin ja ainoastaan eräs ratsastava palvelija mukanaan.

Ja kun he niin kulkivat ja siirtyivät, kuten usein tapahtuu, puheissaan asiasta toiseen, niin osui keskustelu myöskin rukouksiin, joilla ihmiset turvautuvat Jumalaan. Ja eräs rosvoista, joita oli kolme, sanoi Rinaldon puoleen kääntyen: Ja te, arvon herra, mitä rukousta teillä on tapana lukea matkoillanne?

Rinaldo vastasi: Totta puhuen minä olen näissä asioissa yksinkertainen ja taitamaton mies, ja vähän on minulla varastossa rukouksia, sillä minä elän vanhaan kuosiin ja tyydyn vain pariin soldoon neljänkolmatta denarin asemasta. Mutta kuitenkin on minulla ollut aina tapana lukea matkoilla, kun aamulla lähden majatalosta, yksi isämeitä ja yksi avemaria pyhän Julianuksen isän ja äidin sielujen puolesta. Ja sen jälkeen rukoilen Jumalaa ja häntä, että he tulevaisuudelle antaisivat minulle hyvän majapaikan. Ja monta kertaa olen jo päivinäni joutunut matkoilla suuriin vaaroihin, joista kaikista olen pelastunut, ja ennen kaikkea sitten viettänyt yöni hyvässä paikassa ja hyvässä majatalossa. Ja sentähden minä uskon lujasti, että pyhä Julianus, jonka kunniaksi minä rukoukseni luen, on saanut pyydetyksi minulle tämän armon Jumalalta. Ja minusta tuntuu siltä, etten voisi matkata hyvin päivällä enkä saapua illalla hyvästi perille, jos en olisi täten aamulla rukoillut.

Silloin sanoi se, joka oli tätä häneltä kysynyt: Ja tänä aamuna, rukoilitteko niin?

Rinaldo vastasi hänelle: Rukoilin kyllä.

Silloin sanoi rosvo, joka jo tiesi, miten tässä oli käyvä, itsekseen: Kyllä on rukouksesi vielä tarpeen, sillä elleivät aiheet mene hukkaan, arvelenpa, että saat sangen huonon yösijan. Ja sitten hän sanoi Rinaldolle: Minäkin puolestani olen paljon matkaellut, mutta en ole koskaan sitä rukousta lukenut, vaikka olen kuullut monien sitä suuresti kehuvan; eikä ole kuitenkaan koskaan tapahtunut, etten olisi siitä syystä saanut hyvää majapaikkaa. Ja tänä iltana saatte ehkä vielä nähdä, kumpi meistä saa paremman yösijan, tekö, joka olette rukouksenne lukenut, vai minä, joka en sitä ole tehnyt. Totta kyllä on, että olen käyttänyt sen asemasta Dirupistia tai Intemerataa taikka Deprofundista, jotka ovat, mikäli mummo-vainaallani oli tapa laususkella, sangen vaikuttavia.

Ja niin he puhelivat kaikenlaisista asioista ja jatkoivat matkaa; ja rosivot odottivat vain soveliaista aikaa ja paikkaa toteuttaakseen kelvottoman suunnitelmansa. Ja silloin tapahtui, että kun oli jo myöhä ja he aikoivat Castel Guiglielmon tuolla puolella lähteä kaalaamaan erään joen poikki, nuo kolme, jotka näkivät, että hetki oli myöhäinen ja paikka yksinäinen ja tukettu, karkasivat Rinaldon kimppuun, ryöstivät hänet, jättivät hänet seisomaan paitasilleen ja sanoivat lähtiessään: Koetapas nyt, antaako pyhä Julianuksesi sinulle tänä yönä hyvän majapaikan, sillä meidän pyhimyksemme sen kyllä meille antaa.

Ja he kaalasivat virran poikki ja menivät tiehensä.

Kun Rinaldon palvelija, joka oli pelkuri, näki hyökättävän herransa kimppuun, ei hän tehnyt mitään häntä auttaakseen, vaan käänsi hevosensa, jolla hän ratsasti, eikä pysäyttänyt ennenkuin saapui Castel Guiglielmon edustalle ja sinne hän meni myöhäisellä hetkellä sisälle sekä mistään välittämättä majataloon yöksi.

Rinaldo, joka oli jäänyt paitasilleen ja paljain jaloin, ei tiennyt, mitä tehdä, kun ilmakin oli sangen kylmä ja lunta satoi kovasti. Ja nähdessään, että yö oli jo yllättänyt, hän alkoi väristen ja hampaitaan kalistellen katsella, näkyisikö ympäristössä jotakin olinpaikkaa, jossa hän voisi viettää yönsä, niin ettei hän kuolisi viluun. Mutta kun hän ei nähnyt yhtään sellaista, sillä seudulla oli vähän sitä ennen ollut sota ja kaikki oli poltettu, niin alkoi hän ravata kylmän ajamana Castel Guiglielmoa kohti, tietämättä, sinnekö vai muualle hänen palvelijansa oli paennut. Ja hän ajatteli, että jos hän sinne sisälle pääsee, niin kaipa Jumala lähettää hänelle jotakin apua.

Mutta synkkä yö yllätti hänet jo hyvinkin miglion päässä linnakylästä, joten hän joutui sinne niin myöhään, ettei hän, kun portit oli jo suljettu ja laskusillat nostettu, päässyt sinne sisälle. Silloin hän katseli tuskissaan ja lohduttomana itkien ympärilleen, mihin hän voisi asettua, niin ettei edes lunta sataisi hänen päälleen. Ja onneksi hän näki linnakylän muurin harjalla talon, joka pistihe hiukan muurin ulkopuolelle, ja tämän ulkoneman alle hän päätti mennä oleksimaan päivään saakka. Ja hän meni sinne ja tapasi ulkoneman alla oven, mutta se oli lukittu, ja kokosi kynnykselle hiukan oljen-rippeitä, joita oli lähistöllä, ja asettui siihen suruissaan ja tuskissaan istumaan, ja soimasi monta kertaa pyhää Julianusta,

sanoen, ettei tämä ollut sen luottamuksen mukaista, jota hän oli tuntenut pyhimystä kohtaan.

Mutta pyhä Julianus ajatteli kyllä häntä ja valmisti hänelle vitkastelematta hyvänkin yösjän.

Tässä linnoituksessa oli eräs leskivaimo, ruumiiltaan niin kaunis, ettei vertaa, jota Azzon markiisi rakasti kuin omaa henkeään ja piti siellä itseään varten. Ja mainittu vaimo asui siinä talossa, jonka ulkoneman alle Rinaldo oli mennyt aikailemaan. Ja sattumalta oli markiisi edellisenä päivänä saapunut seudulle maatakseen yön tämän naisen kanssa ja hän oli antanut salaisesti varustaa talossa kylvyn ja oivallisen illallisen. Mutta kun kaikki oli jo valmista eikä leskivaimo odottanut enää kuin markiisin tuloa, niin kävi siten, että portille saapui palvelija, joka toi markiisille sellaisia uutisia, että tämän täytyi heti ratsastaa seudulta pois. Sen tähden hän lähetti naiselle sanan, ettei tämän tarvitse nyt häntä odottaa, ja lähti kiireesti matkaan. Siitä oli leskivaimo hiukan murheissaan, eikä tiennyt, mitä tehdä, mutta päätti sitten mennä kylpyyn, joka oli varustettu markiisille, ja sen jälkeen illastella ja asettua vuoteeseen. Ja niin hän nyt meni kylpyyn.

Tämä kylpy oli lähellä sitä ovea, jonka luokse Rinaldo-poloinen oli kyyristynyt linnakylän ulkopuolelle. Ja sentähden nainen kylvyssä ollessaan kuuli, miten Rinaldo itki ja kalisteli leukojaan kuin mikä haikara ikään. Silloin kutsui nainen palvelustyttönsä ja sanoi: Mene ylös ja katso muurilta, onko kuka tämän oven takana, ja kuka se on ja mitä hän siellä tekee.

Tyttö meni, ja kirkas ilma auttoi häntä niin, että hän näki miehen istuvan siellä paitasillaan ja paljasjaloin, niinkuin kerrottu on, ja vapisevan kovasti. Ja tyttö kysyi siis, kuka hän on.

Rinaldo, joka vapisi niin, että hän tuskin sai sanaa sanotuksi, kertoi silloin niin lyhyesti kuin osasi, kuka hän oli ja millä tavoin ja miksi tänne joutunut. Ja sitten hän alkoi surkeasti rukoilla, ettei tyttö antaisi hänen, jos muu olisi suinkin mahdollista, kuolla sinne öiseen viluun.

Tyttö, jonka kävi sääliksi, palasi emäntänsä luokse ja kertoi hänelle kaikki. Tämän sääli heräsi myöskin, ja koska hän muisti, että hänellä oli avain tuohon oveen, jota markiisi käytti jonkun kerran sinne tullessaan, niin hän sanoi: Mene ja avaa hänelle hiljalleen ovi. Illallinen on tässä, mutta ei ole ketään, joka sen söisi, ja meillä on kyllin tilaa voidaksemme antaa hänelle yömajaa.

Tyttö kiitti suuresti tätä emäntänsä sääliväisyyttä, meni ja avasi oven ja päästi Rinaldon sisään. Ja kun leski näki, että hän oli aivan jäykistynyt, niin hän sanoi hänelle: Mene nopeasti, hyvä mies, tuonne kylpyyn, joka on vielä lämmintä.

Rinaldo teki halusta tämän, odottamatta enempiä pyyntöjä. Ja kun kylvyn lämpö oli hänet täysin virvoittanut, tuntui hänestä siltä, kuin hän olisi palannut kuolemasta elämään. Leskivaimo antoi varustaa hänelle vähän sitä ennen kuolleen miehensä vaatteet, ja kun Rinaldo pukeutui niihin, näyttivät ne ikäänkuin häntä varten tehdyiltä. Ja odottaessaan, mitä rouva vielä määräisi, alkoi Rinaldo kiittää Jumalaa ja pyhää Julianusta, joka oli pelastanut hänet siitä pahasta yöstä, jota hän oli peljännyt, ja johtanut hänet, mikäli hänestä näytti, hyvään majapaikkaan.

Tämän jälkeen ylhäisnainen vähän lepäili, ja annettuaan tehdä oivallisen valkean eränsen saliinsa meni sinne ja kysyi, kuinka miesparka nyt jaksoi.

Tyttö vastasi siihen: Madonna, hän on jo pukeutunut, ja on kaunis mies ja näyttää sangen hienolta ja hyvätapaiselta herralta.

No menepä sitten, vastasi leski, ja kutsu hänet tänne ja sano hänelle, että tulkoon tänne tulen ääreen, niin illastellaan yhdessä, sillä minä arvaan, ettei hän ole vielä syönyt illallista.

Kun Rinaldo astui saliin ja näki naisen, joka oli hänestä sangen hienon näköinen, niin tervehti hän häntä kunnioittavasti ja lausui niin suuret kiitokset kuin suinkin osasi hänelle tehdystä hyvästä työstä.

Leskivaimo katseli ja kuunteli häntä, ja kun hän näytti sellaiselta kuin tyttö oli sanonut, niin otti hän hänet iloisena vastaan ja vei hänet tuttavallisesti istumaan viereensä tulen ääreen ja tiedusteli häneltä onnettomuutta, joka hänet oli tänne saattanut. Ja Rinaldo kertoi hänelle säntillisesti koko asian.

Leskivaimo oli jo Rinaldon palvelijan linnakylään tullessa saanut kuulla jotakin tästä tapahtumasta, joten hän uskoi täydellisesti, mitä Rinaldo hänelle kertoi. Ja hän ilmoitti Rinaldolle ne uutiset, jotka hän tiesi hänen palvelijastaan, ja neuvoi, kuinka hän voisi hänet löytää helposti seuraavana aamuna.

Mutta kun pöytä oli katettu, niin pesi Rinaldo, niinkuin ylhäisnainen pyysi, hänen kanssaan kätensä ja asettui sitten illalliselle.

Rinaldo oli kookas vartaloltaan ja kaunis ja miellyttävä kasvoiltaan ja sangen kiitettävä ja kohtelias tavoiltaan sekä vielä nuoruutensa keski-iässä. Ja niinpä ylhäisnainen loi häneen monta kertaa silmänsä ja ihasteli häntä itsekseen suuresti sekä otti hänet pian, markiisin asemasta, jonka piti tulla makaamaan

hänen kanssaan ja joka oli herättänyt hänessä lihallisen halun, vastaan sydämeensä. Ja kun illallinen oli syöty ja pöydästä noustu, niin neuvotteli hän palvelustyttönsä kanssa, olisiko tämän mielestä oikea teko, jos hän käyttäisi hyväkseen sitä, minkä onni oli hänelle lähettänyt, koska kerran markiisi oli hänen toiveensa pettänyt. Tyttö, joka tunsu emäntänsä halun, kehoitti silloin minkä tiesi ja taisi häntä myöskin sitä noudattamaan. Niin ollen palasi ylhäisnainen tulen ääreen, jonne hän oli Rinaldon yksinään jättänyt, alkoi katsella häntä rakkaasti ja sanoi hänelle: Ah, Rinaldo, miksi istutte niin ajatuksissanne? Ettekö luule voivanne saada korvausta siitä, että menetitte yhden hevosen ja eräitä vaatteita? Olkaa levollinen, olkaa iloinen, te olette täällä kotonanne. Jopa tahdon sanoa teille enemmänkin: kun näin teidät noissa vaatteissa, jotka olivat ennen miesvainajani, olette te minusta aivan kuin hän, niin että minulle on tullut tänä iltana satakin kertaa halu syleillä teitä ja suudella teitä. Ja ellen olisi peljännyt, että te ette siitä pidä, niin varmaan sen olisin tehnytkin.

Kun Rinaldo kuuli nämä sanat ja näki naisen silmäin leimahtelun, niin hän, joka ei ollut suinkaan hölmö, meni syli avoinna lesken luokse ja sanoi: Madonna, kun ajattelen, että minä voin tästä lähtien sanoa olevani elossa yksinomaan teidän ansiostanne, ja muistelen, mistä olette minut pelastanut, niin kovin julkea olisin, ellen koettaisi tehdä kaikkea, mikä on teille mieliksi. Ja siksi tyydyttäkää halunne ja syleilkää ja suudelkaa minua, sillä minä puolestani syleilen ja suutelen teitä enemmän kuin mielelläni!

Pitempiä puheita kuin nämä ei tarvittu. Leskivaimo, joka aivan paloi rakkauden halusta, heittäytyi heti hänen syliinsä; ja kun hän oli tuhannenkin kertaa kiihkeästi häntä halaillut ja suudellut, ja Rinaldo yhtä monesti häntä, niin he nousivat siitä ylös ja menivät sisähuoneeseen, jossa he viivyttelemättä asettuivat levolle.

Mutta kun aamurusko alkoi kajastaa, nousivat he naisen toivomuksen mukaan ylös, ja ettei tätä asiaa kukaan aavistaisi, antoi ylhäisnainen Rinaldolle joitakuita huonoja vaatteita ja täytti hänen kukkaronsa rahalla, ja pyydettyään, että hän pitäisi tämän salassa, sekä neuvottuaan, mitä tietä hänen oli mentävä päästäkseen linnoitukseen ja löytääkseen palvelijansa, lasi hänet ulos samasta ovesta, josta hän oli tullutkin.

Kun päivä valkeni, oli Rinaldo tulevinaan kauempaa, ja meni sitten, kun portit oli avattu, linnakylään ja löysi palvelijansa. Niin ollen hän pukeutui toisiin vaatteihinsa, jotka olivat laukussa. Mutta juuri kun hän aikoi nousta palvelijansa hevosen selkään, tapahtui se melkein taivaallinen ihme, että niitä kolmea rosvoa, jotka edellisenä iltana olivat hänet ryövänneet ja joutuneet sitten eräästä toisesta pahasta työstään kiinni, kuljetettiin linnakylään. Ja kun he tunnustivat itse tekonsa, niin annettiin Rinaldolle takaisin hänen hevosesensa, vaatteensa ja rahansa eikä hän menettänyt muuta kuin parin sukkanauhoja, joista rosvot eivät tienneet, mitä he olisivat niillä tehneet.

Niinpä Rinaldo kiitti Jumalaa ja pyhää Julianusta ja nousi hevosesensa selkään ja palasi terveenä ja onnellisesti kotiinsa. Mutta ne kolme maantierosvoa joutuivat seuraavana päivänä kiikkumaan tuulessa nuoran jatkona.

NELJÄS KERTOMUS.

Landolfo Ruffolo köyhtyy ja rupeaa merirosvoksi, joutuu genovalaisten vangiksi ja kärsii haaksirikon. Hän pelastuu arkun avulla, joka on täynnä kallisarvoisia jalokiviä, Korfun saarelle, missä eräs nainen ottaa hänet vastaan. Sitten hän palaa rikkaana kotiinsa.

Arvatenkin on merenrannikko Reggio ja Gaetan välillä Italian melkein viehättävin seutu. Siellä on, ihan lähellä Salernoa, korkea paikka, joka näkyy kauas merelle ja jota seutulaiset sanovat Amalfin rannikoksi, täynnänsä pieniä kaupunkeja, puutarhoja ja suihkulähteitä sekä rikkaita ja kauppa-asioissa toimeliaita miehiä enemmän kuin juuri missään muualla. Näistä kaupungeista on eräs nimeltä Ravello, ja siinä eli kerran ennen, jos siinä nykyäänkin on rikkaita miehiä, eräs tavattoman rikas kauppias nimeltä Landolfo Ruffolo. Tälle ei riittänyt hänen rikkautensa, vaan halusi hän sen lisätä kahta vertaa suuremmaksi, mutta siksipä hän olikin vähällä tuhota sekä koko omaisuutensa että itsensä.

Hän näet, tehtyään niinkuin kauppiaiden on tapana, suuria laskelmia, osti valtavan laivan ja lastautti sen täyteen kauppatavaroita, joihin oli rahansa vaihtanut, ja lähti Kyproon. Mutta siellä hän näki, että sinne oli tullut paljon muita laivoja tuoden samoja tavaroita, joita hänkin, ja siitä syystä täytyi hänen myödä kaikki, mitä oli tuonut, polkuhintaan, melkeinpä nakata tavaransa hukkaan, jos mieli niistä päästä, ja siten hän joutui melkein perikadon partaalle. Tämän kohtalonsa hän kantoi sangen vaikeasti,

ja koska hän ei tiennyt, mitä tehdä, kun hän nyt lyhyessä ajassa oli tullut mahdollottoman rikkaasta köyhäksi, niin päätti hän joko kuolla tahi korvata rosvoamalla vaurionsa, niin ettei hänen tarvitsisi palata köyhänä sinne, mistä hän oli matkustanut rikkaana. Ja löydettyään ostajan suurelle laivalleen hankki hän siitä tulleilla ja muilla rahoilla, jotka oli saanut kauppatavaroistaan, keveän kaapparipurren ja varusti ja asesti sen sitä tarkoitusta varten oivallisimpaan kuntoon sekä lähti muuttamaan omaksensa toisten omaisuutta, kenenkä vaan, ja varsinkin turkkilaisten. Tässä ammatissa olikin onni hänelle paljon suosiollisempi kuin oli kauppayrityksissä ollut.

Noin vuoden kuluessa hän kaappasi ja ryösti niin paljon turkkilaisia laivoja, että uskoi jo paitsi saaneensa takaisin sen omaisuuden, mitä oli menettänyt kaupparetkellä, myöskin lisänneensä rikkauttansa hyvinkin kaksin verroin. Ja koska entisen vahingon tuottama tuska oli häntä opettanut, niin hän huomasi, että nyt hänellä on tarpeeksi, ja mielti mielessään tyytyä tähän ja olla tavoittelematta enempää, jottei uuteen onnettomuuteen joutuisi. Ja siksi hän päätti palata rikkauksineen kotiin.

Mutta nyt oli hän tullut kaupoissa pelkuriksi, joten hän ei halunnut sijoittaa rahojansa toisella tavoin, vaan lähti paluumatkalle, purjeet nostettuansa, samalla pienellä laivalla, jolla oli rahat hankkinutkin. Ja hän tuli jo Arkipelagiin, kun illalla nousi shirokko-tuuli, joka oli hänen matkallensa vastainen ja kohotti sitäpaitsi niin korkeita aaltoja, ettei hänen pikku laivansa olisi voinut niitä kunnolla kestää. Ja siksi hän laski erääseen meren lahteen, jonka pieni saari muodosti, tältä myrskyltä suojaan, päättäen odottaa siellä parempaa ilmaa. Mutta kauan ei hän ollut siinä lahdessa, kun sinne saapui kaksi suurta genovalaista kauppalaivaa, jotka tulivat Konstantinopolista, paeten vaivalla samaa, jota myöskin Landolfo oli paennut. Tuskin genovalaisten laivain väki, sulkien häneltä paluutien, huomasi hänen pienen laivansa ja kuuli, kenen se oli, niin he, jotka jo maineelta tiesivät hänet sangen rikkaaksi, päättivät anastaa sen, sillä he ovat luonnostaan rahalle ahnasta ja rosvomaista kansaa. Ja niinpä he laskivat maihin osan miehistönsä varustettuina jousilla ja muuten hyvin asetettuina, ja sijoittivat heidät sellaiseen paikkaan, ettei ainoakaan voinut laskeutua laivasta, jos ei tahtonut saada nuolta kylkeensä. Sitten he, hinauttaen itseään venheillä ja meren auttamina, lähestyivät Landolfon pienen laivan viereen ja saivat sen vähällä vaivalla lyhyessä ajassa miehineen päivineen valtaansa, ainoatakaan miestä menettämättä. Sitten he veivät Landolfon toiseen laivaansa, ottivat hänen laivastaan kaikki tavarat, upottivat sen pohjaan ja pidättivät hänet itsensä pelkkä jakku-pahanen yllä.

Seuraavana päivänä muuttui tuuli, laivat nostivat purjeensa ja kulkivat matkaansa länttä kohden koko sen päivän onnellisesti. Mutta illalla nousi myrskytuuli, joka valtavia aaltoja kohotellen eroitti nuo kaksi laivaa toisistansa. Ja tämän tuulen voimasta tapahtui, että se laiva, jossa poloinen ja köyhä Landolfo oli, paiskautui tavattoman rajusti särkkään Kefalonian saaren päässä ja aukesi ja meni pirstaleiksi niinkuin kivimuriin nakattu pullo. Nytpä nuo onnettomat ja raukat, jotka siinä olivat, koettivat uida, ken sitä osasi, meren ollessa jo täynnä kaikenlaisia kelluvia tavaroita, laatikoita ja lautoja, kuten moisissa tapauksissa on tavallista; ja vaikka yö oli pilkkopimeä ja meri raivosi ankarasti, niin he alkoivat takertua esineihin, mitä sattumalta ilmestyi eteen. Näiden joukossa oli myöskin Landolfo raukka. Hän oli kyllä edellisenä päivänä toivonut monta kertaa kuolemaa, haluten valita mieluummin sen kuin palata kotiinsa niin köyhänä kuin nyt tiesi olevansa. Mutta kun hän nyt näki sen valmiina, niin hän peljästy ja tarttui kuin toisetkin lautaan, mikä hänen käsiinsä osui, ajatellen, että ehkäpä Jumala lähettää hänelle pelastukseksi jonkin avun, jos hän itse koettaa tuhoaan viivytellä. Hän ratsasteli siis laudalla miten parhaiten voi, ja vaikka aallot ja tuuli ajelivat häntä milloin sinne ja milloin tänne, pysyi hän sillä kuitenkin, kunnes aamu alkoi kirkastua. Sen tultua hän katseli ympärillensä, mutta ei nähnyt mitään muuta kuin pilviä ja merta, sekä arkun, joka uiskenteli meren aalloilla ja tuli hänen suurimmaksi kauhukseen tuontuostakin niin lähelle, että hän pelkäsi sen törmäävän häneen niin kovasti, ettei hänen auttaisi muu kuin hukkaa. Ja aina kun se läheni, koetti hän, mikäli jaksoi ja vaikka voimansa jo olivat vähät, lykätä sitä kädellään loitommaksi. Mutta jos se ensin onnistuikin, niin tapahtui sitten, että yhtäkkiä nousi ilmoissa pyörretuuli ja puski mereen ja törmäsi tuohon arkkuun ja arkku taas puolestaan lautaan, jolla Landolfo istui, niin kovasti, että lauta pyörähti nurin ja Landolfo joutui aaltoihin. Hän pääsi uimalla pinnalle, paremminkin pelon kuin voimainsa avulla, mutta näki jo laudan menossa etäällä itsestään. Ja siksi hän, ajatellen, ettei hän jaksa sitä saavuttaa, lähestyi arkkua, joka oli aivan vieressä, asettui rinnoin sen kannelle ja piti sitä käsillään kohdallansa miten parhaiten voi. Ja sillä tavoin hän, meren heittämänä milloin sinne ja milloin tänne, ja syömätönnä, hänellä kun ei ollut ruokaa, mutta sai juoda sen sijaan enemmänkin kuin tahtoi, sekä tietämättä, missä oli, tai näkemättä muuta kuin merta vietti koko sen päivän ja seuraavan yön.

Mutta seuraavana päivänä joutui hän, joko Jumalan armosta tai tuulen voimasta, Korfun saaren rannalle, märkänä kuin sieni ja pitäen molemmilla käsillään lujasti arkun kulmista, niinkuin näemme tekevän niiden, jotka ovat hukkumaisillaan ja tarttuvat johonkin esineeseen. Rannalla oli sattumalta köyhä vaimo pesemässä ja kiilloittamassa kattiloitansa hiedalla ja suolaisella vedellä, ja kun hän näki Landolfon lähestyvän eikä eroittanut hänen muotoansa, peljästy hän ja vetäytyi huutaen pois. Landolfolla ei ollut tajua puhua, eikä hän nähnytäkään paljoa, joten hän ei sanonut naiselle mitään. Mutta kun aallot lykkivät häntä maata kohti, niin vaimo eroitti arkun muodon, ja kun hän katsoi ja

tähysti tarkemmin, niin huomasi hän ensin arkun päällä käsivarret ja näki sitten kasvotkin; ja hän aavisti asian aivan niinkuin se olikin. Ja sen vuoksi kahlasi hän säälin pakoittamana jonkun askeleen mereen, joka nyt oli tyyni, tarttui Landolfoa hiuksiin ja veti hänet arkkuihin maalle. Sitten hän sai vaivalla kiskotuksi miehen kädet irti arkusta, ja arkun hän asetti nuoren tyttönsä pääläelle, joka oli hänen mukanaan, mutta itse kantoi hän Landolfon kuin pienen lapsen kylään. Siellä vei hän hänet kylpyyn ja hieroi ja pesi häntä kuumalla vedellä niin kauan, että kadonnut lämpö ja elinvoimatkin häneen palasivat. Ja kun vaimon mielestä oli aika, otti hän hänet ammeesta ja vahvisti häntä vähän hyvällä viinillä ja leivoksilla; ja sitten hoiteli hän häntä parhaansa mukaan muutaman päivän, kunnes mies sai voimansa takaisin ja tajusi, missä oli. Silloin kunnan nainen ajatteli, että nyt hänelle täytyy antaa takaisin arkku, joka oli hänelle pelastettu, ja sanoi, että koettakoon hän nyt itse hakea onneaan. Ja sillä tavalla vaimo teki.

Landolfo ei muistanut enää arkkua, mutta otti sen kuitenkin, kun kunnan nainen sen hänelle toi, ajatellen, että niin vähäarvoinen ei se ainakaan voi olla, ettei hän sillä saisi parin päivän elatustaan. Tämä hänen toivonsa väheni kuitenkin suuresti, kun hän huomasi arkun kovin keveäksi, mutta siitä huolimattahan kerran, kelpo naisen ollessa poissa kotoa, mursi arkun auki, nähdäkseen, mitä siinä oli, ja löysi siitä paljon kalliita kiviä, sekä irtonaisia että kiinnitettyjä; ja koska hän ymmärsi vähän näitäkin asioita, niin huomasi hän, heti kun ne näki, että ne olivat sangen arvokkaita. Siksi hän kiitti Jumalaa, joka ei ollut häntä vieläkaan tahtonut hyljätä, ja oli hyvin tyytyväinen.

Mutta koska kohtalo oli lyhyessä ajassa jo kaksi kertaa häntä armottomasti heitellyt, niin hän pelkäsi kolmatta ja ajatteli, että hänen täytyy olla hyvin varovainen, voidakseen saada nämä tavarat kotiinsa. Ja siksi hän kääri ne niin huolellisesti kuin voi riepuihin ja sanoi kunnan naiselle, ettei hän enää tarvitse arkkua, mutta pyysi, että hän olisi niin hyvä ja antaisi hänelle säkin sekä ottaisi puolestaan arkun. Sen teki kunnan nainen mielellänsä.

Sitten lausui Landolfo Ruffolo kunnan naiselle suuret kiitokset kaikesta siitä hyvästä, mitä oli häneltä saanut, heitti säkin selkäänsä ja lähti hänen luotaan. Hän nousi laivaan ja saapui Brindisiin ja kulki sieltä sitten pitkin meren rantaa Iraniin, jossa tapasi eräitä kansalaisiaan, jotka olivat kangaskauppiaita. Nämä antoivat hänelle armeliaisuudesta uudet vaatteet, kun hän oli kertonut heille kaikki kohtalonsa, paitsi mikä arkkua koski, lainasivat hänelle ratsuhevosensikin ja toimittivat hänelle seuraa Ravelloon asti, jonne hän sanoi haluavansa palata, ja lähettivät hänet menemään.

Siellä hän uskoi olevansa turvassa ja ylisti Jumalaa, joka oli hänet sinne johtanut, ja avasi säkkinsä. Ja tarkasteltuaan kaikki huolellisemmin kuin ennen oli tehnyt näki hän omistavansa niin paljon ja niin arvokkaita kiviä, että hän, myymällä ne kohtuulliseen hintaan tai vähemmästäkin, tulisi kahta vertaa rikkaammaksi kuin oli matkalle lähtiessään ollut.

Ja kun hän sitten oli keksinyt tilaisuuden muuttaa kivet rahaksi, lähetti hän hyvän summan Korfuun, palkinnoksi saadusta avusta sille kunnan naiselle, joka oli hänet pelastanut merestä. Ja samoin hän teki niille Iranissa oleville, jotka olivat häntä vaatehtineet. Mutta loput hän piti itse, haluamatta enää harjoittaa kauppaa, ja eli kunnioitettuna loppuunsa saakka.

VIIDES KERTOMUS.

Perugian Andreuccio lähtee Napoliin ostamaan hevosia, joutuu yhtenä yönä kolmeen pahaan seikkailuun, pelastuu kaikista ja vie mukanaan kotiin rubinin.

Mikäli olen kuullut, oli Perugiassa kerran nuorukainen nimeltä Andreuccio di Pietro, hevoskauppias. Hän sai tietää, että Napolissa on tarjolla huokealla hevosia, ja siksi pisti hän kukkaroon viisisataa kultaflorinia ja lähti sinne, toisten kauppiaiden kanssa, koska ei ollut milloinkaan liikkunut poissa kotoansa. Hän saapui perille eräänä sunnuntaina iltamessun aikaan ja meni seuraavana aamuna, isäntänsä neuvosta, torille ja näki siellä paljon hevosia ja mielistyi moneen. Ja hän hieroi kauppoja milloin siitä, milloin tästä, mutta ei voinut sopia yhdenkään hinnoista. Kuitenkin hän, näyttäkseen, että hän oli todella tullut ostamaan, veti monta kertaa, kokematon ja varomaton kun oli, kaikkien niiden läsnäollessa, jotka kulkivat ohitse, esiin tuon kukkaronsa ja florininsa, jotka hänellä olivat mukanaan.

Kun hän nyt hieroi sillä tavalla kauppoja ja näytti kerran taas kukkaroaan, niin tapahtui, että eräs sisilialainen tyttö, joka oli nuori ja sangen kaunis, mutta valmis pikku palkkiosta tyydyttämään jokaista miestä, kulki Andreuccion huomaamatta ohitse ja näki hänen kukkaronsa. Ja heti hän sanoi itseksensä: Kuka olisi tyytyväisempi kuin minä, jos nuo rahat olisivat minun? Ja niin sanoen hän meni sivuitse.

Tämän nuoren tytön seurassa oli vanha nainen, samoin sisilialainen, joka, tuskin hän näki Andreuccio, antoi tytön jatkaa matkaansa ja juoksi nuorukaista hartaasti syileilemään. Kun nuori tyttö huomasi tämän, niin hän alkoi mitään sanomatta vähän matkan päässä odottaa vanhusta.

Andreuccio kääntyi vanhuksen puoleen, ja kun hän tunsu hänet, piti hän häntä oikein hyvänä, ja vanhus lupasi käydä hänen luonaan majatalossa ja lähti sitten pois, pitkittämättä puheita. Ja Andreuccio kääntyi jälleen kauppojaan tekemään, mutta ei ostanutkaan sinä aamuna mitään.

Mutta tyttö, joka oli ensin nähnyt Andreuccioa kukkaron ja sitten vanhan palvelijattarensa tuttavuuden hänen kanssaan, mietti nyt keinoa, kuinka saisi itselleen kaikki nuo rahat tahi osan niistä, ja alkoi senvuoksi varovasti kysellä, kuka tuo mies oli, mistä kotoisin, mitä hän täällä teki ja kuinka vanhus hänet tunsu. Muija kertoi silloin Andreuccioa kaikki niin seikkaperäisesti, että hevoskauppias itse olisi tuskin osannut paremmin vastata, sillä vanhus oli ollut monta vuotta Andreuccioa isän luona ensin Sisiliassa ja sitten Perugiassa. Ja samoin hän kertoi, missä Andreuccio asui ja miksi hän oli tänne tullut.

Kun tyttö sai täydellisesti tietää hänen sukulaisensa ja heidän nimensä, perusti hän sille tiedolle yrityksensä, jonka avulla hän aikoi hienon ovelasti tyydyttää halunsa. Ja kotiin palattuaan hän lähetti vanhuksen asioille koko päiväksi, niin ettei hän pääsisi Andreuccioa luokse; ja kutsuttuansa erään tytön, jonka hän oli hyvin opettanut sellaisiin palveluksiin, lähetti hänet illan tullen siihen majataloon, jossa Andreuccio asui. Sattumalta tapasi tyttö sinne tultuaan ovella itsensä Andreuccioa yksinään ja tiedusteli häneltä häntä itseänsä. Siihen Andreuccio vastasi, että se oli juuri hän, jonka jälkeen tyttö veti hänet syrjään ja sanoi: Herrani, eräs tšekäläinen ylimysnainen tahtoisi, jos suvaitsisitte, mielellään puhutella teitä.

Kun Andreuccio tämän kuuli, tarkasti hän itseänsä kiireestä kantaan, ja koska hän mielestään näytti olevan kaunis poika, niin ajatteli hän, että se ylimysnainen oli häneen rakastunut, ikäänkuin Napolissa ei olisi ollut kauniimpia nuoriamiehiä kuin hän. Ja niinpä hän vastasi nopeasti, että hän on siihen valmis, ja kysyi, missä ja milloin tämä nainen tahtoisi häntä puhutella.

Siihen tyttö vastasi: Herrani, jos te voisitte tulla vaikka heti, hän odottaa teitä kotonansa.

Andreuccio sanoi nopeasti, majatalossa mitään ilmoittamatta: Noh, mene sitten edeltä, minä tulen perästäsi.

Silloin tyttö vei Andreuccioa tuon naisen taloon, joka asui eräässä korttelissa nimeltä Häpeänkolo; miten kunniallinen asuinseutu se oli, osoittaa jo nimi. Mutta Andreuccio, joka ei tiennyt eikä aavistanut mitään sellaista, vaan luuli kulkevansa hyvin kunnialliseen paikkaan ja rakastettavan ylimysnaisen luo, astui, tytön mennessä edeltä, huoletta naisen asuntoon. Ja kun hän nousi ylös portaita, niin huusi tyttö emäntäänsä tulemaan, ja kun hän samassa sanoi: *Täällä on Andreuccio!* näki vieras nainen jo seisomassa portaitten yläpäässä ja odottamassa häntä. Hän oli vielä hyvin nuori, kookas varrelta ja kaunis kasvoiltaan, puettu ja koristettu hyvin soveliaasti. Kun Andreuccio tuli lähemmäksi, niin laskeusi nainen kolme porrasta avosylin häntä vastaan, heittäysi hänen kaulaansa ja riippui siinä mitään virkkamatta jonkun aikaa, niinkuin liiallinen liikutus olisi estänyt häntä puhumasta. Sitten suuteli hän itkien hänen otsaansa ja sanoi nyhkytysten särkemällä äänellä: Oi rakas Andreuccio, terve tuloa!

Andreuccio vastasi, ihmetellen niin helliä hyväilyjä, ällistyneenä: Madonna, minä iloitsen siitä, että teidät tapasin.

Sitten tarttui nainen Andreuccioa käteen ja vei hänet ylös saliin ja astui sieltä, puhumatta hänen kanssaan vielä mitään muuta, omaan kamariinsa, joka tuoksui ruusuille, oranssin kukille ja muille hyville hajuille. Siellä näki Andreuccio hyvin kauniin sängyn, jossa oli esirippu, ja naulakoissa, sen seudun tapaan, paljon vaatteita ja muita sangen kauniita ja kallisarvoisia esineitä. Sentähden luuli Andreuccio varmasti, ensikertalainen kun oli, että nainen ei voi olla mitään vähempää kuin oikein aatelisnainen. Ja kun he olivat istahtaneet rinnatusten jollekin arkulle, joka oli sängyn jalkopäässä, alkoi tyttö puhua hänelle näin:

Andreuccio, olen aivan varma, että sinä ihmettelet sekä minun hyväilyitäni, joilla otin sinut vastaan, että kyneleitäni, koska et minua tunne ja tuskin voinet muistaa kuullesini minusta puhuttavankaan. Mutta pian saat kuulla seikan, jota ihmettelet ehkä vielä enemmän, nimittäin, että minä olen sinun sisaresi! Ja sanon sinulle, että kun Jumala soi minulle niin suuren armon, että ennen kuolemaani sain nähdä edes yhden rakkaita veljiäni (joskin toivoisin näkeväni teidät kaikki), niin kuolisini tyytyväisenä, vaikka kuolisini jo tällä hetkellä. Ja koska sinä et ehkä ole tästä milloinkaan kuullut, niin kerron sinulle kaikki. Minun ja sinun isäsi, Pietro, asui, niinkuin luulen sinun tietävän, kauan aikaa Palermossa, jossa hänestä hänen hyvyytensä ja miellyttävyytensä tähden pitivät ja pitävät vieläkin suuresti ne, jotka hänet tunsivat. Mutta kaikista, jotka häntä rakastivat paljon, rakasti häntä enimmäin minun äitini, joka oli

aatelismainen ja siihen aikaan leski, niin, siinä määrin, että hän, pelkäämättä isäänsä ja veljiänsä ja kunniastaan huolimatta seurusteli hänen kanssaan niin tavallisesti, että minä synnyin, ja olen nyt sellainen kuin näet. Yhtäkkiä tuli sitten Pietrolle jokin syy matkustaa Palermosta ja palata Perugiain, ja hän jätti minut, pienen lapsukaisensa, äitini kanssa tänne, eikä ole sitten, mikäli tiedän, minua eikä äitiäni yhtään muistanut. Siitä minä tuomitsisin häntä ankarasti, ellei hän olisi juuri minun isäni, kun ajattelen kiittämättömyyttä, jota hän osoitti minun äidilleni (puhumattakaan rakkaudesta, mitä hänen olisi tullut tuntea minua kohtaan, tyttärtään, joka ei ollut syntynyt mistään piikatytöstä tai alhaisesta naisesta), sillä antoihan äitini omaisuutensa ja itsensäkin hänen käsiinsä, tietämättä edes, kuka hän oli, pelkän uskollisen rakkauden vallassa. Mutta, mitäpä siitä. Pahoin tehtyjä ja kauan aikaa sitten menneitä seikkoja on paljon helpompi paheksua kuin parantaa. Niin on vain käynyt. Hän jätti minut pikku tyttönä Palermoon, jossa kasvoin melkein sellaiseksi kuin nyt olen, kunnes äitini, joka oli rikas nainen, antoi minut vaimoksi eräälle girgentiläiselle, oikein kunnan ylimykselle, joka rakkaudesta äitiini ja minuun suostui asettumaan Palermoon. Mutta täällä mieheni, joka oli innokas guelfi, alkoi hieroa kuninkaamme Carlon kanssa sopimuksia, joista kuitenkin kuningas Federigo sai vihiä ennenkuin niitä voitiin toteuttaa ja joiden tähden meidän täytyi Sisiliasta paeta, juuri silloin, kun olin pääsemäisilläni niin ylhäiseksi rouvaksi, ettei koko tällä saarella ole koskaan sellaista ollut. Me otimme niin ollen mukaan omaisuutta sen vähän, mitä saatoimme ottaa (vähän, sanon, siihen paljoo verraten, mitä meillä oli), jätimme tilukset ja palatsit ja pakenimme tähän maahan, jossa näimme Carlo kuninkaan olevan meille niin kiitollisen, että hän on jo osaksi korvannut vahinkomme, joita hänen tähtensä kärsimme, lahjoittamalla meille maita ja taloja. Ja yhä edelleen hän pitää miestäni, joka on sinun lankosi, hyvillä tuloilla, niinkuin kohta näet. Ja sillä tavalla minä nyt elän täällä, jossa, Jumalan armosta, ei sinun ansiostasi, näen sinutkin, rakas veliseni!

Ja tämän sanottuaan hän syleili Andreuccioa uudestaan ja suuteli häntä liikituksen kyyneleitä vuodattaen otsalle.

Andreuccio kuunteli tätä satua, jota tyttö kertoi niin säntillisesti, niin johdonmukaisesti, sanan puuttumatta kertaakaan hampaiden rakoon tai kielen sopertamatta. Ja koska hän muisti isänsä tosiaan olleen Palermossa ja arvasi omasta itsestään nuorten miesten tavat, jotka mielellään nuoruudessaan rakastavat, sekä näki tytön liikituksen kyyneleet ja tunsii halaukset ja säädyllyiset suudelmat, niin hän uskoi, mitä tyttö sanoi, paremminkin kuin todeksi. Ja kun tyttö vaikenii, niin hän vastasi:

Madonna, te ette varmaan pahastu, vaikka nyt kummastelen, sillä joko sitten isäni ei ole puhunut äidistänne ja teistä milloinkaan mitään, mikä siihen lieneekin syynä, tai jos on puhunut, minä en ole saanut sitä tietooni, mutta niin vaan tosiaan on, että en ole tiennyt teistä enempätä kuin jos ette olisi olemassakaan. Ja sitä rakkaampaa on minusta tavata teissä täällä sisar, aivan yksin ollessani ja hetkellä, jolloin sellaista kaikkein vähimmin odotin. Ja tosiaan, enpä tiedä niin ansiokasta miestä, josta te ette olisi rakas, puhumattakaan minusta, joka olen ainoastaan pikku kauppias. Mutta, suokaa anteeksi, yhtä pikku selitystä pyytäisin teiltä: mistä te tiesitte, että minä olin täällä?

Siihen tyttö vastasi: Tänä aamuna antoi minulle siitä tiedon eräs köyhä vaimo, joka on hyvin kiintynyt minuun, siksi, että hän on ollut, mikäli kertoo, kauan meidän isämme luona sekä Palermossa että Perugiassa. Ja ellei minusta olisi näyttänyt kunniallisemmalta, että sinä tulet minun luokseni omaan kotiini kuin jos minä sinun luoksesi vieraiden ihmisten pariin, niin olisin kauan sitten tullut luoksesi.

Nämä sanat lausuttuaan alkoi tyttö tarkalleen kysellä kaikenlaista hänen sukulaisistansa yksitellen, ja Andreuccio kertoi heistä kaikista. Ja tämän tähden uskoi hän yhä enemmän sellaista, jota hänen olisi pitänyt olla uskomatta.

Kun sillä tavalla oli pakinoitu kauan aikaa, ja koska helle oli suuri, niin tyttö tuotatti makeisia ja viiniä ja antoi Andreucciole juoda. Ja kun Andreuccio tämän jälkeen tahtoi lähteä pois, sillä illallisaika oli käsissä, niin ei tyttö sitä mitenkään sallinut, vaan oli kovin suuttuvinaan ja sanoi häntä syleillen: Voi minua raukkaa, nytpä näen selvästi, miten vähän sinä minusta välität! Sillä mitä on minun ajatteleminen, kun sinä olet siskosi luona, jota et ole koskaan ennen nähnyt, ja hänen kotonansa, jonne sinun olisi pitänyt poiketa heti, kun saavuit tänne, mutta tahdot nyt lähteä täältä syömään ravintolaan! Ei, sinä syöt minun luonani. Ja vaikkei mieheni olekaan kotona, josta olen hyvin pahoillani, niin osaan minä, mikäli nainen voi, sinua hieman kestitäkin.

Andreuccio, joka ei tiennyt muutakaan tähän vastata, sanoi: Minä pidän teistä niinkuin siskosta tulee pitää, mutta jos en mene, niin odotetaan minua koko ilta ja käyttäydyn epäkohteliaasti.

Silloin tyttö sanoi: Jumalan kiitos, on minulla nyt toki talossa joku, jonka voi lähettää sanomaan, ettei tarvitse odottaa sinua. Oikeastaan olisi kohteliaampaa, jopa velvollisuutesikin, jos antaisit sanoa tovereillesi siellä, että tulisivat tänne illallisille. Sitten, jos välttämättä tahtoisit lähteä, voisitte mennä kaikki yhdessä seurassa.

Andreuccio vastasi, ettei hän sinä iltana tovereista välittänyt; mutta koska sisko tahtoi, niin hän

täyttäisi hänen toiveensa.

Tyttö oli silloin lähettävinaan majataloon sanan, ettei Andreuccioa tarvitse odottaa illalliselle, ja puheltuansa sitten vielä paljon muuta, he asettuivat aterialle, jota tyttö venytti ovelasti aina yön pimeään, heille loistavasti monia ruokalajeja tarjoiltaessa. Ja kun sitten noustiin pöydästä ja Andreuccio aikoi lähteä, niin sanoi tyttö, että sitä hän ei millään tavoin salli, sillä Napoli ei ole mikään paikka, jossa sopii kuljeksia yöllä, ja kaikkein vähimmin muukalaisen. Siksi hän olikin, kun ilmoitti majataloon, ettei Andreuccioa tarvitse odottaa illalliselle, käskenyt myöskin sanomaan, ettei tarvitse häntä odottaa yöksikään.

Andreuccio, joka uskoi tämän ja halusi, herkkäuskoisuutensa pettämänä, jäädä sinne, jäi. Niin ollen jatkettiin illallisten jälkeen vielä paljon ja kauan puhetta, ei suinkaan tytön tietämättä, mitä varten. Ja kun osa yötä oli kulunut, jätti tyttö Andreuccion nukkumaan kamariin, sekä hänen luoksensa pienen pojan, joka hänelle neuvoisi, jos hän jotain tarvitsisi, ja meni itse palvelijattariensa kanssa toiseen huoneeseen.

Helle oli kova; siksi Andreuccio, kun näki jääneensä yksin, riisuutui heti paitasilleen ja veti housut jalastaan ja pisti ne sängyn päähän. Ja koska luonnollinen tarve vaati keventämään vatsan liiallista kuormaa, niin kysyi hän pojalta, missä sen voisi tehdä, jolloin poika viittasi muuatta ovea kamarin nurkassa ja sanoi: Menkää tuonne vaan.

Andreuccio meni rohkeasti sinne, mutta asetti pahaksi onneksi jalkansa laudalle, joka oli vastakkaiselta puolelta irtautunut palkista, ja putosi lautoineen sieltä ylhäältä alas. Jumala armahti häntä kuitenkin niin paljon, ettei hän loukannut itseänsä pudotessaan, vaikka melkoisen korkealta syöksyikin, vaan ryvetti itsensä sonnassa, jota paikka oli täynnä, aivan kokonaan.

Etä ymmärtäisitte paremmin sen, mitä olen sanonut ja mitä seuraa, kuvaan teille, millainen se paikka oli. Se oli kapea kuja, jollaisia näemme usein kahden talon välissä, ja parin palkin päälle, jotka oli asetettu talojen väliseen, oli naulattu muutamia lautoja ja rakennettu istumasija. Noista laudoista oli se, joka putosi alas Andreuccion kanssa, yksi. Kun Andreuccio nyt näki itsensä alhaalla kujassa, niin hän alkoi, tapauksesta tuskissaan, huutaa poikaa, mutta poika oli kohta, kun kuuli hänen putoavan, juossut sanomaan siitä emännälleen. Tämä kiiruhti silloin kamariinsa ja alkoi nopeasti katsella, olivatko Andreuccion vaatteet jääneet sinne, ja hän löysi ne ja niiden mukana rahat, joita Andreuccio, luottamatta muihin, kuljetti aina typerästi matkassaan. Ja kun tyttö näin oli saanut ne, joiden vuoksi hän, palermolainen, oli tekeytynyt perugialaisen sisareksi ja virittänyt ansansa, niin ei hän enää Andreucciosta välittänyt, vaan kiiruhti sulkemaan oven, jonka kautta Andreuccio oli mennyt ulos ja sitten pudonnut.

Kun poika ei vastannut, niin alkoi Andreuccio huutaa kovemmin, mutta turhaan. Sentähden rupesi hän epäilemään, huomaten liian myöhään petoksen. Hän kiipesi muurin ylitse, joka eroitti sen kujan kadusta, ja laskeuduttuaan kadulle meni hän talon ovelelle, jonka hän hyvin tunsu, ja huusi siinä pitkän aikaa turhaan, ja löi ja jyskytti kovasti ovea. Sitten hän, huomaten onnettomuutensa selvästi, alkoi sanoa: Voi minua raukkaa, miten pienessä ajassa minä kadotin viisisataa florinia ja sisaren! Ja valiteltuaan vielä pitemmältäkin alkoi hän uudestaan kolkuttaa ovea ja huutaa, ja teki sen niin lujasti, että kaikki ympäristön naapurit heräsivät ja voimatta sietää tätä mekastusta, nousivat ylös. Ja yksi tuon tytön apulaisnaisia avasi ikkunan ja, ollen muka hyvin unissaan, sanoi pilkallisesti: Kuka siellä kolkuttaa?

Voi! sanoi Andreuccio, etkö sinä minua tunne? Minä olen Andreuccio, madonna Fiordalisan veli.

Siihen nainen vastasi: Hyvä mies, jos olet juonut liikaa, mene makaamaan ja tule huomenna takaisin. Minä en tunne mitään Andreuccioa, enkä ymmärrä hullutuksia, mitä sinä puhut. Mene nyt rauhassa ja anna meidän nukkua, jos suvaitset.

Mitä? sanoi Andreuccio, et ymmärrä, mitä minä puhun? Ymmärrätpä tietenkin! Mutta jos sukulaisuus Sisiliassa on sellaista, että se näin lyhyessä ajassa unohdetaan, niin anna edes takaisin vaatteeni, jotka minulta jäivät teille, niin menen mielelläni.

Siihen tyttö vastasi nauraen: Kunnan mies, minusta tuntuu siltä, että puhut unissasi.

Ja tämän sanominen, huoneesen kääntyminen ja ikkunan sulkeminen oli tuokion työ.

Silloin Andreuccio, joka nyt oli vahingostaan varma ja jonka suuri tuska muuttui kiukusta raivoksi, päätti riistää väkisin takaisin sen, mitä ei sanoilla voinut saada, ja hän otti jälleen kiven ja alkoi jyskyttää ovea paljon hurjemmasti iskien kuin äsken. Mutta silloin monet naapurit, jotka jo ennen olivat heränneet ja nousseet ylös, luulivat, että hän on jokin heittiö, joka valehtelee tällä tavoin kiusatakseen tuota kunnan naista, ja kyllästyneinä Andreuccion jyskyttämiseen he tulivat ikkunoihin ja alkoivat haukkua häntä aivan niinkuin saman korttelin koirat vierasta koiraa, sanoen: Hävytöntä on tulla tähän

aikaan kelpo naisten ovelle latelemaan tuollaisia tyhmyyksiä. Äh, mene juupeliin, kunnan mies, anna meidän maata, ole hyvä. Jos sinulla on mitä tekemistä hänen kanssaan, niin tule takaisin huomenna, mutta älä meitä kiusaa tänä yönä!

Näistä sanoista ehkä tuli eräs talossa oleva mies, kauniin tytön parittaja, jota Andreuccio ei ollut vielä nähnyt eikä hänestä kuullutkaan, niin rohkeaksi, että astui ikkunaan ja huusi karkealla ja peloittavalla äänellä: Kuka siellä alhaalla on?

Andreuccio nosti tämän kuultuansa päätään ja näki miehen, joka, minkä vähän hän saattoi erottaa, mahtoi olla aika herra, kasvoiltaan sakea- ja mustapartainen. Hän haukotteli ja hieroi silmiänsä ikäänkuin olisi juuri noussut vuoteesta tai herännyt sikeästä unesta. Hänelle Andreuccio vastasi, ei aivan pelotta: Minä olen sen rouvan veli, joka on siellä.

Mutta mies ei odottanut, että Andreuccio olisi edes päättänyt vastauksensa, vaan sanoi kahta kovemmin kuin äsken: En tiedä, mikä minua estää tulemasta täältä alas ja pieksämästä sinua niin kauan, kunnes et liikuta itseäsi, sinä sietämätön, juopunut aasi, joka et anna meidän tänä yönä nukkua.

Ja hän kääntyi huoneeseen ja sulki ikkunan.

Eräät naapureista, jotka tunsivat paremmin tuon miehen, puhuttelivat silloin ystävällisesti Andreucciota ja sanoivat: Jumalan tähden, hyvä mies, mene nopeasti pois, ellet tahdo tulla täällä tänä yönä tapetuksi. Mene ja ymmärrä oma etusi.

Andreuccio oli peljästyntynyt sekä tuon miehen ääntä että ulkonäköä, ja kun nyt toiset, jotka näyttivät puhuvan armeliaisuudesta, häntä varoittivat, niin suuntasi hän, kuvaamattoman suruissaan ja epätoivoissaan rahoistaan, askeleensa sinne päin, josta oli päivällä tytön kanssa tullut, päästäkseen takaisin majataloonsa, mutta ei tiennyt kuitenkaan, minne hän oikeastansa kulki. Mutta kun häntä itseään ei miellyttänyt haju, joka hänestä hänen nenäänsä lähti, niin hän halusi kääntyä meren rannalle peseytymään ja poikkesi vasemmalle kädelle ja kulki kadulle, jonka nimi oli Ruga Catalana. Ja astellessaan siellä kaupungin rantapuolta kohti hän näki yhtäkkiä kaksi miestä, jotka tulivat häntä vastaan lyhty kädessä, ja koska hän pelkäsi, että nämä olivat yövartioita tai muita miehiä, jotka olivat valmiit tekemään pahaa, niin pujahti hän hiljaa piiloon eräisen vanhaan ja rappeutuneeseen taloon, jonka hän huomasi läheisyydessä. Mutta miehet tulivat, aivan kuin olisi heidät samaan paikkaan lähetetty, myöskin sinne rappeutuneeseen taloon, ja siellä toinen heistä laski maahan joukon rautaisia kapineita, jotka hänellä oli olallaan, ja alkoi tarkastella niitä toisen kanssa, jutellen minkä mitäkin niistä. Mutta heidän jutellessaan sanoi toinen: Mitä tämä on? Minä tunnen täällä sellaista löyhkää, etten koskaan liene tuntenut. Ja näin sanottuaan hän nosti vähän lyhtyänsä, ja he näkivät poloisen Andreuccion, ja kysyivät aivan hämmästyneinä: Kuka siellä on?

Andreuccio vaikenä; mutta he tulivat lyhtyineen lähemmäksi ja kysyivät, mitä hän täällä tekee noin likaisena? Silloin Andreuccio kertoi heille täydellisesti, kuinka hänelle oli käynyt. Miehet aavistivat nyt, missä se oli tapahtunut, ja sanoivat keskenään: Varmaan tämä on ollut Scarabone Tulentuikkaajan luona. Ja kääntyen Andreuccion puoleen sanoi toinen: Hyvä mies, vaikka oletkin kadottanut rahasi, niin tulee sinun suuresti kiittää Jumalaa, että sinä satuit putoamaan alas etkä voinut päästä takaisin siihen taloon. Sillä jos et olisi pudonnut, niin ole varma, että sinut olisi tapettu heti, kun olisit nukkunut, ja paitsi rahoja olisit menettänyt henkesikin. Mutta mitä auttaa enää valittaa? Sieltä et saa takaisin kolikkoakaan, sama kuin koettaisit ottaa tähden taivaalta. Mutta tapetuksi voit hyvin tulla, jos hän kuulee, että hiiskut sanankin tästä asiasta.

Ja näin puhuttuaan neuvottelivat he vähän ja sanoivat jälleen Andreucciolle: Katso, meidän käy sääliksi sinua. Ja siksi, jos tahdot tulla kanssamme toimittamaan erästä asiaa, jota me lähemme tekemään, niin luulemme, että sinulle tulee melkoisen varmaan paljon enemmän osuutta kuin olet menettänyt.

Andreuccio vastasi epätoivoissaan, että hän on valmis.

Sinä päivänä oli haudattu Napolin arkkipiispa nimeltä messer Filippo Minutolo, ja hänet oli haudattu kalleimmassa juhlapuvussa ja sormessa rubini, jonka arvo oli yli viisisataa kulta-florinia. Häntä miehet nyt aikoivat mennä ryöstämään, ja he ilmaisivat Andreucciolle aikeensa.

Andreuccion ahneus oli suurempi kuin hänen varovaisuutensa, ja hän lähti heidän kanssaan matkalle. Mutta kun hän, pääkirkolle kuljettaessa, haisi kovasti, niin sanoi toinen mies: Emmekö keksisi mitään keinoa, että tämä pesisi vähän jossakin itseään, niin ettei hän haisisi näin julmasti? Toinen vastasi: Kyllä, me olemme täällä lähellä kaivoa, jossa on tavallisesti iso sanko vintturissa. Menkäämme sinne ja peskäämme hänet nopeasti.

Mutta kun he tulivat kaivolle, huomasivat he, että siellä oli nuora, mutta sanko oli otettu pois. Ja senvuoksi päättivät he keskenään sitoa Andreuccion nuoraan kiinni ja laskea hänet kaivoon, että hän

pesisi itsensä alhaalla; ja kun hän olisi peseytynyt, piti hänen nykäistä nuorasta ja he vetäisivät hänet ylös. Ja niin he menettelivät.

Silloin sattui, että kun he olivat laskeneet Andreuccion kaivoon, niin eräitä signorian vartioita, jotka olivat janoissaan sekä helteen vuoksi että siksi, että olivat juosseet jonkun jäljestä, tuli tälle kaivolle juomaan. Kun nuo kaksi rosvoa heidät näkivät, niin lähtivät he heti pakoon, eivätkä vartiat, jotka tulivat sinne vain juomaan, huomanneet heitä.

Andreuccio oli kaivon pohjassa peseytynyt ja nyki nyt nuoraa. Janoiset vartiat taas laskivat kilpensä ja aseensa ja vaippansa maahan ja alkoivat vetää nuorasta, luullen siinä olevan sangon täynnä vettä.

Kun Andreuccio huomasi olevansa lähellä kaivon reunaa, niin hellitti hän nuorasta ja heittäytyi ryntäilleen tälle reunalle. Tuskin vartiat tämän näkivät, valtasi heidät yhtäkkiä pelko ja he päästivät mitään sanomatta nuoran irti ja alkoivat paeta, minkä ennättivät.

Tätä seikkaa Andreuccio kummasteli suuresti, ja ellei hän olisi pitänyt lujasti kiinni, olisi hän pudonnut takaisin kaivoon ja loukannut ehkä pahoin itsensä tai kuollut. Nyt hän nousi ylös, ja kun hän näki nämä aseet, joita hänen tovereillaan ei ollut, niin hän alkoi ihmetellä yhä enemmän. Mutta aprikoituaan ja ymmärtämättä asiaa sekä tuskissaan kovasta onnestaan päätti hän sitten lähteä sieltä pois, esineihin koskematta. Ja niin hän asteli, tietämättä minne.

Sillä tavoin kulkiessaan kohtasi hän silloin taas ne kaksi toveriaan, jotka tulivat nostamaan häntä pois kaivosta. Ja kun he hänet näkivät, ihmettelivät he suuresti ja kysyivät, kuka hänet oli vetänyt kaivosta? Andreuccio vastasi, ettei hän sitä tiennyt; ja kertoi heille tarkalleen, mitä oli tapahtunut ja mitä hän oli nähnyt kaivon reunalla. Silloin he ymmärsivät tapahtuman ja kertoivat hänelle nauraen, miksi he olivat paenneet ja ketä ne olivat olleet, jotka nostivat hänet kaivosta ylös. Ja enempää puhumatta he kulkivat sitten, koska oli jo keskiyö, pääkirkolle, ja pääsivät sisälle melkoisen helposti. Ja he menivät ruumisarkun luo, joka oli marmorista ja sangen suuri, ja kohottivat raudoillaan sen verran kantta, että mies pääsi sisään, ja asettivat pönkät sen alle. Ja kun tämä oli tehty, niin kysyi yksi: Kuka menee arkkuun? Siihen vastasi toinen: En minä. Enkä minä, sanoi ensimmäinen, mutta menkään Andreuccio.

Sitä minä en tee, sanoi Andreuccio. Silloin he molemmat kääntyivät häneen päin ja sanoivat: Mitä? Etkö sinä mene? Jumaliste, jos et mene, niin annamme yhdellä näistä raudoista päähäsi niin, että kaadat kuoliaana maahan.

Andreuccio meni siis peloissaan arkkuun, ja sinne kömpiessään ajatteli hän itsekseen: Nuo pakoittavat minut menemään tänne pettääkseen minut; jos näet annan heille kaikki ja koetan sitten päästä takaisin arkusta, niin menevät he matkaansa ja minulle ei jää mitään. Ja siksi hän päätti ottaa osansa jo etukäteen; ja koska hän muisti kalliin sormuksen, josta oli kuullut heidän puhuvan, niin veti hän sen alas päästyään arkkipiispan sormesta ja pisti povellensa. Ja sitten antoi hän heille piispansauvan ja hiipan ja kintaat, ja riisuen ruumiin paitaan saakka ojensi kaikki heille, ja sanoi, ettei ole enää mitään.

Toiset vakuuttivat, että siellä pitäisi olla se sormus, ja käskivät hänen hakemaan joka paikasta; mutta Andreuccio vastasi, että hän ei sitä löydä, ja antoi heidän odottaa jonkun aikaa, ollen sitä hakevinaan. Mutta he olivat yhtä viekkaita kuin hänkin, ja sanoivat, että etsiköön vaan vielä hyvästi, ja kun sopiva hetki tuli, niin he tempasivat pois pönkän, joka piti kantta ylhäällä, ja pakenivat sieltä, jättäen hänet suljettuun arkkuun.

Mille mielelle Andreuccio tuli, kun hän tämän huomasi, voi jokainen arvata. Hän koetti monta kertaa sekä päällensä että hartioillaan kohottaa pois kantta, mutta turhaan hän ponnisteli. Siksi hän, tuskan vallassa ja pyörtyneenä, kaatui arkkipiispan ruumiin päälle, ja kuka silloin olisi hänet nähnyt, olisi vaivoin eroittanut, kumpi heistä oli kuolleempi, arkkipiispa vai hän. Mutta kun hän sitten tuli tajuihinsa, alkoi hän ääneensä itkeä, sillä hän näki selvästi, että häntä kohtaisi täällä jompikumpi seuraavista kahdesta lopusta: joko täytyisi hänen kuolla arkussa nälkään ja kuolleen ruumiin matojen löyhkään, ellei kukaan tulisi avaamaan; tai jos joku tulisi ja löytäisi hänet sieltä, niin hänet hirtettäisiin varkaana.

Mutta kun hän oli sellaisissa ajatuksissa ja sangen suruissaan, niin kuuli hän ihmisjoukon kävelevän kirkossa ja puhelevan keskenään, ja ne tulivat, mikäli hän huomasi, tekemään samaa, jonka hän toveriensa kanssa jo oli tehnyt. Ja siksi hänen pelkonsa kasvoi suuresti. Mutta kun tulijat olivat avanneet arkun ja pönkittäneet kannen, joutuivat he riitaan siitä, kenen on mentävä sisään, ja kukaan ei tahtonut sitä tehdä. Silloin sanoi, pitkän kinastelun jälkeen, eräs pappi: Mitä te pelkäätte? Luuletteko, että hän teidät syö? Kuolleet eivät syö ihmisiä, minä menen sisään itse, minä.

Ja sen sanottuansa hän asettui rinnoin arkun reunalle, käänsi päänsä ulospäin ja pisti jalat arkun sisään, laskeutuaksensa sinne. Kun Andreuccio tämän näki, nousi hän ylös, tarttui papin toiseen jalkaan, ja alkoi muka vetää häntä alas. Mutta tuskin pappi sen tunsu, niin hän huusi kohti kurkkua ja

heittäytyi kiireesti arkusta pois. Tästä peljästyivät kaikki muutkin niin, että jättivät arkun auki ja alkoivat juosta pakoon, aivan kuin heitä olisi ajanut satatuhatta paholaista.

Tämän seikan nähtyään Andreuccio kiipesi, iloisempana kuin olisi voinut toivoakaan, arkusta pois ja lähti kirkosta samaa tietä, jota oli tullutkin. Ja päivän lähetessä kulki hän onnen kaupalla edelleen tuo sormus sormessa ja saapui meren rantaan, josta hän sattui sitten löytämään takaisin majataloonsa. Siellä tapasi hän toverinsa ja isännän, jotka olivat koko yön olleet huolissaan hänen kohtalostaan. Ja kun Andreuccio oli kertonut näille, mitä hänelle oli tapahtunut, oli heistä isännän neuvon mukaan parasta, että hän nyt poistuu Napolista. Sen hän tekikin heti ja palasi Perugiain, tuoden sormuksen rahoillaan, joilla oli lähtenyt ostamaan hevosia.

KAHDEKSAS KERTOMUS.

Antwerpenin kreivi menee väärin syytettynä maanpakoon ja jättää kaksi lastansa eri paikkoihin Englantiin. Kun hän tulee sinne tuntemattomana takaisin, näkee hän ne hyvissä oloissa. Hän astuu ratsupalvelijana Ranskan kuninkaan sotaväkeen ja hänet huomataan viattomaksi ja asetetaan entiseen arvoonsa.

Kun Rooman keisarikunta oli siirtynyt Frankilaisilta Saksalaisille, syntyi noiden kahden kansan välillä ankara vihollisuus ja katkera ja pitkäaikainen sota, jonka vuoksi Ranskan kuningas ja hänen poikansa, sekä puolustaakseen omaa maataan että ahdistaa muiden maita, järjestivät suunnattoman sotajoukon niin valtakuntansa kuin ystävien ja omaistenkin kaikilla voimilla, käydäkseen vihollisten kimppuun. Mutta ennenkuin he siihen ryhtyivät, asettivat he, ettei kuningaskunta olisi jäänyt hallituksesta, Gualtierin, Antwerpenin kreivin, jonka he tiesivät jaloksi ja ymmärtäväksi mieheksi ja sangen uskolliseksi ystäväkseen ja palvelijakseen, sijaansa koko Ranskan kuningaskunnan hallitustoimiin ja ylimmäksi viranhoitajaksi; sillä vaikka hän oli suuri mestari sotataidossakin, näytti hän heistä kuitenkin olevan sopivampi hienoihin tehtäviin kuin noihin heidän rasituksiinsa. Ja tämän jälkeen he lähtivät matkalle.

Gualtieri alkoi siis älykkäästi ja huolellisesti hoitaa hänelle annettua virkaa ja neuvotteli aina kuningattaren ja hänen miniänsä kanssa; ja vaikka nämä oli jätetty hänen suojeltavikseen ja silmällä pidettävikseen, kunnioitti hän kuitenkin heitä valtiattarinaan ja esivaltanaan.

Mainittu Gualtieri oli ruumiiltaan sangen kaunis ja iältään noin neljäkymmen-vuotias ja niin miellyttävä ja jalotapainen kuin ylimys koskaan olla saattaa. Ja paitsi tätä oli hän kaikkein kohteliaain ja hienoin ritari, mitä siihen aikaan tunnettiin, sekä mies, joka pukeutui heistä kaikkein hienoimmalla tavalla. Ja kun nyt Ranskan kuningas ja hänen poikansa olivat mainitussa sodassa ja Gualtierin vaimo oli kuollut, jättäen hänelle ainoastaan poikalapsen ja tytön, jotka olivat vielä pieniä, niin tapahtui, koska Gualtieri oleskeli mainittujen naisten seurassa ja puheli usein heidän kanssaan valtakunnan asioista, että kuninkaan pojan vaimo loi silmänsä häneen ja ihastui intohimoisesti hänen ulkomuotoonsa ja käytökseensä ja alkoi palaa kiivaasti salaista rakkautta häneen. Ja koska hän tiesi olevansa nuori ja kukoistava ja ettei Gualtierilla ollut vaimoa, niin arveli hän, että hänen halunsa olisi helppo täyttää. Ja ajatellen, ettei häntä siinä suhteessa ollut estämässä mikään muu kuin hänen oma häveliäisyytensä, päätti hän ajaa sen kokonaan tiehensä ja ilmaista kreivi Gualtierille kaikki.

Kun hän siis eräänä päivänä oli yksin ja hetki näytti hänestä suotuisalta, niin lähetti hän pyytämään Gualtieria luoksensa, ikäänkuin olisi tahtonut jutella hänen kanssaan muista asioista. Kreivi, jonka ajatukset olivat sangen kaukana tämän naisen aikeista, menikin viivyttelättä hänen luokseen. Ja kun Gualtieri oli asettunut, niinkuin nainen tahtoi, hänen kanssaan eräälle leposijalle aivan kahden kesken eräässä huoneessa ja kysynyt häneltä jo kaksi kertaa syytä, miksi hänet oli sinne noudatettu, ja rouva oli vain vaiennut, niin viimein tämä, rakkauden pakottamana ja tullen häpeästä aivan punaiseksi, alkoi melkein itkien ja kovasti vavisten ja sammaltavin sanoin puhua:

Kallis ja suloinen ystäväni ja herrani, te voitte, koska olette älykäs mies, helposti ymmärtää, miten suuri miesten ja naisten heikkous on, ja erilaisista syistä toisissa asioissa suurempi kuin toisissa. Ja siksi ei oikeudenmukaisen tuomarin kohtuudella sovikaan rangaista samasta synnistä erilaatuisia henkilöitä samalla rangaistuksella. Kukapa olisi sellainen, joka väittäisi, etteivät köyhä mies tai köyhä nainen, joiden tulee omalla vaivallaan ansaita, mitä he elatukseen tarvitsevat, olisi, jos heitä lempi kiihoittaa ja he sitä noudattavat, paljon moitittavampia kuin ylhäisnainen, joka on rikas ja elää toimittomuudessa ja jolta ei puutu mitään, mitä hän vaan haluaa? Luulen tosiaan, ettei kukaan. Sentähden ovat mielestäni viimeksi mainitut ominaisuudet melkein täysi puolustus sille naiselle, jolla ne ovat, silloin, jos hän

sattuu hairautumaan rakkauteen. Ja loppu puolustuksesta riippuu siitä, onko nainen valinnut itsellensä älykkään ja kunnollisen rakastajan, jos rakastunut on voinut sen löytää. Kun nyt nämä molemmat seikat, minun ajatukseni mukaan, voi sovittaa minuun ja paitsi niitä vielä paljon muita, jotka johdattavat minua rakkauteen, niinkuin esimerkiksi nuoruuteni ja mieheni kaukana-olo, niin varmaankin ne nousevat minun hyväkseni puolustamaan minun tulista rakkauttani teidän silmissänne. Ja jos ne syyt voivat vaikuttaa teihin niinkuin ne älykkäihin miehiin varmasti vaikuttavat, niin rukoulen, että antaisitte minulle neuvoa ja apua siinä asiassa, jossa niitä teiltä pyydän. Niin on, että minä en voi mieheni poissaolon tähden vastustaa en lihan kiihoitusta enkä rakkauden mahtia, jotka ovat niin voimakkaita, että ovat voittaneet lujimmatkin miehet, eivätkä ainoastaan hentoja naisia, monen monta kertaa, ja voittavat yhä joka päivä; vaan olen tässä mukavassa ja toimeettomassa elämässä, jossa minut näette ja joka on edullinen rakkaudelle, antanut itseni yllättää niin, että olen rakastunut. Ja vaikka tunnustan, että sellainen seikka, jos se tiedettäisiin, ei olisi kunniallista, niin en pidä sitä nyt, kun se on salattu ja pysyy salassa, juuri laisinkaan sopimattomana. Ja lisäksi on Amor ollut minulle niin suosiollinen, ettei hän suinkaan ole riistänyt minulta tarvittavaa arvostelukykä rakastajaa valitessani, vaan on päinvastoin sitä minulle paljon lisännyt, näyttäen minulle teidät kyllin arvokkaaksi sellaisen naisen rakastaa kuin minä olen; sillä teitä pidän minä, ellei arvosteluni petä, kaikkein kauneimpana, kaikkein rakastettavimpana ja kohteliaimpana ja älykkäimpänä ritarina mitä Ranskan kuningaskunnassa olla saattaa. Ja niinkuin minä voin sanoa olevani miestä vailla, niin olette tekin vaimoa vailla. Ja sentähden pyydän minä teiltä, sen suuren rakkauden nimessä, jota teitä kohtaan tunnen, ettette kieltäisi rakkauttanne minulta, vaan säälisitte minun nuoruuttani, joka tosiaan hiutuu teidän tähtenne niinkuin jää tulella.

Ja näitä sanoja seurasi niin runsaasti kyneleitä, ettei naisella, joka aikoi esittää vielä lisää rukouksia, ollut voimaa enempää puhua, vaan hän loi silmänsä maahan ja heittäytyi kuin huumattuna ja itkevin kasvoin kreivin rintaa vasten.

Kreivi, joka oli uskollinen vasalli, alkoi silloin ankarin sanoin moittia sellaista hullua rakkautta ja työntää naista, joka tahtoi jo heittäytyä hänen kaulaansa, pois luotaan, ja vannoi pyhillä valoilla, että hän antaa ennen hakata itsensä neljäksi kappaleeksi kuin sallii itsensä tai muiden tekevän herransa kunniaa vastaan sellaista.

Kun ylhäisnainen tuon kuuli, niin hän unohti heti rakkautensa ja sanoi julmaan vihaan kiihtyneenä: Saisitteko siis, moukkamainen ritari, tällä tavalla pilkata minun toiveitani? Jumala armahtakoon, ellen mielummin surmauta teitä, koska tahdotte minut tappa, tai karkoita maasta.

Ja niin sanoen hän työnsi tuokiossa kätensä tukkaansa ja sotki ja hajoitti sen ja repäisi sitten vaatteensa rinnan kohdalta ja alkoi huutaa kovasti: Auttakaa, auttakaa, sillä Antwerpenin kreivi tahtoo tehdä minulle väkivaltaa!

Kun kreivi tämän näki, niin hän, jolla oli paljon enemmän syytä epäillä hovin kateutta kuin omaatuntoaan ja joka pelkäsi, että siitä syystä uskottaisiin paremmin tuota katalaa naista kuin hänen viattomuuttansa, nousi ylös ja meni huoneesta ja palatsista niin pian kuin voi ja pakeni kotiinsa. Ja siellä hän asetti, muuta neuvoa miettimättä, lapsensa hevosen selkään ja nousi itsekin satulaan ja ajoi niin nopeasti kuin saattoi Calais'hen.

Naisen melutessa juoksivat monet paikalle, ja kun he näkivät hänet ja kuulivat hänen huutonsa syyn, niin he eivät ainoastaan uskoneet hänen sanojaan, vaan vieläpä lisäsivät, että kreivi oli käytellyt kauan aikaa hempeyttä ja kauniita tapoja ainoastaan päästäkseen tähän päämaaliinsa. He siis juoksivat vimmoissaan kreivin taloon ottamaan häntä vangiksi, mutta kun he eivät häntä löytäneet, niin ryöstivät he ensin siitä kaikki ja repivät sen sitten perustuksia myöten maahan. Tapahtuma tuli, niin kierona kuin sitä kerrottiin, leiriin kuninkaan ja hänen poikansa korviin, ja nämä vihastuivat suuresti ja tuomitsivat kreivin ja hänen jälkeläisensä ainaiseen maanpakoon ja lupasivat suuria lahjoja sille, joka toisi hänet joko elävänä tai kuolleena heille.

Kreivi, joka oli murheissaan siitä, että oli pakenemalla tehnyt itsensä viattomasta vikapääksi, saapui itseään ilmaisematta tai tunnetuksi tulematta lastensa kanssa Calais'hen ja kulki sieltä nopeasti Englannin puolelle ja lähti huonoissa vaatteissa Lontoota kohti. Mutta ennenkuin hän astui kaupunkiin, opetti hän monin sanoin kahta pientä lastaan, ja varsinkin kahdessa tärkeässä asiassa: ensiksikin, että heidän oli kärsivällisesti kannettava köyhä sääty, johon kohtalo oli heidät hänen kanssaan syyttömästi saattanut; ja toiseksi, että heidän oli kaikin keinoin varottava ilmaisemasta koskaan kenellekään, mistä he olivat ja kenen lapsia, jos henki oli heistä kallis. Poika, jonka nimi oli Luigi, oli noin yhdeksän-vuotias ja tyttö, Violante nimeltä, noin seitsemän; mutta he ymmärsivät, mikäli heidän vähäinen ikänsä salli, sangen hyvin isänsä opetuksen ja näyttivät sen sittemmin teossa. Ja tehdäkseen neuvon toteuttamisen helpommaksi oli isästä tarpeellista muuttaa heidän nimensä, ja sen hän teki, kutsuen poikalasta Perottoksi ja tytärtä Giannettaksi. Ja kun he olivat köyhäin vaatteissa tulleet Lontoosen, alkoivat he kulkea, niinkuin näemme ranskalaisten kulkurien tekevän, pyytämässä almuja.

Kun he eräänä aamuna sattumalta olivat siinä toimessa erään kirkon edustalla, niin tapahtui, että muuan ylhäinen nainen, joka oli erään Englannin kuninkaan marsalkan vaimo, näki kirkosta tullessaan tämän kreivin ja hänen kaksi pikku lastansa, jotka pyysivät almuja; ja hän kysyi kreiviltä, mistä hän oli ja olivatko nuo hänen lapsiansa. Siihen mies vastasi olevansa Picardiasta ja että hänen oli täytynyt kelvottoman vanhimman poikansa pahojen töiden tähden paeta sieltä näiden kahden kanssa, jotka olivat hänen lapsiaan. Ylimysnainen, joka oli sääliväinen, loi silmänsä tyttäreen ja mieltyi häneen suuresti, koska hän oli kaunis ja kohtelias ja suloinen, ja sanoi: Kunnan mies, jos suostut jättämään minulle tämän tyttösesi, niin minä otan hänet mielelläni, koska hän on hyvän näköinen. Ja jos hänestä tulee kunnan nainen, niin naitan hänet sopivaan aikaan, sillä tavalla, että hänen käy hyvin.

Kreiviä miellytti suuresti tämä pyyntö ja hän vastasi heti, että hän suostuu, ja antoi kyyneleitä vuodattaen lapsensa hänelle ja sulki hänet parhaiten hänen suosioonsa. Ja kun hän siten oli saanut tyttärensä turvaan ja tiesi hyvin, kenen luokse, niin arveli hän, ettei hänen sovi siellä oleskella kauempaa. Ja niinpä hän kulki almuja anoen koko saaren poikki ja saapui Perotton kanssa Walesiin, suurella vaivalla, sillä hän ei ollut tottunut kulkemaan jalan. Siellä oli eräs toinen kuninkaan marsalkka, joka piti suurta hovia ja paljon palvelijoita; ja tämän hoviin tuli jonkun kerran sekä kreivi että hänen poikansa saamaan syömistä. Ja koska hovissa oli eräs mainitun marsalkan poika ja muita aatelismiesten poikia ja nämä harjoittivat kaikenlaisia lasten leikkejä, kuten esimerkiksi juoksua ja hyppyä, niin alkoi Perotto vähitellen sekautua heidän joukkoonsa ja teki taitavasti, jollei paremminkin kuin muut, kaikki kokeet, mitä he keskenään tekivät. Sen näki marsalkka erään kerran, ja kun pojan tavat ja käytös häntä miellyttivät suuresti, niin hän kysyi, kuka hän oli. Hänelle vastattiin, että hän oli erään köyhän miehen poika, joka kävi siellä silloin tällöin almuja anomassa. Marsalkka antoi silloin pyytää poikaa mieheltä, ja kreivi, joka ei ollut mitään muuta Jumalalta rukoillutkaan, luovutti hänet hänelle mielellään, vaikka hänestä olikin raskasta hänestä erota.

Kun kreivi nyt oli pitänyt huolen pojasta ja tyttärestä, niin ajatteli hän, ettei hän enää tahdo oleskella Englannissa, ja sentähden lähti hän sopivassa tilaisuudessa Irlantiin. Ja kun hän oli saapunut Strangfordiin, pestautui hän erään sikäläisen kreivin vasallin rengiksi ja toimitteli kaikkia sellaisia asioita, jotka rengin tai tallipojan tehtäviin kuuluvat. Ja siellä hän oleskeli pitkät ajat, kenenkään häntä tuntematta, sangen epämukavissa ja vaivaloisissa oloissa.

Violante, nyt nimeltä Giannetta, varttui ylimysnaisen luona Lontoossa vuosiltaan ja kooltaan ja kauneudessa, ja saavutti ylimysnaisen, hänen miehensä sekä koko talonväen ja jokaisen hänet tuntevan suosion siinä määrin, että oli merkillistä sitä nähdä. Eikä ollut ainoatakaan, joka ei olisi hänen tapojaan ja käytöstään nähdessänsä sanonut, että hän on suurimman onnen ja kunnioituksen arvoinen. Ja siksi nyt ylimysnainen, joka oli ottanut hänet hänen isältään ja joka ei ollut saanut koskaan tietää, kuka hänen isänsä oli, paitsi sitä, mitä hän oli kuullut Gualtierilta itseltään, päätti hänet kunniallisesti naittaa, sen säädyn mukaisesti, johon hän luuli tytön kuuluvan. Mutta Jumala, ihmisten arvon oikea tuntija, joka tiesi Giannettan ylimysneidoksi ja että hän sai viattomasti kärsiä toisen rikoksen tähden, päättikin toisin. Ja täytyy uskoa, että se, mitä tapahtui, oli Hänen laupeutensa sallimaa, siinä tarkoituksessa, ettei tuo ylhäinen neito joutuisi halvan miehen käsiin.

Ylimysnaisella, jonka luona Giannetta eleli, oli miehestään yksi ainoa poika, jota hän ja isä suuresti rakastivat, paitsi sen vuoksi, että hän oli heidän lapsensa, vieläkin enemmän siksi, että hän sen kunnollaan ja ansioillaan ansaitsi. Sillä hän oli niin hyvätapainen ja reipas ja urhea ja kaunis muodoltansa, ettei vertaa. Hän oli iältään noin kuusi vuotta vanhempi kuin Giannetta, ja kun hän näki, että tämä oli ylen kaunis ja suloinen, niin hän rakastui häneen niin kovasti, ettei nähnyt häntä etemmäksi. Mutta koska hän luuli hänen olevan alhaista säätyä, niin ei hän edes tohtinut pyytää häntä isältään ja äidiltään vaimokseen, vaan vieläpä hän, peljäten saavansa nuhteita siitä, että oli ruvennut rakastamaan niin alhaista, piti rakkauttansa salassa miten suinkin voi. Ja sentähden kidutti se häntä paljoa enemmän kuin jos hän olisi sen ilmaissut. Niinpä tapahtuikin, että hän liiallisesta murheesta sairastui, ja vaarallisesti. Häntä parantamaan pyydettiin useita lääkäreitä, ja kun he olivat tutkineet yhden taudinmerkin toisensa jälkeen, mutta eivät voineet hänen tautiaan tyystin tuntea, niin olivat he kaikki toivottomia hänen paranemisestaan. Siitä kasvoi isän ja äidin tuska ja mielipaha niin suureksi, että suurempaa ei olisi voinut kantaa; ja monta kertaa he pyysivät hartaasti rukoillen pojaltaan tietoa, mikä hänen vaivansa syy oli, mutta silloin hän vastasi joko ainoastaan huoaten tai että hän tuntee aivan menehtyvänsä.

Mutta eräänä päivänä sattui, että kun hänen luonaan istui eräs lääkäri, joka oli sangen nuori, mutta tieteessä syvästi oppinut, ja piti häntä kädestä siitä paikasta, josta tunnustellaan valtimoa, niin Giannetta, joka kunnioituksesta äitiä kohtaan palveli huolellisesti poikaa, astui jostakin syystä kamariin, missä nuorukainen makasi. Tuskin nuorukainen tytön näki, niin tunsu hän, vaikkei virkkanut sanaakaan eikä liikahtanut, sydämessään rakkauden tulen entistä kiivaampana ja siksi hänen valtimonsa alkoi lyödä tavallista kovemmin. Lääkäri huomasi sen heti ja ihmetteli, mutta oli kuitenkin vaiti, nähdäkseen, kauanko tätä lyöntiä kestäisi. Kun Giannetta meni huoneesta, hiljensi lyönti, ja siksi lääkäri arveli osaksi jo keksineensä nuorukaisen sairauden syyn. Ja kun hän oli ollut vähän aikaa siellä, kutsutti hän

Giannettan luokseen, ikäänkuin tahtoen jotain häneltä kysyä, mutta piti samalla sairasta kädestä. Giannetta tuli heti, ja tuskin ehti hän astua kamariin, niin nuorukaiselle tuli valtimon tykytys; ja kun tyttö oli poistunut, se lakkasi. Silloin lääkäri arveli saavuttaneensa täyden varmuuden, ja hän nousi ylös ja vei syrjään nuorukaisen isän ja äidin ja sanoi heille: Teidän poikanne terveys ei riipu lääkärien avusta, vaan se on Giannettan käsissä, jota nuorukainen, mikäli eräistä merkeistä olen selvästi huomannut, tulisesti rakastaa, vaikei tyttö sitä huomaa, mikäli minä olen havainnut. Nyt tiedätte, mitä teidän on tehtävä, jos hänen henkensä on teille kallis.

Ylimys ja hänen puolisonsa olivat tämän kuullessaan tyytyväisiä, että oli edes jokin keino heidän poikansa pelastukseksi, vaikka heistä olikin kovin raskasta, että tuo keino oli juuri se, miksi he sitä pelkäsivät, nimittäin että heidän oli annettava Giannetta pojalleen vaimoksi. He menivät siis, kun lääkäri oli lähtenyt, sairaan luokse, ja äiti puhui hänelle näin:

Poikani, minä en olisi koskaan luullut sinun salaavan minulta mitään toiveitasi, enkä varsinkaan silloin, kun näet riutuvasi sentähden, etteivät ne mielestäni voi täytyä. Sillä sinun olisi tullut ja tulee olla varma siitä, ettei ole mitään, jota en tekisi sinua tyydyttääkseni, vaikka se olisi hieman sopimatontakin, aivan kuin tekisin sen omaksi hyväkseni. Kun kuitenkin olet niin menetellyt, on Jumala toki ollut armahtavaisempi sinulle kuin sinä itse ja ilmaissut minulle sinun vaivasi syyn, ettet tähän sairauteen kuolisi. Ja se ei ole mitään muuta kuin ylenpalttista rakkautta, jota tunnet jotakin nuorta tyttöä kohtaan, kuka hän sitten lieneekin. Ja totisesti sinun ei olisi tarvinnut hävetä tätä ilmaista, sillä sinun ikäsi vaatii sitä, ja ellet voisi rakastua, niin pitäisinpä sinua melkoisen epäkelpona. Älä siis, poikani, arastele minua, vaan paljasta minulle turvallisesti kaikki toivomuksesi, ja heitä pois synkkämielisyys ja ne ajatukset, joita haudot ja joista tämä sairaus johtuu. Ja rohkaise itsesi ja ole varma siitä, ettei ole mitään sellaista, jota saatat minulta iloksesi vaatia ja jota minä en vointini mukaan tekisi, sillä minä rakastan sinua enemmän kuin omaa henkeäni. Karkoita pois häveliäisyys ja pelko ja sano minulle, voinko minä tehdä mitään rakkautesi edistämiseksi. Ja jos et näe minun pitävän siitä harrasta huolta ja sitä sinun tähtesi toteuttavan, niin sano minua julmimmaksi äidiksi, mikä milloinkaan on pojan synnyttänyt.

Kun nuorukainen kuuli äidin sanat, niin hän ensin häpesi, mutta sitten hän ajatteli, ettei yksikään muu voisi paremmin kuin hän hankkia hänen toiveilleen tyydytystä, joten hän karkoitti häveliäisyytensä ja sanoi näin:

Madonna, mikään muu seikka ei saanut minua salaamaan rakkauttani teiltä kuin se, että olen nähnyt paljon henkilöitä, jotka, kun ovat itse tulleet vanhoiksi, eivät tahdo muistaa olleensa ennen nuoria. Mutta koska näen teidät tässä suhteessa älykkääksi, niin en ainoastansa ole kieltämättä, että se, minkä sanotte huomanneenne, on totta, vaan ilmaisenpa teille, kuka hän on, sillä ehdolla, että tulokset seuraavat, vointinne mukaan, teidän lupaustanne. Ja sillä tavalla voitte minut tehdä terveeksi.

Ylimysnainen (joka luotti liiaksi sellaiseen, jota hän ei sitten voinutkaan toteuttaa siinä muodossa kuin hän aikoi) vastasi hänelle huolettomasti, että hänen tulee vain turvallisesti ilmaista hänelle kaikki toiveensa. Sillä hän ryhtyy viivyttelämättä toimiin, niin että poika saa, mitä haluaa.

Äiti, vastasi silloin nuorukainen, meidän Giannettamme suuri kauneus ja kiitettävät tavat ja se, etten ole voinut saada häntä huomaamaan enkä säälimään rakkauttani, sekä myöskin, etten ole tohtinut ilmaista sitä kenellekään, ovat minut saattaneet tilaan, jossa minut näette. Ja ellei se, mitä olette minulle luvannut, tavalla tai toisella toteudu, niin olkaa varma, että elämäni on lyhyt.

Äiti, josta hetki näytti soveliaammalta lohdutuksiin kuin moitteihin, vastasi hymyillen: Ah, poikani, tämänkö tähden sinä siis rupesit kärsimään? Ole rauhallinen ja jätä kaikki minun huolekseni, niin pian paranet.

Nuorukainen, jonka nyt täytti toivo, osoitti silloin lyhyessä ajassa valtavia toipumisen merkkejä. Siitä oli äiti hyvin tyytyväinen ja päätti siis koettaa, miten hän voisi toteuttaa sen, mitä oli luvannut. Ja hän kutsui eräänä päivänä Giannettan luokseen ja kysyi häneltä, ikäänkuin leikillä, sangen kohteliaasti, oliko hänellä ollenkaan rakastajaa.

Giannetta, joka tuli aivan punaiseksi, vastasi: Madonna, sellaisen köyhän ja kotoaan karkoitettun tytön kuin minä olen, joka elää toisten palveluksessa, niinkuin minä teen, ei pidä eikä ole hyvä ajatella rakkautta.

Siihen sanoi ylimysnainen: No, jos teillä ei ole, niin me annamme teille erään, jonka kanssa voitte elää tyytyväisenä ja iloita enemmän kauneudestanne. Sillä ei ole sopivaa, että niin kaunis tyttö kuin te elelee ilman rakastajaa.

Siihen Giannetta vastasi: Madonna, te olette ottanut minut isäni köyhyydestä ja kasvattanut minua kuin omaa tyttärtänne, ja siksi minun tulisi täyttää kaikki teidän toiveenne. Mutta tässä en voi niitä

täyttää, ja uskon tekeväni siinä oikein. Jos te haluaisitte antaa minulle miehen, niin häntä tahtoisin rakastaa, mutta muita en. Sillä kun minulle ei ole isiltäni jäänyt muuta perintöä kuin siveys, niin sitä aion suojella ja varjella niin kauan kuin elämäni riittää.

Nämä sanat tuntuivat ylimysnaisesta aivan vastaisilta sille asialle, johon hän aikoi päästä, voidakseen täyttää lupauksensa pojalle, joskin hän älykkäänä naisena ihailikin suuresti tytön menettelyä. Siksi hän sanoi: Kuinka, Giannetta? Jos itse kuningas, joka on nuori herra, kuten sinä olet sangen kaunis tyttö, toivoisi sinulta jotakin rakkauden suosiota, niin kieltäisitkö häneltä?

Siihen vastasi Giannetta heti: Väkivaltaa voisi kuningas minulle tehdä, mutta minun suostumuksellani ei hän saisi koskaan minulta muuta kuin mikä on kunniallista.

Ylimysnainen ymmärsi nyt, millainen tyttö oli mieleltään, ja siksi hän säästi sanoja ja päätti panna hänet kokeeseen. Ja niinpä hän sanoi pojallensa, että kun hän paranee, hän toimittaa Giannettan hänen kanssaan samaan kamariin ja että pojan on koetettava saada häneltä, mitä haluaa, sillä hänestä ei näyttänyt kunnialliselta saarnata kuin parittaja poikansa puolesta ja rukoilla hänen ihailtuansa. Siihen ei nuorukainen ollut millään muotoa tyytyväinen ja hän tuli yhtäkkiä taas paljoa huonommaksi. Tämän nähdessään äiti ilmaisi Giannettalle aikeensa, mutta kun hän huomasi hänet entistään jyrkemmäksi, niin kertoi hän miehellensä, mitä oli tehnyt. Ja vaikka se tuntuikin heistä raskaalta, niin päättivät he yksimielisesti antaa Giannettan pojalleen vaimoksi, haluten mieluummin pitää poikansa elävänä ja vaimon seurassa, joka ei ollut hänelle sopiva, kuin kuolleena ja ilman vaimoa. Ja niin he monien puheiden jälkeen tekivät.

Giannetta oli tähän hyvin tyytyväinen ja kiitti hurskain mielin Jumalaa, joka ei ollut häntä unohtanut. Mutta kuitenkin ei hän koskaan nimittänyt itseään muuksi kuin Picardien tytöksi.

Nuorukainen parani ja vietti niin iloiset häät, ettei vertaa, ja alkoi kulutella aikojansa Giannettan kanssa.

Perotto, joka oli jäänyt Walesiin Englannin kuninkaan marsalkan luokse, oli samoin kasvanut ja voittanut herransa suosion ja tullut niin kauniiksi muodoltaan ja reippaaksi, että koko saarella oli vähän sellaisia; eikä maassa ollut ainoakaan, joka olisi turnauksessa ja kamppailussa ja minkäänlaisessa muussa aseleikissä ollut niin mainio kuin hän. Ja siksi oli hän, jota he kutsuivat nimeltä Picardien Perotto, kaikkialla tunnettu ja kuuluisa. Ja niinkuin Jumala ei ollut unohtanut hänen sisartaankaan, niin näytti hän sittemmin pitävänsä mielessään häntäkin. Sillä sille seudulle tuli ruttomainen kuolettava tauti, joka riisti sieltä melkein puolet ihmisiä, puhumattakaan, että suurin osa eloonjääneistä pakeni pelosta toisille seuduille, joten koko maa näytti hyljätyltä. Siinä rutossa kuoli marsalkka, Perotton isäntä, ja tämän puoliso ja yksi hänen poikansa ja paljon hänen veljiään ja lankojaan ja sukulaisiaan, eikä jäänyt muita kuin yksi naimaikäinen tytär hänen perheestään sekä eräiden palvelijain joukossa Perotto. Ja tämän otti mainittu tytär, kun rutto jonkun ajan päästä lakkasi, omasta tahdostaan, koska hän oli uljas ja mainio mies, ja eräiden harvain eloon jääneiden seutulaisten neuvosta mieheksensä, ja teki hänet kaiken omaisuutensa herraksi, joka oli hänelle perintönä joutunut. Eikä kulunut pitkää aikaa, niin Englannin kuningas kuuli, että marsalkka oli kuollut, ja koska hän tunsii Picardien Perotton arvon, niin asetti hän hänet vainajan seuraajaksi ja teki hänet marsalkkaiseen.

Ja näin kävi, lyhyesti kerrottuna Antwerpenin kreivin kahden viattoman lapsen, jotka hän jätti ikäänkuin hukkaan.

Oli jo kulunut kahdeksastoista vuosi siitä, kun Antwerpenin kreivi lähti pakoon Parisista. Silloin tuli hänelle, joka oleskeli Irlannissa ja joka oli kärsinyt siellä paljon sangen surkeissa oloissaan, halu, jos mahdollista nähdä, koskapa hän huomasi olevansa jo vanhakin, mitä hänen lapsistaan oli tullut. Ja kun hän näki muuttuneensa koko muodoltaan toiseksi kuin hän ennen oli ollut, ja tunsii pitkässä työssä tulleen vankemmaksi kuin hän oli nuorena ja mukavuudessa eläessään, niin erosi hän sangen köyhänä ja huonossa asussa siitä, jonka luona hän oli kauan ollut, ja kulki Englantiin ja meni siellä sinne, jonne hän oli jättänyt Perotton, ja tapasi hänet marsalkkana ja suurena herrana ja näki hänet terveenä ja voimakkaana ja muodoltaan kauniina miehenä. Siitä hän iloitsi kovasti, mutta ei kuitenkaan tahtonut ilmaista itseänsä, ennenkuin oli saanut tietoja Giannettasta. Niin ollen hän lähti matkalle eikä seisattunut ennenkuin saapui Lontooseen; ja siellä tiedusteli hän varovasti sitä ylhäisnaista, jolle hän oli tyttärensä jättänyt, sekä tämän kohtaloa, ja kuuli Giannettan olevan sen naisen pojan vaimona. Tämä miellytti häntä suuresti, ja kaikki hänen entiset vastoinkäymisensä tuntuivat hänestä pieniltä, koska hän oli löytänyt lapsensa elossa ja hyvissä oloissa. Häntä halutti kuitenkin tyttärensä nähdä, ja siksi hän alkoi seisoskella usein köyhän miehen tavalla hänen talonsa luona. Siellä näki hänet eräänä päivänä Giachetto Lamien, sillä se oli Giannettan mies nimeltänsä, ja sääli häntä, kun huomasi, että hän oli köyhä ja vanha, ja käski erään palvelijan viedä hänet sisään ja antaa hänelle armeliaisuuden nimessä ruokaa. Ja sen teki palvelija mielellään.

Giannettalla oli Giachetton kanssa jo monta lasta, joista vanhin ei ollut kuin kahdeksan-vuotias, ja ne

olivat kauneimpia ja suloisimpia lapsia maailmassa. Nämä kun näkivät kreivin syömässä, tulivat kaikki hänen ympärilleen ja ihastuivat siinä häneen, aivan kuin olisivat salaisen voiman koskettamina aavistaneet, että hän oli heidän vaarinsa. Hän jälleen, joka tiesi heidät lapsen-lapsikseen, alkoi osoittaa heille rakkauttaan ja hyväillä heitä. Ja sen vuoksi eivät lapset tahtoneet lähteä hänen luotaan, vaikka se, joka heitä kasvatti, kutsui heitä. Tämän kuuli Giannetta, ja hän astui huoneestaan ja tuli sinne, missä kreivi istui, ja uhkasi lyödä lapsiaan, elleivät he tekisi niinkuin heidän opettajansa tahtoi. Lapset alkoivat silloin itkeä ja sanoivat, että he tahtovat olla tämän hyvän miehen luona, joka rakastaa heitä enemmän kuin koulumestari. Ja sille sekä ylimysnainen että ukko nauroivat.

Kreivi oli noussut paikaltaan osoittamaan kunnioitustaan tyttärelleen, ei väinkään isän tavalla, vaan kuin köyhä mies ainakin ylhäiselle rouvalle. Ja ihmeellistä tyydytystä tunsii hän sielussaan hänet nähdessään. Mutta Giannetta ei silloin eikä vastakaan tuntenut häntä laisinkaan, koska hän oli tavattomasti muuttunut siitä, millainen hän ennen oli, sillä hän oli nyt vanha ja harmaa ja parrakas ja oli tullut laihaaksi ja ruskeaksi, niin että hän näytti keneltä hyvänsä, mutta ei kreiviltä. Ja kun ylimysnainen näki, etteivät lapset tahtoneet erota hänestä, vaan itkivät, kun heitä tahdottiin ottaa pois, niin hän sanoi opettajalle, että annettakoon heidän vielä vähän olla.

Kun nyt lapset siis olivat tuon hyvän miehen luona, niin sattui, että Giachetton isä tuli kotiin, ja kuuli opettajalta tämän tapahtuman. Ja silloin hän, joka oli Giannettalle karsas, sanoi: Anna siis, hiisi vieköön, heidän siellä olla, siten he näyttävät, millaisia ovat syntyisin. He ovat äidin puolelta sukuaan kerjäläisiä, ja siksi ei sovi ihmetellä, että he ovat mielellään kerjäläisten seurassa!

Kreivi kuuli nämä sanat ja ne karvastelivat häntä; mutta kuitenkin hän kohautti vain olkapäitään ja kärsi tämän solvauksen niinkuin hän oli monta muuta kärsinyt. Mutta Giachetto, joka oli kuullut, mikä ilo lapsilla oli tuosta hyvästä miehestä, nimittäin kreivistä, rakasti lapsiaan niin suuresti, että hän ei voinut nähdä heidän itkuaan, vaan käski sanomaan kunnan miehelle, niin vastenmielistä kuin se hänestä olikin, että jos hän haluaa jäädä heille johonkin palvelukseen, niin hänet otetaan. Tämä vastasi, että hän jää sinne mielellään, mutta ettei hän osaa tehdä muuta kuin hoidella hevosta, jota hän oli tehnyt kaiken ikänsä. Hänen haltuunsa annettiin siis hevonen, ja aina kun hän oli saanut pidetyksi huolen siitä, alkoi hän leikitellä lasten kanssa.

Sillä aikaa, kun kohtalo kerrotulla tavalla johti Antwerpenin kreiviä ja hänen lapsiaan, tapahtui, että Ranskan kuningas, joka oli solminut monet aselevot Saksalaisten kanssa, kuoli ja hänen sijaansa kruunattiin poika, jonka vaimona se nainen oli, jonka tähden Antwerpenin kreivi oli ajettu maanpakoon. Tämä kuningas aloitti, kun viimeinen aselepo oli loppunut, taas kiivaan sodan Saksalaisia vastaan, jolloin Englannin kuningas, joka oli hänelle uusi sukulainen, lähetti hänelle avuksi paljon väkeä, marsalkkansa, Perotton, sekä Giachetto Lamiensin, toisen marsalkkansa pojan, johdolla. Viimemainitun kanssa lähti tuo hyvä mieskin, nimittäin Antwerpenin kreivi, ja oleskeli leirissä kenenkään tuntematta hyvät ajat tallirenkina. Ja siellä hän, joka oli pystyvä mies, vaikutti sekä neuvoilla että töillä enemmän hyvää kuin häneltä saattoi odottaakaan.

Sodan aikana tapahtui, että Ranskan kuningatar sairastui vaarallisesti; ja kun hän tunsii kuolemansa lähestyvän, niin hän ripitytti syntiensä painamana hurskaasti itsensä Rouenin arkkipiispalla, jota kaikki pitivät sängen pyhänä ja hyvänä ihmisenä. Ja muitten syntiensä mukana hän kertoi, mitä suurta vääryyttä Antwerpenin kreivi oli hänen tähtensä saanut kärsiä. Eikä hän tyytynyt sanomaan hänelle ainoastaan tätä, vaan kertoi monien muiden arvokkaiden miesten kuullen kaikki, miten se oli tapahtunut, ja pyysi heitä kuninkaan kanssa toimimaan niin, että kreivi, jos hän eli, tai joku hänen lapsistaan, ellei hän itse elänyt, asetettaisiin entiseen arvoonsa. Eikä hän kauan sen jälkeen elänytkään, vaan lähti tästä maailmasta ja hänet haudattiin kunniakkaasti.

Kun tästä ripistä kerrottiin kuninkaalle, niin hän huokaisi suruissaan kunnan miehelle tehdyn vääryyden tähden ja huudatti sitten heti koko sotajoukossa ja sitäpaitsi monissa muissa paikoissa, että se, joka antaa hänelle tietoja Antwerpenin kreivistä tai jostakusta hänen lapsistaan, saa häneltä tavattoman palkinnon kustakin heistä, sillä hän oli kuningattaren ripistä nähnyt hänet syyttömäksi siihen, jonka tähden hän oli mennyt maanpakoon, ja aikoi palauttaa hänet entiseen arvoonsa ja vielä suurempaan.

Kun kreivi, tallirengin muodossa, tämän kuuli ja ymmärsi, että se oli täyttä totta, niin hän meni heti Giachetton luokse ja pyysi häntä tulemaan kanssaan Perotton puheille, sillä hän tahtoi ilmaista heille miehen, jota kuningas haeskeli. Ja kun he sitten olivat kolmin yhdessä, niin kreivi sanoi Perottolle, joka oli jo oikeissa ilmaista itsensä: Perotto, tällä Giachettolla, joka on tässä, on sinun sisaresi vaimona, mutta hän ei ole saanut lainkaan myötäjäisiä. Ja ettei sisaresi jäisi myötäjäisittä, minä tahdon, että Giachetto eikä kukaan muu, saa sen suuren palkinnon, jonka kuningas lupaa sinusta; hän ilmoittakoon siis sinut Antwerpenin kreivin pojaksi, ja Violanten vaimokseen ja sinun sisareksesi, ja minut Antwerpenin kreiviksi, joka olen teidän isänne.

Tämän kuultuansa Perotto katsoi häntä tarkasti ja tunsii hänet heti ja heittäytyi itkien hänen

jalkoihinsa ja syleili häntä ja sanoi: Isäni, olkaatte hyvin tervetullut.

Kun Giachetto kuuli, mitä kreivi oli sanonut, ja näki, mitä Perotto teki, valtasi hänet samalla kertaa sellainen hämmästys ja sellainen ilo, että hän tuskin tiesi, mitä tehdä. Mutta sitten hän uskoi kuulemansa ja häpesi suuresti loukkaavia sanoja, joita hän oli käyttänyt kreiviä kohtaan, kun tämä oli tallirenkinä, lankesi itkien hänen jalkoihinsa ja pyysi häneltä nöyrästi kaikkia entisiä solvauksiaan anteeksi. Ja kreivi antoi hänelle sangen suopeasti anteeksi ja nosti hänet ylös maasta.

Ja kun he sitten kaikki kolme olivat kertoneet toisillensa monituisia kokemuksiaan ja paljon itkeneet ja paljon iloinneet yhdessä, niin tahtoivat Perotto ja Giachetto puettaa kreivin, mutta siihen tämä ei millään muotoa suostunut, vaan tahtoi, että Giachetton oli sitten, kun hän oli saanut varmasti tietää saavansa luvatus palkinnon, esitettävä hänet kuninkaalle tällaisena ja tallirengin puvussa, tuottaakseen hänelle enemmän häpeää. Giachetto lähti siis kreivin ja Perotton seuraamana kuninkaan eteen ja tarjoutui ilmaisemaan hänelle kreivin ja hänen lapsensa, jos kuningas antaisi hänelle palkinnon, niinkuin oli kuulutettu. Kuningas tuotatti heti kaikista heistä määrättyt palkinnot, jotka olivatkin Giachetton silmistä ihmeelliset nähdä, ja sanoi, että hän saa viedä ne heti, jos ilmaisee todella kreivin ja hänen lapsensa, niinkuin oli luvannut.

Silloin Giachetto käännähti ja asetti kreivin, tallirenkensä, ja Perotton eteensä ja sanoi: Armollinen herra, tässä on isä ja poika. Tytär, joka on minun vaimoni, ei ole täällä, mutta Jumalan avulla saatte hänet pian nähdä.

Kun kuningas tämän kuuli, niin hän katseli kreiviä, ja vaikka tämä oli paljon muuttunut siitä, mitä hän oli ollut ennen, niin tunsikin kuningas hänet kuitenkin, jonkun aikaa häntä katseltuaan. Ja melkein vesissä silmin nosti hän kreivin, joka oli polvillaan, ylös maasta ja suuteli ja syleili häntä. Ja hän otti ystävällisesti vastaan myöskin Perotton, sekä käski, että kreiville oli heti toimitettava sellaiset vaatteet ja palkolliset ja hevoset ja muut varustukset kuin hänen arvonsa vaatii, mikä heti tapahtuikin. Paitsi sitä osoitti kuningas myöskin Giachettolle suurta kunnioitustaan ja tahtoi saada tietää kaikki hänen entiset vaiheensa.

Ja kun Giachetto otti ne kalliit lahjat siitä, että oli ilmaissut kreivin ja hänen lapsensa, niin sanoi kreivi hänelle: Ota nämä herramme ja kuninkaamme anteliaisuuden lahjana ja muista sanoa isällesi, etteivät sinun lapsesi, hänen ja minun lapsenlapseni, ole äidin puolelta syntyisin kerjäläisiä.

Giachetto otti lahjat ja noudatti vaimonsa ja hänen anoppinsa Pariisiin, jonne myöskin Perotton vaimo tuli. Ja siellä riemuuttiin suuresti kreivin seurassa, jolle kuningas oli antanut kaikki hänen omaisuutensa takaisin ja tehnyt hänet ylhäisemmäksi mieheksi kuin hän oli ikänään ollut.

Sitten palasi kukin kuninkaan luvalla kotiinsa, mutta kreivi eli kuolemaansa saakka Parisissa kunniakkaampana kuin koskaan ennen.

YHDEKSÄS KERTOMUS.

Genovalainen Bernabò menettää Ambrogiuolon petoksen kautta vetonsa ja antaa käskyn, että hänen viaton vaimonsa on surmattava. Tämä pelastuu ja astuu miehen puvussa sultaanin palvelukseen. Hän tapaa pettäjän ja toimittaa Bernabòn Aleksandriaan, ja kun petturi siellä on rangaistu, pukeutuu jälleen naisen vaatteihin ja palaa miehensä kanssa rikkaana Genovaan.

Parisissa, eräässä majatalossa oli kerran muutamia rikkaita italialaisia kauppiaita, yksi yhdessä ja toinen toisessa liikeasiassa, niinkuin sellaisten tapana on. Ja kun he eräänä iltana olivat syöneet hauskasti yhdessä illallista, niin alkoivat he keskustella monenmoisista asioista, ja siirtyessään puheesta toiseen johtuivat he juttelemaan myöskin vaimoistansa, jotka oli jätetty kotiin. Ja eräs alkoi pilallansa puhua: En tiedä, mitä minun vaimoni nyt tekee, mutta sen tiedän hyvin, että kun täällä saan käsiini tytön, joka minua miellyttää, niin pistän syrjään rakkauden, jota tunnen vaimoani kohtaan, ja hankin tästä täällä niin paljon huvitusta kuin taidan.

Toinen vastasi: Ja minä teen samalla tavalla. Sillä jos luulen, että vaimoni hankkii itselleen jonkun seikkailun, niin hän sen tekee, ja jos en sitä usko, niin hän tekee sen kuitenkin. Ja siksi on parasta mitata samalla mitalla; niinkuin aasi potkii, niin seinä vastaa.

Ja kolmas johtui puheessaan melkein samaan päätelmään. Ja lyhyesti sanoen: kaikki näyttivät olevan yhtä mieltä siitä, etteivät vaimot, jotka he olivat jättäneet yksin kotiin, kuluta suinkaan hukkaan aikaansa.

Ainoastaan yksi heistä, genovalainen, jonka nimi oli Bernabò Lomellino, väitti toista ja vakuutti saaneensa Jumalan erityisestä armosta vaimokseen naisen, joka oli täydellisin kaikissa avuissa, mitä naiselta voi vaatia, vieläpä kohtuullisessa määrin ritariltakaan tai ylimysnuorukaiselta, joten tuskin koko Italiassa oli hänen vertaistaan. Sillä hän oli kaunis ruumiiltaan, ja vielä aivan nuori ja virkeä, ja notkea vartaloltaan. Eikä ollut mitään, mikä naisen tehtäviin kuuluu, kuten esimerkiksi töiden valmistaminen silkistä ja muut sellaiset, joita hän ei olisi osannut tehdä paremminkin kuin kukaan toinen. Ja sitäpaitsi hän ei sanonut tietävänsä ainoakaan pöytäpoikaa tai palvelijaa, tai miksi sellaista sanoisi, joka tarjoilisi huomaavaisemmin pöydässä herralleen kuin hänen vaimonsa teki, sillä hän oli ylen kohtelias ja älykäs ja sävyisä.

Sen jälkeen hän kehui, että hänen vaimonsa osaa ratsastaa paremmin hevosella, ohjata haukkaa, lukea ja kirjoittaa ja laatia laskuja kuin jos hän olisi kauppamies. Ja tästä ja monista muista kehumisista hän joutui viimein siihen asiaan, josta siellä keskusteltiin, ja vannoi valalla, ettei voi olla kunniallisempaa eikä siveellisempää vaimoa kuin hän. Ja siksi hän uskoi varmasti, että jos hän olisi kotoa poissa vaikka kymmenen vuotta tai aina, niin hänen vaimonsa ei antautuisi koskaan sellaisiin kujeihin toisten miesten kanssa.

Näiden kauppiaiden joukossa, jotka siten pakinoivat, oli eräs nuori kauppias Piacenzasta nimeltä Ambrogiuolo, ja kun hän kuuli tämän viimeisen ylistyksen, jonka Bernabò viritti vaimolleen, niin puhkesi hän maailman valtavampaan nauruun ja kysyi häneltä pilkalla, keisariko hänelle oli antanut tämän erikoisoikeuden, jota ei kenelläkään muilla miehillä ollut.

Bernabò vastasi hiukan suutuksissaan, ettei keisari, vaan itse jumala, joka voi tehdä hieman enemmänkin kuin keisari, oli hänelle sen armon antanut.

Silloin sanoi Ambrogiuolo: Bernabò, en ollenkaan epäile, että sinä luulet puhuvasi totta; mutta, mikäli minusta tuntuu, olet sinä liian vähän ottanut huomioon asiain todellista luonnetta; sillä jos sen olisit tehnyt, niin enpä luulisi sinua niin paksujärkiseksi, ettet olisi huomannut tässä asiassa seikkoja, jotka panisivat sinut puhumaan moisista aiheista hiukan varovaisemmin. Ja ettet luulisi, että me, jotka olemme puhuneet vaimoistamme hyvin vapaasti, uskoisimme vaimojamme toisenlaisiksi tai toisesta aineesta tehdyiksi kuin sinun, vaan että me puhumme luonnollisesta asiantuntemuksesta, niin tahdonpa hiukan selitellä sinulle tätä asiaa. Minä olen aina kuullut, että mies on kuolevaisten joukossa kaikkein jaloin olento, mitä Jumala on luonut, ja jota sitten seuraa nainen. Ja tosiaan on mies, niinkuin yleensä uskotaan ja teoissa nähdään, heistä täydellisempi; ja koska hän on täydellisempi, niin epäilemättä hänellä on enemmän vakavuutta ja luonteenlujuutta, kun taas naiset yleensä ovat häilyväisempiä. Ja miksi niin on, sen voisi todistaa monilla luonnollisilla esimerkeillä, jotka kuitenkin aion nyt jättää luettelematta. Jos nyt siis mies, joka on vakavampi, ei voi hillitä itseään, vaan taipuu, tuskin kannattaa mainitakaan, jo senkin tahtoon, joka häneltä rakkautta pyytää, ja sitä enemmän haluaa sitä naista, joka häntä miellyttää; eikä ainoastaan halua, vaan tekee minkä voi saadakseen olla sen kanssa yhdessä, ja kun tällaista ei tapahdu ainoastaan kerta kuussa, vaan tuhannenkin kertaa päivässä: niin kuinka saatat toivoa, että jo luonnostaan häilyvä nainen voisi vastustaa niitä rukouksia ja imarruksia ja lahjoja ja muita tuhansia keinoja, joita viisas mies, joka häntä rakastaa, käyttää? Luuletko, että hän voi hillitä tunteitaan? Toden totta, vaikka sinä niin vakuuttaisit, minä en uskoisi, että sinä itsekään sitä uskot. Ja sinä itsehän sanot, että vaimosi on nainen ja että hän on lihaa ja verta niinkuin muutkin naiset. Mutta jos niin on, niin hänellä on kai myöskin samat pyyteet ja samat voimat näiden luonnollisten halujensa vastustamiseksi kuin muilla naisilla. Siksi on mahdollista, olkoon hän miten kunniallinen tahansa, että hän tekee samaa, mitä muutkin naiset tekevät. Eikä mitään mahdollista sovi niin kiivaasti kieltää tai väittää sen vastaista, kuin sinä teit.

Bernabò sanoi: Minä olen kauppias, enkä filosofi, ja vastaan sinulle niinkuin kauppias. Ja siksi sanon, että tiedän kyllä sellaista kuin sinä puhut voivan tapahtua typerille naisille, joilla ei ole yhtään häpyä. Mutta ne, jotka ovat älykkäitä, ovat niin huolehtivia kunniastaan, että tulevat sitä varjellakseen vielä voimakkaammiksi kuin miehet, jotka eivät siitä liioin välitä. Ja sellainen on myöskin minun vaimoni.

Ambrogiuolo vastasi: Tosiaankin, jos naisille joka kerta, kun he sellaisiin antautuvat, kasvaisi otsaan aika sarvi, joka todistaisi, mitä he ovat tehneet, niin luulenpa, että heissä olisi vähän niitä, jotka niihin antautuisivat. Mutta heille ei kasva sarvea, eikä niihin, jotka ovat viisaita, tule mitään jälkeä eikä merkkiä. Ja koska häpeää ja kunnian-menetystä ei ole olemassa, ellei asia tule ilmi, niin tekevät he sitä aina, milloin voivat salaa tehdä, tai jättävät sen tekemättä tyhmyydestä. Ja ole varma siitä, että ainoastaan se nainen on siveä, jota ei kukaan koskaan viekoitellut tai jota ei ole kuultu, jos hän itse pyysi. Ja vaikka tiedän jo luonnollisista ja todellisista syistä, että asia on siten, niin en kuitenkaan puhuisi siitä näin varmasti kuin nyt puhun, jos en olisi monta kertaa ja monista naisista sitä kokenut. Ja

sanonpa sinulle, että jos minä olisin lähellä tuota sinun kaikkein pyhintä vaimoasi, niin luulisin lyhyessä ajassa saavani hänet siihen, johon olen jo muutkin naiset saanut.

Bernabò vastasi vihastuneena: Sanoilla taistelemista voisi kestää vaikka kuinka kauan. Sinä sanoisit, ja minä sanoisin, eikä lopulta selviäisi mitään. Mutta koska sinä väität, että kaikki naiset ovat niin taipuvaisia ja että sinun älysi on niin suuri, niin olen valmis, todistaakseni sinulle, että minun vaimoni on kunniallinen, antamaan vaikka hakata pääni poikki, jos tässä asiassa saat hänet johonkin sellaiseen, mitä haluaisit. Ja jos et sitä voi tehdä, en vaadi sinua menettämään muuta kuin tuhannen kulta-florinia.

Myöskin Ambrogiuolo oli puhuessaan tulistunut ja vastasi: Bernabò, en tiedä, mitä minä sinun verelläsi tekisin, jos voittaisini! Mutta jos haluat nähdä todisteita siitä, mitä olen väittänyt, niin pane puolestasi viisituhatta kulta-florinia, jotka kai sinusta ovat halvemmat kuin pääsi, tuhatta vastaan minun rahojani. Ja koska et ole asettanut mitään määräaikaakaan, niin minä sitoudun lähtemään Genovaan ja kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin lähdän täältä, taivuttamaan vaimosi tahtooni. Ja todistukseksi siitä tuon tänne eräitä hänen rakkaimpia esineitään ja niin paljon sellaisia todistuskappaleita, että sinä itse myönnät sen todeksi, kunhan ainoastaan lupaat valallasi minulle, ettet tule sen ajan kuluessa Genovaan etkä kirjoita mitään tästä asiasta vaimollesi.

Bernabò sanoi, että hän suostuu siihen. Ja vaikka toiset kauppiaat, jotka olivat siellä, koettivat estää tätä tekoa, aavistaen, että siitä voisi koitua paljon pahaa, olivat näiden kahden kauppiaan mielet niin tulistuneet, että he sitoutuivat toisten tahtoa vasten toinen toiselleen oikein omakätisillä papereilla. Ja kun sitoumus oli tehty, niin Bernabò jäi Pariisiin ja Ambrogiuolo matkusti niin pian kuin voi Genovaan.

Mutta kun hän oli oleskellut siellä jonkun päivän ja tiedustellut hyvin varovasti naisen olinpaikan nimeä ja hänen tapojaan, niin kuuli hän hänestä samaa ja vieläpä parempaa kuin hän oli kuullut Bernabòlta. Ja sentähden hänestä tuntui, että hän oli ryhtynyt hulluun yritykseen. Mutta kuitenkin hän tekeysi erään köyhän vaimon tutuksi, joka kävi usein kauppiaan vaimon kotona ja jota tämä suuresti suosi, ja koska ei muuten saanut eukkoa taipumaan, lahjoi hän hänet rahalla ja kannatti itsensä hänen avullaan taitavasti tehdyssä arkussa, joka hänen tarkoituksiinsa sopi, ei ainoastaan rouvan kotiin, vaan jopa hänen makuuhuoneensa. Ja sinne pyysi tuo kelpo vaimo, Ambrogiuolon antaman käskyn mukaan, saada jättää arkun muutamaksi päiväksi, niinkuin hän olisi ollut aikeissa lähteä jonnekin.

Kun arkku siis jätettiin siihen huoneeseen ja kun yö oli tullut, niin avasi Ambrogiuolo, hetkellä, jolloin arveli rouvan jo nukkuvan, eräiden avaintensa avulla arkun ja nousi hiljaa huoneeseen, jossa paloi kynttilä. Tämän valossa alkoi Ambrogiuolo katsella, miten kamari oli rakennettu, ja maalauksia ja kaikkia muita mainittavia esineitä, mitä siinä oli, ja painoi ne mieleensä.

Sitten hän lähestyi vuodetta, ja kun hän näki, että rouva ja pikku tyttö, joka oli hänen vieressään, nukuivat sikeästi, niin hän veti hiljaa peiton hänen päältänsä ja näki, että hän oli yhtä kaunis alasti kuin vaatteissa. Mutta mitään merkkiä, johon hän olisi voinut vedota, ei hän huomannut, paitsi yhtä ainoaa, joka oli naisen vasemman rinnan alla, ja se oli luomi, jonka ympärillä oli muutamia kullankellertäviä haivenia. Tämän nähtyään hän peitti hänet hiljaa jälleen, vaikka hänen kyllä teki mielensä, kun näki, miten kaunis nainen oli, uskaltaa henkensä vaaraan ja laskeutua hänen viereensä. Mutta koska hän oli kuullut, miten ankara ja kiivas rouva oli näissä asioissa, niin ei hän uskaltanut. Sen sijaan Ambrogiuolo, joka sai olla suurimman osan yötä mielensä mukaan kamarissa, otti rouvan lippaasta kukkaron ja päällysvaipan sekä yhden sormuksen ja vyön ja vei ne kaikki arkkunsa ja meni siihen takaisin itsekin ja lukitsi sen niin, että se oli kuin ennenkin. Ja sillä tavalla hän teki kahtena yönä, eikä rouva mitään huomannut.

Kolmantena päivänä palasi köyhä vaimo, niinkuin oli sovittu, noutamaan arkkuaan ja vei sen sinne, mistä oli sen tuonutkin, ja Ambrogiuolo nousi siitä ja palasi, maksettuaan naiselle lupauksensa mukaan, niin nopeasti kuin voi noine tavaroineen Pariisiin jo ennen määräajan loppua. Siellä hän kutsui kokoon ne kauppiaat, jotka olivat olleet läsnä väiteltäessä ja lyötäessä vetoa ja sanoi Bernabòn läsnäollessa voittaneensa vetorahat, sillä hän oli tehnyt sen, mitä oli kehunut. Ja näyttääkseen, että se oli totta, kuvaili hän ensin kauppiaan vaimon kamaria ja sen maalauksia ja näytti sitten tavarat, jotka hän oli tuonut mukaansa, väittäen saaneensa ne Bernabòn vaimolta.

Bernabò tunnusti kamarin olevan sellaisen kuin Ambrogiuolo sanoi ja sitäpaitsi myöskin tuntevansa, että nuo tavarat olivat olleet hänen vaimonsa; mutta jatkoi, että Ambrogiuolo oli voinut saada joltakin talon palvelijalta tiedot huoneen rakenteesta ja samalla tapaa tavaratkin, joten hän, jos ei Ambrogiuololla ollut muuta sanottavaa, ei pitänyt näitä riittävinä tekemään häntä voittajaksi.

Silloin sanoi Ambrogiuolo: Tosiaan tämän olisi jo pitänytkin riittää. Mutta koska tahdot, että minun pitää puhua vielä enemmän, niin minä puhun. Sanonpa sinulle, että madonna Zinevralla, sinun vaimollasi, on vasemman rinnan alla isonlainen luomi, jonka ympärillä on noin kuusi kullankeltaista haiventa.

Kun Bernabò tämän kuuli, niin tuntui hänestä kuin häntä olisi pistetty puukolla sydämeen, sellainen oli hänen tuskansa. Ja hänen kasvonsa muuttuivat, ja vaikei hän olisi sanonut sanaakaan, olisi hänestä huomannut sangen selvästi, että se, mitä Ambrogiuolo puhui, oli totta. Ja jonkun ajan kuluttua hän sanoi: Herrat, se, mitä Ambrogiuolo sanoi, on totta. Ja koska hän siis on voittanut, niin tulkoon luokseni koska haluaa, niin minä maksan hänelle.

Ja tosiaan sai Ambrogiuolo seuraavana päivänä koko summan.

Bernabò lähti nyt Parisista ja matkasi, sielussaan vaimolleen katkerana, Genovaan. Mutta kun hän lähestyi kaupunkia, ei hän tahtonut sinne mennä, vaan jäi hyvinkin kahdenkymmenen miglion päähän siitä maatilalleen, ja lähetti erään palvelijansa, johon hän luotti suuresti, kahdella hevosella viemään kirjettä Genovaan, kirjoittaen vaimolleen, että hän oli palannut ja että vaimon oli tultava palvelijan kanssa häntä vastaan. Mutta palvelijalleen antoi hän salaisesti käskyn, että kun hän tulee rouvan kanssa sellaiselle paikalle, joka näyttää hänestä sopivalta, on hänen armotta rouva surmattava ja palattava sitten hänen luokseen.

Kun palvelija saapui Genovaan ja oli antanut rouvalle kirjeen ja täyttänyt tehtävänsä, niin otti tämä hänet kovin iloissaan vastaan. Ja seuraavana aamuna nousi hän palvelijan kanssa satulaan ja lähti matkalle maatilansa kohti. Sillä tavoin yhdessä ratsastaen ja puhellen kaikenlaisista asioista he sitten saapuivat erääseen sangen syvään ja yksinäiseen laaksoon, jota korkeat kalliot ja puut ympäröivät, ja se näytti palvelijasta sopivalta paikalta, jossa hän voi vaarattomasti täyttää herransa käskyn. Hän veti siis esiin väkipuukkonsa ja tarttui rouvaa käsivarteen ja sanoi: Madonna, rukoilkaa nyt Jumalaa sielunne puolesta, sillä kauemmaksi ette mene, vaan teidän täytyy kuolla.

Kun nainen näki puukon ja kuuli nämä sanat, sanoi hän kauhuissaan: Armoa, Jumalan tähden. Ennenkuin minut surmaat, sano edes, miten minä olen sinua loukannut, että tahdot minut tappaa?

Madonna, vastasi palvelija, minua te ette ole loukannut millään tavalla. Mutta miten olette loukannut puolisoanne, siitä en tiedä mitään muuta kuin että hän käski minun armotta tappaa teidät tällä matkalla. Ja jos en sitä tee, uhkasi hän minut hirtättää. Te tiedätte hyvin, missä kiitollisuudenvelassa minä olen hänelle ja etten voi kieltäytyä mistään, mihin hän minua kääntää. Jumala tietää, että minun on teitä surku, mutta minä en voi muuta.

Nainen sanoi itkien: Oi armoa, Jumalan nimessä, älä rupea ihmisen murhaajaksi, joka ei ole mitenkään sinua loukannut, ainoastaan tehdäkseen toiselle palvelusta. Jumala, joka näkee kaikki, tietää, etten minä ole koskaan tehnyt mitään, josta minun tulisi saada mieheltäni tällainen palkka. Mutta jättäkäämme se asia. Sinä voit, jos tahdot, samalla kertaa täyttää Jumalan ja herrasi ja minun tahtoni, ja sillä tavalla, että lahjoitat minulle ainoastaan jakkusi ja huppuvaippasi ja otat nämä minun vaatteeni, jotka sinä viet palatessasi herrallesi ja minun herralleni ja sanot, että olet minut surmannut. Minä vannon sen hengen kautta, jonka siten minulle lahjoitat, että häviän täältä ja menen niin kauas, ettei hän etkä sinä eikä kukaan tällä seudulla saa minusta koskaan mitään tietää.

Palvelija, joka olisi tappanut hänet vastenmielin, tuli helposti sääliväiseksi. Hän otti siis rouvan vaatteet ja antoi hänelle jakku-pahaisensa ja vaippansa sekä lisäksi ne vähät rahat, mitä rouvalla oli mukanaan. Ja sitten hän pyysi häntä häviämään niiltä seuduilta ja jätti hänet seisomaan laaksoon ja meni herransa luo ja sanoi hänelle, että hän oli paitsi täyttänyt hänen tahtonsa myöskin heittänyt ruumiin susien syötäväksi.

Bernabò palasi jonkun ajan kuluttua Genovaan, ja kun hänen tekonsa saatiin tietää, niin häntä moitittiin suuresti.

Nainen, joka jäi yksin ja lohduttomana paikalle, tekeytyi, kun yö tuli, siinä määrin kuin voi tunteettomaksi ja meni lähellä olevaan talonpoikaistaloon. Siellä hän hankki eräältä vanhalta naiselta, mitä tarvitsi, ja sovitti jakun vartalonsa mukaiseksi, teki paidastansa itselleen miehen housut ja leikkasi sitten tukkansa lyhyeksi ja lähti aivan merimieheksi muuttuneena meren rannalle. Siellä hän tapasi sattumalta erään katalonialaisen ylimyksen, jonka nimi oli senyor Encararch ja joka oli astunut maihin Alban kohdalla, sieltä jonkun matkan päässä olevasta laivastaan, virvoitellakseen eräällä lähteellä. Tämän kanssa ryhtyi hän pakinoihin, ja pestautui hänen palvelukseensa ja nousi hänen laivaansa, sanoen nimensä olevan Sicurano da Finale. Sitten ylimys puetti hänet parempiin vaatteihin, ja hän palveli häntä niin hyvin ja säntillisesti, että tämä mielistyi häneen tavattomasti.

Lyhyen ajan kuluttua siitä tapahtui, että tämä katalonialainen purjehti Aleksandriaan, kuljettaen lastin tavaraa, ja vei joitakuuta harvinaisia haukkoja sultaanille ja antoi ne hänelle lahjaksi. Ja kun sultaani kutsui jonkun kerran katalonialaisen luokseen aterialle ja näki silloin Sicuranon tavat, joka kulki aina isäntäänsä palvelemissa, miellyttivät ne häntä niin, että hän pyysi katalonialaiselta Sicuranoa itselleen. Ja tämä luovutti hänet sultaanille, joskin raskain mielin.

Sicurano saavutti lyhyessä ajassa hyvällä käytöksellään sultaanin suosion ja rakkauden aivan yhtä suurena määrin kuin oli saavuttanut katalonialaisenkin. Ja sentähden tapahtui jonkun ajan kuluttua seuraavaa. Koska Acriin, joka oli sultaanin herruuden alainen, kokoontui eräänä vuoden aikana, ikäänkuin messuun, suuri joukko sekä kristittyjä että saraseenilaisia kauppiaita, niin oli sultaanilla tapana, turvatakseen kauppiaita ja tavaroita, lähettää aina sinne paitsi tavallisia virkailijoitaan myöskin jonkun huomattavimmista miehistään sekä väkeä, joka teki vartiatointia. Ja siinä tarkoituksessa päätti sultaani, kun nyt tuo aika lähenee, lähettää sinne Sicuranon, sillä tämä osasi jo oivallisesti kieltäkin. Ja niin hän teki.

Sicurano tuli siis Acriin, kauppiaiden ja tavarain vartioston herrana ja päämiehenä, ja täytti siellä hyvin ja huolellisesti kaikki, mitä hänen virkaansa kuului. Ja kulkiessaan kaikkialla tarkastamassa ja nähdessään paljon sisilialaisia, piisalaisia, genovalaisia ja venezialaisia sekä muita italialaisia kauppamiehiä, hän seurusteli mielellään heidän kanssaan, muistellen omaa kotipaikkaansa.

Niinpä kerrankin tapahtui, että kun hän tuli venezialaisten kauppaholviin, hän näki muiden kalleuksien joukossa rahakukkaron ja vyön, jotka hän heti tunsi niiksi, jotka olivat olleet hänen omiaan, ja hän hämmästyi. Mutta muotoaan muuttamatta hän kysyi vain kohteliaasti, kenenkä ne olivat ja olivatko ne kaupan. Sinne oli tullut Piacenzasta Ambrogiuolo, tuoden paljon kauppatavaraa eräällä venezialaisten laivalla, ja kun hän nyt kuuli, että vartioston päällikkö kysyi, kenen ne esineet olivat, niin hän astui esille ja sanoi naurahtaen: Herrani, ne tavarat ovat minun, mutta en myö niitä. Mutta jos ne miellyttävät teitä, niin lahjoitan ne mielelläni teille.

Kun Sicurano näki hänen nauravan, niin hän pelkäsi, että tuo oli hänet ehkä jostakin eleestä tuntenut. Mutta kuitenkin hän piti kasvonsa jäykkänä ja sanoi: Sinä naurat luultavasti sitä, että näet sotilaan kulkevan kyselemässä tällaisia naisten kapineita?

Ambrogiuolo vastasi: Herrani, en naura sitä, vaan tapaa, jolla ne sain omakseni.

Silloin kysyi Sicurano: Ah, Jumalan nimessä, jos suinkin soveltuu, niin kerro, miten ne sait.

Herrani, sanoi Ambrogiuolo, nämä lahjoitti minulle muiden joukossa Genovassa eräs hieno rouva nimeltä madonna Zinevra, Bernabò Lomellinon vaimo, eräänä yönä, kun minä makasin hänen kanssaan, ja pyysi minua säilyttämään ne hänen rakkautensa muistoksi. Ja nyt minä nauroin, koska muistui mieleeni Bernabòn tuhmuus, hän kun oli niin hullu, että veikkasi viisituhatta kulta-florinia tuhatta vastaan, etten minä muka saisi hänen vaimoan suostumaan toivomuksiini. Jonka minä tein ja voitin vedon. Mutta hän, jonka olisi pitänyt kurittaa paremminkin itseään oman tyhmyytensä tähden kuin vaimoan, joka teki ainoastaan sitä, mitä kaikki naiset tekevät, palasi Parisista Genovaan ja antoi, mikäli olen kuullut, surmata vaimonsa.

Kun Sicurano tämän kuuli, ymmärsi hän heti, mistä syystä Bernabò oli hänelle niin vihastunut, ja tiesi selvästi, että tämä mies oli koko hänen onnettomuutensa syy. Ja itsekseen hän ajatteli, ettei hän jätä sitä rankaisematta.

Sentähden oli Sicurano olevinaan hyvin mielistynyt tähän tarinaan ja solmi ovelasti Ambrogiolon kanssa niin läheisen ystävyuden, että tämä lähti messun jälkeen hänen kehoituksestaan hänen mukaansa kaikkine tavaroineen Aleksandriaan. Ja siellä Sicurano hankki hänelle kauppaholvin ja antoi hänelle käytettäväksi paljon omia rahojaan, joten Ambrogiuolo oleskeli siellä mielellään, koska näki, että siitä oli hänelle suurta hyötyä.

Mutta Sicurano ajatteli ainoastaan, miten voisi todistaa Bernabòlle viattomuutensa, eikä levännyt ennen kuin sai eräiden venezialaisten kauppiaiden avulla, jotka kävivät Aleksandriassa, keksimillään syillä tuotetuksi myöskin Bernabòn sinne. Ja koska Bernabò oli nyt sangen köyhissä oloissa, niin majoitti Sicurano hänet salaisesti erään ystävänsä luo siksi aikaa, kunnes hetki näyttäisi hänestä sovelialta tehdä mitä hän aikoi.

Sicurano oli jo antanut Ambrogiolon kertoa sultaanille tuon tarinan ja tuottanut sillä hänelle huvitusta. Mutta kun hän tiesi Bernabòn olevan siellä, niin hän ajatteli, ettei nyt enää ollut tarpeellista viivytellä asiaa, ja valiten sopivan hetken hän pyysi sultaanilta, että tämä tuottaisi eteensä Bernabòn ja Ambrogiolon ja pakoittaisi Ambrogiolon Bernabòn läsnäollessa kovalla, ellei pelkkä hyvyys auttaisi, ilmaisemaan totuuden, kuinka sen asian laita oli, jota hän kerskui Bernabòn vaimosta.

Niinpä käski sultaani, kun Ambrogiuolo ja Bernabò olivat tulleet, monien läsnäollessa ja ankarin kasvoin Ambrogiuolaa kertomaan totuuden, kuinka hän oli voittanut Bernabòlta nuo viisituhatta kulta-florinia. Ja läsnä oli myöskin Sicurano, johon Ambrogiuolo luotti suuresti, mutta hän oli nyt vielä tuimemman näköinen ja uhkasi kovilla kidutuksilla häntä, ellei hän sitä sanoisi. Ja siksi Ambrogiuolo, jota peloiteltiin puolelta ja toiselta ja joka oli nyt hiukan tyrmistynyt, kertoi Bernabòn ja monien muiden läsnäollessa selvästi kaikki, miten asia todella oli tapahtunut, sillä hän ei odottanut muuta rangaistusta

kuin että hänen oli annettava takaisin nuo viisituhatta kulta-florinia ja korut.

Ja kun Ambrogiuolo oli kertonut, niin Sicurano kääntyi ikäänkuin sultaanin toimimiehenä Bernabòn puoleen ja sanoi: Ja sinä, mitä teit sinä tuon valheen tähden vaimollesi?

Bernabò vastasi hänelle: Minä, vihan vallassa rahojeni menettämisestä ja raivoissani häpeästä, jonka luulin vaimoni minulle tehneen, surmautin hänet eräällä palvelijallani; ja mikäli hän minulle ilmoitti, olivat hänet useat sudet heti syöneet.

Nämä seikat puhuttiin sultaanin läsnäollessa ja hän kuuli ja ymmärsi kaikki, mutta ei tiennyt vielä, mihinkä Sicurano, joka tämän oli järjestänyt ja tätä anonut, oikeastaan pyrki, kunnes Sicurano sanoi hänelle: Herrani, tästä voitte selkeästi nähdä, millaisesta rakastajasta ja puolisoista tuo vaimo-raukka saattoi ylpeillä; sillä rakastaja riistää yhtaikaa häneltä kunnian, tahraten hänen maineensa valheilla, ja tuhoaa hänen miehensä; ja mies taas uskoo houkkamaisesti enemmän muiden valheita kuin totuutta, joka hänen olisi pitänyt tuntea pitkästä kokemuksesta, ja surmauttaa ja antaa hänet susien syötäväksi. Ja sitäpaitsi on se hyvyys ja rakkaus, jota ystävä ja puoliso tuntevat häntä kohtaan, niin suuri, etteivät he, jotka ovat olleet kauan hänen seurassaan, edes tunne häntä. Mutta että vielä paremmin huomaisitte, mitä kumpikin näistä on ansainnut, niin hankin minä, jos sitten tahdotte osoittaa minulle sen erityisen armon, että rankaisette petturia ja annatte petetylle anteeksi, vaimon tänne teidän ja heidän joukkoonsa.

Sultaani, joka oli taipuisa olemaan tässä asiassa kaikin puolin Sicuranon mieliksi, sanoi, että hän suostuu ja että Sicurano saa noudattaa vaimon sisään.

Bernabò, joka uskoi vaimonsa varmaan kuolleen, ihmetteli suuresti. Ja Ambrogiuolo, joka aavisti tuhoaan, pelkäsi jo pahempaakin kuin rahain maksamista eikä tiennyt, mitä toivoa tai mitä peljätä, jos nainen tosiaan tulee sinne. Ja suuresti hämmästyneenä odotti hän naisen saapumista.

Kun sultaani antoi Sicuranolle luvan, niin tämä heittäytyi itkien sultaanin eteen polvilleen ja luopui samalla hetkellä sekä miehenäänestä että halusta esiintyä miehenä ja sanoi: Herrani, minä olen se onneton Zinevra-parka, joka olen harhaillut kuusi vuotta miehen hahmossa maailmaa, ja jota tuo petturi, Ambrogiuolo, on syyttömästi ja kurjasti häväissyt, ja jonka tämä julma ja väärintekijä puoliso on jättänyt palvelijansa surmattavaksi ja sitten syötäväksi.

Ja hän repäisi auki vaatteensa edestä ja paljastaen rintansa ilmaisi sultaanille ja kaikille muille, että hän oli nainen. Sitten hän kääntyi Ambrogiuolon puoleen ja kysyi häneltä sättivällä tavalla, milloinkahan hän, niinkuin Ambrogiuolo ennen kerskui, oli maannut hänen kanssaan. Tämä, joka hänet jo tunsikin ja oli tullut häpeästä melkein mykäksi, ei vastannut mitään.

Sultaani oli aina luullut Sicuranoa mieheksi, ja kun hän tämän näki ja kuuli, niin valtasi hänet sellainen hämmästyks, että hän vähän väliä arveli sitä, mitä näki ja kuuli, paremminkin uneksi kuin todeksi. Mutta kun hämmästyks haihtui ja hän huomasi asian olevan totta, niin ylisti hän korkeimmilla kiitoksilla Zinevraa, jota siihen asti oli kutsuttu Sicuranoksi, ja hänen elämänsä ja horjumattomuuttaan ja tapojaan ja kuntoaan. Ja hän käski tuoda Zinevralle kunnialliset naisen vaatteet ja naisia, jotka pitäisivät hänelle seuraa, ja antoi hänen pyynnöstään Bernabòlle anteeksi ja säästi hänet ansaitusta kuolemasta. Bernabò taas, kun hän tunsikin vaimonsa, heittäytyi itkien hänen jalkoihinsa ja pyysi häneltä anteeksi, ja Zinevra antoi sen suopeasti hänelle, vaikkei mies juuri sitä ansainnutkaan, nosti hänet ylös ja syleili häntä hellästi kuin puolisoaan ainakin.

Senjälkeen sultaani määräsi, että Ambrogiuolo on heti sidottava jonnekin kaupungin korkealle paikalle paaluun, hunajalla voideltuna auringon paisteesen, eikä häntä saanut ottaa sieltä ennenkuin hän itsestään luhistuisi. Ja se tehtiin. Ja sitten hän määräsi, että kaikki, mikä oli ollut Ambrogiuolon omaa, oli annettava Zinevralle; ja sitä ei ollutkaan vähempää kuin yli kymmentuhannen dublonin arvosta. Ja sultaani järjesti sitten ihanat juhlat ja osoitti niissä kunnioitustaan Bernabòlle, madonna Zinevran puolisona, ja itselleen Zinevralle, joka oli niin urhea nainen. Ja hän lahjoitti Zinevralle jalokiviä ja kultaisia ja hopeaisia astioita ja rahaa, niin paljon, että niiden arvo oli enemmänkin kuin toiset kymmentuhatta dublonia. Ja hän varusti heitä varten laivan ja antoi sitten, kun juhlat oli pidetty, heille luvan palata Genovaan, milloin halusivat. Ja he palasivat sinne sangen rikkaina ja riemuissaan, ja heidät otettiin suurin kunnioituksin vastaan, ja varsinkin madonna Zinevra, jota kaikki olivat luulleet kuolleeksi. Ja koko elinaikansa pidettiin häntä hänen suuren kuntonsa vuoksi kaikkialla suuressa kunniaassa.

Ambrogiuolon tappoivat suuria tuskia tuottaen jo samana päivänä, jolloin hänet sidottiin paaluun ja voideltiin hunajalla, kärpäset ja paarmat ja vaapsahaiset, joita siinä maassa on sangen runsaasti, jopa söivät hänet aina luhihin saakka. Nämä jäivät valkeina ja jänteiden koossa pitäminä vielä pitkäksi aikaa koskematta paikoilleen, kertoen sille, joka ne näki, hänen kataluudestaan.

KOLMAS PÄIVÄ

KOLMAS KERTOMUS.

Ripin varjolla ja puhtaalla omallatunnolla saa muuan eräisen nuorukaiseen rakastunut nainen ankaran munkin menettelemään niin, että tämä tietämättään antaa hänelle tilaisuuden toteuttaa täydellisesti toiveensa.

Kaupungissamme, jossa on enemmän vilppiä kuin rakkautta ja uskollisuutta, oli muutama vuosi sitten vallasnainen, jonka luonto oli varustanut paremmin kauneudella ja viehättävillä tavoilla ja hengen lahjoilla ja hienolla älyllä kuin harvat muut. Hänen nimeään, enemmän kuin kenenkään muunkaan, jotka tässä kertomuksessa esiintyvät, en aio ilmaista, vaikka ne tiedänkin, koska on vielä elossa niitä, jotka saattaisivat siitä pahastua eivätkä osaisi sivuuttaa sitä pelkästään naurulla. Tämä nainen, joka tiesi olevansa ylhäistä juurta, oli naitettu eräälle villakankurille, eikä hän voinut masentaa halveksumistaan sitä seikkaa kohtaan, että mies oli pelkkä käsityöläinen, sillä hänen mielestään ei halpasyntyinen mies ansainnut aatelisnaista, vaikka hän olisi ollut miten rikas. Ja kun hän lisäksi näki, ettei kankuri kaikilla rikkauksillaankaan ollut päässyt sen pitemmälle kuin puhumaan sekakuteista tai panemaan kangasta taikka kinastelemaan kehruunaisen kanssa langoista, niin päätti hän olla huolimatta hänen halauksiansa, paitsi silloin, kun ei voinut niitä häneltä kieltää, ja samalla etsiä oman makunsa mukaan itselleen jonkun toisen, joka olisi ansiollisempi sellaiseen kuin tuo kankuri hänestä näytti olevan. Ja niinpä rakastui hän eräisen keski-ikäiseen ja sangen ylhäiseen mieheen siinä määrin, että jos hän ei nähnyt häntä päivällä, ei hän voinut viettää seuraavaa yötä muuten kuin vaivassa.

Mutta aatelismies ei sitä huomannut eikä siis ollut millänsäkään; ja rouva, joka oli hyvin varovainen, ei uskaltanut ilmoittaa siitä hänelle minkään naislähettilään avulla eikä kirjeellä, sillä hän pelkäsi vaaroja, joita sellaisesta mahdollisesti seuraisi.

Mutta sitten hän huomasi, että nuorukainen seurusteli paljon erään hengenmiehen kanssa, jolla oli melkein kaikkialla, vaikka hän olikin kömpelö ja tuhma ihminen, mallikelpoisen munkin maine, siitä syystä, että hän vietti sangen pyhää elämää. Ja hänestä arveli nyt rouva saavansa parhaan välittäjän itselleen ja rakastajalleen. Ja kun hän oli mielessään miettinyt, millä tavalla hänen oli meneteltävä, niin hän lähti sopivalla hetkellä kirkkoon, jossa munkki oleskeli, ja kutsutti hänet puheilleen ja sanoi, että hän haluaisi, jos sopisi, ripittää itsensä hänellä.

Munkki, joka hänet nähdessään huomasi hänet ylhäisnaiseksi, kuunteli häntä mielellään. Ja ripin jälkeen rouva sanoi: Isäni, minun täytyy turvautua teihin saadakseni apua ja neuvoa asiassa, jonka heti kuulette. Tiedän, että te tunnette jo siitä, mitä olen teille puhunut, minun sukuni sekä mieheni, joka rakastaa minua enemmän kuin omaa henkeänsä. Eikä minulla ole toivetta, jota hän ei heti täyttäisi, sillä hän on sangen rikas ja voi sen hyvin tehdä. Mutta kaiken tuon tähden rakastan minäkin häntä enemmän kuin omaa itseäni, ja jos edes ajattelisinkin, saattaisi sitten tekisin mitään, joka olisi hänen kunniaansa tai mieltänsä vastaan, niin eipä olisi niin katalaa naista, joka paremmin ansaitsisi joutua tuleen kuin minä. Mutta kuitenkin näyttää nyt eräs herra, jonka nimeä minä en edes tiedä, mutta joka on mielestäni ylhäisen näköinen, ja, ellen erehdy, seurustelee paljon teidän kanssanne, sekä on kaunis ja vartaloltaan kookas ja puettu ruskeihin ja sangen hienoihin vaatteihin, ryhtyneen minua suorastaan piirittämään, luultavasti aavistamatta, että minun luonnonlaatuni on sellainen kuin se on. Sillä minä en voi mennä ovelle enkä ikkunaan, enkä astua ulos kotoani, hänen ilmestymättä heti eteeni, ja ihmettelenpä, ettei hän ole nyt täälläkin. Ja siitä minä olen hyvin tuskissani, sillä moinen menettely saattaa usein turmella viattomasti kunniallisten naisten maineen. Minä aioin jo kerran antaa veljeni sanoa tämän hänelle, mutta sitten ajattelin, että miehet vievät joskus moiset terveiset sellaisella tavalla, että siitä seuraa pahat vastaukset, joista syntyy kiistaa, ja sanoista joudutaan tekoihin. Siksi olen minä, ettei syntyisi pahennusta ja häväistystä, vaiennut ja päättänyt puhua asiasta mieluummin teille kuin muille, koska näytätte olevan hänen ystävänsä, ja koska myöskin teidän sopii nuhdella ei ainoastaan ystäviä, vaan vieraitakin. Sentähden rukoilen teitä Jumalan nimessä, että nuhtelisitte häntä ja pyytäisitte, ettei hän enää jatkaisi noita kujeita. Onhan täällä tarpeeksi muita naisia, jotka ovat aina valmiit noihin asioihin ja mielellään antavat hänen itseään tähystellä ja silmillään hyväillä, kun se taasen minusta on sangen kiusallista, sillä olen nainen, joka en ole millään tavoin sellaiseen kallistuvainen.

Ja sen sanottuaan rouva loi kasvonsa maahan ikäänkuin ruveten itkemään.

Pyhä mies huomasi heti, että rouva tarkoitti todella sitä henkilöä, josta hän näytti puhuvan, ja hän kiitteli suuresti tätä hänen hyvää päätöstään, koska näet uskoi aivan todeksi, mitä rouva oli sanonut. Ja hän lupasi menetellä niin, ettei tuo herra enää häntä häiritseisi. Mutta koska hän tiesi rouvan sangen rikkaaksi, niin hän ylisteli hänelle laupeuden töitä ja almujen antamista ja kertoi hänelle omatkin puutteensa.

Silloin sanoi rouva hänelle: Ja jos hän tämän kieltää, niin pyydän teitä Jumalan tähden sanomaan hänelle suoraan, että minä kerroin sen teille ja tulin siitä valittamaan. Ja kun rouva oli tehnyt rippinsä ja saanut katumustyöt, niin muisti hän, miten munkki oli ylistänyt almujen antoa, ja täytti sentähden salaa hänen kouransa rahoilla, pyytäen häntä lukemaan messuja hänen kuolleitten omaistensa puolesta; ja nousi sitten munkin jalkain juuresta ja palasi kotiin.

Lyhyt aika sen jälkeen tulikin aatelismies tapansa mukaan hurskaan veljen luokse, ja kun he olivat tuokion puhelleet yhtä ja toista, niin vei munkki hänet syrjemmälle ja moitti häntä sangen kohteliaalla tavalla keikailemisesta ja tähystelemisestä, sillä hän luuli hänen käyttäytyvän tuota naista kohtaan siten kuin rouva oli hänelle selittänyt.

Aatelismies hämmästyi, sillä hän ei ollut koskaan katsellut tuota naista, ja ani harvoin hänellä oli tapana kulkea hänen talonsa ohitse. Niinpä hän alkoi itseänsä puolustella, mutta munkki ei antanut hänen puhua, vaan sanoi: Älä olekaan hämmästyväsi äläkä tuhlaa sanoja kieltoon, sillä sitä sinä et voi tehdä. Minä en ole kuullut tätä naapurien naisilta, ei: hän itse kertoi sen minulle, kovasti tuskissaan. Ja paitsi että narrittelut eivät ollenkaan sovi sinulle, voin sanoa hänestä sen verran, että jos koskaan olen nähnyt naista, jota sellaiset hullutukset inhoittavat, niin on se juuri hän. Ja siksi pyydän sinua, sekä oman kunniasi että hänen onnensa tähden, heitä ne pois ja anna hänen olla rauhassa.

Aatelismies, joka oli älykkäämpi kuin hurskas veli, arvasi kohta rouvan oveluuden. Siksi hän oli hiukan häpeävänä ja sanoi, ettei hän vasta sellaisiin antaudu. Ja munkin luota lähdettyään hän meni kankurin talolle, jossa rouva seisoi aina pienen ikkunaisen ääressä tähystelemässä, kulkiko ylimys siitä ohitse. Ja kun hän huomasi hänen tulevan, näytäkse hän hänelle niin iloisena ja suloisena, että nuorukainen saattoi huomata sangen hyvin ymmärtäneensä munkin sanoista toden. Ja siitä päivästä alkaen ryhtyi hän kulkemaan hyvin varovaisesti, ikäänkuin siihen olisivat olleet synnä muut asiat, omaksi mielihyväkseen ja rouvan suurimmaksi iloksi ja onneksi sen kadun kautta.

Mutta rouva, joka huomasi vähän ajan kuluttua miellyttävänsä aatelismiestä yhtä paljon kuin tämä häntä, halusi nyt yhä häntä tulistaa ja vakuuttaa hänelle yhä enemmän rakkauttaan, jota hän tunsii häntä kohtaan. Ja siksi hän valitsi sopivan tilaisuuden ja hetken ja meni taas pyhän munkin luokse ja asettui kirkossa hänen jalkainsa juureen ja rupesi itkemään.

Tämän nähdessänsä munkki kysyi säälivästi, mitä uutta hänellä oli sanottavaa.

Rouva vastasi: Isä, ne sanottavat, mitä minulla on, ovat taas tuosta Jumalan hylkäämästä, teidän ystävästänne, josta jo kerran teille vaikeasti valitin, sillä minusta tuntuu, kuin hän olisi syntynyt suurimmaksi kiusanhengekseni ja johdattamaan minua tekemään jotakin sellaista, jonka tähden en sitten voisi koskaan enää olla iloinen enkä tohtisi asettua teidän jalkojenne juureen.

Kuinka! sanoi munkki, eikö hän ole lakannut sinua kiusaamasta?

Eipä lainkaan, vastasi rouva, päinvastoin hän on kulkenut sen jälkeen, kun teille siitä valitin, ikäänkuin uhmalla, ohitsemme jokaisen kerran asemasta, mitä hän ennen kulki, nyt hyvinkin seitsemän kertaa, kai pannen pahakseen, että minä hänestä teille kantelin. Ja jos Jumala olisi suonut, että hän olisi edes tyytynyt siitä kulkemaan ja tähystelemään minua, mutta ei, hän on tullut niin rohkeaksi ja hävyttömäksi, että lähetti eilen luokseni erään naisen tuomaan terveisiä ja mairituksia, ja ikäänkuin minulla ei olisi tarpeeksi kukkaroita ja voitä, lähetti minulle kukkaron ja koruvyön. Ja siitä minä pahastuin ja olen vieläkin niin pahastunut, että jos en olisi varonut syntiä ja ajatellut teidän hyvyttänne, olisin tehnyt suorastaan piruja; mutta sain hillityksi itseni enkä tahtonut tehdä enkä sanoa mitään, ennenkuin annan teille siitä tietää. Ja vielä lisäksi: minä annoin jo kerran kukkaron ja vyön takaisin sille naiselle, joka ne oli tuonut, vietäväksi hänelle takaisin, ja sanoimpa hänelle rumat jäähyväiset; mutta sitten minä pelkäsin, että hän pitää ehkä ne itse ja sanoo herralleen, että minä olen ne ottanut vastaan, niinkuin luulen sellaisten usein tekevän. Ja siksi minä huusin hänet takaisin ja otin ne kiukuissani hänen kädestään ja tuon ne nyt teille, jotta antaisitte ne hänelle itselleen ja sanoisitte, että minä en hänen kalujaan tarvitse, sillä minulla on, Jumalan ja puolisoni kiitos, kukkaroita ja voitä niin paljon, että vaikka hänet niiden alle tukehduuttaisin. Ja pyydän anteeksi teiltä, sillä teidän olette minulle kuin oma isä, mutta ellei hän nyt jo heitä moista pois, niin minä kerron sen miehelleni ja veljilleni, ja tulkoon sitten, mitä tulkoon. Sillä minusta on paljon parempi, että hän saa siitä haukut, koska hän ne ansaitsee, kuin että minua panetellaan hänen tähtensä, kas niin se nyt on, rippi-isä!

Ja tämän sanottuaan veti rouva katkerasti itkien päällysvaippansa alta sangen kauniin ja kalliin

kukkaron ja hienon ja arvokkaan vyön ja heitti ne munkin helmaan, joka uskoi, täydellisesti, mitä nainen puhui, otti ne häneltä haltuunsa ja sanoi mahdollottoman suuttuneena: Tyttäreni, sitä, että olet näistä asioista harmissasi, en ihmettele, enkä voi sinua siitä moittia; päinvastoin kiitän sinua suuresti, että olet noudattanut tässä minun neuvoani. Minä haukuin häntä tuonnottain siitä, ja näin huonosti hän on pitänyt minulle lupauksensa! Mutta luulenpa nyt, että minä sekä sen entisen että tämän tähden, mitä hän on viimeksi tehnyt, kuumennan hänen korvansa niin, ettei hän enää tuota sinulle harmia. Mutta sinä, turvaa Jumalan apuun äläkä anna vihasi voittaa niin, että kertoisit tästä jollekin omaisistasi, sillä siitä voisi seurata sangen paljon pahaa. Äläkä pelkää, että saisit tästä osaksesi moitetta, sillä minä olen Jumalan ja ihmisten edessä sinun kunniallisuutesi luja todistaja.

Rouva oli hiukan rauhoittuvinaan ja lakkasi puhumasta tästä. Ja kun hän tiesi tämän ja muiden munkkien ahneuden, niin hän sanoi: Arvoisa isä, näinä öinä on minulle ilmestynyt useita kuolleita sukulaisiani, ja minusta näytti, että he ovat sangen kovissa vaivoissa eivätkä he anele mitään muuta kuin almua, ja etenkin äitini, joka näytti niin tuskaiselta ja huonolta, että oli sääli häntä nähdä. Minä luulen hänen olevan sangen huolissaan siitä, että näkee tuon Jumalan vihamiehen kiusaavan minua, ja siksi minä toivoisin, että te lukisitte heidän sielujensa puolesta neljäkymmentä pyhän Gregoriuksen messua ja omia rukouksianne, jotta Jumala vapauttaisi heidät tuosta vaivan tulesta. Ja niin sanoen hän pisti munkin käteen florinin.

Pyhä mies otti sen ilolla vastaan ja vahvisti hyvillä sanoilla ja monilla esimerkeillä hänen hurskauttaan, ja annettuaan hänelle siunauksensa, laski hänet menemään.

Kun rouva oli lähtenyt, niin munkki, joka ei huomannut, että häntä vedettiin nenästä, lähetti noutamaan ystävänsä. Ja kun tämä tuli ja näki hänet niin suutuksissaan, aavisti hän heti saavansa uutisia rakastetultaan, ja odotti, mitä munkki sanoisi. Tämä toisti hänelle jo ennen lausumansa sanat ja haukkui häntä uusilla kiukkuisilla ja kiivailloilla sanoilla siitä, mitä rouva oli väittänyt hänen tehneen. Aatelismies, joka ei ensin ymmärtänyt, mihin munkki tähtäili, kielsi melkoisen kylmästi lähettäneensä mitään kukkaroa tai vyötä, niin ettei munkki lakkaisi uskomasta sitä asiaa, jos rouva todella oli hänelle ne tuonut.

Mutta siitä tulistui munkki suuresti ja sanoi: Kuinka voit sen vielä kieltää, kelvoton mies? Kas tässä, hän toi ne itse minulle itkien takaisin; katsopas, tunnetko niitä?

Aatelismies oli suuresti häpeävinään ja sanoi: No, tunnenhan ne, ja tunnustan, että tein siinä pahasti. Mutta nyt vannon teille, kun kerran näen, että hän on sen luontoinen, ettei teidän tarvitse enää vasta kuulla tästä asiasta sanaakaan.

Nyt seurasi paljonkin sanoja, ja viimein veli Pässä antoi kukkaron ja vyön ystävänsä, ja neuvoskeli häntä kauan ja pyysi, ettei hän enää moista jatkaisi; ja kun toinen lupasi, laski hän hänet menemään.

Aatelismies oli kovin iloissaan sekä siitä, että arveli nyt saaneensa varman tiedon rouvan rakkaudesta, että kauniista lahjoista, ja hän meni heti munkin luota lähdettyään sellaiselle kohdalle, josta hän saattoi varovaisesti näyttää rouvalle, että oli saanut nuo molemmat esineet. Silloin rouva oli sangen tyytyväinen, ja vielä tyytyväisempi, koska hänen suunnitelmansa näytti edistyvän yhä paremmin.

Ja kun hän ei enää odottanut mitään muuta kuin että hänen puolisonsa lähtisi jonnekin, voidakseen täyttää työnsä, niin tapahtuikin, että miehen täytyi lyhyt aika tämän jälkeen jostakin syystä matkustaa Genovaan saakka. Ja tuskin mies aamulla nousi ratsaille ja lähti pois, niin rouva meni pyhän munkin luokse ja vaikeroitsi katkerasti ja sanoi itkien hänelle: Isä, nyt minä en voi muuta kuin sanoa teille, että minä en jaksa enää sitä kärsiä. Mutta koska minä tuonnottain lupasin teille, etten tee mitään, ennenkuin olen aikeistani ilmoittanut teille, niin tulini puolustamaan itseäni. Ja että uskoisitte, että minulla on syytä itkeä ja valittaa, niin tahdon sanoa teille, minkä tuo ystäväni, tai paremminkin ilmeinen paholainen, teki minulle tänä aamuna vähän ennen aamukellojen soittoa. En tiedä, mikä onneton sattuma lie saattanut hänen tietoonsa, että mieheni matkusti eilisaamuna varhain Genovaan, mutta tänä aamuna, sillä hetkellä kuin teille sanoin, hän tuli minun puutarhaani ja kiipesi erästä puuta myöten kamarini ikkunan kohdalle, joka on puutarhaan päin. Ja hän oli jo avannut ikkunan ja aikoi astua kamariini, kun minä heräsin ja nousin nopeasti vuoteesta, ja aloin huutaa, ja olisin huutanut, ellei hän, joka ei vielä ollut sisällä, olisi rukoillut minulta Jumalan ja teidän tähden armoa ja sanonut minulle, kuka hän oli. Kun minä sen kuulin, vaikenin minä, teidän hyvyittenne tähden, ja juoksin niin alasti kuin olin syntyessäni lyömään ikkunan kiinni hänen nenänsä edessä. Ja hän meni kai lemmolle, luullakseni, sillä en häntä sen perästä nähnyt. Onko tämä nyt enää kaunista ja siedettävää, sen näette itse; minä puolestani en aio enää sitä suvaita, olenpa jo teidän tähtenne liiaksikin sitä kärsinyt.

Kun munkki tämän kuuli, vihastui hän niin, ettei vertaa maailmassa, eikä tiennyt, mitä sanoa, kysyi vaan häneltä monta kertaa, oliko hän ihan varmaan tuntenut, ettei se ollut joku muu.

Siihen rouva vastasi: Taivaan Jumala, ettäkö minä en eroittaisi häntä muista. Sanon teille, että se oli juuri hän, ja jos hän sen kieltää, niin älkää häntä uskoko.

Silloin sanoi munkki: Tyttäreni, tähän ei ole muuta sanomista kuin että se oli liian julkea ja sangen paha teko, ja sinä teit aivan niinkuin piti, kun annoit hänelle sellaisen kyydin kuin annoit. Mutta kuitenkin rukoilen sinua, koska nyt Jumala varjeli sinua tästä häpeästä, että niinkuin olet jo kahdesti noudattanut neuvoani, tekisit sen vielä tämänkin kerran, nimittäin, ettet valita asiasta omaisillesi, vaan luotat minuun, niin minä koetan, enkö voi hillitä tuota irtipäässyttää perkelettä, jota minä luulin oikeaksi pyhimykseksi! Ja jos saan sen aikaan, että hän luopuu tuosta hurjasta himosta, niin on hyvä. Mutta jollen sitä voi tehdä, niin annan jo nyt sinulle siunaukseni ohella luvan, että saat sitten tehdä, minkä mielestäsi oikeimmaksi havaitset.

No hyvä, sanoi nainen, tällä kerralla en vielä tahdo pahoittaa mieltänne enkä olla tottelematon. Mutta tehkääkin niin, että hän karttaa minua vasta kiusaamasta, sillä sen sanon, että en palaa enää luoksenne tästä syystä.

Ja sanomatta sanaakaan lisää rouva lähti, muka hyvin vihoissaan, munkin luota.

Tuskin hän oli ehtinyt kirkosta, niin tuli aatelismies sinne, ja munkki kutsui hänet luokseen ja, vietyään hänet syrjään, haukkui häntä pahimmilla herjauksilla, mitä kellekään koskaan lie sanottu, nimittäen häntä valhettelijaksi, valapatoksi ja petturiksi.

Aatelismies, joka oli kokenut jo kaksi kertaa, mitä munkin sättimiset tarkoittivat, kuunteli tarkkaavasti ja koetti saada hämärillä vastauksilla hänet puhumaan, ja sanoi ensin: Mistä soima, herraseni? Olenko minä naulinnut Kristuksen ristiin!

Munkki vastasi hänelle: Kas, sitä hävytöntä! Kuulesta, mitä hän sanoo! Puhuu, niinkuin siitä olisi kulunut vuosi tai kaksi, ja hän olisi ajan pituuden tähden typerät työnsä ja hävyttömyytensä unohtanut. Onko haihtunut jo tästä aamusta tähän hetkeen mielestäsi, että loukkasit erästä ihmistä? Missä olit tänä aamuna vähän ennen päivän valkenemista?

Aatelismies vastasi: En tiedä, missä lienen ollut. Ainakin te olette saanut siitä hyvin pian sanan.

Aivan totta, vastasi munkki, minä olen saanut siitä sanan. Arvaanpa, että luulit nyt, kun mies ei ole kotona, rouvan heti ottavan sinut syliinsä. Hihii, hyvä herra! Se on kunniallinen mies! On ruvennut yökulkijaksi, puutarhain avaajaksi, puun-kiipeejäksi. Luulitko yllätyksellä voittavasi tämän siveän naisen, koska yöllä kiipeät puita myöten hänen ikkunaansa? Ei ole mitään maailmassa, jota hän inhoaisi niinkuin sinua; ja kuitenkin sinä yrität. Toden totta, puhumattakaan siitä, että hän on itse sen monella tavalla sinulle osoittanut, mutta näinkö hyvin sinä olet minun nuhteistani parantunut! Ja sen minä sinulle sanon: hän on tähän saakka, ei rakkaudesta sinuun, vaan minun hartaitten pyyntöjeni tähden, ollut puhumatta siitä, mitä olet tehnyt. Mutta nyt hän ei enää aio vaieta: minä olen antanut hänelle luvan, että jos sinä olet häntä kohtaan vähänkin epämiellyttävä, niin hän saa tehdä sinulle mitä parhaaksi näkee. Mitä sinä sitten teet, jos hän sanoo tämän veljillensä?

Aatelismies, joka jo ymmärsi, mitä tarvitsi, rauhoitti nyt munkkia lujilla lupauksilla miten parhaiten voi, ja lähti sitten hänen luotaan.

Mutta kun seuraavan yön aamuhetki tuli, niin hän meni tuohon puutarhaan ja kiipesi puuta myöten ylös, ja kun hän näki ikkunan auki, astui kamariin ja riensi niin kiireesti kuin voi asettumaan kauniin lemmittynsä syliin. Tämä, joka oli suurella halulla häntä odottanut, otti hänet iloisesti vastaan ja sanoi: Suuret kiitokset herra munkille, joka neuvoi niin hyvin sinulle tien tänne. Ja sitten he iloitsivat toinen toisestansa ja puhelivat keskenään ja nauroivat makeasti hölmön munkin tuhmudelle ja moitiskelivat kerä ja sukia ja karstoja ja huvittelivat yhdessä suuresti.

Senjälkeen järjestivät he asiansa niin, että he, tarvitsematta enää käydä herra munkin luona, kohtasivat toisiaan monina muinakin öinä yhtä suuressa ilossa.

Ja rukoilen Jumalaa, että hän pyhän laupeutensa tähden johtaisi minutkin ja kaikki kristityt, jotka sitä haluavat, mitä pikimmin sellaiseen iloon.

KAHDEKSAS KERTOMUS.

Ferondo haudataan, kun hän on syönyt erästä pulveria, kuolleena, ja apotti, joka

huvittelee hänen vaimollaan, ottaa hänet haudasta, panee vankilaan ja uskottelee hänelle, että hän on kiirastulella. Sitten hänet herätetään, ja hän elättää omanaan poikaa, joka hänen vaimollansa on apotin kanssa.

Toscanassa oli ja on vieläkin luostari, sellaisella paikalla, jossa niitä usein näemme ja jossa ihmiset eivät paljon käyneet. Ja siinä oli apottina munkki, joka oli kaikissa asioissa tavattoman pyhä, paitsi naispuuhissa, ja tätä hän osasi harjoittaa niin salaisesti, ettei juuri kukaan siitä tiennyt, ei edes aavistanut, koska häntä pidettiin ylen pyhänä ja rehellisenä joka asiassa. Nyt sattui, että apotin kanssa seurusteli paljon eräs tavattoman rikas talonpoika, jonka nimi oli Ferondo, mahdollittoman kömpelö ja raaka mies, jonka seura ei miellyttänyt apottia muun kuin sen vuoksi, että hän saattoi silloin tällöin huvitella hänen tyhmyytensä kustannuksella. Ja silloin huomasi apotti, että Ferondolla oli vaimona erittäin kaunis nainen, johon hän rakastui niin palavasti, ettei ajatellut muuta yöllä eikä päivällä. Mutta hän kuuli, että vaikka Ferondo oli kaikessa muussa suhteessa tuhma ja yksinkertainen, niin tätä vaimoaan rakastamaan ja hyvin vartioimaan hän oli aivan älykäs, ja siksi apotti joutui melkein epätoivoon. Mutta koska hän oli hyvin ovela, sai hän kuitenkin Ferondon niin pitkälle, että tämä tuli vaimonsa seurassa jonkun kerran hiukan huvikseen luostarin puutarhaan. Ja siellä puheli hän heidän kanssaan iankaikkisen elämän autuudesta ja monien kuolleiden miesten ja naisten pyhistä töistä niin herättävästi, että vaimolle tuli halu ripittää itsensä apotilla, ja hän pyysi siihen lupaa Ferondolta ja sai. Kun nainen sitten tuli apotin luo, tämän suureksi mielihyväksi, itseään ripittämään ja asettui hänen jalkainsa juureen istumaan, alkoi hän, ennenkuin tuli muuta sanoneeksi: Messere, jos Jumala olisi antanut minulle oikean miehen tai ei olisi antanut minulle miestä ollenkaan, niin ehkä olisi minun ollut helppo päästä teidän opetuksellanne sille tielle, joka, kuten olette puhunut, vie meitä iankaikkiseen elämään. Mutta kun ajattelen, millainen Ferondo on, ja hänen tuhmuttaan, niin voinpa sanoa itseäni leskeksi ja kuitenkin olen naimisissa, koska en hänen eläessään voi saada toista miestä. Sillä hän on, senkin hullu, aivan syyttä niin mahdollittoman mustasukkainen minusta, etten senvuoksi voi elää hänen kanssaan muuta kuin vavistuksessa ja onnettomuudessa. Ja sentähden minä, ennenkuin ryhdyn muuhun rikkiin, pyydän teitä niin nöyrästi kuin voin, että suvaitsisitte antaa minulle tässä suhteessa jonkin neuvon, sillä jos ei siitä lähdetä antamaan syytä minulle oikeaan elämään, niin vähän minua hyödyttävät ripit tai muut hyvät.

Tämä puhe kosketti sängen miellyttävästi apotin sydäntä, ja hänestä näytti siltä, kuin olisi onni nyt raivannut tien hänen suurimmalle halulleen, ja hän sanoi: Tyttäreni, minä uskon, että niin kauniille ja herttaiselle naiselle, kuin te olette, on suureksi suruksi, että hänellä on miehenä tuhmuri, mutta paljon suuremmaksi suruksi luulen olevan, jos hän on mustasukkainen. Ja koska teillä on kummankin laatuinen, niin helposti uskon, että se, mitä puhuitte ahdistuksestanne, on totta. Mutta tässä en, lyhyesti sanoen, näe muuta neuvoa enkä keinoa kuin yhden ainoan, joka on se, että Ferondon on parannuttava tuosta mustasukkaisuudesta. Lääkkeen, joka hänet parantaa, minä osaan aivan hyvin tehdä, jos teillä vaan on mieltä pitää se salassa, mitä teille nyt puhun.

Vaimo vastasi: Isäni, älkää epäilkö sitä, sillä ennen antaisin itseni tappaa kuin puhuisin mitään muille siitä, josta te minulle sanotte, etten sitä saa kertoa. Mutta miten sen voi tehdä?

Apotti vastasi: Jos toivomme, että hänestä tulee terve, on välttämätöntä, että hän joutuu kiirastuleen.

Ja kuinka, sanoi nainen, hän voi joutua sinne elävänä?

Apotti vastasi: Hänen täytyy ensin kuolla ja sitten hän sinne joutuu. Ja kun hän on kärsinyt niin paljon rangaistusta, että hän parantuu tästä mustasukkaisuudestaan, niin anomme eräillä rukouksilla Jumalalta, että Hän antaa hänen palata takaisin tähän elämään, ja Hän sen tekee.

Ja minun täytyy jäädä leskeksi? sanoi nainen.

Niin, vastasi apotti, joksikin ajaksi, ja silloin teidän on tarkoin varottava, ettette anna naittaa itseänne toiselle, sillä Jumala pahastuisi siitä suuresti, ja kun Ferondo tulee takaisin ja teidän täytyy mennä jälleen hänelle, niin olisi hän mustasukkaisempi kuin koskaan ennen.

Nainen vastasi: No kunpa hän vaan tästä pahasta paranee, ettei minun aina tarvitse olla kuin vankilassa, niin olen tyytyväinen. Tehkää kuten haluatte.

Silloin apotti sanoi: Ja minä teen sen. Mutta minkäs palkkion minä olen saava teiltä sellaisesta palveluksesta?

Isäni, sanoi nainen, mitä vaan tahdotte, jos minä voin sen antaa. Mutta mitä voisi minunlaiseni tehdä, joka kelpaisi sellaiselle miehelle kuin te olette?

Siihen apotti sanoi: Hyvä emäntä, te voitte tehdä yhtä paljon minulle kuin minä tahdon tehdä teille. Sillä niinkuin minä ryhdyn nyt yritykseen, joka on oleva teille hyväksi ja lohdutukseksi, niin voitte tekin tehdä sellaista, joka olisi minun elämäni onni ja pelastus.

Silloin sanoi nainen: Jos niin on, niin olen minä valmis.

Lahjoittakaa siis, sanoi apotti, minulle rakkautenne ja tyydyttäkää minua itsellänne, jonka tähden minä aivan palan ja riudun.

Kun nainen kuuli tämän, vastasi hän tyrmistyneenä: Voi minua, isäni, mitäs te minulta pyydätte? Minä luulin, että te olitte pyhimys. Sopiiko nyt pyhien miesten pyytää naisilta, jotka tulevat heiltä neuvoa kysymään, sellaisia asioita?

Siihen sanoi apotti: Armahaiseni, tätä älkää ihmetelkö, sillä siitä ei pyhyys tule vähemmäksi, sillä se asustaa sielussa, ja se, jota minä teiltä pyydän, on vain ruumiillista syntiä. Mutta olkoon kuinka tahansa: sellainen voima on vaan teidän suloisella kauneudellanne ollut, että rakkaus pakottaa minut menettelemään näin. Ja sanon teille, että voitte olla kauneudestanne ylpeämpi kuin kukaan muu nainen, jos ajattelette, että se on miellyttänyt pyhimyksiäkin, vaikka he ovat tottuneet näkemään taivaallisia kauneuksia. Ja sitäpaitsi, jos olenkin apotti, niin olen myöskin mies kuin muutkin, ja, kuten näette, en ole vielä vanhakaan. Eikä teistä pitäisi olla vaikeaa tätä tehdä, jopa tulisi teidän sitä toivoakin, sillä sen aikaa, kun Ferondo on kiirastulella, annan minä teille, tullen seuraksenne yöllä, sitä lohdutusta, jota hän olisi teille antava. Eikä tätä kukaan huomaa, sillä jokainen uskoo minusta sitä samaa ja paljon parempaakin kuin te joku aika sitten minusta uskoitte. Älkää hyljätkö armoa, jonka Jumala teille tarjoaa, sillä niitä naisia on kyllin, jotka haluaisivat sitä, jota te nyt voitte saada ja saatte, jos luotatte älykkäästi minun neuvooni. Ja sitäpaitsi on minulla kauniita ja kalliita koristuksia, jotka aion antaa teille, en kenellekään muulle. Tehkää siis, suloisin toiveeni, minulle samaa, jonka minä mielelläni teen teille.

Emäntä käänsi kasvonsa alas eikä tiennyt, miten häneltä kieltää, ja myöntymisen ei tuntunut hänestä hyvältä teolta. Kun apotti nyt näki hänen näitä sanoja kuunnelleen ja viivyttävän vastausta, niin huomasi hän hänet jo puolittain kääntäneensä, joten hän jatkoi monin sanoin äskeistä puhettansa. Ja ennenkuin hän lakkasi, oli hän saanut ajatuksi naisen päähän, että se oli oikeutettu teko. Ja senvuoksi sanoi nainen hämillään, että hän on valmis täyttämään kaikki hänen käskynsä, mutta ettei hän voi sitä kuitenkaan tehdä, ennenkuin Ferondo on kiirastulella.

Silloin sanoi apotti ylen tyytyväisenä: No me toimitamme hänet sinne menemään heti. Pitäkäähän vain huolta siitä, että hän tulee huomenna tai ylihuomenna tänne seurustelemaan minun kanssani.

Ja sen sanottuaan pisti hän salaa naisen sormeen hyvin kauniin sormuksen ja lasi hänet menemään.

Nainen oli iloissaan lahjasta ja odottaen toisia sellaisia alkoi hän ystävätärtensä luokse palattuun kertoa ihmeellisiä satuja apotin hurskaudesta, ja meni heidän seurassaan kotiinsa.

Parin päivän päästä siitä tuli Ferondo luostariin, ja tuskin apotti hänet näki, niin hän päätti lähettää hänet kiirastuleen. Siksi hän otti eräänlaista pulveria, jolla oli ihmeellinen voima ja jonka hän oli saanut Levantissa eräältä suurelta ruhtinaalta, joka vakuutti Vuoren ukon sitä käyttäneen, kun tahtoi lähettää jonkun unessa paratiisiinsa tai palauttaa hänet sieltä takaisin. Tämä pulveri vaivutti, ollenkaan vahingoittamatta, antoipa sitä paljon tai vähän, henkilön, joka sitä otti, pitkäksi tai lyhyeksi ajaksi sellaiseen uneen, ettei kukaan olisi voinut sanoa hänessä olevan henkeä, niin kauan kuin pulverin voima vaikutti. Ja tätä pulveria apotti otti nyt sen verran, että se riitti pitämään Ferondoa unessa kolme päivää, ja antoi hänen juoda sen pikarillisessa viiniä, joka ei ollut vielä selvää, kammiossaan ja Ferondon mitään huomaamatta. Ja sitten hän vei hänet ristikäytävään, jossa alkoi monien muiden munkkien kanssa ilveillä hänellä ja hänen tuhmuitensa kustannuksella.

Kauan ei kestänyt, niin pulveri vaikutti ja Ferondon päähän iski yhtäkkiä niin kiivas unisuus, että hän nukkui seisoallensa ja kaatui nukuksissa maahan. Apotti oli tapahtumasta tyrmistyvinään ja antoi avata hänen vaatteensa, tuotti kylmää vettä ja vihmotti sillä hänen kasvojaan, ja käytti monia muita keinojansa, ikäänkuin hänelle olisi tullut vatsan pöhötys tai muuta sellaista ja kuin hän olisi tahtonut herättää hänessä paenneen elämän ja tajunnan. Mutta kun apotti ja munkit näkivät, ettei hän kaikesta tästä vironnut, ja kun he koskettivat hänen valtasuontaan eivätkä huomanneet siinä elon merkkiä, niin oli heistä kaikista varma, että Ferondo oli kuollut.

Sentähden lähettivät he sanan hänen vaimolleen ja sukulaisilleen, jotka tulivat kaikki kiireesti sinne. Ja kun vaimo ja omaiset olivat häntä hetken itkeneet, antoi apotti laskea hänet, niin puettuna kuin hän oli, eräsen hautaholviin.

Vaimo palasi kotiin ja sanoi päättäneensä, ettei hän koskaan eroa pikku pojasta, joka hänellä oli Ferondosta. Ja niin ollen hän jäi kotiin ja alkoi hoitaa poikaa ja rikkauksia, jotka olivat olleet Ferondon.

Apotti ja eräs bolognalainen munkki, johon hän suuresti luotti ja joka oli samana päivänä tullut Bolognasta, nousivat yöllä hiljaa ylös ja vetivät Ferondon haudasta ja kantoivat hänet eräsen kellariin, johon päivän sädekään ei päässyt ja joka oli valmistettu sellaisten munkkien vankilaksi, jotka tekivät

rikoksia. Ja siellä riisuiivat he hänen yltään vaatteet, pukivat hänet munkiksi ja asettivat olkikuvolle ja jättivät sinne makaamaan siksi aikaa, kunnes hän tointuisi. Ja bolognalainen munkki, jolle apotti sillä välin oli neuvonut, mitä hänen piti tehdä, alkoi, kenenkään muun siitä mitään tietämättä, odottaa Ferondon virkoamista.

Seuraavana päivänä lähti apotti eräiden munkkien kanssa ikäänkuin vierailulle Ferondon vaimon taloon ja näki hänet mustiin puettuna ja murheissaan. Ja kun hän oli naista hiukan lohduttanut, pyysi hän häntä hiljaa täyttämään lupauksensa.

Kun nainen nyt näki olevansa vapaa ja ettei häntä estellyt Ferondo eivätkä muutkaan, ja koska hän huomasi apotin sormessa vielä toisenkin kauniin sormuksen, niin sanoi hän olevansa valmis. Ja he sopivat, että apotti tulee sinne seuraavana yönä.

Kun yö oli tullut, niin apotti pukeutui Ferondon vaatteihin ja lähti munkkinsa saattamana sinne ja makasi aamuun saakka, suurimmaksi ilokseen ja mielihyväkseen, vaimon kanssa ja meni sitten takaisin luostariin. Sitten hän kulki saman tien sangen usein sellaisella asialla, ja kun joku hänet jonkun kerran kohtasi, hänen sinne mennessään tai sieltä palatessaan, niin luultiin, että Ferondo kuljeksi niillä paikoin katumusta tekemässä. Ja senjälkeen puhui kylän tyhmä väki monta kertaa tästä keskenään ja leskellekin, joka hyvin tiesi, mitä se merkitsi.

Kun Ferondo tointui ja näki olevansa kellarissa eikä tiennyt, miten hän sinne oli tullut, niin bolognalainen munkki astui sisään pitäen kauheaa ääntä ja raipat kainalossa, tarttui Ferondon ja antoi hänelle kunnollisesti selkään. Ferondo itki ja huusi ja kysyi kysymistään: Missä minä olen?

Munkki vastasi hänelle: Sinä olet kiirastulessa.

Mitä, sanoi Ferondo, olenko minä sitten kuollut?

Tietysti, sanoi munkki.

Silloin rupesi Ferondo valittelemaan omaa, vaimonsa ja poikansa kohtaloa ja puhui maailman hassuimpia asioita.

Sitten toi munkki hänelle vähän ruokaa ja juomaa. Ja kun Ferondo näki sen, sanoi hän: Häh? Syövätkös kuolleetkin?

Munkki sanoi: Syövätkö. Ja nämä, joita sinulle tuon, ovat niitä, jotka sinun entinen vaimosi lähetti tänä aamuna kirkkoon, sitä varten, että luettaisiin messuja sielusi puolesta. Mutta Isä Jumala tahtoi, että ne on tuotava tänne sinulle.

Silloin sanoi Ferondo: Jumala siunatkoon vaimoani hyvällä vuodella. Mutta olin minäkin hänelle hyvä, ennenkuin kuolin, niin että pidin häntä kaiken yötä sylissäni enkä muuta tehnyt kuin suutelin häntä, ja teinpä muutakin, kun halu tuli.

Ja sitten hän alkoi syödä ja juoda, sillä hänellä oli kova nälkä. Mutta kun viini ei tuntunut hänestä liioin hyvältä, sanoi hän: Jumala rangaiskoon häntä, ettei hän antanut papille viiniä muurin vieressä olevasta tynnyristä.

Kun hän oli syönyt, niin munkki tarttui häneen uudestaan ja antoi samoilla raipoilla hänelle kelpollisesti selkään. Ferondo huusi kovasti ja sanoi sitten: Ai, miksi sinä teet näin minulle?

Munkki vastasi: Siksi, että Isä Jumala on käskenyt tekemään sitä kaksi kertaa päivässä. Ja minkä tähden? kysyi Ferondo. Munkki sanoi: Sen tähden, että sinä olit mustasukkainen, vaikka sinulla oli vaimona paras nainen, mitä seudullasi oli.

Oi voi, sanoi Ferondo, puhut totta. Ja kaikkein suloisin, hän oli suloisempi kuin sokeri. Mutta minä en tiennyt, että Isä Jumala pahastuu, jos mies on mustasukkainen, muuten en olisi sellainen ollut.

Munkki vastasi: Tämä olisi sinun ollut huomattava silloin, kun olit siellä, ja tehtävä parannus. Ja jos käy niin, että vielä sinne palaat, niin paina mieleesi, mitä nyt sinulle teen, niin ettet ole enää koskaan mustasukkainen.

Ferondo kysyi: Häh, palaakos sitten sinne kukaan, joka on kuollut?

Palaa, sanoi munkki, jos Jumala niin tahtoo.

Oi, sanoi Ferondo, jos minä sinne palaan, niin minä olen paras aviomies maailmassa. Minä en häntä lyö, enkä hauku, muusta kuin vähän viinin tähden, jota hän lähetti meille tänä aamuna, eikä lähettänyt edes kynttilää, joten sain syödä pimeässä!

Munkki sanoi: Teki hän senkin, mutta ne paloivat messussa.

Ahaa, sanoi Ferondo, sinä puhut totta. Ja jos minä sinne palaan, niin minä annan varmasti hänen tehdä, mitä hän vain tahtoo. Mutta sanopas, kuka sinä olet, joka teet minulle tällaista?

Munkki vastasi: Minä olen kuollut minäkin, ja olin kotoisin Sardiniasta. Mutta kun kehuin suuresti erästä isäntääni siitä, että hän oli mustasukkainen, niin tuomitsi Jumala minut tähän rangaistukseen: antamaan sinulle ruokaa ja juomaa ja selkään, siihen saakka, kunnes hän päättää sinusta ja minusta toisin.

Ferondo kysyi: Eikö täällä ole ketään muita kuin me kaksi.

Munkki vastasi: On, tuhansittain, mutta sinä et voi nähdä etkä kuulla heitä, eivätkä he sinua.

Silloin sanoi Ferondo: Ja kuinka kaukana me ollaan sieltä meidän puolesta?

Hohoi, vastasi munkki, ei jaksata lentää lintu, joka laulaa, vaikk'ei ole päätä, ei kaulaa!

No älähän, se on pitkä matka, sanoi Ferondo. Sitten me taidetaankin olla, mikäli minusta näyttää, ihan maailman lopussa, niin sinne on matkaa.

Näillä ja muilla samanlaisilla pakinoilla, ruualla ja selkäsaunoilla pidätettiin Ferondoa siellä kymmenen kuukautta, joiden kuluessa apotti kävi sangen usein hyvän onnen suosimana kauniin vaimon luona ja vietti hänen kanssaan aikaansa maailman hauskimalla tavalla.

Mutta, niinkuin onnettomuuksia usein sattuu, niin tuli vaimo raskaaksi ja ilmoitti siitä heti, kun sen huomasi, apotille. Ja senvuoksi arvelivat he molemmat, että Ferondo on viipymättä palautettava kiirastulesta takaisin elämään sekä vaimonsa luokse, jotta vaimo saisi sanoa olevansa raskaana hänestä.

Apotti antoi siis seuraavana yönä kutsua Ferondoa teeskennellyllä äänellä vankilassa ja sanoa hänelle:

Ferondo, rohkaise itsesi, sillä Jumala tahtoo, että sinun on palattava maailmaan. Sinne palattuasi saat sinä vaimostasi pojan, jonka nimen sinun pitää kutsuman Benedictus, sillä Jumala antaa sinulle tämän armon hurskaan apottisi ja vaimosi rukousten tähden sekä rakkaudesta pyhään Benedictukseen.

Kun Ferondo tämän kuuli, tuli hän hyvin iloiseksi ja sanoi: Se on minusta mieleen. Jumala siunatkoon hyvällä vuodella, herraa Herra Jumalaa ja apottia ja pyhää Benedictusta ja minun omaa suloista vaimoani, juustovelliäni, mesikakkuani.

Apotti antoi nyt juottaa hänelle viinissä, jota oli hänelle lähettänyt, sitä entistä pulveria sen verran, että se nukutti hänet noin neljäksi tunniksi, ja vei hänet jälleen omiin vaatteihinsa puettuna hiljakseen takaisin siihen hautaan, johon hänet oli haudattu.

Aamulla päivän tullessa Ferondo tointui ja näki erästä holvin aukosta valoa, jota hän ei ollut nähnyt hyvinkään kymmeneen kuukauteen. Ja koska hän tunsikin olevansa elävä, niin hän alkoi huutaa: Avatkaa, avatkaa! Ja samassa hän itse puskemaan päällään holvin luukkua niin lujasti, että sai sen liikkumaan, sillä se oli helppo siirtymään. Ja hän alkoi juuri lykätä sitä kokonaan pois, kun munkit, jotka olivat olleet aamumessussa, juoksivat sinne ja tunsivat Ferondon äänen ja näkivät hänen jo astuvan ulos kammiosta. Tästä oudosta tapauksesta he peljästyivät niin, että juoksivat pakoon ja menivät apotin luo.

Apotti oli muka juuri nousemaisillaan rukoilemasta ja sanoi: Lapset, älkää peljätkö, ottakaa ristinmerkki ja pyhää vettä ja tulkaa minun perästäni; katsokaamme, mitä Jumala väkevyydessään tahtoo meille näyttää! Ja he tekivät niin.

Ferondo oli astunut ulos haudasta, aivan kalpeana, koska hän ei ollut nähnyt taivaan valoa pitkään aikaan. Ja kun hän näki apotin, heittäysi hän hänen jalkoihinsa ja sanoi: Isäni, mikäli minulle on ilmoitettu, ovat teidän ja pyhän Benedictuksen ja vaimoni rukoukset lunastaneet minut kiirastulen vaivoista ja palauttaneet takaisin elämään, jonka tähden minä rukoilen Jumalaa, että hän antaisi teille hyvän vuoden ja iloisia päiviä, nyt ja iankaikkisesti.

Apotti sanoi: Kiitetty olkoon Jumalan kaikkivalta! Ja nyt, poikani, koska Jumala on sinut lähettänyt tänne takaisin, mene kotiisi ja lohduta vaimoasi, joka on aina siitä asti, kun sinä lähdit tästä elämästä, kylpenyt kyneleissä. Ja ole vasta Jumalan ystävä ja palvelija.

Ferondo vastasi: Isäni, niin sanottiin minulle sielläkin, olkaa te huolettu, sillä kun hänet tapaan, muiskaan heti hänelle suuta, niin hyvä hän minusta on.

Apotti oli munkkiensa seuraan jäätyään suuresti ihmettelevinänsä tätä tapausta ja käski laulamaan hurskaasti Misereren.

Ferondo palasi kyläänsä, ja kaikki, jotka hänet siellä näkivät, menivät häntä pakoon, niinkuin on tapana peljätä hirmuisia asioita, mutta Ferondo huusi heitä takaisin ja vakuutti nousseensa ylös kuolleista. Ja hänen vaimonsakin pelkäsi ensin häntä. Mutta kun ihmiset hänen suhteensa jonkun verran rauhoittuivat ja näkivät, että hän oli elävä, niin he kysyivät häneltä monia asioita. Ja hän vastasi heille kaikille, ikäänkuin olisi viisaana sinne palannut, ja kertoi heille uutisia heidän omaistensa sieluista, ja keksi omasta päästään maailman kauneimpia satuja kiirastulesta. Ja hän kuvaili kokoontuneelle kansalle ilmoitusta, jonka hän oli saanut enkeli Aprielin suun kautta ennen ylösnousemustaan.

Sitten hän palasi vaimonsa kanssa kotiinsa ja ryhtyi hoitamaan omaisuuttaan, ja teki mielestään vaimonsa raskaaksi. Ja onneksi tapahtui, että vaimo synnytti oikeaan aikaan, niiden hullujen mielipiteen mukaan, jotka luulevat, että nainen kantaa tasan yhdeksän kuuta, poikalapsen, joka sai nimen Benedictus Ferondi.

Ferondon palaaminen ja hänen sanansa lisäsivät, koska melkein jokainen uskoi, että hän oli noussut ylös kuolleista, tavattomasti apotin pyhyden mainetta. Ja Ferondo, joka oli saanut mustasukkaisuuden tähden paljon selkäänsä, ei ollut enää mustasukkainen, vaan oli siitä parantunut, niinkuin apotti oli hänen vaimolleen luvannutkin. Tähän oli vaimo tyytyväinen, ja eli sitten kunniallisesti niinkuin ennenkin miehensä kanssa, tavaten tosin kuitenkin, milloin vaan säädyllyisesti sen voi, mielellään apottia, joka oli auttanut häntä niin hyvin ja hartaasti hänen suurimmassa tarpeessaan.

NELJÄS PÄIVÄ

ENSIMÄINEN KERTOMUS.

Tancredi, Salernon ruhtinas, surmaa tyttärensä rakastajan ja lähettää hänen sydämensä tyttäreille kultaisessa maljassa. Tämä kaataa sydämen päälle myrkkyyvettä, juo sen ja kuolee.

Tancredi, Salernon ruhtinas, olisi ollut sangen inhimillinen ja lempeäluontoinen herra, ellei hän vanhoilla päivillään olisi tahrannut käsiään rakastavain verellä. Hänellä oli koko elämänsä aikana ainoastaan yksi tytär, mutta onnellisempi olisi hän ollut, ellei hänellä olisi ollut sitäkään.

Isä rakasti tuota tytärtään niin hellästi kuin koskaan mikään isä lienee tyttärtään rakastanut; mutta tämän hellän rakkauden vuoksi ei hän voinut hänestä erota eikä naittanut häntä, vaikka Ghismonda, se oli tytön nimi, oli jo monta vuotta ohi sen iän, jolloin hänen olisi tullut saada mies. Vihdoin hän kuitenkin antoi hänet eräälle Capuan herttuan pojalle, mutta tämän kanssa eli tytär ainoastaan lyhyen aikaa, jäi leskeksi ja palasi isänsä luokse.

Ghismonda oli ruumiiltaan ja kasvoiltaan niin kaunis kuin nainen koskaan ollut lienee, ja nuori ja voimakas ja älykkäämpi kuin naiselta saatettiin vaatia. Ja koska hän eli hellän isänsä luona ylhäisenä naisena monissa mukavuuksissa ja kuitenkin näki, että isä, rakkauden tähden, jota hän tunsu tyttärtään kohtaan, piti vähän huolta siitä, että hänet olisi naitettu uudestaan, ja hän itse taas ei pitänyt soveliaana pyytää sitä isältään, niin hän päätti hankkia itselleen salaa, jos mahdollista, oivallisen rakastajan.

Ja kun hän näki isänsä hovissa käyvän paljon mieshenkilöitä, niin ylimyksiä kuin muitakin, kuten tiedämme hoveissa oleskelevan, ja arvosteli heidän käytöstään ja tapojaan, niin miellytti häntä muiden joukossa suuresti eräs hänen isänsä nuori hovimies nimeltä Guiscardo, joka oli tosin aivan halpasyntyinen, mutta mieleltään ja käytökseltään ylevämpi kuin yksikään noista muista. Ja kun hän sai usein nähdä Guiscardoa, syttyi hän salaa julmasti häneen ja ihaili hänen olemustaan yhä enemmän. Nuorukainen, joka oli sangen tarkkanäköinen, huomasi myöskin pian tämän, ja hän sulki silloin Ghismondan niin kiihkeästi ajatuksiinsa, että käänsi mielensä pois kaikesta muusta paitsi rakkaudesta

häneen.

Sillä tavoin he nyt rakastivat salaisesti toisiaan, eikä nuori nainen toivonut mitään niin suuresti kuin saada jo olla Guiscardon kanssa kahden kesken; mutta kun hän ei tämän rakkautensa vuoksi voinut uskoa aikomuksiaan kenellekään, niin mieltä hän ovelan keinon, jolla hän saattoi ilmaista asiansa hänelle.

Ghismonda kirjoitti kirjeen ja neuvoi siinä nuorukaiselle, mitä tämän oli tehtävä, jos tahtoi huomenna tulla hänen luokseen, ja pani sitten kirjeen ruokotorveen ja antoi sen kujeillen Guiscardolle ja sanoi: Anna tämä tänä iltana palkeeksi palvelijattarellesi, kun hän sytyttää valkean.

Guiscardo otti sen ja ajatteli, ettei nainen kai antanut hänelle sitä lahjaa ilman tarkoitusta eikä syyttä niin sanonut, ja lähti sieltä. Ja kun hän tuli kotiin, tarkasteli hän ruokoa ja huomasi, että se oli halkaistu, ja kun hän sen avasi, niin hän löysi sisästä kirjeen Ghismondalta. Ja hän luki sen ja ymmärsi hyvin, mitä hänen oli tehtävä, ja oli nyt tyytyväisempi kuin ihminen koskaan on ollut, ja ryhtyi toteuttamaan aiettaan: mennä Ghismondan luokse sillä tavalla kuin tämä oli hänelle neuvonut.

Ruhtinaan palatsin vieressä oli vuoreen kaivettu luola, ammoisia aikoja sitten tehty, johon kallion läpi koverrettu aukko antoi heikkoa valoa; mutta koska luola ei enää yhtään käytetty, peittivät aukon melkein kokonaan sen päälle kasvaneet orapensaat ja ruohot. Ja tähän luolaan saattoi mennä salaportaita myöten kamarista, joka oli palatsin alakerrassa ja jossa juuri Ghismonda asui, joskin sangen luja ja lukittu ovi sulki pääsyn portaille. Ja niin olivat nämä portaavat unohtuneet kaikkien mielestä, koska niitä ei oltu ammoisiin aikoihin käytetty, että tuskin kukaan muisti niitä olemassakaan olleen.

Mutta lemмен silmillehän ei ole mikään niin salaista, ettei niiden katse siihen ulottuisi, ja niinpä se johdatti nyt nuo portaavat rakastuneen naisen mieleen. Tämä vaivasi monta päivää itseään ja koetteli avaimia silloin, kun sitä ei kukaan huomannut, ennenkuin hänen onnistui avata ovi. Ja kun se viimein aukesi, laskeutui hän yksinään luolaan ja näki reiän katossa, ja sitä tietä hän sitten pyydähti Guiscardoa koettamaan tulla hänen luokseen, ja ilmoitti hänelle, miten ylhäällä aukko oli maasta.

Tätä varten nuorukainen hankki itselleen nopeasti köyden, johon laittoi solmuja ja silmukoita, niin että sen avulla voi laskeutua alas ja kiivetä ylös. Ja kun hän oli pukeutunut nahkoihin, varjellakseen itseään okailta, niin hän meni seuraavana yönä, hiiskumatta kellekään koko asiasta, luolan aukolle, kiinnitti köyden toisen pään luolaan puun runkoon, joka oli kasvanut aukon suulle, ja laskeutui köyttä myöten sitten luolaan naista odottamaan.

Seuraavana päivänä Ghismonda teeskenteli haluavansa nukkua ja lähetti pois seuranaiset luotaan ja sulkeutui yksinään lukon taakse huoneesensa. Ja sitten hän avasi salaoven ja laskeutui luolaan, ja koska hän tapasi Guiscardon jo siellä, syntyi heidän keskensä ihmeellinen riemu. Sen jälkeen menivät he yhdessä Ghismondan kamariin ja viettivät siellä suurimman osan päivää tavattomaksi mielihyväkseen; ja kun he olivat älykkäästi järjestäneet asiansa sillä tavalla, että heidän rakkautensa pysyisi salassa, niin Guiscardo palasi luolaan ja Ghismonda sulki oven ja tuli takaisin seuranaistensa luo.

Seuraavana yönä Guiscardo nousi köyttä pitkin pois aukosta, josta oli sinne tullutkin, ja meni kotiin. Mutta kun hän kerran oli tämän tien oppinut, tuli hän sinne ajan kuluessa vielä monta kertaa takaisin.

Mutta onni, joka kadehti niin pitkää ja suurta iloa, muutti surkealla tapahtumalla rakastavaisten riemun katkeriksi kyyneleiksi.

Tancredilla oli tapana tulla jonkun kerran yksinään tyttärensä kamariin ja oleskella ja jutella siellä hänen kanssaan jonkun aikaa ja sitten lähteä pois. Niinpä hän eräänäkin päivänä meni päivällisten jälkeen sinne alas, silläikaa kun tytär Ghismonda oli lähtenyt kaikkien seuranaistensa kanssa puutarhaan. Ja kun hän oli kenenkään näkemättä ja kuulematta tullut kamariin eikä tahtonut vaatia Ghismondaa pois hänen huvistaan, ja koska hän näki, että ikkuna oli suljettu ja sängyn verhot laskettu alas, niin hän asettui istumaan sängyn jalkapäähän jakkaralle nurkkaan, kallisti päänsä vuodetta vasten ja veti verhot eteensä, ikäänkuin tahallaan sinne piiloutuen, ja nukahti.

Kun hän nyt siinä nukkui, niin astui Ghismonda, joka kovaksi onneksi oli juuri sinä päivänä kutsunut Guiscardon luokseen ja oli nyt senvuoksi jättänyt naisensa puutarhaan, hiljaa kamariinsa. Ja kun hän oli lukinnut oven takanaan, avasi hän, huomaamatta, että kamarissa oli ketään, oven Guiscardolle, joka jo häntä odotti, ja he menivät tapansa mukaan vuoteeseen; mutta juuri kun he leikitsivät ja huvittelivat keskenään, tapahtui, että Tancredi heräsi ja kuuli ja näki, mitä Guiscardo ja hänen tyttärensä tekivät. Siitä hän tuli suunnattoman pahoilleen ja aikoi ensin purkaa vihansa suoraan, mutta maltoi kuitenkin mielensä ja vaikenä ja pysyi piilossa niinkuin voi, saattaakseen sitä ovelammin ja itselleen häpeää tuottamatta täyttää ne aiheet, jotka jo olivat hänen mieleensä johtuneet ja jotka hän päätti toteuttaa.

Rakastavaiset olivat pitkän aikaa yhdessä, kuten heidän tapansa oli, eivätkä huomanneet Tancredia.

Ja kun heidän mielestään oli aika erota ja he nousivat vuoteesta, niin Guiscardo palasi luolaan ja Ghismonda poistui kamarista, josta sitten myöskin Tancredi, vaikka oli vanha mies, laskeutui ikkunasta ulos puutarhaan ja meni sieltä kenenkään huomaamatta ja kuolemaan saakka murheissaan huoneesensa. Ja hänen käskystään otti kaksi miestä Guiscardon seuraavana yönä, kun hän ensi unen hetkellä nousi luolasta ylös, kiinni, sillä nahkatamineet olivat hänelle haitaksi, ja veivät hänet salaa Tancredin eteen.

Melkein itkien sanoi tämä, kun hänet näki: Guiscardo, minun hyvytyeni sinua kohtaan ei olisi ansainnut sitä loukkausta ja häpeää, jonka minun kodilleni tuotit, niinkuin tänään omilla silmilläni näin.

Tähän Guiscardo ei vastannut muuta kuin: Rakkauden voima oli väkevämpi kuin sekä teidän että minun.

Tancredi käski sitten, että häntä oli vartioitava salaa siellä eräässä huoneessa; ja niin tehtiin.

Seuraavana päivänä, kun Ghismonda ei vielä tiennyt mitään tästä, lähti Tancredi tapansa mukaan, mietittyään monenlaisia eri aikeita, päivällisen jälkeen tyttärensä kamariin ja kutsutti hänet sinne ja sulkeutui hänen kanssaan lukon taakse ja alkoi itkien: Ghismonda, luulin tuntevani sinun kuntosi ja kunniasi eikä olisi mieleeni johtunut, vaikka minulle olisi vakuutettu, jos en olisi nähnyt sitä omin silmin, että sinä voisit edes ajatuksin, vielä vähemmin teoin, antautua yhteyteen miehen kanssa, joka ei ole puoliso. Ja sitä olen minä koko sen vähäisen elämäni, mitä vanhuus minulle enää täällä suo, aina murehtiva, milloin sitä muistan. Ja jospa Jumala olisi edes sallinut, kun sinun kerran piti tällaiseen häpeään pyrkiä, että olisit valinnut itsellesi miehen, joka olisi ollut sinun aatelisi arvon mukainen. Mutta niistä kaikista, jotka hovissani oleskelevat, sinä valitsit Guiscardon, halpasyntyisimmän nuorukaisen, jota on kasvatettu hovissamme pienestä pojasta aina tähän päivään saakka melkein armosta. Siten tuotit sinä minulle niin suuren sieluntuskan, etten tiedä, mikä päätös minun nyt on tekeminen. Mitä minä teen Guiscardolle, jonka annoin ottaa kiinni viime yönä, kun hän tuli ulos aukosta, ja jota nyt pidän vankilassa, sen olen jo päättänyt. Mutta, kautta Jumalan, en tiedä, mitä minun on sinulle tehtävä. Toisaalle minua vetää isänrakkaus, jota olen aina tuntenut sinua kohtaan lujemmin kuin mikään isä tytärtään kohtaan, ja toisaalle taas oikeutettu viha tämän sinun suuren hullutuksesi tähden. Toinen tahtoo, että minun on annettava sinulle anteeksi, ja toinen vaatii, että minun on luontoani vastaan oltava sinulle julma. Mutta ennenkuin teen päätökseni, haluan kuulla, mitä sinulla on puolestasi sanottavaa.

Ja näin puhuttuaan isä painoi kasvonsa alas ja itki kuin kovaa kuritusta saanut lapsi.

Kun Ghismonda kuuli isänsä sanat ja huomasi, että salainen rakkaus oli tullut ilmi, vieläpä Guiscardo joutunut kiinni, niin tunsikin hän sanomatonta tuskaa ja oli vähällä ilmaista sen valituksilla ja kyyneleillä, niinkuin naiset yleensä tekevät. Mutta hänen ylpeä mielensä masensi sellaisen arkamaisuuden, ja ihmeellisellä voimalla piti hän kasvonsa lujina, ja hän päätti, että hän lähtee mieluummin vaikka tästä elämästä kuin rukoilee sanallakaan puolestaan, sillä hän piti jo Guiscardoakin kuolleena.

Ja niinpä hän vastasi isälle, ei suinkaan kuin sureva ja rikoksensa rangaistuksen kärsivä nainen, vaan huolettomasti ja uljaasti, kyynelettömin kasvoin ja aivan levollisen näköisenä: Tancredi, en aio kieltää tekoani enkä pyytää armoa, sillä toinen niistä ei minua nyt auttaisi ja toisesta en apua itselleni tahdo. Enkä myöskään millään tavoin koeta taivutella sinun lempeyttäsi ja isänrakkauttasi puolelleni, vaan tahdon tunnustaa totuuden ja samalla ensin puhdistaa selvillä syillä kunniani ja sitten voimakkaalla teolla toteuttaa sen, mitä suuri sieluni haluaa. Totta on, että olen rakastanut ja rakastan Guiscardoa, ja niin kauan kuin elän, ja sitä ei kestä kauan, olen häntä rakastava; ja jos vielä kuoleman jälkeen toinen toista rakastaa, niin en häntä rakastamasta lakkaa. Mutta pelkkä naisellinen heikkous ei minua viettänyt siihen, vaan enemmänkin sinun huono huolenpitosi, kun et naittanut minua, ja Guiscardon omat avut. Olisihan sinun, Tancredi, pitänyt ymmärtää, että kun kerran itse olet lihaa ja verta, niin on siittämäsi tytärkin lihaa ja verta, eikä puuta tai kiveä, ja sinun olisi pitänyt ja pitää muistaa, vaikka oletkin jo vanha, millä tavalla ja muodolla ja voimalla nuoruuden lait oikeutensa ottavat. Ja vaikka oletkin miehenä viettänyt parhaat vuotesi asetoimissa, niin olethan kuitenkin kokenut, millä tavoin joutenolo ja mukavuus vaikuttavat yksin vanhoihinkin, puhumattakaan nuorista. Minä olen siis, sinun lapsenasi, lihaa ja verta, mutta olen kuitenkin saanut elää vasta niin vähän, että voin pitää itseäni vielä aivan nuorena, ja näistä molemmista syistä olen lihallisille himoille sangen altis. Ja niille lisäsi vielä tavatonta voimaa se seikka, että sain jo naimisissa ollessani kokea, miten suloista on tyydyttää sellaisia himoja. Tuota voimaa minä en jaksanut vastustaa, vaan päätin minä, koska olin nuori ja nainen, seurata sitä sinne, mihin se minua tahtoi, ja rakastuin. Mutta totisesti ponnistin kaikki voimani, ettei siitä, johon minun luonnollinen synnillisyyteni minut veti, koituisi häpeää ei sinulle eikä minulle, mikäli minä suinkin saatoin. Ja armahtava rakkaus ja hyvä onni keksivät ja neuvoivatkin minulle silloin salapolun, jota myöten pääsin ainoankaan tietämättä toivojeni määrään, enkä sitä, olkoopta sen nyt näyttäneet sinulle muut tai tiesitpä sen itsestäsi, kiellä. En ottanut Guiscardoa sattumasta, niinkuin monet tekevät, vaan valitsin hänet vakaasti harkiten kaikkia muita parempana, ja varovasti ja ajattelevasti johdin hänet

luokseni ja kauan olen nyt, jolloin molemmat meistä noudattivat sitkeästi älyä, nauttinut haluni tyydyttämisestä. Mutta lisäksi näytät sinä, seuraten enemmän yleistä arvostelua kuin totuutta, soimaavan minua, paitsi tuosta rakkauden synnistä, myöskin ja erikoisen katkerasti siitä, että olen alentunut alhaiselle miehelle, ikäänkuin sinun ei olisi tarvinnut suuttua, jos minä olisin valinnut jonkun aatelisen. Mutta tällä sinä et oikeastaan soimaa minun syntiäni, vaan rikollista kohtaloa, joka niin usein nostaa arvottomat korkealle ja jättää alas kaikkein arvokkaimmat. Mutta heittäkäämme nyt tämä ja katso kaiken olevaisen alkua, niin huomaat, että meillä kaikilla, jotka olemme lihaa ja verta, oli alussa samanlainen veri, ja että yhteinen Jumala antoi kullekin sielulle samanlaiset voimat, samanlaiset kyvyt ja samanlaisen älyn. Ainoastaan kunto eroitti meidät, jotka synnyimme ja yhä synnymme kaikki yhdenlaisina, ja niitä, joilla oli kuntoa enemmän ja sitä käyttivät, sanottiin ylhäisiksi, mutta muut jäivät alhaisiksi. Ja vaikka aivan päinvastainen tapa tämän lain sitten on peittänyt, niin ei se silti ole poistettu eikä kadonnut luonnosta eikä hyvien tapojen joukosta. Ja siksi se, joka elää kunnokkaasti, osoittaa ilmeisesti olevansa ylhäinen, ja virheen tekee se, joka muuksi häntä nimittää, eikä hän, jota muuksi nimitetään. Katso vaan kaikkia ylimyksiäsi ja arvostele heidän tekojaan ja tapojaan ja vertaa sitten heihin Guiscardoa, niin sinä sanot, jos tuomitset ilman vihaa, että Guiscardo on kaikista aatelisin ja sinun ylimyksesi ovat kaikki alhaisia. Guiscardon kuntoa ja luonnetta arvostellessani en luottanut kenenkään muun tuomioon kuin sinun sanojesi ja omien silmiäni. Ken häntä on ylistänyt enemmän kuin sinä ylistit kaikista niistä kiitettävistä seikoista, joiden tähden kunnan miestä tulee kehua? Ja oikeassa sinä olitkin. Sillä elleivät silmäni pettäneet, et ole lausunut hänestä ainoatakaan kiitosta, jota en olisi hänen nähnyt teoillaan ansaitsevan, vieläpä paljon ihmeellisemmässä määrin kuin sinun sanasi voivat sitä ilmaista. Jos olisin jossakin suhteessa erehtynyt, niin itsepä sinä johdit minua harhaan. Ja sinä sanot, että minä olen alentunut alhaiselle miehelle. Se ei ole totta. Mutta jos edes sanoisit: köyhälle, niin voisin omaksi häpeäkseksi myöntää, että sellaiseen komeaan asemaan sinä olet tiennyt auttaa kelvollisen miehen ja palvelijasi. Mutta köyhyshän ei riistä keltään aateluutta, joskin tekee varattomaksi. Monet kuninkaat, monet mahtavat ruhtinaat ovat aikoinaan olleet köyhiä, ja monet sellaiset, jotka kuokkivat maata ja paimentavat lampaita, ovat olleet ennen hyvinkin rikkaita; ja niin on vieläkin. Karkoita siis viimeinenkin epäily, mitä sinun on tehtävä minulle, jos haluat vanhuutesi viimeisessä iässä tehdä sellaista, jota sinun ei ollut tapana nuorena tehdä, nimittäin julmuuksia. Ja anna vimmasi purkautua minuun, kun kerran olen suurin vikapää tähän syntiin, jota en aio sanallakaan anteeksi rukoilla, jos se mikä synti on. Sillä minä vakuutan sinulle, että minkä sinä Guiscardolle olet tehnyt tai teet, sen olen tekevä, jos et tee samaa minulle, itselleni omilla käsilläni! Ja nyt, mene naisten kanssa kyöneleitä valuttamaan ja käytä julmuutta ja tapa meidät samalla iskulla molemmat, jos luulet meidän sen ansaitsevan.

Ruhtinas tunsikin kyllä tyttärensä luonteen suuruuden, mutta ei kuitenkaan uskonut, että hän oli niin lujasti kuin hänen sanansa soivat, päättänyt tehdä sen, mitä sanoi. Sentähden hän Ghismondan luota lähdettyään, vaikka olikin hyljännyt ajatuksen osoittaa tyttärelleen itselleen jollakin tavoin julmuuttaan, päätti jäädyttää hänen rakkauttaan tuon toisen tuholla. Ja hän antoi niille kahdelle, jotka vartioivat Guiscardoa, käskyn, että heidän oli meteliä nostamatta Guiscardo seuraavana yönä kuristettava, otettava hänen sydämensä ja tuotava hänelle. Nämä tekivät niinkuin heitä oli käsketty.

Kun sitten seuraava päivä tuli, niin ruhtinas tuotatti itselleen suuren ja kauniin kultaisen maljan ja pani siihen Guiscardon sydämen, ja lähetti uskotuimman palvelijansa viemään sitä tyttärelle, käskien hänen sitä antaessaan sanoa: Isäsi lähettää tämän sinulle, ilahduttaakseen sinua sillä, jota sinä enimmäkseen rakastat, niinkuin sinäkin lohdutit häntä sellaisella, jota hän enimmäkseen rakasti.

Ghismonda, joka ei horjunut hirveässä päätöksessään, oli kohta, kun isä lähti hänen luotaan, tuottanut itselleen myrkyllisiä juuria ja yrttejä, jotka hän liuensi veteen jo valmiiksi siltä varalta, että se, mitä hän pelkäsi, tapahtuisi. Ja kun palvelija tuli ja toi lahjan ja lausui hänelle ruhtinaan sanat, Ghismonda otti maljan vastaan lujin kasvoin; ja kun hän sen avasi ja näki sydämen, ymmärsi hän nuo sanat ja tiesi aivan varmasti, että se oli Guiscardon sydän.

Siksi käänsi hän kasvonsa palvelijan puoleen ja sanoi: Ei ollutkaan kultaa halvempi hautakammio kyllin arvokas sellaiselle sydämelle kuin tämä on; isäni on menetellyt siinä asiassa sangen älykkäästi.

Ja niin sanoen hän kohotti maljan huulilleen ja suuteli sydäntä ja sanoi sitten: Aina ja joka suhteessa tähän elämäni viimeiseen hetkeen saakka olen huomannut isäni rakkauden ylen helläksi minua kohtaan, mutta kaikkein enimmin juuri nyt; ja vie hänelle siksi viimeiset kiitokseni, mitä hänelle koskaan enää annan, tästä näin suuresta lahjasta.

Näin hän sanoi; ja kumartuen maljan puoleen, jota hän käsillään puristi, hän katsoi sydäntä ja lausui: Oi kaikkien ilojeni armahin asunto, kirottu olkoon sen miehen julmuus, joka näyttää nyt sinut näille ruumiillisille silmilleni! Olisi minulle riittänyt katsella sinua sielunikin silmin joka hetki. Sinä olet nyt matkasi vaeltanut ja eronnut sillä tavalla kuin kohtalo osaksesi sääsi: päässyt olet päähän, johon jokainen rientää. Jättänyt olet maailman surkeudet ja vaivat, ja onpa vielä vihamieheni lahjoittanut sinulle hautakammion, jonka sinun arvosi ansaitsee. Mitään muuta ei sinun hautajaisjuhlistasi

puuttunut kuin hänen kyöneleensä, jota sinä niin suuresti eläessäsi rakastit, ja että ne saisit, johdatti Jumala armottoman isäni mieleen, että hänen on lähetettävä sinut minulle. Ja minä annan ne sinulle, vaikka olinkin päättänyt, että olen kuoleva selkein silmin ja mitään pelkäämättömin kasvoin. Ja kun olen ne sinulle antanut, niin viivyttelemättä teen sen, mikä yhdistää minun sieluni siihen sieluun, jonka uskollinen vartia sinä, oi sydän, olit. Ja kenenpä seurassa voisin tyytyväisempänä ja turvallisempana mennä tuntemattomille maille kuin rakastettuni sielun? Olen varma, että hän vieläkin on tuossa sydämässä ja silmäilee tätä hänen ja minun ilojeni asuntoa. Ja minä tiedän, että hän, joka minua rakastaa, odottaa sieluani, joka häntä rakastaa yli kaiken.

Niin sanoen hän kallisti kasvonsa maljan yli ja alkoi naisellisesti vaikertelematta vuodattaa kyöneleitä, kuin hänen silmissään olisi ollut hyrskyvä lähde, ja itki niin, että sitä oli ihme nähdä, ja suuteli lukemattomia kertoja elotonta sydäntä.

Hänen naisensa, jotka seisivat ympärillä, eivät ymmärtäneet, mikä sydän se oli, eivätkä, mitä hänen sanansa tarkoittivat, mutta sääli valtasi heidät niin, että he kaikki itkivät ja kyselivät häneltä hellästi syytä hänen itkuunsa, mutta turhaan. Ja sitten koettivat he, mikäli tiesivät ja taisivat, häntä lohdutella. Mutta kun Ghismonda arveli kyllin itkeneensä, kohotti hän päänsä ja kuivasi silmänsä ja sanoi: Oi suuresti rakastettu sydän, kaikki velvollisuuteni sinua kohtaan on täytetty, ei jäänyt muuta tekemättä kuin kiirehtiä sieluani sinun sielusi seuraan.

Ja niin sanoen hän käski antamaan itselleen sen pullon, johon hän oli edellisenä päivänä valmistanut myrkkyyvettä, ja kaatoi sen maljaan, jossa tuo hänen monilla kyynelillä kirkastamansa sydän oli. Ja pelottomasti hän vei maljan huulilleen ja tyhjensi sen pohjaan. Ja kun hän oli sen juonut, nousi hän malja kädessä vuoteelleen ja asettui siihen niin siveästi kuin saattoi, sijoittaen rakkaan vainajan sydämen oman sydämensä kohdalle, ja odotti sanaakaan lausumatta kuolemaa.

Seuranaiset, jotka näkivät ja kuulivat nämä asiat, vaikeivät tienneet, mitä vettä se oli, jota hän oli juonut, lähettivät kertomaan kaiken tämän Tancredille. Tancredi aavisti jo sitä, mitä sitten tapahtuikin, ja riensi nopeasti tyttärensä kamariin, jonne hän saapui silloin, kun Ghismonda asettui vuoteelleen. Ja liian myöhään isä koetteli häntä lohdutella suloisilla sanoilla, ja kun hän näki, missä tilassa tytär jo oli, alkoi hän itkeä katkerasti.

Ghismonda lausui hänelle: Tancredi, säästä kyöneleesi vähemmän toivottua kohtaloa varten kuin tämä, äläkä uhraa niitä minulle, joka en niitä kaipaa. Onko kukaan koskaan nähnyt muiden paitsi sinun itkevän sellaista, jota itse halusi? Mutta kuitenkin, jos sinussa kytee vielä kipinäkin sitä rakkautta, jota ennen tunsit minua kohtaan, niin salli minulle vielä viimeinen lahja, ja koska sinusta ei ollut mieleen, että minä salaa ja hiljaisuudessa Guiscardon kanssa elin, niin anna minun ruumiini nyt levätä julkisesti hänen ruumiinsa kanssa, minne sen lienet heittänytkin.

Ruhtinas ei voinut kyöneleiltään ja tuskaltaan vastata. Ja Ghismonda, tuntien jo loppunsa lähestyvän, lausui elotonta sydäntä poveaan vasten painaen: Jääkää Jumalan huomaan, sillä minä lähden. Ja hänen silmänsä kalsenivat, ja tiedottomaksi menen hän erosi tästä raskaasta elämästä.

Niin onnettomasti päättyi Ghismondan ja Guiscardon rakkaus, kuten olette kuulleet. Ja kun Tancredi oli heitä katkerasti itkenyt, katuen liian myöhään julmuuttaan, antoi hän haudata heidät kunniakkaasti, kaikkien salernolaisten surressa, yhteiseen hautakammioon.

TOINEN KERTOMUS.

Alberto munkki uskottelee eräälle venezialaiselle rouvalle, että enkeli Gabriel on häneen rakastunut, ja makaa siinä muodossa monta kertaa hänen kanssaan. Sitten hän syöksyy rouvan sukulaisia peljäten ulos hänen kodistaan ja pakenee erään köyhän miehen taloon. Tämä vie hänet seuraavana päivänä metsäläisenä torille, jossa hänet tunnetaan, ja luostariveljet ottavat hänet ja panevat vankeuteen.

Olipa ennen Imolassa elämältään jumalaton ja turmeltunut mies, jonka nimi oli Berto della Massa ja jonka häpeälliset teot kaikki imolaiset tunsivat. Ja ne veivät hänet niin pitkälle, ettei Imolassa ollut ketään, joka olisi uskonut, mitä totta hän puhui, saatikka sitten hänen valheitaan. Kun hän niin ollen huomasi, etteivät hänen petoksensa siellä enää käyneet päinsä, niin muutti hän melkein epätoivoissaan Veneziaan, tuohon kaiken saastan tyyssijaan, ja päätti keksiä siellä pahanilkistä elämänsä jatkaakseen jonkin uuden tavan, jota hän ei ollut koetellut muualla. Ja hän tekeytyi, ikäänkuin olisi omatunto kalvanut häntä ennen tehtyjen pahojen töiden tähden, sellaiseksi kuin suurin nöyryys olisi hänet

vallannut ja tuli katolilaisemmaksi kuin kukaan ja meni ja rupesi minorittimunkiksi ja otti nimekseen Imolan Alberto veli. Ja siinä puvussa hän alkoi näön vuoksi viettää ankaraa elämää ja ylisteli suuresti katumusta ja pidättyväisyyttä eikä syönyt koskaan lihaa eikä juonut viiniä, ellei saanut sellaista, joka oli hänestä hyvää.

Ja tuskin lie ollut koskaan ketään, joka olisi tullut varkaasta ja parittajasta, väärentäjistä ja murhamiehstä niin yhtäkkiä hartaaksi saarnamieheksi kuin hän, luopumatta silti entisistä paheistansa, milloin vaan voi niitä salaisesti toteuttaa. Ja sitäpaitsi rupesi hän papiksi ja itki aina alttarin ääressä, milloin toimitti siinä palvelusta ja jos häntä näkemässä oli paljon väkeä, Vapahtajan kärsimyksiä, sillä hänelle eivät kyyneleet paljon maksaneet, kun hän niitä tarvitsi. Ja sanalla sanoen: saarnoillaan ja kyyneleillään osasi hän pimittää venezialaiset niin, että hän tuli melkein joka testamentin todistajaksi ja valtuutetuksi, mitä siellä tehtiin, monien ihmisten rahojen hoitajaksi ja melkein kaikkien miesten ja naisten rippi-isäksi ja neuvonantajaksi. Ja sillä tavalla menetellen hän oli muuttunut sudesta paimeneksi, ja hänen pyhyytensä maine oli siellä paljon suurempi kuin Assisin pyhän Fransiskuksen oli koskaan ollut.

Nyt tapahtui, että tämän pyhän veljen luo tuli toisten naisten kanssa itseänsä ripittämään eräs nuori, yksinkertainen ja tyhmä nainen, jota kutsuttiin Caquerinon Lisettaksi, rikkaan kauppiaan vaimo, sillaikaa kun mies oli lähtenyt kaleirineen Flanderiin. Ja kun rouva nyt istui munkin jalkain juuressa ja teki hänet, kuin veneziatar ainakin, ja ne ovat kaikki suuria hanhia, osalliseksi salaisuuksistaan, niin veli Alberto kysyi häneltä, oliko hänellä ketään rakastajaa.

Siihen vastasi rouva närkästynein kasvoin: Hm, herra frater, eikö teillä ole silmiä päässä? Näytänkö minä kauneuden puolesta samanlaiselta kuin muutkin naiset? Liikaakin minä lemmytyisiä saisin, jos tahtoisin; mutta minun kauneuteni ei olekaan sellainen, että antaisin kenen tahansa itseäni rakastella. Montako olette nähnyt sellaisia, jotka ovat yhtä kauniita kuin minä? Minä olisin kaunotar vaikka paratiisissa.

Ja sitten hän jatkoi niin paljon tuosta kauneudestaan, että oli inhoittavaa kuulla.

Veli Alberto huomasi heti, että hän haiskahti hupakolta, ja koska hän näytti olevan juuri sitä maata, joka hänelle sopi, niin rakastui hän häneen kohta suunnattomasti. Kuitenkin hän säästi imartelut mukavampaan hetkeen ja alkoi, näyttääkseen oikein pyhältä, sillä kertaa muka moitiskella häntä ja sanoa, että tuo nyt on turhamaisuutta, ja puhui muuta sellaista. Mutta silloin rouva sanoi hänelle, että hän on elukka ja ettei hän ymmärrä eroittaa, mikä on kauniimpaa kuin muu. Sentähden veli Alberto, joka ei tahtonut häntä liaksi suututtaa, päätti ripin ja laski hänet menemään toisten naisten kanssa.

Mutta jonkun päivän kuluttua hän otti mukaansa erään luotettavan kumppanin ja meni madonna Lisettan kotiin. Ja kun hän oli vetäytynyt hänen kanssaan sivummalle erääseen saliin, jossa heitä ei voinut kukaan nähdä, niin hän lankesi polvilleen rouvan eteen ja sanoi: Madonna, minä rukoilen teitä Jumalan tähden, antakaa minulle se anteeksi mitä minä viime sunnuntaina sanoin, teidän puhuessanne minulle kauneudestanne, sillä seuraavana yönä minua kuritettiin sen tähden niin julmasti, etten siitä saakka ole voinut nousta vuoteesta kuin vasta tänään.

Silloin sanoi naishupakko: Ja kuka teitä niin kuritti?

Veli Alberto vastasi: Minä kerron sen teille. Kun minä yöllä olin rukoilemassa, niinkuin minun aina on tapana tehdä, näin yhtäkkiä kammiossani kirkkaan valkeuden, enkä ehtinyt kääntyä katsomaan, mikä se oli, kun näin ylläni sangen kauniin nuorukaisen paksu keppi kädessä. Ja tämä otti minua hupusta kiinni ja veti maahan ja antoi minulle niin, että ruhjoi koko ruumiini. Kun minä sitten kysyin, minkätähden hän sitä teki, niin hän vastasi: Sentähden, että sinä julkenit tänään moittia madonna Lisettan taivaallista kauneutta, jota naista minä, lähinnä Jumalaa, rakastan enemmän kuin mitään muuta. Ja minä kysyin silloin: Kukas te olette? Johon hän vastasi, että hän on enkeli Gabriel. Voi herra, sanoin minä silloin, minä pyydän teitä, antakaa minulle anteeksi. Ja hän vastasi: Minä annan, sillä ehdolla, että menet hänen luokseen niin pian kuin saatat ja pyydät häneltä itseltänsä anteeksi. Ja jos hän ei anna, niin tulen tänne takaisin ja lyön sinua niin, että saat sitä surra niin kauan kuin täällä elät. Ja mitä hän sitten sanoi, en tohdi teille kertoa, ennenkuin annatte minulle anteeksi.

Rouva Lampaanpää, jossa ei ollut paljon muuta kuin pehmeitä paikkoja, nautti suuresti näitä sanoja kuullessaan ja luuli, että ne olivat aivan totta. Ja siksi hän sanoi tuokion kuluttua: Sanoinhan minä, frater Alberto, että minun kauneuteni on taivaallinen. Mutta Jumala paratkoon, minun käy sääliksi teitä, ja siksi saatte anteeksi tällä kertaa, ettei teille kävisi vielä pahemmin; jos nimittäin kerrotte, mitä enkeli sitten teille sanoi?

Veli Alberto vastasi: Koska olette antanut minulle anteeksi, niin mielelläni sen sanon. Mutta yhtä seikkaa huomautan teille: että varoisitte kertomasta kenellekään ihmiselle maailmassa sitä, mitä nyt teille sanon, ellette tahdo turmella omaa asiaanne, te, joka olette nyt onnellisin vaimo, mitä maan päällä

olla saattaa. Tuo enkeli Gabriel sanoi minulle, että minun on sanottava teille hänen olevan teihin niin mieltynen, että olisi jo monta kertaa tullut yöksi teidän luokseen, jos ei olisi ajatellut teitä peljästyvänsä. Nyt hän lähetti minut teille sanomaan, että hän aikoo jonakin yönä tulla teidän luokseen ja olla hieman teidän seurassanne. Mutta koska hän on enkeli ja te ette voisi häntä koskea, jos hän enkelin olotilassa tulisi, niin hän sanoo, että hän tahtoo tulla teidän ilokseen jonkun ihmisen muodossa. Ja siksi hän virkkoi, että teidän on lähetettävä hänelle sana, milloin tahdotte hänen tulevan ja kenenkä hahmossa, niin hän tulee. Ja siitä syystä voitte pitää itseänne autuaimpana naisena, mitä maailmassa olla saattaa.

Rouva Lampaanpää sanoi silloin, että hänestä oli hyvin mieleistä, että enkeli Gabriel rakasti häntä. Sillä hänkin rakasti enkeliä eikä hän milloinkaan unohtanut sytyttää neljän soldon talikynttilää hänen eteensä, kun näki hänet missä maalattuna. Joten jos enkeli nyt tahtoisu tulla hänen luokseen, hän olisi tervetullut ja tapaisi hänet aivan yksinään kamarissaan. Mutta sillä ehdolla, ettei hän saisi enää antautua Neitsyt Maarian pariin, sillä Lisettalle oli kerrottu, että enkeli piti kovasti siitä neitsyestä, ja siitähän asia näyttikin, sillä joka paikassa, missä enkelin näki, oli hän polvillansa Neitsyt Maarian edessä. Mutta muuten riippuisi enkelistä itsestään, tulipa hän missä muodossa tahtoi, kunhan Lisetta ei vaan peljästyisi.

Silloin sanoi veli Alberto: Madonna, te puhutte älykkäästi, ja minä toimitan kyllä hänelle tiedoksi, mitä minulle sanoitte. Mutta te voitte tehdä minulle suuren mielihyvän, joka ei maksa teille mitään, ja tämä mielihyvä on se, että pyydätte hänen tulemaan tässä minun ruumiissani. Ja kuulkaa, missä suhteessa te sen hyvän minulle teette: enkeli vetää sielun pois minun ruumiistani ja vie sen paratiisiin ja menee itse minuun. Ja sillaikaa, kun hän on teidän luonanne, saa minun sieluni olla paratiisissa.

Silloin sanoi herkkäuskoinen nainen: Se on minusta sopivaa, ja minä suon teille tämän lohdutuksen selkäsaunan edestä, jonka saitte minun tähteni.

Nyt veli Alberto sanoi: No pitäkää sitten ensi yönä huoli talonne ovesta, niin että hän saattaa tulla siitä sisään, sillä kun hän tulee ihmisen olemuksessa, kuten aikoo, niin ei hän voi päästä sisään muuten kuin ovesta.

Rouva vastasi tekevänsä sen. Ja veli Alberto lähti, ja rouva jäi sellaiseen riemuun, että hänestä tuntui aika pitkältä kuin tuhat vuotta, odottaessaan enkeli Gabrielin tuloa luokseen.

Mutta veli Alberto, joka ajatteli, että hänen tulee olla ensi yönä ritari eikä enkeli, alkoi vahvistaa itseänsä makeisilla ja muulla hyvällä, ettei häntä helposti suistettaisi satulasta. Ja loman saatuaan meni hän erään kumppanin kanssa, kun yö tuli, erään ystävättärensä taloon. Ja sieltä hän lähti, kun hetki näytti hänestä sopivalta, tuntemattomana rouvan talolle, ja muutti sisään mentyään kaikenlaisilla vaatevehkeillä, jotka oli tuonut muassaan, itsensä enkeliksi. Ja hän nousi portaat ja astui rouvan kamariin.

Tämä kun näki tuon valkean, polvistui hänen eteensä, ja enkeli siunasi häntä ja nosti hänet ylös ja antoi hänelle merkin, että hänen oli mentävä vuoteeseen.

Nainen, joka oli valmis tottelemaan, teki tämän kiireesti, ja enkeli vetäytyi makaamaan hurskaan palvelijansa kanssa.

Veli Alberto oli ruumiiltaan kaunis ja voimakas mies, sekä jaloilta vankka ja varrelta muheka, ja sentähden Lisetta ylisti itseänsä sangen tyytyväiseksi. Ja sitäpaitsi kertoi hän rouvalle paljon taivaan kunniaista. Mutta kun päivä lähenei, niin enkeli lupasi tulla vielä uudestaan, ja meni vehkeineen ulos ja palasi kumppaninsa luo, jolle hyvä talonemäntä, ettei hän olisi peljännyt yksin nukkuessaan, oli pitänyt ystävällisesti seuraa.

Kun rouva oli syönyt aamiaisen, otti hän mukaansa erään seuranaisen ja meni veli Alberton luokse ja kertoi hänelle uutiset enkeli Gabrielista ja mitä hän oli saanut kuulla enkeliltä iankaikkisen elämän kunniaista, ja mitä siellä oli tapahtunut, ja lisäsi sitäpaitsi ihmeellisiä tarinoita omasta päästään.

Siihen veli Alberto sanoi: Madonna, en tiedä, millaista teillä oli hänen seurassaan. Mutta sen minä tiedän, että kun hän viime yönä tuli luokseni ja minä toimitin hänelle teidän asianne, niin hän vei heti sieluni sellaisten kukkain ja sellaisten ruusujen joukkoon, etten ole nähnyt niin paljoa koskaan täällä, ja minä oleskelin niin viehättävissä paikoissa kuin olla saattaa, aina tähän aamuun ja messuun saakka. Miten ruumiilleni lie käynyt, en tiedä.

Enkö sanonut sitä teille? sanoi rouva, teidän ruumiinnehan oli koko yön minun sylissäni enkeli Gabrielin kanssa. Ja jos ette usko minua, niin katsokaapa vasenta rintanne alustaa, johon minä annoin enkelille niin voimallisen muiskun, että merkki näkyy siinä vielä monet päivät.

Siihen sanoi veli Alberto: No täytyypä tehdä tänään seikka, jota en ole tehnyt enää pitkään aikaan,

nimittäin riisuutua ja katsoa, puhutteko totta.

Ja paljon loruttuaan palasi rouva kotiinsa, jossa veli Alberto kävi sitten enkelin muodossa monta kertaa, kohtaamatta mitään estettä.

Mutta tapahtuipa eräänä päivänä, että madonna Lisetta oli erään tätinsä seurassa, ja kun he väittelivät kauneusasioista, niin sanoi Lisetta, korottaakseen omaa kauneuttaan kaikkein parhaimmaksi, kovin yksinkertainen kun oli: Jospa tietäisitte, kuka minun kauneuteeni on mieltynyt, niin ette puhuisi mitään muista!

Täti oli utelias kuulemaan lisää, koska hän tunsu Lisettan hyvin, ja sanoi: Madonna, voitte olla oikeassa, mutta kun ei tiedä, kuka se mies mahtaisi olla, niin eipä ole helppoa muuttaa mielipidettänään.

Silloin tuo nainen, jonka turhamaisuutta oli helppo ärsyttää, sanoi: Täti, siitä ei saa puhua, mutta minun heikko paikkani on enkeli Gabriel, joka rakastaa minua enemmän kuin omaa itseään, siksi, että minä, niinkuin hän sanoo, olen kaunein nainen mitä koko maailmassa ja Maremmen soilla olla saattaa.

Tätiä tahtoi silloin kovin naurattaa, mutta hän hillitsi itsensä, saadakseen hänet puhumaan lisää, ja sanoi: Kautta Jumalan, madonna, jos enkeli Gabriel on heikko paikkanne ja on sen itse teille sanonut, niin kai se on niin. Mutta minä en luullut, että enkelitkin ovat sellaisia.

Lisetta vastasi: Täti, te olette erehdyksessä. Ja koska minä olen hänestä paljoa kauniimpi kuin ainoakaan niistä naisista, jotka ovat taivaassa, niin rakastui hän minuun ja tulee nyt sangen usein oleilemaan kanssani. Siitä sen nyt näette!

Täti lähti madonna Lisettan luota, ja hänestä tuntui aika pitkältä kuin tuhat vuotta, kunnes hän pääsi paikkaan, jossa hän voi tämän kertoa muille. Ja hän kokosi kekkereihin suuren joukon naisia ja jutteli heille perinpohjin uutisen. Nämä naiset kertoivat sen miehilleen ja toisille naisille ja nämä taas toisille, niin ettei kahta päivää kulunut, kun siitä puhui koko Venezia.

Mutta niiden joukossa, joiden korviin tämä joutui, olivat rouvan langot, jotka silloin päättivät, mitään aikeestaan puhumatta, etsiä tätä enkeliä ja nähdä, osasiko tuo tosiaan lentää. Ja he olivat monta yötä väijyksissä. Sattumalta tuli tästä pahasta seikasta jotain veli Albertonkin korviin ja hän meni eräänä yönä Lisettan luokse häntä torumaan; mutta tuskin hän oli riisuutunut, niin rouvan langot, jotka olivat nähneet veli Alberton tulon, ilmestyivät Lisettan ovelle sitä avaamaan. Sen kuullessansa aavisti veli Alberto, mitä se oli, ja nousi ylös, ja kun hänellä ei ollut muuta pakopaikkaa, avasi ikkunan, joka oli Canale Grandelle päin, ja hyppäsi siitä kanavaan.

Kanava oli siltä kohtaa syvä ja hän osasi uida hyvin, joten hänelle ei tullut mitään vahinkoa. Ja uituaan kanavan toiselle puolelle hän meni nopeasti eräasen taloon, jonka ovi oli auki, ja rukoili erästä kunnonmiehen näköistä, joka siellä oli, pelastamaan Jumalan tähden hänen henkensä, ja sepusti hänelle tarinan, miksi hän oli siellä tähän aikaan ja alasti. Miehen valtasi sääli ja hän heitti hänet omaan vuoteesensa, koska hänen itsensä oli mentävä askareihinsa, ja sanoi, että hänen on oltava siinä, kunnes hän tulee takaisin. Ja mies lukitsi oven ja meni asioilleen.

Madonna Lisettan langot näkivät kamariin päästyään, että enkeli Gabriel oli lentänyt pois, jättäen sinne ainoastaan siipensä. Siitä he nolostuivat suuresti ja sättivät rouvaa karkeasti, ja jättivät hänet viimein lohduttomana sinne ja menivät kotiinsa vieden enkelin asun mukaansa.

Sillävälän valkeni päivä, ja kun se kunnon mies, joka otti veli Alberton luokseen, oli Rialto-sillalla, kuuli hän kerrottavan, että enkeli Gabriel oli mennyt viime yönä makaamaan madonna Lisettan kanssa, mutta langot olivat nähneet hänet ja hän oli peloissaan heittäytynyt kanavaan, eikä sitten tiedetty, miten hänen oli käynyt. Silloin mies aavisti heti, että se oli sama, joka oli hänen kotonaan. Ja hän meni sinne ja tunsu veli Alberton ja sopi paljon väiteltyään hänen kanssaan, että jos ei munkki halunnut miehen antavan häntä rouvan lankojen käsiin, niin oli hänen hankittava hänelle viisikymmentä dukaattia. Ja niin tehtiin.

Mutta kun veli Alberto sitten halusi lähteä sieltä, niin sanoi kunnon mies hänelle: Ei ole mitään muuta keinoa, ellette tahdo suostua eräasen ja ainoaan. Me vietämme tänään juhlat, ja sinne vie kuka ihmisen puettuna karhuksi, kuka toisen puettuna metsäläiseksi ja kuka minkin näköiseksi puettuna. Ja sitten pidetään San Marcon torilla metsästys, ja kun se on lopussa, päättyvät juhlat. Ja sen jälkeen menee kukin otuksen kanssa, jonka sinne vei, minne haluaa. Jos tahdotte, ennenkuin saadaan urkituksi teidän olevan täällä, että minä vien teidät sinne jollakin sanotulla tavalla, niin minä voin saattaa teidät minne tahdotte. Muuten en tiedä, miten täältä voisitte päästä niin, ettei teitä tunnettaisi, varsinkin, kun naisen langot aavistavat, että te olette jossakin täällä lähistöllä, ja ovat asettaneet kaikkialle vartioita teitä kiinni ottamaan.

Vaikka veli Albertosta tuntuikin katkeralta lähteä sillä tavalla, niin hän, koska pelkäsi rouvan sukulaisia, taipui ja sanoi miehelle, minne hänet oli vietävä, ja olevansa tyytyväinen, miten mies häntä veikin.

Tämä voiteli nyt hänet yltäänsä hunajalla ja riputti täyteen untuvia ja pani hänelle ketjut kaulaan ja naamarin silmille ja antoi toiseen käteen paksun kepin ja toiseen kaksi suurta koiraa, jotka hän oli tuonut teurastuspaikasta; ja lähetti sitten kuuluttamaan Rialtolle, että kuka tahtoi nähdä enkeli Gabrielia, menköön San Marcon torille. Ja se oli venezialaista rehellisyyttä.

Ja kun tämä oli tehty, vei hän hänet tuokion päästä ulos ja pani hänet kulkemaan edeltä ja astui itse perästä pitäen ketjuista. Ja kuljetti hänet suuressa hälinässä, sillä kaikki sanoivat: Mikä se? Mikä se? torille, jonne tuli väkeä suunnattomasti, sekä niitä, jotka olivat seuranneet jäljestä, että sellaisia, jotka olivat kuulutuksen kuultuaan tulleet Rialtolta. Ja sinne saavuttuaan kytki hän metsäläisensä korkealle paikalle pilariin, ollen odottavinaan metsästystä; jollaikaa kärpäset ja paarmat tuottivat kytketylle, koska hän oli hunajalla voideltu, suurta kiusaa.

Mutta kun mies näki torin olevan täynnä väkeä, niin aikoi hän muka päästää metsäläisensä ketjuista, mutta vetikin naamarin pois veli Alberton kasvoilta ja sanoi: Hyvät herrat, koskei metsästettävää sikaa nyt tule eikä metsästystä toimiteta, tahdon näyttää teille, ettette olisi saapuneet tänne turhaan, enkeli Gabrielin, joka öisin laskeikse maahan taivaasta lohduttamaan Venezian rouvia.

Kun naamari poistettiin, niin tunsivat kaikki heti veli Alberton. Ja kaikki alkoivat huutaa hänelle ja sanoivat hänelle häpäisevämpiä ja pahempia herjauksia kuin millekään roistolle koskaan sanotaan. Ja sitäpaitsi nakkelivat he hänelle vasten kasvoja mikä mitäkin likaa. Ja siten he pitelivät häntä pitkän aikaa, kunnes hänen luostariveljensä saivat siitä sattumalta kuulla, ja heitä lähti noin kuusi ja tuli sinne, jossa he heittivät kaavun hänen ympärilleen ja päästivät hänet ketjuista ja veivät, tavaton melu takanaan, hänet luostariinsa. Siellä panivat he hänet tyrmään, missä hänen luullaan surkean elämän jälkeen kuolleen.

SEITSEMÄS KERTOMUS.

Simona rakastaa Pasquinoa. He ovat yhdessä eräässä puutarhassa; Pasquino hieroo hampaitaan salvian lehdellä ja kuolee. Simona vangitaan, mutta kun hän tahtoo näyttää tuomarille, miten Pasquino kuoli, hieroo hänkin hampaitaan samanlaisella lehdellä, ja kuolee samalla tavalla.

Oli kerran, ei kauan aikaa sitten, Firenzessä sangen kaunis ja säätyynsä katsoen viehättävä tyttö, köyhän isän tytär nimeltä Simona. Ja vaikka hänen täytyi hankkia omilla käsillään leipä, jota hän söi, ja elättää henkeään villan-kehruulla, niin ei hän silti ollut mieleltä niin köyhä, ettei hän olisi uskaltanut ottaa vastaan Amoria sydämeensä. Tämä olikin näyttänyt jo kauan tahtovansa mennä sinne erään nuorukaisen miellyttävän käytöksen ja sanain avulla, joka nuorukainen ei ollut korkeampaa säätyä kuin hänkään ja jonka hänen isäntänsä, kutomomestari, lähetti usein tuomaan hänelle villoja kehrättäväksi.

Kun hän siis oli ottanut vastaan Amorin miellyttävän nuorukaisen muodossa, jota hän rakasti ja jonka nimi oli Pasquino, niin halusi hän suuresti mennä pitemmällekkin, mutta ei uskaltanut. Ja siksi hän kehrätessään huokaisikin joka langan kierroksella, minkä hän pyöräytti rullalle, tuhansia tulta kuumempia huokauksia, kun muisteli häntä, joka oli villat hänelle kehrättäviksi antanut. Pasquino oli taas toisaalta tullut sangen huolehtivaksi siitä, että hänen mestarinsa villat kehrättäisiin hyvin, ja tarkasti ne kehruut, joita Simona kehräsi, useammin kuin muut, ikäänkuin niiden olisi ollut riitettävä kaikkiin kankaihin.

Tällä tavalla, kun nyt toinen tarkasti ja toinen iloitsi siitä, että häntä tarkastettiin, tapahtui, että poika tuli rohkeammaksi kuin hänen tapansa oli ollut ja tyttö suisti paljon pelkoaan ja häveliäisyyttään, joihin hän oli tottunut, niin että he viimein yhtyivät yhteisiin iloihin. Ja niin he puolelta ja toiselta näihin ihastuivat, ettei toinen suinkaan odottanut toisen niihin häntä kutsuvan, vaan he riensivät toistensa mieltä noudattamaan yhtäaikaan toisiaan pyytäen. Ja kun tämä heidän huvinsa siten jatkui päivä päivältä ja tuli jatkuessaan yhä kuumemmaksi, niin sattui, että Pasquino sanoi Simonalle haluavansa kaikin mokomin, että tyttö keksisi keinon tullakseen erääsen puutarhaan, jonne hän tahtoi hänet viedä, sillä siellä he voisivat olla mukavammin ja epäluuloa herättämättä yhdessä.

Simona sanoi, että se on hänestä mieleen. Ja hän uskotteli isälleen eräänä sunnuntaina aterian jälkeen, että hän aikoo mennä anejuhlaan San Galloon, mutta menikin erään ystävättärensä kanssa

nimeltä Lagina puutarhaan, jonka Pasquino oli hänelle neuvonut. Sinne tuli sitten Pasquino ja eräs hänen toverinsa, jonka nimi oli Puccino, mutta jota sanottiin Strambaksi eli Länkisääreksi. Ja kun siellä oli tehty uusi lemmenliitto Stramban ja Laginan välillä, niin Pasquino ja Simona menivät huvittelemaan yhteen puutarhan osaan ja jättivät Stramban ja Laginan toiseen.

Siinä puutarhan osassa, johon Pasquino ja Simona olivat menneet, oli hyvin suuri ja kaunis salviapensas, jonka juurelle he asettuivat istumaan. Ja kun he olivat huvitelleet melkoisen aikaa keskenään ja puhelleet ateriasta, jonka he aikoivat siinä puutarhassa kaikessa rauhassa nauttia, niin Pasquino kääntyi suureen salviapensaasen päin ja otti siitä yhden lehden ja alkoi hieroa sillä hampaitaan ja ikeniään sanoen, että salvia puhdistaa hyvästi ne kaikesta, mitä niihin jää, kun on syöty. Ja kun hän oli jonkun aikaa siten hieronut, niin alkoi hän jälleen puhua ateriasta, josta oli äsken puhunut.

Mutta kauan hän ei ollut puhellut, ennenkuin hän alkoi kasvoiltaan muuttua, ja tämän muutoksen jälkeen ei kulunut pitkää aikaa, kun häneltä meni näkö ja puhelahja, ja vähän ajan päästä hän kuoli.

Kun Simona tämän näki, niin alkoi hän itkeä ja huutaa ja kutsua Strambaa ja Laginaa paikalle. Nämä juoksivat kiireesti sinne, ja kun he näkivät, että Pasquino oli ei ainoastaan kuollut, vaan jo aivan pöhöttynytkin ja saanut sekä kasvonsa että koko ruumiinsa täyteen mustia pilkkuja, niin Stramba huusi heti: Voi sinua kelvoton nainen, sinä olet hänet myrkyttänyt!

Ja hän nosti suuren melun, niin että monet, jotka asuivat lähellä puutarhaa, sen kuulivat. Nämä juoksivat hätään, ja kun he tapasivat Pasquinon kuolleena ja pöhöttyneenä ja kuulivat Stramban valittavan ja syyttävän Simonaa, että hän oli muka petollisesti hänet myrkyttänyt, ja kun Simona, joka oli joutunut melkein suunniltaan tuskasta ja tästä äkillisestä tapahtumasta, joka oli riistänyt häneltä hänen rakastettunsa, ei osannut itseään puolustaa, niin kaikki uskoivat, että oli tosiaan niinkuin Stramba sanoi. Sentähden otettiin Simona, joka itki yhä katkerasti, vangiksi ja vietiin podestan, kaupungin vouden palatsiin.

Siellä kiirehtivät Stramba ja Atticciato Paksu ja Malagevole Häijy, Pasquinon toverit, jotka olivat saapuneet paikalle, erästä tuomaria niin, että hän ryhtyi tätä tapausta viivyttämättä tutkimaan. Mutta kun hän ei voinut ymmärtää, miten Simona olisi tässä asiassa menetellyt pahassa aikomuksessa ja miten hän voisi olla syyllinen, niin tahtoi hän Simonan läsnäollessa nähdä vainajan ruumiin ja paikan ja tavan, miten kuolema oli hänen kertomansa mukaan tapahtunut, sillä hänen sanoistaan ei tuomari sitä ymmärtänyt tarpeeksi hyvin.

Hän antoi siis minkäänlaista melua herättämättä viedä Simonan sinne, jossa Pasquinon ruumis vielä makasi, paisuneena kuin tynnyri; ja meni itse perästä ja kummasteli, millainen ruumis oli, ja kysyi sitten Simonaita, miten se oli tapahtunut.

Tämä lähestyi salviapensasta, ja kun hän oli kertonut koko äskeisen tarinansa, niin hän, tehdäkseen tuomarille aivan selväksi tapauksen, joka oli sattunut, hieroi hampaitaan yhdellä noista salvian lehdistä niinkuin Pasquinokin oli tehnyt. Stramba ja Atticciato ja muut Pasquinon ystävät ja toverit pilkkasivat tuomarin läsnäollessa Simonan sanoja ja menettelyä turhiksi ja perättömiksi ja syyttivät häntä entistä kiivaammin katalaksi olennoiksi ja pysyivät ainoastaan yhtä seikkaa, nimittäin että Simona tuomittaisiin sellaisesta kataluudesta rangaistukseksi tuleen. Mutta silloin sattui, että tuon onnettoman, joka seiso paikallaan jäykistyneenä tuskasta, koska oli rakastettunsa kadottanut, ja Stramban vaatiman rangaistuksen pelosta sekä siksi, että oli hieronut salvialla hampaitaan, tapasi yhtäkkiä sama kohtalo, joka oli äsken tullut Pasquinolle, kaikkien läsnäolijain suureksi ihmeeksi.

Oi te onnelliset sielut, joiden osaksi tuli samana päivänä päättää tulinen rakkautenne ja maallinen elämänne, ja vielä onnellisimmat, jos vaelsitte yhdessä samaan olinpaikkaan! ja iki-onnelliset, jos toisessa elämässä saa yhä rakastaa ja te rakastatte toisianne siellä niinkuin täälläkin teitte. Mutta kaikkein onnellisinta oli Simonan sielulle, mikäli me, jotka elämme ja jääme tänne hänen jälkeensä, ymmärrämme, ettei kohtalo sallinut hänen viattomuutensa sortua Stramban ja Atticciaton ja Malagevolen todistuksiin, miesten, jotka olivat ehkä vain pelkkiä villankarstiajia tai vieläkin halvempia. Se avasi hänelle kunniakkaamman tien ja johti Simonan, pelastaen hänet samalla kuolemalla kuin hänen rakastettunsaakin heidän hävyttömyydestään, seuraamaan Pasquinonsa sielua, sen, jota hän oli niin suuresti rakastanut.

Tuomari oli niinkuin kaikki, jotka siellä olivat, melkein tyrmistynyt tästä tapahtumasta eikä tiennyt mitä siitä sanoa. Hän seiso kauan neuvotonna, kunnes viimein alkoi sitä tajuta ja sanoi: Tämä salvia näyttää olevan myrkyllinen, seikka, joka ei ole salvialle tavallista. Mutta ettei se voisi tuottaa kenellekään samanlaista turmiota, on se hakattava juurta myöten poikki ja heitettävä tuleen.

Sen teki kohta tuomarin läsnäollessa se henkilö, joka oli puutarhan vartiana, ja tuskin hän oli kaatanut suuren pensaan maahan, niin ilmestyikin onnetonten rakastavaisten kuoleman syy.

Tämän salviapensaalla oli nimittäin ihmeteltävän suuri konna, jonka myrkyllisestä hengityksestä arvattiin sen salviaan tulleen myrkylliseksi. Ja kun kellään ei ollut uskallusta lähestyä konnaa, niin tehtiin sen ympärille valtava risurovio ja poltettiin se siihen samalla kuin salviakin.

Ja niin päättyi herra tuomarin tutkinto Pasquino poloisen kuolemasta. Ja Stramba ja Atticciato ja Guccio Tuhrus ja Malagevole hautasivat sitten Pasquinin ja hänen Simonansa, sellaisina pökötyneinä kuin he olivat, San Paolon kirkkoon, johon seurakuntaan he kuuluivat.

KYMMENES KERTOMUS.

Erään lääkärin rouva panee unijuomalla huumatun rakastajansa arkkuun, ja kaksi koronkiskuria kantaa hänet siinä kotiinsa. Hän herää ja häntä luullaan varkaaksi. Rouvan palvelijatar sanoo oikeudelle piiloittaneensa hänet tuohon kiskurien varastamaan arkkuun, ja niin pelastuu hän hirrestä; mutta koronkiskurit tuomitaan arkun-varkaudesta sakkoihin.

Tietäkää, että kauan ei ole kulunut vielä siitä, kun Salernossa oli suuri haavalääkäri nimeltä Mazzeo della Montagna, joka, vaikka oli jo äärimmäisen vanhuuden iässä, oli ottanut vaimokseen erään kauniin ja viehättävän tytön kotikaupungistaan. Tämän varusti hän komeilla ja kalleilla vaatteilla ja muilla koristuksilla ja kaikella sellaisella, mikä saattaa naista miellyttää, niin hyvin, ettei hänellä ollut koko kaupungissa vertaistansa, mutta siitä huolimatta on totta, että vaimolla oli enimmäkseen ajat nuha, sillä vanha tohtori-mestari piteli häntä huonosti peiton alla vuoteessa. Hän näet koetteli todistaa, että kun on maannut naisen vieressä yhden kerran, niin tarvitsee sen jälkeen en muistakaan kuinka monta päivää voimistuakseen, ja muuta sellaista lorua. Tähän oli rouva sangen vähän tyytyväinen, mutta koska hän oli älykäs ja rohkea nainen, niin hän päättikin säästää talon varoja ja heittäytyä kadulle ja käyttää toisten tavaraa.

Hän alkoi niin ollen tarkastella sangen monia nuoriamiehiä, ja viimein hän mielistyi erääseen, johon hän kohdisti kaiken toivonsa ja koko onnensa kaipuun. Ja kun nuorukainen sen huomasi, ja rouva oli hänestä sangen miellyttävä, niin suuntasi hän samoin häneen koko rakkautensa.

Tämä nuorukainen oli nimeltänsä Ruggieri da Jeroli, ylhäistä sukua, mutta niin paha tavoiltaan ja moitittava elämältään, ettei hänellä ollut enää ainoatakaan omaista tai ystävää, joka olisi toivonut hänelle hyvää tai tahtonut häntä nähdä; ja koko Salernossa hän oli kuuluisa varkauksista ja muista törkeistä teoista. Mutta siitä ei rouva paljoa välittänyt, sillä nuorukainen miellytti häntä aivan toisista syistä, ja niinpä hän järjesti palvelijattarensa kanssa asiat sille tolalle, että he saivat kerran olla yksissä. Ja kun he olivat jonkun aikaa nauttineet iloa yhdessä, niin nainen alkoi moitiskella nuorukaista hänen entisen elämänsä tähden ja pyytää häntä, hänen rakkautensa nimessä, jättämään pois sellaiset teot. Ja antaakseen hänelle tilaisuuden menetellä vasta toisin, alkoi hän tukea häntä rahalla, milloin milläkin määrällä.

Ja kun he täten jatkoivat salaisesti seurusteluaan, niin tapahtui, että lääkärin käsiin joutui kerran sairas, jonka toinen jalka oli vialla. Kun tohtori oli tutkinut tuon vian, sanoi hän sairaan omaisille, että jos ei kaiveta pois erästä pilaantunutta luuta, joka jalassa on, niin täytyy leikata pois koko jalka taikka mies kuolee; ja jos luu poistetaan, niin hän ehkä paranee, mutta kuitenkin ei tohtori mennyt hänen hengestään takuusen. Sukulaiset suostuivat viimemainittuun yritykseen ja antoivat sairaan leikattavaksi, aivan kuin jo kuolleena.

Tohtori, joka huomasi, ettei sairas jaksaisi nukuttamatta kestää tuskia eikä antaisi itseään käsitellä ja jonka täytyi sentähden lykätä toimitus iltapuoleen päivää, eroitutti aamulla eräästä lääkesekoituksesta vettä, joka oli vaivuttava sairaan, kun hän sitä joi, uneen siksi aikaa, minkä tohtori luuli tarvitsevansa leikkauksen suorittamiseen. Ja tämän unijuoman hän tuotatti kotiinsa ja asetti huoneesensa sanomatta kenellekään, mitä se oli.

Mutta kun iltapuoli tuli ja mestarin oli mentävä sairaan luo, niin toi lähetti eräiltä hänen parhaimmilta ystäviltaan Amalfista sanan, että hänen oli heti lähdettävä sinne eikä annettava minkään asian estää itseänsä, sillä siellä oli ollut suuri tappelu, jossa monta oli haavoittunut. Lääkäri lykkäsi niin ollen jalan leikkaamisen vielä seuraavaan aamuun ja astui venheeseen ja meni Amalfiin.

Hänen vaimonsa tiesi, ettei mies palaa kotiin koko yönä, ja siksi kutsutti hän nyt salaa tapansa mukaan Ruggierin luoksensa ja pani hänet miehensä huoneeseen ja lukitsi hänet sinne siksi aikaa, kunnes eräät muut talossa asuvat menivät nukkumaan. Mutta kun Ruggieri siellä oleskeli ja rouvaa

odotteli, niin tuli hänelle, joko sen päivän ponnistusten tähden tai siksi, että hän oli syönyt suolaista ruokaa, tai ainoastaan tavan vuoksi, ankara jano. Hän näki silloin ikkunalla veden, jonka lääkäri oli valmistuttanut sairasta varten, ja kun hän luuli sitä juomavedeksi, nosti hän pullon huulillensa ja joi sen tyhjäksi. Eikä kulunut kauan, niin hänet voitti raskas uni ja hän nukkui.

Rouva tuli niin pian kuin pääsi siihen huoneeseen, ja kun hän näki Ruggierin nukkuvan, niin hän nykäisi häntä ja sanoi hiljaisella äänellä, että nouse ylös. Mutta se oli turhaa, nuorukainen ei vastannut eikä liikahtanutkaan. Silloin rouva hiukan suuttui ja pudisteli häntä kovemmin ja sanoi: Nouse ylös, unikeko, sillä jos aioit nukkua, olisit mennyt kotiisi, etkä tullut tänne. Siitä pudistuksesta Ruggieri putosi maahan arkulta, jolla hän istui, eikä antanut elon merkkiä enempää kuin kuollut ruumis.

Siitä rouva hiukan peljästyivät ja alkoi nostaa häntä ylös ja pudistella kovemmin ja nykiä nenästä ja vetää parrasta, mutta mikään ei auttanut: hän oli kytkenyt aasinsa lujaan paaluun. Ja siksi alkoi rouva peljätä, että hän on kuollut; mutta kuitenkin hän nipisteli häntä vielä aroista paikoista ja poltteli palavalla kynttilällä; vaan sekin oli turhaa. Silloin hän, joka ei lääketaitoa ymmärtänyt, vaikka hänen miehensä olikin tohtori, uskoi varmasti, että Ruggieri on kuollut.

Ja koska hän rakasti nuorukaista enemmän kuin mitään muuta, niin eipä tarvitse kysyä, oliko hän suruissaan; ja kun hän ei tohtinut nostaa melua, niin alkoi hän hiljaa hänen ääressään itkeä ja tuskitella tällaista onnettomuutta. Mutta hetken kuluttua hän, joka pelkäsi saavansa vahingon lisäksi häpeänkin, ajatteli, että oli keksittävä viipymättä keino, jolla hän saisi ruumiin pois talosta; ja kun hän ei itse tiennyt, mitä tehdä, niin kutsui hän hiljaa palvelijatartaan ja näytti tälle onnettomuutensa ja kysyi häneltä neuvoa.

Palvelijatar kummastui kovasti ja hänkin pudisteli ja nyki nuorukaista, mutta kun näki, että tämä oli aivan tunnoton, sanoi hän samaa, mitä rouvakin sanoi, nimittäin, että Ruggieri on tosiaan kuollut, ja neuvoi toimittamaan ruumiin pois talosta.

Siihen rouva sanoi: Mutta minne hänet voimme panna, niin ettei huomisaamuna, kun hänet nähdään, epäiltäisi, että hänet on tuotu ulos meiltä?

Tyttö vastasi hänelle: Rouva, minä näin tänä iltana myöhään naapurimme, puusepän, puodin edessä kooltaan melkoisen arkun, ja jos mestari ei ole korjannut sitä sisään, niin se on meille hyvään tarpeeseen. Sillä me voimme panna kuolleen arkkuun ja antaa hänelle pari kolme puukonpistoa ja jättää sitten sinne. Kun joku hänet siitä löytää, niin enpä ymmärrä, miksi hän ajattelisi, että se on tuotu siihen juuri täältä, eikä muualta. Paremminkin luullaan, että koska hän oli kunnoton nuorukainen, niin oli hän menossa tekemään jotain pahaa, jolloin jokin vihamies surmasi hänet ja pani sitten arkkuun.

Rouvasta oli tytön neuvo hyvä, paitsi ruumiin haavoittaminen, josta hän sanoi, ettei hänen sydämensä millään ehdolla jaksaa suvaita sellaista tekoa. Ja hän lähetti katsomaan, oliko arkku vielä siellä, jossa palvelijatar oli sen nähnyt; ja tämä tuli takaisin ja sanoi, että se oli.

Silloin nosti tyttö, joka oli nuori ja voimakas, rouvan avulla Ruggierin hartioilleen, ja rouva meni edeltä tähyttämään, tuliko ketään; ja kun he pääsivät arkun luo, panivat he nuorukaisen siihen ja sulki sen ja menivät tiehensä.

Niinä päivinä oli sinne lähistölle eräisen taloon muuttanut kaksi nuorta miestä, jotka lainasivat korolle ja himoitsivat paljon voittoa ja tahtoivat itse kuluttaa vähän varojaan. Ja koska he tarvitsivat talouskaluja ja olivat nähneet edellisenä päivänä tuon arkun, niin päättivät he keskenään viedä sen kotiinsa, jos se jäisi siihen vielä yöksi. Ja kun puoliyö lähenee, menivät he ulos ja löysivät arkun, ja kantoivat sen kiireesti ja sitä mitenkään tarkastelematta, vaikka se tuntuikin hiukan raskaalta, asuntoonsa. Ja he sijoittivat sen siellä viereiseen huoneeseen, jossa naiset nukuivat, huolimatta asettaa sitä edes vakavasti paikoilleensa, ja jättivät sen siihen ja menivät nukkumaan.

Ruggieri, joka oli nukkunut sängen pitkän aikaa ja kuluttanut juoman, niin että sen voima loppui, heräsi aamun lähetessä. Ja vaikka uni oli haihtunut ja aistit saivat takaisin voimansa, oli hänen aivoissaan vielä kuitenkin eräänlainen raskaus, joka piti häntä puolihuumeissa ei ainoastaan sen yötä, vaan monta päivää jälkeensä. Ja kun hän avasi silmänsä eikä nähnyt mitään, ja ojenteli käsiään sinne tänne ja huomasi olevansa arkussa, niin hän koetteli muistella asioita ja sanoi itsekseen: Mitä tämä on? Missä minä olen? Nukunko minä vai olenko valveilla? Minä muistan ainoastaan, että tulin tänä iltana rakastettuni huoneeseen, ja nyt tuntuu minusta siltä kuin olisin arkussa. Mitä tämä merkitsee? Olisikohan tohtori tullut takaisin tai muuta odottamatonta tapahtunut, joten rouva pani minut nukkuessani tähän piiloon? Niin luulen, ja varmaan on asianlaita sellainen.

Ja siksi hän oli aivan hiljaa ja kuunteli, kuuluisiko mitään. Mutta kun hän oli pitkän aikaa ollut sillä tavalla, tuli hänen kovin epämiellyttävä arkussa, joka oli ahdas, ja rupesi koskemaan siihen kylkeen, jolla

hän makasi. Silloin hän päätti kääntyä toiselle, mutta teki sen niin taitavasti, että töytäisi lonkallaan arkun toista laitaa, joka ei ollut tasavalle paikalle asetettu, ja horjautti arkkua niin, että se putosi kovalla kolinalla lattialle.

Naiset, jotka nukkuivat vieressä, heräsivät ja peljästyivät suuresti, mutta olivat pelon tähden vaiti. Myöskin Ruggieri joutui arkun pudotessa kovan pelon valtaan, mutta kun hän huomasi, että arkku oli pudotessa auennut, niin hän tahtoi mieluummin olla arkusta poissa kuin sen sisässä, jos vielä jotain tapahtuisi. Ja koska hän ei tiennyt, missä oli, alkoi hän esineesen jos toiseenkin kolahdellen kulkea ja hapuilla huoneessa, koetellen, eikö hän löytäisi portaita tai ovea, josta pääsisi ulos. Mutta tuon hapuilemisen kuullessaan alkoivat naiset, jotka olivat valveilla, kysellä: Kuka se on? Ruggieri ei tuntenut heitä äänestä, joten hän ei vastannut; ja siksi huusivat naiset niitä kahta nuorukaista, mutta nämä nukkuivat paljosta valvonnasta niin sikeästi, etteivät tienneet menosta mitään, ja siitä pelästyivät naiset yhä enemmän. He nousivat ja menivät ikkunaan ja alkoivat huutaa: Varkaita, varkaita!

Useita naapureita juoksi silloin eri paikoista sinne, yksi kattojen yli, yksi yhtäältä, toinen toisaalta, ja he tunkeutuivat taloon. Ja nuorukaisetkin heräsivät siihen meluun ja nousivat ylös.

Ruggieri, joka oli hämmästyksestä aivan suunniltaan, kun näki olevansa siellä, eikä tiennyt, minne päin pitäisi tai sopisi paeta, otettiin kiinni ja annettiin sen paikan käskynhaltian vartiain käsiin, jotka olivat jo jusseet meteliin.

Nämä veivät hänet käskynhaltian eteen, ja kun kaikki tiesivät Ruggierin sangen kelvottomaksi ihmiseksi, niin pantiin hänet kohta kidutuslavalle ja hän tunnusti menneensä rahanlainaajien taloon varastamaan. Silloin käskynhaltia ajatteli, että hänet pitää viivyttämättä hirtättää.

Aamulla kulki koko Salernossa tieto, että Ruggieri oli vangittu koronkiskurien talossa varkauden tähden. Ja kun rouva ja hänen palvelijattarensa tämän kuulivat, valtasi heidät sellainen uusi ihmetys, että he melkein uskoivat, etteivät olleetkaan tehneet sitä, mitä viime yönä tekivät, vaan olivat ainoastaan unissa nähneet moista tekevänsä. Ja rouva oli niin tuskissaan vaarasta, joka Ruggieria uhkasi, että oli melkein tulla hulluksi.

Lyhyt aika tämän jälkeen, yhdeksännellä hetkellä, tuli haavalääkäri kotiin Amalfista ja pyysi tuomaan valmistamansa veden, sillä hän aikoi ryhtyä nyt sairasta parantamaan. Ja kun hän näki, että pullo oli tyhjä, nosti hän kovan metelin, että hänen talossaan ei mikään saa olla paikallaan. Rouva, joka oli kiihdyksissä aivan toisenlaisesta tuskasta, vastasi ärtyisesti ja sanoi: Mitähän sanoisitte, messere, suuremmasta asiasta, kun pidätte kaadetusta vesitilkasta niin kovaa melua? Eikö nyt vettä enää maailmassa ole.

Siihen vastasi lääkäri: Vaimo, sinä luulit, että se oli pelkkää vettä; sitä se ei ollut, vaan se oli nukutusta varten valmistettua univettä!

Ja hän kertoi vaimolleen, mistä syystä hän oli sitä teettänyt.

Tuskin rouva tämän kuuli, niin hän arvasi, että Ruggieri oli juonut sitä ja näyttänyt sen vuoksi heistä kuolleelta. Ja hän sanoi: Messere, emme sitä tienneet, valmistakaa siis uutta.

Ja kun tohtori näki, ettei muu auttanut, niin hän valmistutti uutta.

Vähän sen jälkeen palasi myöskin palvelijatar, joka oli rouvan käskystä mennyt tiedustelemaan, mitä Ruggierista puhuttiin, ja sanoi: Madonna, Ruggierista puhuvat kaikki pahaa, ja mikäli minä voin huomata, ei ole sukulaista eikä ystävää, joka olisi noussut tai haluaisi nousta häntä puolustamaan. Ja siksi uskotaan varmasti, että tuomari hänet huomenna hirtättää. Ja sitäpaitsi tuon merkillisiä uutisia, joista minun mielestäni voi käsittää, kuinka hän joutui koronkiskurien taloon. Ja kuulkaa kuinka: tähän tiedätte sen puusepän tässä vastapäätä, jonka se arkku oli, johon me panimme Ruggierin. Hän oli äsken maailman ankarimmassa kiistassa erään miehen kanssa, joka näytti siltä kuin se arkku olisi ollut hänen omansa, sillä hän vaati rahojansa takaisin, ja mestari vastasi, ettei hän ollut sitä arkkua myynyt, vaan se oli häneltä viime yönä varastettu. Siihen tuo toinen sanoi: Se ei ole totta, sinä möit sen kahdelle nuorelle rahanlainaajalle, kuten he itse sanoivat minulle viime yönä, kun minä näin sen heidän asunnossaan, silloin kun Ruggieri otettiin kiinni. Mutta siihen puuseppä sanoi: He valehtelevat, sillä minä en ole sitä heille koskaan myynyt, mutta he ovat sen menneenä yönä minulta varastaneet. Mennään heidän luokseen.. Ja niin he lähtivät sovinnossa koronkiskurien taloon, ja minä tulin tänne. Ja sillä tavalla, minun ymmärtääkseni, niinkuin itsekin huomaatte, Ruggieri joutui sinne, josta hänet tavattiin. Mutta kuinka hän nousi ylös kuolleista, sitä minä en voi käsittää.

Rouva ymmärsi nyt mainiosti, miten asianlaita oli, ja kertoi tytölle, mitä hän oli kuullut tohtorilta, ja pyysi häneltä apua, niin että Ruggieri pelastuisi; sillä jos hän tahtois, hän voisi samalla kertaa vapauttaa Ruggierin ja pelastaa emäntänsä kunnian.

Palvelijatar sanoi: Madonna, neuvokaa minulle miten, niin minä teen kaikki mielelläni.

Rouva, jolla oli hätä kintereillä, keksi nopeasti neuvon, mitä oli tehtävä, ja selitti tarkasti asian tyttölle.

Tyttö meni ensiksikin tohtorin luokse ja alkoi itkeä ja sanoi: Herra tohtori, minun täytyy pyytää teiltä anteeksi erästä suurta hairahdusta, jonka olen tehnyt teitä kohtaan.

Tohtori kysyi: Ja mitä hairahdusta?

Tyttö ei lakannut vieläkään itkemästä ja vastasi: Messere, tähän tiedätte, millainen nuorukainen Ruggieri da Jeroli on. Ja koska hän pitää minusta, täytyi minun äskettäin pelosta ja rakkaudesta ruveta hänen ystäväkseen. Ja kun hän eilis-iltana sai tietää, että te ette ollut kotona, houkutteli hän minua niin kauan, kunnes minä toin hänet tänne taloonne, kamariini kanssani nukkumaan. Ja kun hänelle tuli jano ja minä en heti tiennyt, mistä ottaa vettä taikka viiniä, enkä tahtonut, että teidän rouvanne, joka oli salissa, näkisi minut, niin minä, joka muistin nähneeni kamarissanne vesipullon, juoksin ottamaan sen ja annoin hänelle juoda, ja panin pullon jälleen siihen, josta olin sen ottanut. Ja nyt minä kuulin, että te olette nostanut talossanne siitä asiasta suuren melun; ja minä kyllä tunnustan, että tein pahasti, mutta kukapa ei sitä joskus tekisi? Minä olen hyvin pahoillani, että sen tein, mutta en niin paljon itse teostani, kuin siitä, mitä teosta seurasi, nimittäin että Ruggieri voi sentähden menettää henkensä. Sentähden pyydän teiltä, niin nöyrästi kuin voin, anteeksi ja anon saada mennä auttamaan mikäli taidan Ruggieria.

Kun lääkäri tämän kuuli, vastasi hän, niin vihainen kuin olikin, ilveillen: Sinä olet jo itse hankkinut anteeksiantosi, koska luulit saavasi viime yöksi nuoren miehen, joka oikein hyvin pöyhisi turkkiasi, mutta saitkin unikeon. Mene siis ja koeta pelastaa lemmittysi, mutta varo vasta kuljettamasta häntä kotiini, muuten annan sinulle sekä tästä kerrasta että tulevasta.

Tyttö, joka arveli suorittaneensa ensi tempun hyvin, juoksi nyt niin nopeasti kuin voi vankilaan, jossa Ruggieri oli, ja houkutteli vartiaa, kunnes tämä antoi hänen puhella Ruggierin kanssa. Ja kun hän oli neuvonut, mitä hänen oli vastattava tuomarille, jos aikoi henkensä pelastaa, hankki hän pääsyn itse tuomarin eteen. Mutta ennenkuin tämä tahtoi hänen mieltään noudattaa, halusi hän, koska tyttö oli kukoistava ja raikas, eräällä koukulla punnita hänen kristillisyyttään ja tyttö ei kursailutkaan, koska toivoi sitten tulevansa paremmin kuulluksi. Ja noustuaan jauhatukselta hän sanoi: Herra, te olette ottanut Ruggieri da Jerolin varkaana kiinni, mutta hän ei ole varas. Ja hän kertoi alusta loppuun koko tarinan, miten hän oli vienyt lemmittynsä lääkärin taloon, jossa oli hänelle antanut nukutusainetta, sitä siksi arvaamatta, ja luullen Ruggierin kuolleeksi pannut hänet arkkuun. Ja sitten hän kertoi hänelle, mitä oli kuullut puuseppä-mestarin ja arkun omistajan juttelevan keskenään, ja selitti tällä tavalla, kuinka Ruggieri oli joutunut koronkiskurien taloon.

Tuomari, josta näytti helpolta tutkia, oliko tämä, totta, kysyi ensin lääkäriltä, oliko siinä, mikä koski unijuomaa, perää, ja kuuli silloin, että asianlaita oli niin. Ja sitten antoi hän kuulustella puuseppää ja sitä miestä, jonka arkku oli, sekä koronkiskureita, ja huomasi pitkien puheitten jälkeen, että kiskurit olivat varastaneet edellisenä yönä arkun ja kuljettaneet sen kotiinsa. Vihdoin noudatti hän Ruggierin eteensä ja kysyi häneltä, missä hän oli majoillut edellisenä iltana.

Ruggieri vastasi, että missä hän oli majoillut, ei hän tiennyt, mutta sen hän muisti hyvin, että hän oli lähtenyt majailemaan tohtori Mazzeon palvelijattaren luokse, jonka kamarissa hän oli juonut kovaan janoonsa vettä. Mutta kuinka hänen sitten kävi, ei hän tiennyt, paitsi että hän oli herännyt koronkiskurien talossa ja nähnyt olevansa arkussa.

Tuomarista olivat nämä asiat sängen hauskoja kuulla, joten hän antoi tytön ja Ruggierin ja puuseppän ja kiskurien kertoa ne itselleen moneen kertaan. Ja koska hän viimein huomasi Ruggierin viattomaksi, tuomitsi hän koronkiskurit, jotka olivat arkun varastaneet, kymmenen florinin sakkoihin ja Ruggierin hän vapautti.

Miten mieleistä tämä oli Ruggierista, ei tarvitse kysyäkään, ja hänen rakastettunsa oli siitä kuvaamattoman onnellinen. Ja monta kertaa rouva sitten naureskeli ja ilakoi nuorukaisen ja kelpo palvelijattarensa kanssa, joka oli tahtonut pistää Ruggieria puukolla, tälle asialle, kun he jatkoivat rakkauttaan ja huviaan yhä entistäänkin paremmin.

Ja niin soisin itsellenikin käyvän, mutta arkkuun en tahtoisi joutua.

VIIDES PÄIVÄ

ENSIMÄINEN KERTOMUS.

Cimone tulee järkiinsä, kun on rakastunut, ja ryöstää merellä ihailmansa Efigenian. Rodon saarella hänet pannaan vankeuteen, josta Lisimaco pelastaa hänet, ja he ryöstävät yhdessä uudestaan Efigenian sekä Cassandran keskellä näiden hääkemuja. Sitten he pakenevat Kretaan naisineen, joista tulee siellä heidän vaimonsa, ja palaavat jälleen kotimaahansa, sinne kutsuttuina.

Kypron saarella eli muinoin, niinkuin kyprolaisten vanhoista historioista olemme lukeneet, erittäin jalosukuinen mies, jonka nimi oli Aristippo ja jolla oli enemmän kuin yhdelläkään ainoalla hänen kansalaisistaan ajallista hyvyttä. Ja ellei kohtalo yhdessä suhteessa olisi tuottanut hänelle surua, olisi hän voinut olla tyytyväisempi kuin kukaan muu.

Ja tämä seikka oli se, että hänellä oli monista pojistaan yksi, joka tosin oli kasvunsa ja ruumiillisen kauneutensa puolesta kaikkia muita nuorukaisia ehempi, mutta melkein heikkopäinen, niin ettei hänestä ollut toiveita. Hänen nimensä oli oikeastaan Galeso, mutta kaikki kutsuivat häntä pilkalla Cimoneksi (joka sikäläisten kielessä vastaa yhtä kuin meidän kielessämme elukka), siksi, ettei hänen päähänsä millään opettajan ponnistuksilla, isän houkutteluilla tai kurituksilla eikä muidenkaan keksinnöillä saatu menemään tietoja tai ihmistapoja, joten hän, jonka äänikin oli karkea ja raaka, käytökseltään oli paremminkin eläin kuin ihminen.

Tämä hukkaan mennyt elämä tuotti isälle ankarinta surua, ja kun häneltä oli kadonnut kaikki toivo pojasta, niin hän, päästäkseen aina näkemästä tuota tuskansa syytä silmäinsä edessä, määräsi, että Cimone oli mentävä maalle ja oltava siellä hänen työväkensä parissa.

Siitä tuli Cimone sangen hyvillään, sillä karkein ihmisten tavat ja elämä olivat hänestä paljon mieleisempiä kuin konsanaan kaupunkilaisten.

Kun Cimone nyt siis meni maalle ja askarteli siellä töissä, jotka maaelämään kuuluivat, niin sattui eräänä päivänä, keskipäivän jälkeen, että kun hän kulki maatilalta toiselle sauva olalla, niin hän tuli metsikköön, joka oli sillä seudulla kauneimpia ja täydessä lehtivihannassa, koska oli juuri toukokuu. Ja hänen siellä kulkiessaan sattui, että hän joutui, ikäänkuin hyvän onnensa opastamana, korkeain puiden ympäröimälle niitylle, jonka toisella liepeellä oli ylen kaunis ja kylmä lähde. Ja lähteen partaalla Cimone näki vihannalla nurmella nukkumassa kauniin tytön, jonka pukimet olivat niin ohuet, että ne tuskin kätkivät mitään hänen valkeasta ruumiistaan, sillä häntä verhosi vyötäröltä jalkoihin ainoastaan aivan valkea ja ohut vaippa. Ja hänen jaloissaan nukkui samoin pari naista sekä muuan mies, tuon tytön palvelijoita.

Kun Cimone hänet näki, pysähtyi hän sauvansa nojaan, aivan kuin ei koskaan ennen olisi nähnyt naisolentoa, ja alkoi katsella tyttöä, mitään virkkamatta ja tarkasti ja rajattomasti ihailien. Ja tuossa karkeassa povessa, johon ei tuhansilla opetuksilla oltu saatu kaupunkilaisia mieltymyksiä, tunsu hän nyt heräävän aatoksen, mikä pani hänet viljelemättömässä, yksinkertaisessa mielessään ajattelemaan, että tämä oli ihaninta, mitä kuolevainen koskaan oli nähnyt.

Ja sitten hän alkoi tarkastella tytön ruumiinosia yksitellen, ihailien hiuksia, joita hän vertasi kultaan, otsaa, nenää ja suuta, kaulaa ja käsivarsia ja erityisesti rintaa, joka vasta vähän kaartui. Ja muuttuen yhtäkkiä talonpojasta kauneudentuomariksi hän toivoi nyt kiivaasti saada nähdä tytön silmätkin, joita tyttö piti suljettuina, koska niitä syvä uni painosti. Ja niitä nähdäkseen teki Cimonen mieli jo monta kertaa herättää hänet, mutta kun hän näytti hänestä monin verroin kauniimmalta kuin kaikki muut naiset, joita hän oli ennen nähnyt, niin hän ajatteli, että ehkä se on jokin jumalatar. Ja niin paljon älyä hänellä toki oli, että hän ymmärsi jumalallisten seikkain ansaitsevan kunnioitusta enemmän kuin maallisten, ja siksi hän malttoi mielensä ja odotti, kunnes tyttö itsestään heräisi. Ja vaikka odotus tuntuikin hänestä hyvin pitkältä, ei hän kuitenkaan voinut, tavattoman ihastuksensa vallassa, paikaltaan poistua.

Tapahtui sitten, että neito, jonka nimi oli Efigenia, heräsi pitkän ajan perästä, ennen kaikkia seuralaisiaan, ja kun hän, kohottaen päätänsä ja avaten silmänsä, huomasi edessään Cimonen sauvansa nojassa seisomassa, niin hän kummastui suuresti ja sanoi: Cimone, mitä sinä tähän aikaan täällä metsässä haeskelet?

Melkein jokainen näillä seuduilla tunsu Cimonen sekä hänen muotonsa ja tuhmuitensa että hänen isänsä ylhäisen suvun ja rikkauksien vuoksi.

Cimone ei vastannut mitään Efigenian sanoihin, mutta heti, kun hän näki neidon silmät avoinna, alkoi hän tuijottaa niihin ylen tarkasti, ja tunsu niistä hohtavan itseensä sellaisen sulon, ettei hän sen vertaista ollut ikinä kokenut. Mutta kun tyttö tämän näki, alkoi hän peljätä, että moinen tiukka tähystely voisi johtaa hänen moukkamaisuutensa johonkin sellaiseen, joka saattaisi tuottaa katseltavalle häpeää. Ja niinpä Efigenia herätti palvelijansa, nousi ylös ja sanoi: Cimone, jää hyvästi.

Siihen Cimone vastasi: Minä tulen sinun kanssasi.

Ja vaikka Efigenia kielsi Cimonea tulemasta kanssaan, koska hän yhä häntä pelkäsi, niin ei hän voinut eroittaa häntä itsestään, ennenkuin Cimone oli saattanut hänet kotiin.

Sieltä meni Cimone isänsä luo ja vakuutti, ettei hän enää millään ehdolla mene takaisin maalle. Ja vaikka tämä oli isästä ja sukulaisista tukala asia, niin sallivat he kuitenkin hänen olla niinkuin tahtoi, odottaen, mikä hänet oli saanut tällä tavalla mieltään muuttamaan.

Kun nyt Cimonen sydämeen, johon ei opin murentakaan voinut tunkeutua, oli aivan tuokiossa päässyt Amorin nuoli Efigenian kauneuden lennättämänä, niin alkoi hän kehittyä nopeasti yhdestä järkiaatoksesta toiseen ja hämmästytti siten isänsä ja omaisensa ja kaikki muut, jotka hänet tunsivat. Ensin hän pyysi, että isä antaisi hänen esiintyä yhtä kauneissa vaatteissa kuin hänen veljilläänkin oli, ja muutenkin yhtä somistettuina kuin he, ja tähän isä suostui kovin mielellään.

Sitten hän alkoi seurustella hienojen nuorten miesten kanssa, ja kuulusteltuaan heiltä, mikä ylimyksille ja varsinkin rakastuneille sopii, hän oppi sangen lyhyessä ajassa, kaikkien suureksi ihmeeksi, ei ainoastaan tieteiden ensi alkeet, vaan tulipa hänestä etevä filosofikin.

Ja sitä mukaa (tähän kaikkeen oli syynä hänen rakkautensa Efigeniaan) muuttui hänen karkea ja talonpoikainen äänensä sivistyneeksi ja kaupunkilaiseksi ja hänestä tuli mestarillinen laulaja sekä soittoniekka, jopa taitava ratsastaja ja kokenut ja urhea sota-asioissakin niin maalla kuin merellä. Ja lyhyesti sanoen, ettei tarvitsisi kaikkia hänen avujaan yksitellen luetella: ei ollut kulunut täyttä neljää vuotta Cimonen ensimmäisestä rakastumisen päivästä, kun hänestä jo tuli hauskin, hienotapaisin ja suurimmilla hyveillä varustettu nuorukainen, mitä Kypron saarella oli.

Mitä arvella, herttaiset naiset, nyt Cimonesta? Ei todellakaan muuta, kuin että kade kohtalo oli kytkenyt ja sulkenut ne korkeat avut, jotka taivas oli tälle kunnan sielulle antanut, johonkin aivan pieneen kolkkaan hänen sydämessään arvottomilla kahleilla, jotka kaikki Amor, tuo kohtaloakin väkevämpi, nyt rikkoi ja katkoi ja herätti nukahtaneet vaistot ja jalot avut, jotka olivat olleet julmassa pimeydessä ja horteessa, ja johti ne voimallaan kirkkaaseen valkeuteen. Sitenpä hän selvästi näytti, mistä hän voi alamaistensa sielut pelastaa ja mihin hän ne valollaan johtaa.

Monesti meni Cimone rakkaudessaan Efigeniaan eräissä suhteissa liiallisuusiinkin, kuten nuoret rakastuneet hyvin usein tekevät, mutta kun Aristippo ajatteli, että rakkaushan oli muuttanut hänet, hölmön, mieheksi, niin salli hän sen maltillisesti, jopa suorastaan rohkaisikin häntä menettelemään tässä asiassa kaikkien halujensa mukaan.

Cimone, joka ei enää sallinut kutsuttavan itseään Galesoksikaan, kun muisti, että Efigenia oli kutsunut häntä siksi, tahtoi nyt päästä kunniallisesti halujensa määrään ja lähetti siis useamman kerran pyytämään Efigeniaa vaimokseen hänen isältään Cipseolta. Mutta Cipseo vastasi Cimoneille aina, että hän oli jo luvannut Efigenian eräälle nuorelle rodolaiselle ylimykselle nimeltä Pasimunda, eikä aikonut peruuttaa sanaansa.

Kun sitten Efigenian sovittu hääaika tuli ja sulhanen laittoi noutamaan morsianta luokseen, niin sanoi Cimone itselleen: Nyt on aika näyttää, oi Efigenia, miten suuresti sinua rakastan. Sinun tähtesi on minusta tullut ihminen, ja jos sinut saan, niin en epäile, että saavutan kunniaa kuin mikä jumala. Ja varmasti minä sinut otan taikkapa kuolen.

Ja näin sanottuaan hän pyysi salaisesti avukseen eräitä nuoria ylimyksiä, jotka olivat hänen ystäviään, ja varusti kaikessa hiljaisuudessa laivan hyvään kuntoon meritappelia varten ja lähti merelle odottamaan sitä laivaa, jonka oli määrä viedä Efigeniaa hänen sulhaselleen Rodon saarelle.

Kun isä oli osoittanut monella muotoa kunnioitustaan Efigenian sulhasen ystäville, astui neito laivaan, keula käännettiin Rodoa kohti ja lähdettiin matkaan.

Mutta Cimone, joka ei nukkunut, yllätti matkalaiset laivallaan seuraavana aamuna ja huusi purtensa keulasta ankarasti niille, jotka olivat Efigenian laivassa: Pysähtykää, laskekaa purjeet alas, tai valmistukaa tulemaan voitetuiksi ja heitetyiksi mereen.

Cimonen viholliset olivat jo tuoneet aseita kannelle ja hankkiutuivat puolustukseen. Mutta Cimone otti nuo sanat huudettuaan rautaisen valtaushaan ja iski sen rodolaisten laivan perään, vaikka he täyttävauhtia pakoon painoivat, ja kytki heidän laivansa väkivallalla oman purtensa keulaan. Ja sitten hän karkasi hirmuisena kuin jalopeura, ilman yhdenkään toverinsa seuraa, rodolaisten aluksen kannelle, aivan kuin pitäen arvottomina heitä kaikkia. Ja koska Amor häntä kannusti, syöksyi hän ihmeellisellä voimalla väkipuukko kädessä keskelle vihollisten parvea ja haavoitti heitä milloin oikealle, milloin vasemmalle ja kaasi heitä kuin lampaita. Tämän nähdessään nakkasivat rodolaiset aseensa maahan ja huusivat melkein yhtä suuta, että he antautuvat vangeiksi.

Cimone sanoi silloin heille: Nuoret miehet, ei saaliin himo eikä viha mikään saanut minua lähtemään Kyproilta ja karkaamaan teidän kimppuunne keskellä merta asekädessä. Minut toi tänne eräs muu haluttava, joka minun on ehdottomasti saatava valloitetuksi, ja teidän on varsin helppoa luovuttaa se minulle kaikessa rauhassa. Ja se on Efigenia, jota minä rakastan yli kaiken. Kun minä en voinut häntä saada ystävänä ja sovussa hänen isältään, niin pakoitti minut Amor riistämään hänet teiltä vihamiehenä ja aseilla. Minun aikomukseni on näet olla hänelle sama, joksi teidän Pasimundanne piti hänelle tulla. Antakaa hänet minulle ja jatkakaa matkaanne Jumalan nimessä.

Nuorukaiset, joita paremminkin väkivalta kuin aulius pakoitti, luovuttivat itkevän Efigenian Cimoneelle. Mutta kun Cimone näki neidon itkevän, sanoi hän: Jalo neito, älä ole tuskissasi, minä olen sinun Cimonesi ja olen pitkäaikaisella rakkaudella ansainnut sinut paljoka paremmin kuin Pasimunda saamallaan lupauksella.

Sitten palasi Cimone, johdettuaan Efigenian laivaansa ja koskematta mihinkään rodolaisten omaisuuteen, toveriensa luokse ja antoi rodolaisten jatkaa matkaansa.

Nyt oli Cimone maailman tyytyväisin ihminen niin kalliin saaliin saamisesta ja piti velvollisuutenaan lohduttaa jonkun aikaa itkevää Efigeniaa, jonka jälkeen hän päätti toveriensa kanssa, että parhaita on nyt olla heti palaamatta Kyproon. Sentähden käännettiin yksimielisesti laivan keula Kretaa kohti, jossa melkein kaikki heistä ja varsinkin Cimone Efigenian kanssa uskoivat saavansa turvaa vanhojen ja uusien sukulaisten ja lukuisien tuttujen luona.

Mutta onni, joka oli niin suopeasti antanut Cimoneen vallata naisen, ei ollut nytkään vakaa, vaan muutti yhtäkkiä rakastuneen nuorukaisen rajattoman ilon murheeksi ja katkeriksi kyyneleiksi.

Ei ollut kulunut vielä neljää tuntia siitä, jolloin Cimone erosi rodolaisista, kun sen yön tullessa, jota Cimone odotti ihanampana kaikista ennen kokemistaan, nousi myöskin hirmuinen ja myrskyinen ilma, joka täytti taivaan pilvillä ja meren raivoisilla tuulilla, niin ettei yksikään enää tiennyt, mitä tehdä tai kunne mennä, eikä laivalla kukaan voinut pysyä pystyssä täyttämässä velvollisuuksiaan.

Kuinka tuskissaan Cimone tästä oli, ei tarvitse kysyä. Hänestä tuntui, kuin olisivat jumalat suoneet hänen toteuttaa halunsa ainoastaan sen vuoksi, että kuolema olisi hänelle nyt sitä raskaampi, kun hän taas ennen olisi siitä sangen vähän välittänyt.

Hänen kumppaninsa olivat samoin tuskissaan, mutta eniten kaikista Efigenia, joka itki ja pelkäsi jokaista aallon jysähdystä. Ja itkiessään hän syytteli katkerasti Cimoneen rakkautta ja sadatti hänen huimuttaan, väittäen, ettei tämä hirveä ilma ollut noussut minkään muun vuoksi kuin siksi, etteivät jumalat sallineet miehen, joka vastoin heidän neuvoaan koetti ottaa itselleen vaimoa, nauttia tuon uhkapäisen halunsa hedelmistä, vaan että Cimone, nähtyään ensin Efigenian kuolevan, oli itsekin surkeasti hukkuva.

Näin ja vieläkin haikeammin valitellen ja tietämättä, mitä tehdä, ajausivat merenkulkijat, kun myrsky joka hetki yhä yltyi, Rodon saaren lähistölle. Ja kun he eivät nähneet tai älynneet, mihin he menivät, niin eivät he myöskään tunteneet, että maa oli Rodos, vaan ponnistivat henkensä pelastukseksi viimeisetkin voimansa päästäkseen, jos mahdollista, maihin.

Onni olikin heille suotuista ja johdatti heidät pieneen meren lahteen. Mutta siihen olivat tuokiota ennen heitä saapuneet laivallaan myöskin ne rodolaiset, jotka Cimone oli vapauteen päästänyt. Nämäkään eivät huomanneet laskeneensa ankkuria Rodon luokse, ennenkuin aamurusko syttyi ja taivas hiukan kirkastui, jolloin he näkivät, että olivat noin jousenkantaman päässä laivasta, josta olivat eilen eronneet.

Siitä kauhistui Cimone sanomattomasti, ja peljäten sitä, joka sitten hänelle tulikin, hän komensi, että oli kaikin mokomin koetettava päästä täältä pois, ajelkoon onni sitten kunne tahansa, sillä pahemmassa paikassa kuin tämä eivät he missään olisi.

Sieltä koetettiinkin suurilla voiman ponnistuksilla päästä pois, mutta turhaan. Kova tuuli nousi vastaan, niin etteivät he voineet päästä ulapalle pienestä lahdesta, vaan ajausivat päinvastoin, tahtoivat tai ei, yhä enemmän maihin. Ja kun he sinne saapuivat, tunsivat heidät laivastaan maihin astuneet

rodolaiset merimiehet. Joku heistä juoksi silloin heti läheiseen kylään, jonne ylhäiset rodolaiset nuorukaiset jo ennen olivat lähteneet, ja kertoi, että Cimone ja Efigenia olivat sattumalta tulleet laivallaan samaan paikkaan kuin hekin.

Tämän kuullessaan ihastuivat rodolaiset ylimykset suuresti, kokosivat paljon miehiä kylästä ja kiiruhtivat rannalle. Cimone, joka oli jo väkineen noussut maalle, oli päättänyt paeta johonkin läheiseen metsään, mutta nyt otettiin hänet kaikkien kumppaniensa ja Efigenian kanssa vangiksi ja vietiin kylään. Ja sieltä kuljetettiin Cimone, kun Lisimaco (joka oli sinä vuonna rodolaisten ylimpänä järjestyksen pitäjänä) oli saapunut suuri asejoukko mukana paikalle, kaikkine tovereineen vankeuteen, niinkuin Pasimunda, saatuaan näistä tapahtumista jo tiedon, oli Rodon senaatilta valitellen anonut.

Tällä tavalla menetti onneton ja rakastunut Cimone Efigeniansa, jonka vasta äsken oli saavuttanut, hyötymättä hänestä mitään muuta kuin parisen suudelmaa. Efigenian ottivat monet rodolaiset ylimysnaiset hoitoonsa ja toinnuttelivat häntä sekä äskeisen vangitsemisen peljästyksestä että myrskyisen meren tuottamista vaivoista. Ja heidän luokseen hän jäi aina sovittuun hääpäiväänsä saakka.

Cimone ja hänen toverinsa armahdettiin, koska he olivat eilen päästäneet nuoret rodolaiset vapauteen, ja heidät tuomittiin ainoastaan iäkseen vankeuteen, vaikka Pasimunda koettikin parhaansa mukaan saada heidät tuomituiksi kuolemaan. Vankilassa he istuivat sitten murheissaan eivätkä enää toivoneet koskaan mitään iloja. Mutta Pasimunda kiirehti minkä ennätti tulevia häitä.

Silloin onni taas, ikäänkuin katuen hetkellistä väärintekoaan Cimonea kohtaan, keksi uuden seikan hänen edukseen.

Pasimundalla oli veli, Ormisda nimeltä, tosin ikävuosilta nuorempi häntä, mutta ei kunnossa häntä huonompi. Tämä Ormisda oli jo kauan hankitellut ottaa vaimokseen erästä ylhäistä, kaunista kaupungin neittä nimeltä Cassandra, jota myöskin Lisimaco tulisesti rakasti. Mutta Ormisdan naimakaupat olivat monta kertaa menneet milloin minkin esteen vuoksi myttyyn. Kun nyt Pasimunda näki, että hänen täytyy suurilla juhlilla viettää häitään, niin arveli hän, että olisi viisainta, jos hän saisi samoissa juhlissa myöskin Ormisdan menemään naimisiin, sillä niin vältettäisiin uudet juhlat ja kulut. Sen vuoksi Pasimunda ryhtyi uudelleen puheisiin Cassandran vanhempien kanssa ja pääsi hyviin tuloksiin. Ja hän, hänen veljensä ja Cassandran vanhemmat päättivät keskenään, että samana päivänä, jolloin Pasimunda pitää häitä Efigenian kanssa, vietetään myöskin Ormisdan ja Cassandran häät.

Tämä tieto oli Lisimacosta hyvin vastenmielinen, sillä hän näki sen pistävän toivonsa, joka oli, että jollei Ormisda ota Cassandraa, niin joutuu neito varmaan hänelle itselleen. Mutta älykkäänä miehenä hän salasi harminsä ja alkoi miettiä keinojakin, millä tavalla voisi estää sellaiset aiheet toteutumasta. Eikä hän huomannut muuta neuvoa kuin sen, että Cassandra oli ryöstettävä.

Tämä näytti hänestä helpolta virkamahdin avulla, joka hänellä oli, mutta samalla julkeammalta kuin se olisi ollut, ellei hän olisi ollut tuossa virassa. Mutta lopulta, pitkän ajattelun perästä, väistyi kunniantunto rakkauden tieltä ja hän päätti ryöstää Cassandran, tuli mitä tuli. Ja miettiessään, millaisia tovereita hän tässä yrityksessä tarvitsisi ja millä menetelmällä hän sen suorittaisi, johtui hänen mieleensä Cimone, jota hän piti tovereineen vankeudessa! Ja hän ajatteli, ettei hän mistään saisi parempaa ja uskollisempaa apulaista tässä asiassa kuin Cimone.

Sen vuoksi noudatti hän seuraavana yönä Cimonen salaa kammioonsa ja alkoi puhua hänelle näin: Cimone, jumalat ovat ihmisille parhaita ja anteliaimpia lahjojen jakajia, mutta samalla he tietävät myös koetella heidän kuntoaan. Ja niitä, jotka he näkevät lujiksi ja vakaiksi kaikissa onnen käännteissä, pitävät he korkeimpain palkintojen arvoisina heidän uljuutensa vuoksi. Sinun kunnostasi he tahtoivat varmempaa näytettä kuin olisit voinut antaa kotonasi, isäsi luona, jonka minä tiedän mahdottoman rikkaaksi. Kalvavilla rakkauden suruilla tekivät he ensin sinusta, älyttömästä eläimestä, mikäli olen kuullut, ihmisen; sitten he tahtoivat kovilla vastoinkäymisillä ja nyt raskaalla vankeudella tietää, muuttuiko luontosi siitä, mitä se oli silloin, kun sait tuokion iloita ansaitsemastasi saaliista. Ja jos tosiaan ennallasit olet, niin eivät he koskaan tarjonneet sinulle niin suurta iloa kuin minkä he nykyhetkellä aikovat sinulle lahjoittaa. Ja että tavalliset voimasi palaisivat ja rohkaisit mielesi, aion nyt sinulle sen asian todistaa. Pasimunda, joka iloitsee onnettomuudestasi ja koettaa kiivaasti saada sinut hengiltä, kiirehtii nyt minkä voi häitään sinun Efigeniasi kanssa, valmistautuen nauttimaan saaliista, jonka onni sinulle ensin suopeasti antoi ja sitten sinulta nurjasti riisti. Kuinka tuskallisesti tämä sinuun koskee, jos rakastat niin suuresti kuin luulen, arvaan itsestänikin, sillä minua uhkaa Ormisda, Pasimundan veli, tuona samana päivänä samanlaisella vääryydellä, sillä hän aikoo viedä minulta Cassandran, jota minä rakastan enemmän kuin mitään muuta. Ja tällaista kohtalon vääryyttä ja nurjuutta välttääksemme en näe sen jättäneen meille muuta keinoa kuin henkemme voiman ja oikeat kätemme, joihin kalpa kiintyköön avaamaan meille tietä, sinulle neitosi toiseen ryöstöön, minulle ensimmäiseen. Jos siis sinulla on hyvä halu, en tahdo sanoa vapautesi, sillä siitä välitän luullakseni ilman rakastettuasi sangen vähän, vaan saamaan naisesi uudestaan, niin nyt ovat jumalat hänet käsiisi

antaneet, jos seuraat minua minun hankkeissani.

Nuo sanat palauttivat täydellisesti rohkeuden Cimonen sieluun ja kauan vitkailematta hän vastasi: Lisimaco, et löydä innokkaampaa etkä uskaliaampaa toveria siihen työhön kuin minä, jos siten saavutan sen, mitä nyt minulle lupaat. Käske siis ainoastaan, mitä minun on tehtävä, ja saat nähdä, että tottelen ihmeellisellä voimalla.

Silloin Lisimaco lausui: Kolmen päivän päästä tästä noudetaan nuoret vaimot ensi kertaa miestensä taloon. Silloin on meidän, sinun asetettuna kumppaniesi kanssa ja minun eräiden ystävieni seurassa, joihin täysin luotan, mentävä illan tullessa sinne ja ryöstettävä naiset vierasten keskeltä laivaan, jonka minä olen salaa antanut varustaa. Ja surmaamme sen, joka vastaamme tohtii asettua.

Cimonesta oli neuvo hyvä, ja hän jäi rauhallisena vankeuteen sovittuun hetkeen saakka.

Hääpäivä tuli sitten, juhlat olivat suuret ja mainiot, ja veljesten talon joka kolkassa vallitsi riemu.

Silloin Lisimaco, joka oli varustautunut kaikin puolin kuntoon, jakoi mielestään otollisella hetkellä Cimonen ja hänen toverinsa sekä samoin omat ystävänsä, joilla kaikilla oli aseet vaatteiden alla, kolmeen osastoon, kun ensin oli tulistanut heitä monilla sanoilla yritykseen. Näistä osastoista hän lähetti varovaisesti yhden satamaan, ettei kukaan voisi estää heitä pääsemästä laivaan, sitten kun se oli oleva tarpeen, ja kahden muun kanssa hän meni Pasimundan talolle. Siellä hän jätti toisen osastoistaan ovelle, ettei heitä voitaisi sulkea sisään ja estää paluutietä. Ja viimeisten miesten ja Cimonen kanssa hän alkoi nousta portaita.

Kun he tulivat saliin, jossa morsiamet istuivat jo monien muiden naisten kanssa järjestyksessä aterialla, niin he karkasivat päin, paiskasivat pöydät kumoon, kumpikin heistä otti omansa ja antaen ne toveriensa syliin käskivät viemään ne heti valmiiksi varustettuun laivaan.

Morsiamet alkoivat itkeä ja huutaa, ja samoin muutkin naiset ja palkolliset, ja pian kaikui joka paikka pelkkää melskettä ja vaikerrusta. Mutta Lisimaco ja Cimone ja heidän toverinsa sivalsivat säilät huotrasta ja kulkivat ilman vähintäkään vastarintaa portaille, kaikkien antaessa heille tietä. Mutta kun he laskeusivat alas, juoksi Pasimunda, joka oli melskeen kuullut, heitä vastaan paksu sauva kourassa. Cimone iski häntä silloin niin lujasti, että halkaisi melkein puolitiehen hänen päänsä ja kaatoi hänet hengetönä jalkoihinsa.

Onneton Ormisda juoksi veljensä avuksi, mutta hänkin sai surmansa Cimonen lyönnistä, ja Lisimacoon ja Cimonen kumppanit haavoittivat ja löivät takaisin eräät muut, jotka vielä aikoivat lähestyä.

Ryöstäjät saapuivat nyt, jätettyään talon veren ja sekasorron, vaikerruksen ja surun valtaan, ilman estettä kiireesti saaliineen laivalle. Ja kun he olivat vieneet naiset laivaan ja itsekin nousseet sinne tovereineen, työnsivät he aivot veteen ja lähtivät iloisesti matkoihinsa, kun ranta jo oli täynnä asetettuja miehiä, jotka olivat tulleet naisia vapauttamaan.

Sitten Lisimaco ja Cimone purjehtivat Kretaan, jossa monet ystävät ja sukulaiset ottivat heidät ilolla vastaan, ja he menivät naimisiin rakastettujensa kanssa, valmistaen suuret juhlat ja nauttien iloisesti ryöstönsä hedelmistä.

Kyprolla ja Kretalla nousi tämän heidän tekonsa vuoksi hälinää ja suuria häiriöitä, joita kesti pitkän aikaa. Mutta viimein rupesivat heidän ystävänsä ja sukulaisensa, jotka näillä saarilla asuivat, sovittajiksi ja saivat asiat niin hyvin selvitettyksi, että Cimone voi palata, jonkun aikaa maanpakoa kärsittyään, iloisesti Efigenian kanssa Kyproon ja samoin Lisimaco Cassandran kanssa Rodoon.

Ja sitten eli kumpikin heistä tyytyväisenä kauan aikaa vaimonsa kanssa omalla maallaan.

TOINEN KERTOMUS.

Gostanza rakastaa Martuccio Gomitoa ja kun kuulee, että hän on kuollut, heittäytyy epätoivoissaan yksinään venheeseen, jonka tuuli vie Susaan. Hän löytää Martuccion elävänä Tunisissa, näyttäytyy hänelle, ja Martuccio, joka on älykkäillä neuvoillaan saavuttanut kuninkaansa suuren suosion, ottaa Gostanzan vaimokseen ja palaa rikkaana hänen kanssaan Lipariin.

Tietäkää nyt, rakastettavat naiset, että lähellä Sisiliaa on pieni saari nimeltä Lipari, ja siellä eli joku

aika sitten erittäin kaunis nuori neito nimeltä Gostanza, syntyisin sangen kunnioitetusta saaren suvusta. Häneen rakastui eräs saman saaren nuorukainen nimeltä Martuccio Gomito, sangen hienotapainen, kohtelias ja ammatissaan kykenevä. Ja myöskin neito rakastui nuorukaiseen niin tulisesti, ettei hän tuntenut itseään onnelliseksi muulloin kuin nähdessään Martuccion. Ja koska Martuccio toivoi Gostanzaa vaimokseen, niin lähetti hän pyytämään häntä hänen isältään, mutta isä vastasi, että Martuccio on köyhä ja senvuoksi ei hän tahdo hänelle tytärtään antaa.

Martuccio, vihastuneena siitä, että näki itseään köyhyyden tähden syrjäytettävän, vannoni silloin sukulaisilleen ja tuttavilleen, ettei hän palaa Lipariin koskaan, ellei voi sitä tehdä rikkaana miehenä. Ja hän lähti saarelta ja alkoi risteillä merirosvouutta harjoittaen Barberian rannikoilla, ryöstäen jokaisen, kuka ei jaksanut pitää puoliaan häntä vastaan. Siinä olisikin onni ollut hänelle hyvin suosiollinen, jos hän olisi onnenpyyteessään pysynyt kohtuuden rajojen sisällä. Mutta kun Martuccio ei tyytynyt siihen, että hän ja hänen toverinsa olivat lyhyessä ajassa tulleet sangen rikkaiksi, vaan kun he koettivat saada määrättömiä rikkauksia, niin kävi niin, että kerran eräät saraseenilaivat ottivat pitkän vastarinnan jälkeen hänet ja hänen toverinsa vangiksi ja ryöstivät heidät. Suurimman osan heistä saraseenit surmasivat, laiva upotettiin, ja Martuccio itse vietiin Tunisiin, jossa hänet pantiin vankeuteen ja pidettiin kauan sellaisessa surkeudessa.

Liparille toivat monet, ei vain pari henkilöä, tiedon, että saraseenit olivat hukuttaneet kaikki ne, jotka olivat Martuccion kanssa laivassa.

Kun Gostanza, joka jo Martuccion lähtiessä oli surrut sanomattomasti, nyt kuuli hänen kaikkine tovereineen kuolleen, niin hän itki kauan ja päätti viimein, että nyt hän ei enää tahdo elää. Ja koska hänen sydämensä ei sietänyt, että hän olisi itse väkivaltaisesti päättänyt päivänsä, niin hän mietti jotakin uutta tapaa, joka riistäisi häneltä pakosta hengen. Ja eräänä yönä hän astui salaa ulos isänsä talosta ja saavuttuaan satamaan löysi siellä sattumalta, jonkun matkan päässä muista laivoista, pienen kalastaja-venheen, jossa oli vielä masto, purjeet ja aivot paikoillaan, sillä sen omistajat olivat vasta äsken lähteneet siitä maihin. Gostanza astui nopeasti venheeseen ja soudettuaan vähän matkaa merelle päin (sillä hän ymmärsi hiukan merimiehenkin ammattia niinkuin yleensä kaikki sen saaren naiset) nosti purjeen ja heitti pois aivot ja peräsimen ja antautui aivan tuulen ajeltavaksi, ajatellen, että tuuli joko kaataa lastittoman ja ohjattoman aluksen taikka heittää sen sirpaleiksi johonkin kariin, jolloin hän ei voisi, vaikka tahtoisikin, pelastua kuolemasta, vaan hukkuisi pakostakin. Ja peittäen päänsä vaippaan hän asettui itkien venheen pohjalle.

Mutta aivan toisinpa kävikin kuin hän luuli. Sillä tuuli, joka leyhyi, oli pohjoinen ja sangen lievä, meri melkein laineeton ja venhe suoraan kulkeva, ja niinpä neito sitä yötä seuraavana päivänä, jolloin oli astunut venheeseen, joutui iltasella vesperin aikaan noin sadan miglion päähän Tunisista, rannikolle lähelle Susaa kaupunkia.

Gostanza ei tiennyt, oliko hän maalla vai merellä, sillä hän ei ollut koko matkalla kohottanut päätään venheen pohjasta eikä aikonutkaan kohottaa. Mutta sattumalta oli, kun venhe karahti rantaan, siellä köyhä kalamuija, joka nosteli miesten verkkoja auringon paisteesta, ja kun hän huomasi venheen, ihmetteli hän, minkätähden sen oli annettu ajautua rantaan täysissä purjeissa. Ja arvelleen, että ehkä kalastajat ovat siihen nukahtaneet, hän meni venhettä katsomaan, mutta ei nähnyt siinä muita kuin nuoren tytön, joka oli sikeään uneen vaipunut. Muija huusi hänelle silloin monta kertaa, ja kun sai hänet viimein hereille ja tunsu hänet vaatteiden kuosista kristityksi, kysyi häneltä italiankielellä, kuinka hän oli joutunut tänne näin yksinään venheellä.

Neito, kuullessaan puhuttavan äidinkieltään, peljästyi, että kunpa ei vaan toinen tuuli liene ajanut häntä takaisin Liparille. Ja hän nousi kiireesti ylös ja katsoi ympärilleen, mutta kun ei tuntenut seutua ja kun näki kuitenkin maalla olevansa, niin hän kysyi kunnan vaimolta, missä hän oli.

Siihen kunnan vanhus vastasi: Tyttöseni, sinä olet lähellä Susaa Barberiassa.

Kun tyttö tämän kuuli, niin hän tuskaili, ettei Jumala ollut antanut hänen kuolla, ja peljäten häväistystä ja tietämättä, mitä nyt tehdä, hän asettui maahan venheen viereen ja alkoi itkeä.

Kun kunnan vanhus tämän näki, heräsi hänessä sääli ja hän pyyteli neitoa, kunnes sai viedä hänet majaan, ja houkutteli siellä häntä niin kauan, että Gostanza kertoi, miten hän oli tänne joutunut.

Kertomuksesta huomasi kunnan nainen, ettei vieras ollut syönyt pitkään aikaan, ja nyt hän toi hieman kovaa leipäänsä, jonkun kalan sekä vettä ja pyyteli Gostanzaa, kunnes tämä viimein maistoi vähän ruokaa. Sen jälkeen kysyi Gostanza vanhukselta, kuka hän oli, koska hän puhui niin hyvin italiaa, johon vanhus vastasi olevansa Trapanista kotoisin ja nimeltänsä Carapresa sekä palvelevansa täällä eräitä kristityitä kalastajia.

Kuullessaan nimen Carapresa, joka merkitsee hyvää löytöä, tuntui se neidosta keskellä suurinta suruakin ikäänkuin hyvältä enteeltä, vaikkei hän tiennytäkään, mitä syytä hänellä siihen oli; ja hän alkoi toivoa jotain, voimatta tietää, mitä toivoi, ja kuoleman-halu rupesi vähenemään. Ja ilmaisematta, kuka hän oli ja mistä, hän rukoili sydämensä pohjasta, että kunnan nainen armahtaisi Jumalan nimessä häntä, nuorta onnetonta, ja antaisi hänelle jonkun hyvän neuvon, että hän pelastuisi väkivallasta ja häpeästä.

Carapresa, kunnan naisen tavoin, jätti tämän kuultuaan hänet majaan, ja koottuaan nopeasti verkot hän palasi takaisin ja kietoi Gostanzan huolellisesti omaan vaippaansa ja lähti hänen kanssaan Susaan. Ja sinne saavuttaessa hän sanoi: Gostanza, minä vien sinut erään oivallisen saraseenilaisvaimon luokse, jota minä usein auttelen minkä missäkin tehtävissä. Hän on iäkäs, armelias nainen, ja minä puhun hänelle puolestasi parhaani mukaan, ja on varma, että hän ottaa sinut mielellään luokseen ja kohtelee sinua kuin omaa tyttärtään. Ja sinä taas, koettele hänen luonaan palvella häntä kaikin tavoin, niin että saavutat hänen suosionsa, kunnes Jumala kovan onnesi kääntää. Ja vanhus teki niinkuin sanoi.

Kun saraseenilaisnainen, joka oli jo vanha, kuuli Carapresan kertomuksen, katseli hän ensin Gostanzaa kasvoihin ja rupesi sitten itkemään ja syleili neitoa ja suuteli häntä otsalle. Ja sitten otti hän Gostanzaa kädestä ja vei hänet kotiinsa, jossa hän asui eräiden toisten naisten kanssa, ilman miestä, tehden kaikenlaisia käsitöitä, esineitä silkistä, palmunlehdistä ja nahkasta.

Näiltä naisilta tyttö oppi muutamassa päivässä tekemään joitakin töitä, ja alkoi työskennellä yhdessä heidän kanssaan. Ja saraseenilaisvaimo ja ne toiset naiset ihastuivat ja rakastuivat häneen niin, että oli ihme, ja lyhyessä ajassa hän oppi heidän kielensäkin, kun he häntä neuvoivat.

Kun nyt neitonen oleskeli näin Susassa, ja kotona jo itkettiin häntä ikipäiviksi kadonneena ja kuolleena, niin tapahtui, että Tunisin silloista kuningasta vastaan, jonka nimi oli Mariabdela, marssi valtavan määrän väkeä koottuaan eräs korkeasukuinen ja mahtava nuorukainen, joka asui Granadassa, sanoen, että Tunisin kuningaskunta on hänen, ja aikoen karkoittaa Tunisin kuninkaan pois hänen valtakunnastaan.

Tämä tieto tuli vankilaan Martuccio Gomiton korviin, joka osasi sangen hyvin saraseenien kieltä, ja kun hän sai kuulla, että Tunisin kuningas varustautui kiivaasti puolustukseen, niin sanoi hän eräälle niistä, jotka häntä ja hänen toverejaan vartioivat: Jos minä pääsisin kuninkaan puheille, niin uskon varmaan, että voisin antaa hänelle neuvon, jonka avulla hän suoriutuisi sodasta voittajana.

Vartia ilmoitti nämä sanat esimiehelleen, joka taas kohta vei ne kuninkaalle. Kuningas käski sentähden tuomaan Martuccion luokseen, ja kun hän kysyi vangilta, mikä hänen neuvonsa on, niin Martuccio vastasi: Armollinen herra, mikäli olen ennen, kun liikuin täällä teikäläisten seuduilla, tarkannut tapaa, jota te noudatatte taisteluissanne, niin luulen huomanneeni, että te täällä ratkaisette ottelut enemmän jousimiesten voimalla kuin muiden. Jos nyt siis keksittäisiin keino, millä saataisiin vihollistenne jousimiehet nuolet loppumaan kesken ja teillä taas olisi niitä yltäkyllin, niin arvelen, että teidän sotajoukkonne voittaisi.

Kuningas vastasi hänelle: Aivan niin, jos sen tuuman voisi toteuttaa, niin uskoisin voittavani.

Martuccio sanoi: Herrani, jos tahdotte, niin sen voi helposti toteuttaa, ja kuulkaa millä tavalla. Teidän tulee teettää jousimiestenne kaariin paljon ohuemmat jänteet kuin ne ovat, joita tavallisesti käytetään, ja sitten valmistuttaa nuolia, joiden uurteisiin eivät sovellu mitkään muut kuin tällaiset hienot jänteet. Ja tämä on tehtävä niin salaisesti, ettei vihollisenne saa siitä vihiäkään, muuten se keksisi puolestaan jonkun varokeinon. Ja syy, jonka vuoksi minä tätä ehdotan, on tällainen. Kun teidän vihollistenne jousimiehet ovat ampuneet loppuun nuolensa ja samoin teidän väkenne, niin täytyy, sen tiedätte, teidän vihollistenne alkaa koota taistelussa niitä nuolia, joita teidän miehenne ovat ampuneet, ja teidän miestenne heidän nuoliaan. Mutta viholliset eivät voikaan käyttää teidän ampumianne nuolia, kapeiden uurteiden tähden, joihin jänteet eivät mahdu. Sitävästoin te voitte ampua vihollista sen omilla nuolilla, koska hieno jänne ottaa oivallisesti vastaan nuolen, jossa on leveä uurre. Ja näin on teidän miehillänne nuolia kyllin, kun taas vastustaja kärsii niiden puutetta.

Kuningasta, joka oli viisas mies, miellytti Martuccion neuvo ja kun hän noudatti sitä tarkalleen, niin selvisi hän voittajana sodasta. Mutta Martuccio pääsi siten kuninkaan erinomaiseen suosioon ja sai palkaksi tietysti korkeita arvoja ja rikkauksia.

Tästä levisi maine kautta maan, ja myöskin Gostanzan korviin tuli, että Martuccio Gomito vielä eli, vaikka hän oli luullut häntä kauan sitten kuolleeksi. Ja silloin rakkaus, joka oli jo alkanut neidon sydämessä jäähtyä, leimahti uudestaan liekkiin ja herätti entistä kiivaampana kuolleen toivonkin. Senvuoksi ilmaisi hän hyvälle emännälleen, jonka luona oleskeli, vaiheensa kokonaan ja sanoi tahtovansa lähteä Tunisiin, tyydyttääkseen silmiään sen näkemisellä, jota haluamaan korvat olivat ne kuulemillaan uutisilla saaneet.

Kunnon nainen kiitti hänen aikomustaan suuresti ja astui, niinkuin olisi ollut hänen oma äitinsä, venheesen ja lähti neidon kanssa Tunisiin, jossa eräs hänen naissukulaisensa otti hänet ja Gostanzan kunnioittavasti vastaan. Ja kun Carapresa oli otettu mukaan, niin lähetti saraseenilaisnainen hänet kuulustelemaan kaikkia tietoja, mitä hän Martucciosta voisi saada. Ja koska Carapresa palatessaan toi sellaiset sanomat, että Martuccio oli tosiaan elossa ja ylhäisessä asemassa, niin halusi ylevä nainen olla itse se henkilö, joka ilmoittaa Martucciolle, että hänen Gostanzansa oli tullut tänne hänen luokseen. Ja eräänä päivänä hän lähti sinne, jossa Martuccio oli ja sanoi: Martuccio, minun talossani on eräs palvelijoistasi, joka tuli Liparista ja tahtoisi täällä puhella salaa sinun kanssasi; ja kun hän ei tahtonut, että uskoisin asiaa kellekään syrjäiselle, niin tulin itse tätä sinulle ilmoittamaan.

Martuccio kiitti ja lähti naisen mukana hänen taloonsa.

Kun Gostanza näki Martuccion, niin oli hän melkein kuolla ilosta, ja voimatta itseään hillitä hän juoksi kiireesti syli auki Martuccion kaulaan ja syleili häntä. Ja muistaen samalla entiset onnettomuudet ja nykyhetken ilon rupesi hän, voimatta virkkaa sanaakaan, liikutettuna itkemään.

Neidon nähdessään Martuccio seisoi hämmästyneenä hyvän aikaa paikallaan ja sanoi sitten huokaisten: Oi kallis Gostanza, elätkö vielä? Kauan on siitä, jolloin kuulin, että sinä olit kadonnut, eikä meidän puolella ole tiedetty sinusta sitten mitään.

Ja sen sanottuaan hän itki, syleili ja suuteli hellästi rakastettuaan.

Gostanza kertoi sitten hänelle kaikki vaiheensa ja miten kunnioittavasti ylevä nainen, jonka luona hän oli asunut, oli häntä täällä kohdellut.

Puheltuaan kauan Gostanzan kanssa erosi sitten Martuccio hänestä ja lähti herransa ja kuninkaansa luo, jolle hän kertoi kaikki, omansa ja neidon asian, lisäten lopuksi, että hän, kuninkaan luvalla, aikoi ottaa Gostanzan vaimokseen meidän lakiemme mukaan.

Kuningas ihmetteli suuresti näitä asioita, ja kun hän kuuli myöskin Gostanzalta, jonka hän oli noudattanut puheilleen, että asia oli siten kuin Martuccio oli kertonut, niin hän sanoi: Sinä olet tosiaankin ansainnut hänet mieheksesi.

Sitten käski hän tuomaan kalliita ja hienoja lahjoja ja antoi niistä osan Gostanzalle ja osan Martucciolle sekä samalla luvan, että he saavat keskenään päättää, millaiseksi he kumpikin tahtovat tulevaisuutensa.

Martuccio osoitti nyt suurta kunnioitustaan ylevälle naiselle, jonka luona Gostanza oli asunut, ja kiittäen häntä kaikesta, mitä hän Gostanzan hyväksi oli tehnyt, antoi hänelle hänen jalomielisyytensä veroiset lahjat, sekä toivottaen hänelle Jumalan siunausta erosi hänestä, Gostanzan vuodattaessa viljavia kyneleitä. Sitten astuivat he kuninkaan luvalla laivaan, ja ottaen mukaansa Carapresan, purjehtivat onnellisella tuulella Lipariin, jossa heidän paluustaan nousi niin suuri ilo, ettei kuvata taida.

Siellä nai Martuccio Gostanzan, piti suuret ja kauniit häät, ja kauan he sitten nauttivat keskenään levossa ja rauhassa rakkaudestaan.

KAHDEKSAS KERTOMUS.

Nastagio degli Onesti rakastaa erästä Traversarien sukuun kuuluvaa naista ja kuluttaa kaiken omaisuutensa saamatta vastarakkautta. Hän lähtee sukulaisten ja ystävien pyynnöstä Chiassiin, jossa näkee erään ritarin pyydystelevän nuorta tyttöä ja tappavan hänet sekä koirien hänet syövän. Nastagio kutsuu sukulaisensa ja rakastettunsa luokseen päivällisille, jolloin neito näkee, miten tuo toinen tyttö surmataaan. Ja peljäten itse joutuvansa samanlaisen kohtalon uhriksi hän ottaa Nastagion mieheksensä.

Ravennassa, ikivanhassa Romagnan kaupungissa eli muinoin sangen ylhäisiä ja jaloja miehiä ja niiden joukossa eräs nuorukainen nimeltä Nastagio degli Onesti, joka oli isänsä ja erään sedän kuollessa saanut mahdolloman suuret rikkaudet. Hänen kävi niinkuin nuorten miesten tavallisesti käy: hän, jolla ei ollut vaimoa, rakastui, ritari Paolo Traversarin tyttäreeseen. Tämä oli paljon hienompaa sukua kuin hän itse, mutta tavoillaan ja töillään toivoi Nastagio voivansa voittaa hänen rakkautensa. Hänen tekonsa olivatkin suurenmoisia, kauniita ja kiitettäviä, mutta niistä ei koitunutkaan mitään hyötyä, päinvastoin ne näyttivät häntä vahingoittavan, niin tyly, kova ja karsas oli hänelle tuo rakastettu tyttö,

joka lienee tullut harvinaisesta kauneudesta ja hienosta suvusta niin ylpeäksi ja halveksivaksi, ettei Nastagio itse eikä mikään, mistä tuo ylimys piti, ollut hänestä mieleen.

Tämä oli Nastagiosta niin raskasta sietää, että hän monta kertaa, vaikeroituaan ankarissa tuskissa, aikoi lopettaa itsensä. Mutta sitten hän taas maltoi mielensä ja päätti sydämessään, että hän joko jättää naisen tai rupeaa, jos voi, häntä vihaamaan niinkuin neitokin rakastavaa miestä vihasi. Mutta turhaan hän sellaisia päätöksiä teki, sillä kuta enemmän hänen toivonsa raukesi, sitä enemmän tuntui hänestä hänen rakkautensa lisääntyvän.

Kun nyt nuorukainen rakasti ja tuhiasi perintöään taukoamatta kuin ennenkin, näytti eräistä hänen ystävistään ja sukulaisistaan siltä, että hän tuhoaa tällä tavalla pian sekä itsensä että omaisuutensa. Ja siksi he monta kertaa pyysivät ja neuvoivat häntä lähtemään pois Ravennasta ja matkustamaan joksikin aikaa jonnekin muualle; sillä niin menetellen hän taltuttaisi rakkauttaan ja vähentäisi menojaan.

Tätä neuvoa Nastagio monta kertaa vain ivaili, mutta viimein, kun he yhä häntä kehoittivat, ei hän voinut kieltääkään, vaan sanoi, että hän sen tekee. Ja hän antoi ryhtyä suurenmoisiin matkavarustuksiin, ikäänkuin olisi aikonut matkustaa Ranskaan, Espanjaan tai jonnekin muulle kaukaiselle seudulle, nousi ratsaille ja lähti lukuisain ystäviensä saattamana Ravennasta. Ja siten hän tuli paikkaan, joka on noin kolmen miglion päässä Ravennasta ja nimeltään Chiassi. Silloin hän tuotatti teltoja ja majoja ja sanoi niille, jotka olivat häntä saattaneet, että tänne hän nyt tahtoo jäädä ja he saavat palata Ravennaan.

Sinne leiriin asettuen alkoi Nastagio sitten viettää vielä loistavampaa ja komeampaa elämää kuin ennen, kutsuen milloin ketäkin vieraikseen päivällisille tai illallisille niinkuin hänellä oli tapana.

Silloin sattui, että hän kerran toukokuun tullessa, kun ilma oli ylen kaunis, vaipui ajattelemaan julmaa ihailtuaan ja käski kaiken joukkonsa jättää hänet yksin, ja voidakseen antaa ajatustensa kulkea mielensä mukaan lähti harhailemaan minne jalka vei ja joutui sillä tavoin ajatuksissaan eräisen piiniametsään.

Päivän viides hetki oli jo melkein mennyt, ja Nastagio kulkenut hyvinkin puolen miglioita metsän sisään, muistamatta ruokaa tai muuta, kun hän yhtäkkiä oli kuulevinaan kiivasta itkua ja kovaa naisen vaikeroimista. Silloin hän, heräten suloisista ajatuksistaan, kohotti päätään nähdäkseen, mikä se oli, ja hämmästyti suuresti, kun huomasi olevansa piiniametsässä. Ja sitäpaitsi näki hän eteenpäin katsellessaan melkoisen tiheästä metsiköstä ja orjantappurapensaista juoksevan hurmaavan kauniin ja alastoman neidon sitä paikkaa kohti, jossa hän seisoi, hiukset hajallaan ja iho oksain ja okaiden repimänä, itkien ja huutaen surkeasti armoa. Ja vielä näki hän tytön kintereillä kaksi julman isoa ja vihaista verikoiraa, jotka ajoivat häntä raivoissaan takaa ja purivat häntä niin usein kuin kiinni saivat. Ja tytön jälkeen näki hän laukkovan paikalle mustan ratsun seljässä mustaverisen ritarin, kasvot hurjina vihasta, miekka kädessä ja huutaen kauhein ja herjaavin sanoin kuoleman-uhkauksia neidolle.

Tätä Nastagio samalla kertaa sekä kummastui että peljästy, ja viimein hänet valtasi onnetonta naista kohtaan sääli, josta syntyi halu pelastaa, jos suinkin voisi, hänet moisesta kidutuksesta ja kuolemasta. Mutta kun hänellä ei ollut mukana mitään asetta, juoksi hän tempaamaan puunoksa kepeiksi ja aikoi hyökätä koiria ja ritaria vastaan.

Mutta ritari, joka huomasi tämän, huusi hänelle kaukaa: Nastagio, älä sekaannu asiaan, anna koirien ja minun kohdella tätä keltontona naista hänen ansionsa mukaan! Ja kun hän sen sanoi, niin koirat pysäyttivät tytön iskien hänen kupeisiinsa, ja ritari ehti paikalle ja laskeusi alas ratsunsa seljältä.

Nastagio meni hänen luokseen ja sanoi: En tiedä, kuka sinä olet, joka minut näin tunnet. Mutta sen minä sanon sinulle, että surkean raukkamaista on asetetun soturin ahdistaa alastonta naista tappaakseen ja usuttaa koirat hänen kimppuunsa, niinkuin hän olisi mikä metsänpeto. Siksi minä totisesti varjelen häntä minkä suinkin voin!

Ritari vastasi siihen: Nastagio, minä olin muinoin samasta kaupungista kuin sinäkin, ja sinä olit vielä pieni poika, kun minä, nimeltäni messer Guido degli Anastagi, olin rakastunut tähän naiseen vielä tuimemmin kuin sinä nyt voit olla tuohon neitoon Traversarien suvusta. Ja hänen ylpeytensä ja julmuutensa tähden kasvoi onnettomuuteni niin suureksi, että minä kerran tällä samalla miekalla, jonka nyt näet kädessäni, epätoivoissani tapoin itseni ja jouduin iankaikkiseen kadotukseen. Ei kulunut pitkää aikaa, kun sitten tämäkin nainen, joka iloitsi sanomattomasti kuolemastani, kuoli. Ja julmuutensa synnin tähden ja siksi, että hän oli tuskistani vain riemuinnut, kirottiin hänetkin helvetin rangaistukseen, jossa hän nyt on, sillä hän ei syntiään katunut, koska ei luullut siinä asiassa rikkoneensa, vaan siitä ylpeilikin. Ja kohta, kun hän astui alas vaivan paikkaan, tuomittiin minut ja hänet sellaiseen rangaistukseen, että hänen on paettava edestäni, ja minun, joka häntä niin suuresti rakastin, täytyy ajaa häntä takaa kuin verivihollista, eikä kuten rakastaja seuraa lemmittyään. Ja jok'ainoa kerta, kun saan hänet kiinni, tapan hänet tällä samalla miekalla, jolla surmasin itseni, viillän auki hänen kupeensa ja riistan hänen

ruumiistaan tuon kovan ja kylmän sydämen, johon eivät rakkaus eikä sääli voineet päästä, sekä muut sisälmykset, niinkuin kohta näet, ja heitän ne ruuaksi näille koirilleni. Mutta kauan ei kestä, kun hän jo, niinkuin Jumalan vanhurskaus ja kaikkivalta vaatii, kavahtaa jälleen ylös, niinkuin ei olisikaan kuollut, ja alkaa uudestaan tuskallisen pakonsa, ja minä koirineni ajan taas häntä takaa. Ja joka perjantai tähän aikaan saavutan hänet ja raatelen häntä tässä niinkuin kohta näet. Äläkä luule, että me lepäämme muinaakaan päivinä; silloin tavoitan hänet toisilla paikoilla, joilla hän oli minulle julma ajatuksissa tai teoissa. Näin on, niinkuin huomaat, rakastajasta tullut vihollinen, ja minun täytyy ajaa häntä tällä tavoin takaa niin monta vuotta kuin hän kuukausia kohteli minua julmasti. Anna siis minun täyttää jumalallinen tuomio äläkä koeta vastustaa sitä, jota et kuitenkaan vastustamaan pysty!

Nastagio kauhistui tätä kuullessaan niin, että joka karva hänen päässään nousi pystyyn, ja hän väistyi syrjään. Ja katsellen onnetonta nais-raukkaa hän odotti peloissaan, mitä ritari tälle tekisi.

Sanat lausuttuaan ritari syöksyikin, kuin raivostunut koira, miekka kädessä neidon kimppuun, joka polvillaan maassa ja koirien siinä lujasti pitämänä huusi häneltä armoa. Mutta ritari sysäsi koko voimallaan miekkansa keskelle hänen rintaansa, niin että kärki tunkihe selästä läpi.

Tämän sysäyksen saatuaan neito suistui heti suulleen maahan, yhä itkien ja vaikeroiden. Mutta ritari otti puukkonsa, halkaisi hänen sydämalansa ja raastoi esiin sydämen ja muut sisälmykset ja heitti ne verikoirilleen, jotka ahmivat ne heti nälkäiseen kitaansa. Kauan ei sitten kestänyt, ennenkuin tyttö kavahti taas jaloilleen, ikäänkuin ei kerrotusta olisi mitään tapahtunut, ja alkoi paeta merta kohti, kintereillään koirat, jotka raatelivat häntä koko ajan. Ja ritari hyppäsi hevosen selkään ja tarttuen jälleen miekkaansa alkoi ajaa häntä takaa ja tuossa tuokiossa he häipyivät niin, ettei Nastagio enää voinut heitä eroittaa.

Tämän nähtyään seisoi Nastagio pitkän aikaa paikallaan säälin ja kauhun vallassa. Mutta sitten hänen päähänsä pälkähti, että tästä seikasta voisi olla hänelle suurta hyötyä, koska se uudistui joka perjantai.

Hän pani siis tarkasti mieleensä sen paikan ja palasi väkensä luo, ja kun sitten näki ajan soveliaaksi, lähetti hakemaan useita sukulaisiaan ja ystäviään Chiassiin ja sanoi heille: Te olette jo kauan aikaa vaatineet minua lakkaamaan rakastamasta tuota vihollistani ja lopettamaan tuhlaamiseni, ja minä olen valmis tekemään sen, jos ensin hankitte minulle erään suosionosoituksen. Se on sellainen, että tulevana perjantaina toimitatte messer Paolo Traversarin ja hänen vaimonsa ja tyttärensä sekä kaikki hänen naiskukulaisensa ja muitakin naisia, ketä haluatte, tänne luokseni päivälliselle. Sitten kyllä näette, minkätähden tätä tahdon.

Tuo oli Nastagion ystävästä varsin helppo tehtävä; ja Ravennaan palattuaan he kutsuivat ajan tullen päivälliselle kaikki ne, joita Nastagio oli pyytänyt, ja vaikka Nastagion rakastamaa neitoa oli vaikeaa saada sinne lähtemään, niin viimein hän kuitenkin lähti toisten naisten kanssa.

Nastagio varusti komean aterian ja katatti pöydät piiniain alle juuri sen paikan ympärille, jossa oli nähnyt kidutettavan tuota julmaa tyttöä. Ja määräyttäessään herroille ja naisille kullekin heidän paikkansa, hän sovitti niin, että hänen rakastamansa neito asetettiin istumaan juuri vastapäätä sitä kenttää, jossa kohtaus oli tapahtuva.

Kun sitten jo viimeinen ruokalaji oli kannettu pöytään, niin kajahti ahdistetun tytön epätoivoinen huuto kaikkien korviin.

Tätä hämmästyti jokainen suuresti ja kysyi toisilta, mikä se oli, mutta kukaan ei sitä tiennyt. Ja kaikki nousivat ylös ja katselivat, mitä se mahtoi olla, ja silloin he näkivät onnettoman tytön ja ritarin ja koirat, eikä kauan kestänyt, niin ne olivat juhlavieraiden keskellä. Alettiin kovasti meluta sekä koirille että ritarille, ja monet juoksivat jo auttamaankin tyttöä. Mutta silloin ritari puhui heille samaa kuin Nastagiollekin ja sai siten heidät väistymään takaisin, jopa suurimman pelon ja hämmästyksen valtaan.

Sitten ritari teki tytölle samoin kuin viime kerrallakin oli tehnyt, ja silloin kaikki naiset, mitä siellä oli (joista sangen monet olivat onnettoman tytön tai ritarin sukuakin ja muistivat hyvin nuorukaisen rakkauden ja kuoleman) itkivät ja parkuivat aivan kuin olisivat nähneet heitä itseään näin kohdeltavan. Ja kun tapahtuma päättyi ja neito ja ritari poistuivat, niin syntyi siitä niiden kesken, jotka sen olivat nähneet, monenmoisia keskusteluja. Mutta kaikkein kauhistunein oli Nastagion julma lemmityinen, joka oli nähnyt ja kuullut kaikki tarkalleen, ja tunsu nyt, että tämä koski häntä enemmän kuin ketään muuta läsnäolijoista. Ja muistaessaan, miten kovasydäminen hän oli aina ollut Nastagiota kohtaan, hän oli jo näkevinään itsensä pakenemassa julmistuneen rakastajan edessä koirat kintereillä.

Ja niin suuri oli hänessä tästä herännyt kauhu, että hän, tällaista kohtaloa välttääkseen, muutti vihansa rakkaudeksi ja lähetti ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa (joka tuli jo samana iltana) salaa Nastagion luo uskotun palvelijattarensa, joka pyysi hänen puolestaan, että ylimys suvaitsisi tulla hänen luokseen, sillä hän oli valmis täyttämään kaikki, mitä Nastagio toivoi.

Nyt lähetti Nastagio vastauksen, että hän oli tästä sangen hyvillään, mutta että hän, jos se neitoa miellytti, halusi saada ilonsa ainoastaan muistaen neidon kunniaa ja tahtoi siis ottaa hänet vaimokseen.

Neito, joka tiesi, että riippui ainoastaan hänestä itsestään, ettei hän jo paraikaa ollut Nastagion puoliso, lähetti vastauksen, että hän on siihen suostuvainen.

Ja ruveten itse puhemiehekseen hän ilmoitti isälleen ja äidilleen, että hän halusi nyt tulla Nastagion puolisoksi. Siitä vanhemmat ihastuivat suuresti, ja jo tulevana pyhänä Nastagio nai hänet ja vietettiin häät. Ja kauan eli sitten Nastagio onnellisena puolisonsa kanssa. Eikä tämä pelko ollut syynä pelkästään tähän hyvään, sillä kaikki muutkin Ravennan naiset säikähtivät silloin niin suuresti, että he sen jälkeen tulivat paljon taipuvaisemmiksi miesten tuumiin kuin olivat sitä ennen olleet.

YHDEKSÄS KERTOMUS.

Federigo degli Alberighi rakastaa saamatta vastarakkautta ja hävittää, kohteliaisuuksiin tuhlaten, omaisuutensa niin, että hänelle jää ainoastaan yksi haukka. Sen antaa hän, koska hänellä ei ole muuta, rakastetulle ruuaksi, kun tämä tulee hänen kotiinsa. Ja kun nainen sen kuulee, muuttaa hän mieltään, ottaa Federigon miehekseen ja tekee hänet rikkaaksi.

Teidän tulee tietää, että meidän kaupungissamme oli ja on ehkä vielä meidänkin päivinämme sangen kunnioitettu ja arvossa pidetty herra nimeltä Coppo di Borghese Domenichi, joka on ansainnut paremminkin tavoillaan ja kunnollaan kuin verensä jaloudella ikuisen ja kirkkaan maineen. Hän huvitteli usein, kun hän oli jo iäkäs, puhelemalla naapuriensa ja muiden kanssa menneistä asioista, ja tämän osasi hän tehdä paremmin ja sopivammassa järjestyksessä ja seikat selvemmin muistaen sekä kaunosanisemmin kuin kukaan muu.

Hänellä oli tapana kertoa muiden kauniiden tarinain muassa, että Firenzessä oli ennen nuorukainen nimeltä Federigo, messer Filippo Alberighin poika, jota pidettiin asetaitonsa ja hienojen tapainsa tähden suuremmassa arvossa kuin ketään muuta aatelisnuorukaista koko Toscanassa. Tämä rakastui, niinkuin enimpäin aatelismiesten käy, aateliseen naiseen nimeltä monna Giovanna, jota aikoinaan pidettiin melkein kauneimpana ja suloisimpana naisena, mitä Firenzessä oli. Ja voidakseen saavuttaa hänen rakkautensa Federigo pani toimeen aseleikkejä, turnajaisia ja juhlia ja jakeli lahjoja ja tuhiasi omaisuuttaan hillittömästi. Mutta nainen, joka ei ollut vähemmän kunniallinen kuin kaunis, ei välittänyt lainkaan siitä, mitä hänen tähtensä tehtiin, eikä hänestä, joka näitä teki.

Kun nyt Federigo tuhiasi yli voimiensa eikä saavuttanut sillä mitään, niin rikkaudet hupenivat tyhjiin, niinkuin helposti tapahtuu, ja hän tuli niin köyhäksi, ettei hänelle jäänyt muuta kuin yksi pikku tila, jonka tuloilla hän vaivoin eli, sekä sitäpaitsi yksi haukka, joka oli kaikkein parhaita maailmassa. Sentähden ei hän, vaikka hän oli rakastuneempi kuin koskaan ennen, arvellut voivansa jäädä enää kaupunkilaiseksi, kuten olisi halunnut, vaan meni oleksimaan Campiin, missä tuo hänen pieni tilansa oli. Ja siellä hän kantoi köyhyyttään kärsivällisesti ja niin hyvin kuin voi, linnustellen ja pyytämättä keneltäkään mitään.

Mutta nyt tapahtui eräänä päivänä, että kun Federigo oli joutunut äärimmäiseen puutteeseen, monna Giovannan mies sairastui ja koska hän näki kuolemansa lähestyvän, teki testamenttinsa. Ja kun hän oli ylen rikas, niin määräsi hän siinä jo melkoisen varttuneen poikansa perijäkseen. Ja toiseksi perijäksi asetti hän, joka rakasti suuresti monna Giovannaa, vaimonsa, siltä varalta, että poika sattuisi kuolemaan ilman laillista jälkeläistä. Ja tämän jälkeen hän kuoli.

Monna Giovanna jäi siis leskeksi, ja hän meni sitten, niinkuin naisillamme on tapana, kesän ajaksi tämän poikansa kanssa maalle, eräälle tilallensa, joka oli aivan lähellä Federigon taloa. Ja sentähden kävi niin, että tuo nuori poika alkoi seurustella tämän Federigon kanssa ja huvitella linnuilla ja koirilla. Ja kun hän oli nähnyt monta kertaa Federigon haukan ajavan, mielistyi hän siihen niin tavattomasti, että tahtoi sitä omakseen, mutta ei tohtinut kuitenkaan pyytää sitä, kun näki, miten rakas haukka Federigosta oli.

Tällä tolalla olivat nyt asiat, kun tapahtui, että tuo poika sairastui. Äiti, joka oli siitä kovin tuskissaan, sillä hänellä ei ollut muita lapsia ja hän rakasti poikaansa minkä suinkin voi, oli kaikki päivät hänen luonaan eikä lakannut häntä lohduttamasta. Ja hän kysyi pojaltaan monta kertaa, eikö ollut mitään sellaista, jota hän haluaisi, ja rukoili häntä sanomaan sen hänelle, sillä jos sitä suinkin olisi mahdollista saada, niin hän sen hänelle varmaan hankkisi.

Kun poika oli kuullut monta kertaa näitä tarjouksia, sanoi hän: Äiti, jos te hommaatte minulle Federigon haukan, niin luulen pian paranevani.

Kun äiti tämän kuuli, niin hän hiukan peljästy ja alkoi ajatella, mitä hänen nyt oli tehtävä. Hän tiesi, että Federigo oli kauan häntä rakastanut, mutta ei ollut saanut häneltä koskaan yhtään katsettakaan; ja siksi hän sanoi itsekseen: Kuinka voin minä lähettää tai mennä pyytämään häneltä tätä haukkaa, joka on, mikäli olen kuullut, niin hyvä ajamaan, ettei vertaa, ja joka yksin sitäpaitsi pitää häntä hengissä? Ja kuinka voin olla niin törkeä, että tahdon ylimykseltä, jolle ei ole jäänyt mitään muuta huvia, riittää tämänkin?

Ja sellaisiin ajatuksiin sekautuneena ei monna Giovanna, vaikka oli varma, että hän saisi haukan, jos sitä pyytäisi, vastannut mitään pojalleen, koska ei tiennyt, mitä sanoa, vaan vaiken. Viimein kuitenkin voitti hänessä rakkaus poikaan siinä määrin, että hän päätti pojan halua tyydyttääkseen mennä noutamaan haukkaa, eikä lähettää muita, tapahtuipa sitten mitä tahansa. Ja hän vastasi pojalleen: Poikani, ole huoletta ja koeta kaikin voimin parantua, sillä minä lupaan sinulle, että ensimmäinen työ, mitä teen huomisaamuna, on mennä haukkaa noutamaan ja tuomaan sen sinulle.

Siitä tuli poika niin iloiseksi, että hän näytti jo samana päivänä jonkun verran paranevan.

Seuraavana aamuna otti monna Giovanna erään naisen seurakseen ja meni ikäänkuin huviksensa Federigon pienen talon luo ja antoi pyytää häntä tulemaan luokseen. Koska silloin ei ollut sopiva linnustamisaika eikä sitä ollut niinä päivinäkään ollut, niin oleskeli Federigo puutarhassaan ja teetti eräitä pieniä töitä. Ja kun hän kuuli, että monna Giovanna tiedusteli häntä ovella, niin hän ihmetteli suuresti ja juoksi iloissaan sinne.

Kun monna Giovanna näki hänen tulevan, meni hän naisellisen suloisesti häntä vastaan, ja sanoi sitten, kun Federigo oli häntä kunnioittavasti tervehtinyt: Toivotan hyvää vointia, Federigo. Minä olen tullut korvaamaan sinulle vahinkoja, joita olet minun tähteni kärsinyt, koska olet rakastanut minua enemmän kuin sinun olisi tarvinnut. Ja korvaus on sellainen, että aion tämän toverin kanssa jäädä tuttavallisesti kanssasi aterialle tänä aamuna.

Siihen Federigo vastasi nöyrästi: Madonna, mitään vahinkoa en koskaan muista kärsineeni teidän tähtenne, mutta kyllä saaneeni niin paljon hyvää, että jos olen milloin ollut jonkin arvoinen, niin olin sitä teidän ylevyytenne ja sen rakkauden tähden, jota tunsin teitä kohtaan. Ja totisesti on tämä teidän vapaaehtoinen tulonne minusta paljoka kalliimpi kuin se olisi ollut, että olisin saanut uudestaan uhrata varojani yhtä paljon kuin jo ennen olen uhrannut; vaikka nyt olettekin tullut köyhän isännän luo.

Ja niin sanoen Federigo otti häveliäästi hänet vastaan huoneihinsa ja vei hänet sieltä puutarhaan. Ja koska siellä ei ollut ketään muutakaan, jonka hän olisi voinut jättää pitämään vieraalle seuraa, niin hän sanoi: Madonna, kun täällä ei ole muita, niin tämä kunnan nainen, tuon työmiehen vaimo, pitää teille seuraa silleikään, kun minä menen järjestämään pöytää.

Vaikka Federigon köyhyys oli kovin suuri, ei hän kuitenkaan vielä ennen ollut nähnyt siinä määrin kuin hänen olisi pitänyt, miten määrättömästi hän oli rikkauksiaan tuhlanut. Mutta kun hän tänä aamuna ei löytänyt mitään, jolla hän olisi voinut kunnialla kestitä sitä naista, johon rakastuneena hän ennen oli osoittanut kunnioitustaan lukemattomille miehille, niin silloin hän sen näki kokonaan. Ja siitä hän oli tavattomasti tuskissaan ja kirosi itsekseen kovaa onneaan ja juoksi milloin sinne, milloin tänne kuin mies, joka on suunniltaan joutunut, mutta ei löytänyt ei rahaa eikä mitään pantattavaakaan. Ja kun hetki oli jo myöhäinen ja häntä kuitenkin halutti suuresti tarjota jotakin jalolle naiselle, mutta hän ei tahtonut pyytää apua edes omalta työmieheltäänkään, saatikka sitten muilta, niin silloin sattui hänen silmiinsä hänen oiva haukansa, jonka hän näki istuvan pienessä salissaan puikolla. Ja koska hänellä ei ollut muuta, mihin turvautua, niin otti hän sen, ja kun hän huomasi, että se oli lihava, arveli hän sitä kyllin arvokkaaksi ruuaksi sellaiselle naiselle. Ja sentähden hän enempää arvelematta kiersi siltä niskat nurin ja antoi erään palvelijattarensa kiireesti sen kyniä ja puhdistaa ja panna vartaasen ja paistaa huolellisesti. Ja kun hän sitten oli verhonnut pöydän valkeilla liinoilla, joita hänellä oli vielä muutamia jäljellä, niin palasi hän iloisin kasvoin ylimysnaisen luokse puutarhaan ja sanoi, että ateria, sellainen, mitä hän voi tarjota, oli valmis.

Ylimysnainen ja hänen seuralaisensa nousivat niin ollen ylös ja menivät pöytään. Ja tietämättä, mitä he saivat, he söivät Federigon kanssa, joka palveli heitä aivan tarkkaavasti, sen oivallisen haukan.

Ja kun he sitten olivat nousseet pöydästä ja seurustelleet Federigon kanssa miellyttävästi pakinoiden jonkun aikaa, niin näytti monna Giovannasta olevan hetki ilmoittaa, mille asialle hän oli tänne tullut. Ja siksi hän kääntyi ystävällisesti Federigon puoleen ja alkoi puhua: Federigo, kun muistat mennyttä elämäni ja minun siveyttäni, jota ikävä kyllä olet luullut kovuudeksi ja julmuudeksi, niin en lainkaan epäile, että nyt väkisinkin ihmettelet minun vaatimustani, kun kuulet, mitä varten minä oikeastaan olen tänne tullut. Mutta jos sinulla olisi lapsia, tai olisi niitä ollut, niin voisit ymmärtää, mikä voima sillä

rakkaudella on, jota niitä kohtaan tuntee, ja uskottavasti olisi varmaa, että sinä antaisit minulle ainakin osaksi anteeksi; mutta sinulla ei niitä ole. Kuitenkaan en minä, jolla on yksi poika, voi kiertää kaikkien äitien yleistä lakia, vaan täytyy minun sen valtaan alistuen vasten haluani ja kaikesta soveliaisuudesta ja velvollisuudesta huolimatta pyytää sinulta erästä lahjaa, jonka tiedän olevan sinusta tavattoman rakkaan; ja syystä kyllä, koska kova kohtalosi ei ole jättänyt sinulle mitään muuta huvia, mitään muuta ajanviettoa eikä lohdutusta kuin sen. Ja se on sinun haukkasi, johon minun poikani on niin kovasti ihastunut, että jos minä en sitä hänelle vie, niin pelkään, että hän tulee taudissaan, jota hän nyt sairastaa, niin huonoksi, että siitä seuraa seikka, jonka tähden hänet menetän. Ja siksi minä rukoilen sinulta, en rakkauden nimessä, jota tunnet minua kohtaan ja jonka tähden et ole mistään minulle velkapää, vaan ylevyytesi tähden, joka on kohteliaisuuden harjoituksissa näyttäytynyt suuremmaksi kuin yhdenkään muun, että suvaisisit lahjoittaa haukan minulle, niin että voisin sanoa saaneeni siinä lahjassa takaisin poikani hengen ja olisin siitä sinulle aina kiitollisuuden velassa.

Kun Federigo kuuli, mitä ylimysnainen anoi, ja samalla tiesi, ettei hän voinut hänen pyyntöään täyttää, koska oli antanut linnun hänelle ruuaksi, niin alkoi hän hänen läsnäollessaan itkeä, jopa niin, ettei voinut vastata hänelle sanaakaan.

Monna Giovanna luuli ensin, että tämä itku johtui paremminkin siitä, että hänen täytyi erota hyvästä haukastaan, kuin muista seikoista, ja hän aikoi melkein jo sanoa, ettei hän sitä tahdokaan. Mutta kuitenkin malttoi hän ja odotti vastausta Federigolta, joka itkettyänsä puhui näin: Madonna, siitä saakka, kun Jumala sääsi, että kohdistin teihin rakkauteni, olen huomannut, että onni on ollut minulle monissa asioissa vastainen, ja olen sitä surrut. Mutta kaikki ne asiat ovat olleet helppoja kantaa sen rinnalla, jonka se nyt minulle tekee, sillä en koskaan voi tyytyä kohtalooni, kun ajattelen, että silloin, kun te nyt olette tullut köyhään majaani, jotavastoin ette suvainnut tulla sinne siihen aikaan, kun se oli vielä rikas, ja tahdotte minulta pientä lahjaa, minä en voi, kohtaloni tähden, sitä teille antaa. Ja miksi se on mahdotonta, kerron nyt teille lyhyesti: Kun minä kuulin, että te hyväydessänne aioitte aterioida minun kanssani, niin ajattelin, ottaen huomioon teidän korkeutenne ja jaloutenne, sopivaksi ja arvolliseksi tarjota teille mahdollisuuksieni mukaan kalliimpaa ruokaa kuin ne, joita tavallisesti annetaan muille henkilöille. Ja koska silloin muistui mieleeni haukkani, jota nyt minulta pyydätte, ja sen oivallisuus, niin ajattelin, että se on kyllin arvokasta ruokaa teille, ja niinpä olette saanut sen tänä aamuna paistettuna lautasella, ja luulin, että se olisi tullut parhaiten käytetyksi sillä tavalla. Mutta kun nyt näen, että olisitte halunnut sitä toisella tavalla, niin olen siitä, etten voi sitä teille tarjota, niin suuressa tuskassa, että en usko saavani rauhaa koskaan. Ja sen sanottuaan antoi Federigo heittää linnun höyhenet ja jalat ja nokan todisteiksi monna Giovannan eteen.

Tämän seikan nähdessään ja kuullessaan ylimysnainen moitti ensin Federigoa siksi, että tämä oli tappanut sellaisen haukan antaakseen sen ruuaksi naiselle; mutta sitten hän ihaili itsekseen suuresti hänen sielunsa ylevyyttä, jota ei köyhyys ennen eikä nytkään ollut voinut masentaa.

Sen jälkeen hän, kun toivo haukan saamisesta oli pettänyt, joten hän joutui arveluihin poikansa parantumisesta, lähti sangen alakuloisena sieltä ja palasi poikansa luo. Ja tuskin oli montakaan päivää kulunut, niin tämä lähtikin, joko mielipahasta, kun ei voinut saada sitä haukkaa, tai ehkä sairaus sai hänet siihen tilaan. Ja kun monna Giovanna oli jonkun aikaa viettänyt kyynelin ja katkerassa surussa, niin alkoivat veljet, koska hän oli jäänyt miehensä kuoltua sangen rikkaaksi ja oli vielä nuori, kehoitella häntä menemään uusiin naimisiin.

Monna Giovanna, joka ei olisi tahtonut sitä tehdä, mutta näki kuitenkin veljiensä häntä alinomaa siihen vaativan, muisti silloin Federigon jalouden ja hänen viimeisen ylevän tekonsa, että hän oli surmannut sellaisen haukan osoittaakseen hänelle kunnioitustaan, ja sanoi viimein veljilleen: Mielelläni jäisin, jos sen suvaisisitte, leskeksi. Mutta jos sittenkin tahdotte, että minun on otettava mies, niin totisesti en huoli koskaan ketään muutakaan, ellen saa Federigo Alberighia.

Silloin veljet pilkkasivat häntä ja sanoivat: Hullu, mitä sinä puhut. Kuinka tahdot sinä häntä, jolla ei ole mitään maailmassa?

Mutta hän vastasi heille: Veljeni, minä tiedän hyvin, että asianlaita on niin kuin te sanotte. Mutta minä otankin mieluummin miehen, joka tarvitsee rikkauksia, kuin rikkauudet, jotka tarvitseisivat miestä.

Ja kun veljet kuulivat, mitä mieltä hän oli, ja tunsivat Federigon kelvolliseksi mieheksi, vaikka hän olikin köyhä, niin he antoivat monna Giovannan, kuten tämä itse tahtoi, kaikkine rikkauksineen hänelle.

Kun Federigo näki, että hän oli saanut vaimokseen moisen naisen, jota hän oli niin suuresti rakastanut ja joka sitäpaitsi oli sangen rikas, niin eli hän sitten hänen kanssaan, entistä paremmin omaisuuttaan hoitaen, ilossa päivänsä päähän.

KUODES PÄIVÄ

NELJÄS KERTOMUS.

Chichibio Currado Gianfigliazzin kokki, kääntää onnellisella ja nopealla vastauksella Curradon vihan nauruksi ja pelastuu siten pahasta, jolla Currado oli häntä uhannut.

Currado Gianfigliazzi, kuten te jokainen olette voineet kuulla ja nähdä, oli tunnetun kaupunkimme jalo kansalainen, antelias ja mainio. Ja hän vietti ritarillista elämää ja oli alinomaa huvitettu koirista ja linnuista, jättääksemme tällä hetkellä hänen suuremmat avunsa mainitsematta.

Hän sai eräänä päivänä haukkansa avulla lähellä Peretolaa tapetuksi kurjen, ja koska hän näki, että se oli lihava ja nuori, lähetti hän sen hyvälle kokilleen, joka oli nimeltään Chichibio ja syntyisin venezialainen, ja käski sanoa hänelle, että hän paistaisi sen ja valmistaisi hyvin vieraspitoja varten illalliseksi.

Chichibio, joka oli huikenteleva otus ja näyttikin siltä, muokkasi kurjen, pani sen tulelle ja alkoi huolellisesti sitä paistaa.

Mutta kun se oli melkein kypsä ja levitti voimakasta tuoksua, niin tapahtui, että muuan lähellä asuva nainen, jonka nimi oli Brunetta ja johon Chichibio oli hyvin rakastunut, astui keittiöön. Ja kun hän tunsu paistin hajun ja näki kurjen, niin pyysi hän mairitellen, että Chichibio antaisi hänelle siitä toisen kynkän.

Chichibio vastasi hänelle laulaen ja sanoi: Ei, ei, et sitä minulta saa, Brunetta rukka, et sitä saa.

Siitä Brunetta suuttui ja sanoi hänelle: Taivaan Jumala, jos et sitä minulle anna, niin et saa koskaan minultakaan mitään, mitä haluat.

Ja siinä väiteltiin hyvän aikaa. Viimein Chichibio, joka ei halunnut loukata kultastaan, irroitti kurjesta toisen kynkän ja antoi sen hänelle.

Kun sitten kurki vietiin ilman kynkkää Curradon ja erään hänen muukalaisen vieraansa eteen, niin Currado hämmästyi, kutsutti luokseen Chichibion ja kysyi häneltä, mihin kurjen toinen kynkkä oli joutunut.

Venezialainen valehtelija vastasi hänelle heti: Herrani, kurjella ei ole kuin yksi kynkkä ja yksi jalka.

Currado sanoi silloin suuttuneena: Mitä hittoa, eikö ole kuin yksi kynkkä ja yksi jalka? Enkö minä muka ole nähnyt useampia kurkia kuin tämän?

Chichibio jatkoi: Niin on, herrani, kuin sanon. Ja jos suvaitsette, niin näytän teille vaikka elävinä sellaisia.

Currado ei tahtonut, kohteliaisuudesta muukalaista kohtaan, joka oli hänen luonaan, jatkaa enää kiistaa, vaan virkkoi: Koska sanot voivasi näyttää minulle sellaisia elävinä, seikka, jota en ole milloinkaan nähnyt enkä kuullut puhuttavankaan, niin tahdon niitä nähdä varhain huomisaamuna, ja jos näen, olen tyytyväinen. Mutta vannon Kristuksen ruumiin kautta, että jos on toisin, niin annan rusikoida sinut niin, että muistat ikäväksesi minun nimeni niin kauan kuin elät.

Niin päättyi sananvaihto sinä iltana. Seuraavana aamuna, kun päivä valkeni, nousi Currado, jonka viha ei ollut nukkuessakaan lakannut, aivan kiukuissaan ylös ja käski tuomaan hevoset. Ja kun hän oli pakoittanut Chichibion nousemaan hevosen selkään, vei hän hänet eräälle joelle, jonka rannalla tavallisesti päivän valjetessa näkyi kurkia, ja sanoi: Pian nähdään, kuka eilisiltana valehteli, sinäkö vai minä!

Kun Chichibio näki, että Curradon vihaa yhä riitti ja että hänen täytyi nyt todistaa valheensa, eikä tiennyt, miten sen tehdä, niin ratsasti hän Curradon perästä maailman suurimmassa pelossa, ja hän olisi mielellään paennut, jos olisi voinut. Mutta kun hän ei sitä voinut, katseli hän milloin eteensä, milloin taakseen ja kupeilleen, ja kaiken, mitä hän näki, luuli hän olevan kurkia, jotka seisovat kahdella jalalla.

Mutta kun he tulivat lähelle jokea, huomasi hän nopeammin kuin kukaan saattaa rannalla noin

kaksitoista kurkea, jotka seisoivat kaikki yhdellä jalalla, niinkuin niiden tapana on nukkuessaan tehdä. Sentähden osoitti hän niitä nopeasti Curradolle ja sanoi: Nyt voitte aivan hyvin nähdä, herrani, että puhuin eilisiltana totta, ettei kurjilla ole kuin yksi kynkkä ja yksi jalka, jos katsotte noita, jotka tuolla seisovat.

Kun Currado ne näki, sanoi hän: Odotappas, niin näytän sinulle, että niillä on kaksi.

Ja hän meni hiukan lähemmäksi niitä ja huusi: — Hehei! — Ja sen huudon kuullessaan kurjet sysäsivät toisen jalkansa alas ja alkoivat jonkun askelen kuljettuaan paeta.

Currado kääntyi silloin Chichibion puoleen ja sanoi: Mitäs nyt arvelet, vintiö? Näyttääkö niillä olevan kaksi?

Chichibio oli aivan tyrmistynyt, mutta vastasi, tietämättä, mistä se vastaus tuli: Niin, herra; mutta te ette huutanutkaan hehei! sille kurjelle eilisiltana. Jos olisitte huutanut niin, olisi sekin sysännyt näkyviin toisen kynkän ja toisen jalan niinkuin nämä tekivät.

Curradoa miellytti tämä vastaus niin, että hänen koko vihansa kääntyi nauruksi ja iloksi, ja hän sanoi: Chichibio, sinä olet oikeassa, se minun olisi tosiaan pitänyt tehdä.

Näin siis Chichibio pelastui nopealla ja leikillisellä vastauksella pahasta ja teki sovinnon herransa kanssa.

KUODES KERTOMUS.

Michele Scalza todistaa eräille nuorukaisille, että Baroncit ovat koko maailman ja Maremman soiden hienoin ylimyssuku, ja voittaa siten itselleen illalliset.

Ei ole vielä paljon aikaa mennyt siitä, kun kaupungissamme oli nuorukainen nimeltä Michele Scalza, joka oli miellyttävin ja iloisin ihminen maailmassa ja jolla oli aina tarjolla kaikkein ihmeellisimpiä tarinoita. Tämän vuoksi oli nuorista firenzelaïsistä sangen mieleistä saada hänet seuraansa, kun he viettivät aikaansa yhdessä.

Nyt tapahtui kerran, että kun hän oli eräiden muiden kanssa Mont Ughissa, heidän välillään syntyi seuraavanlainen väittelykysymys: Mikä on Firenzen jaloin ja vanhin ylimyssuku.

Silloin sanoivat toiset heistä, että Ubertit, toiset taas Lambertit, ja kuka yksiä ja kuka toisia, sen mukaan, mikä ketäkin miellytti.

Kun Scalza heitä kuuli, alkoi hän irvistellä ja sanoi: Menkää nyt jo, menkää, hassut, mitä olette, te ette tiedä, mitä sanotte. Kaikkein hienoin ja vanhin ylimyssuku ei ainoastaan Firenzessä, vaan koko maailmassa ynnä Maremman soilla ovat Baroncit. Ja siitä ovat yhtä mieltä kaikki filosofit ja jokainen, joka heidät tuntee yhtä hyvin kuin minä. Ja ettette luulisi minun tarkoittavan muita, niin sanon, että ne Baroncit, jotka asuvat naapureinanne Santa Maria Maggioren luona. Kun nuorukaiset, jotka odottivat, että hän sanoisi aivan muuta, kuulivat tämän, niin he ilveilivät hänelle ja sanoivat: Pidät meitä narreinasia, ikäänkuin me ei tunnettaisi Baronceja yhtä hyvin kuin sinä.

Scalza sanoi: Kautta sieluni autuuden, sitä en tee, vaan puhun totta. Ja jos täällä on joku, joka tahtoo panna vetoon illalliset, jotka hänen on annettava sille, joka voittaa, ja kuudelle hänen toverilleen, jotka häntä enimmäkseen miellyttävät, niin minä panen puolestani ne mielelläni. Ja vieläpä teen enemmänkin, sillä minä alistun sen tuomioon, ketä vain haluatte.

Silloin sanoi eräs heistä, jonka nimi oli Neri Mannini: Minä olen halukas voittamaan nämä illalliset.

Ja he sopivat keskenään valita tuomariksi Piero di Fiorentinon, jonka talossa he asuivat, ja menivät hänen luokseen, ja kaikki muut heidän jäljestään, näkemään, miten Scalza menettää vetonsa, ja ilveilläkseen hänelle. Ja he kertoivat Pierolle kaikki, mitä oli puhuttu.

Piero, joka oli älykäs nuorukainen, kuunteli ensin Nerin perusteluita ja kääntyi sitten Scalzan puoleen ja sanoi: Ja kuinka sinä voit todistaa sen, mitä vakuutat?

Scalza vastasi: Kuinka? Minä todistan sen sellaisella tavalla, ettet ainoastaan sinä, vaan jokainen muukin, joka sen kieltää, sanoo, että minä puhun totta. Tehän tiedätte, että mitä vanhempia ylimyssuvut ovat, sitä hienompia ne ovat, ja niin sanoivat nuokin täällä äsken. Ja Baroncit ovat

vanhempia kuin ketkään muut ihmiset, ja siksi he ovat kaikkein hienompia. Ja jos todistan, että he ovat kaikkein vanhimpia, niin epäilemättä voitan vedon. Teidän tulee tietää, että Isä Jumala teki Baroncit siihen aikaan, jolloin hän vasta alkoi opetella piirustamaan, vaan muut ihmiset tehtiin sitten, kun Isä Jumala jo osasi piirustaa. Ja että puhun totta, muistuttakaa vain mieleenne Baronceja ja verratkaa heitä muihin ihmisiin. Kun näette, että kaikilla muilla on hyvin muovatut ja sopivaisen suhteelliset kasvot, niin voitte huomata, että Baronceilla taas on toisilla naama liian pitkä ja litteä, toisilla yli ääriensä leveä, yhdellä kovin pitkä nenä ja toisella liian lyhyt, joillakuilla leuka ulkoneva ja ylöspäin käyristyvä, ja leukaluut, jotka muistuttavat aasin leukoja. Ja on joku, jolla on toinen silmä isompi kuin toinen, ja sellainenkin, jolla on toinen silmä ylempänä kuin toinen. Aivan niinkuin ne kuvat tavallisesti ovat, joita lapset tekevät, ennenkuin ovat oppineet piirustamaan. Sentähden on, kuten jo sanoin, aivan selvää, että Isä Jumala teki heidät silloin, kun hän vasta opetteli piirustamaan. Joten he ovat vanhempia kuin muut, ja siis myöskin kaikkein hienoimpia.

Kun Piero, joka oli tuomarina, ja Neri, joka oli pannut illalliset vetoon, ja kaikki muut tätä ajattelivat ja kuulivat Scalzan hupaisen todistelun, niin he alkoivat kaikki nauraa ja vakuuttivat, että Scalza oli oikeassa ja että hän oli voittanut illalliset, sillä tosiaan Baroncit olivat kaikkein hienoin ja vanhin ylimyssuku, ei ainoastaan mitä oli Firenzessä, vaan koko maailmassa ja Maremman soillakin!

KYMMENES KERTOMUS.

Veli Cipolla lupaa näyttää erälle maalaisille enkeli Gabrielin sulan, mutta kun hän tapaa sen paikalla hiiliä, niin hän sanoo, että ne ovat niitä hiiliä, joiden päällä Pyhä Laurentius paistettiin.

Certaldo, kuten ehkä mahdollisesti olette kuulleet, on linnakylä Elsa-laaksossa, kaupunkimme alueella, jossa, vaikka se onkin pieni, asui ennen ylhäisiä ja varakkaita ihmisiä. Sinne, koska se oli hyvää laidunmaata, piti pitkät ajat tapanaan tulla eräs pyhän Antoniuksen veli nimeltä Cipolla, keräämään almuja, joita hassut munkeille antavat. Häntä nähtiin siellä aina mielellään, eikä suinkaan vähemmän nimensä kuin muun hurskautensa tähden, sillä Cipolla merkitsee sipulia, ja se seutu kasvattaa koko Toscanan kuuluisimmat sipulit.

Tämä veli Cipolla oli vartaloltaan pieni, hänellä oli punainen tukka ja iloinen naama, ja muuten hän oli suurin vekkuli koko maailmassa. Ja sitäpaitsi oli hän, vaikkei hänellä ollut mitään tietoja, niin oivallinen ja nopsa sanoiltaan, että se, joka ei häntä tuntenut, olisi pitänyt häntä vallan suurena puhujana, jopa sanonut, että hän on Tullius Cicero tai itse Quintilianus. Ja hän oli melkein kaikkien seutulaisten kummi tai ystävä taikka suosija.

Kerran tapansa mukaan meni hän jälleen sinne elokuussa ja astui sunnuntai-aamuna, kun kaikki ympäristön kylien hurskaat miehet ja naiset olivat saapuneet kirkkoon messuun ja kun hetki näytti hänestä sovelialta, esiin ja puhui:

Herrat ja rouvat, kuten tiedätte, teillä on ollut tapana lähettää joka vuosi jalosukuisen paroonin Pyhän Antoniuksen köyhille ohrienne ja vehniänne, kuka enemmän, kuka vähemmän, aina varojensa ja hurskautensa mukaan, jotta pyhä Antonius pyhimys sitten kaitsisi teidän sonnejanne ja aasejanne ja sikojanne ja lampaitanne. Ja sitäpaitsi on teillä ollut tapana, ja erittäinkin niillä, jotka on kirjoitettu veljeskuntaamme, suorittaa se vähäinen maksu, joka kannetaan kerta vuodessa. Ja näitä saatavia kokoamaan on nyt esimieheni, se on herra apotti, minut lähettänyt. Tulkaa senvuoksi Jumalan avulla yhdeksän jälkeen, kun kuulette kellojen soivan, tänne kirkon ulkopuolelle, niin minä pidän tavanmukaisen saarnan ja te saatte suudella ristiä. Ja päälle päätteeksi minä, koska tiedän, että te kaikki olette erittäin hurskaita jalosukuisen herran, pyhän Antoniuksen palvelijoita, näytän teille erikoisesta armosta erään ylen pyhän ja kauniin pyhänjäännöksen, jonka minä itse toin pyhistä maista merten takaa. Ja se on yksi enkeli Gabrielin sulkia, joka jäi neitsyt Maarian kamariin silloin, kun enkeli kävi hänen luonaan ilmoitusta tuomassa Natsaretissa.

Ja tämän sanottuaan hän vaikeni ja palasi messuun.

Kun veli Cipolla näitä puhui, oli monien muiden joukossa kirkossa kaksi sangen veitikkamaista nuorukaista, toinen nimeltä Giovanni del Bragoniera ja toinen Biagio Pizzini. He nauroivat hetkisen keskenään makeasti veli Cipollan pyhänjäännökselle, ja vaikka he olivatkin hänen hyviä ystäviään ja seuraveikkojaan, päättivät he tehdä veli Cipollalle jonkin kepposen tuolla sulalla.

He olivat saaneet kuulla, että veli Cipolla meni päivälliselle linnaan erään ystävänsä luokse, ja kun he

tiesivät, että hän istui paraikaa pöydässä, menivät he kadulle ja majataloon, jossa munkki asui, ja sopivat, että Biagio rupeaa juttusille Cipollan palvelijan kanssa ja viivyttelee häntä, ja Giovanni etsii munkin kapineista sillaikaa sulan, olipa se millainen tahansa, ja vie sen häneltä, jotta sitten nähtäisiin, mitä hän tästä asiasta kansalle sanoo.

Veli Cipollalla oli palvelija, jota toiset sanoivat Guccio eli Hinttu Rasvamahaksi, toiset Hinttu Töhräkintuksi ja muutamat Sika-Guccioksi. Ja hän oli niin kelvoton mies, ettei voi olla totta, että Lippo Topokaan olisi koskaan ollut hänen vertaisensa. [Lippo Topo, luultavasti jokin maalari. Hänestä kerrotaan, että hän testamentissaan teki lahjoituksia monen tuhannen taalarin arvosta, joita hänellä ei ollut. Ja kun häneltä kysyttiin, mitenkä tuon hänen tahtonsa voi saada täytäntöön, vastasi hän: "Siitä on kysymys" (Rui sto il punto). Suomentaja.] Hänen kustannuksellaan oli veli Cipollalla usein tapana laskea toveriensa seurassa leikkiä ja sanoa: Minun palvelijallani on yhdeksän sellaista ominaisuutta, että jos yksikin niistä olisi ollut Salomolla tai Aristoteleella tahi Senecalla, niin se yksinään olisi kyennyt turmelemaan heidän kaiken kuntosaa, kaiken viisautensa ja nuhteettomuutensa. Ajatelkaa siis, millainen mies hän onkaan, kun hänellä ei ole rahtuakaan kuntoa, ei älyä eikä hurskautta, mutta noita muita ominaisuuksia yhdeksän.

Ja jos häneltä joskus kysyttiin, mitkä nuo yhdeksän ominaisuutta olivat, niin hän vastasi, runoksi asian sovitellen: Sanon sen teille: hän on valhettelija ja likarajhus, uhmapäinen ja tuhmapäinen, kielikello, niskuri ja laiminlyöjä, naisten häntyri ja suursyöjä. Ja on hänessä sitäpaitsi joku muukin vikaläiskä, josta on siistintä olla puhumatta. Ja mikä hänen menoistaan on naurettavinta, on se, että hän koettaa joka paikassa ottaa itselleen vaimon ja vuokrailee taloa; ja koska hänellä on tuuhea ja musta ja rasvainen parta, niin luulee hän olevansa niin kaunis ja suloinen, että kuvittelee kaikkien naisten, jotka hänet vaan näkevät, rakastuvan häneen. Ja jos sallittaisiin, juoksisi hän naisten perästä niin, ettei huomaisi, vaikka housunsa putoaisivat. Mutta totta on, että hän on minulle suureksi avuksikin, sillä koskaan ei kukaan voi niin salaisesti puhua kanssani, ettei hänkin yrittäisi kuulla siitä osaansa, ja jos silloin sattuu, että minulta kysytään jotain, pelkää hän, etten minä muka osaa vastata, niin että vastaa heti puolestani ei tai jaa, aina sikäli, mikäli soveliaaksi näkee.

Tämän palvelijansa oli veli Cipolla nyt jättänyt majataloon ja käskenyt häntä vartioimaan hyvin, ettei kukaan saisi koskea hänen kapineihinsa, ja varsinkaan hänen haarapussiinsa, sillä siinä olivat pyhät esineet.

Mutta Hinttu Töhräkinttu oli halukkaampi oleksimaan keittiössä kuin satakieli vihreällä oksalla, ja varsinkin, jos huomasi siellä jonkun piian. Ja nyt hän oli nähnyt majatalossa erään semmoisen, paksun ja lihavan ja pienikokoisen ja ruman, jolla oli rinnat kuin kaksi lantakoria ja naama kuin jollakin Baronceista: hikinen, rasvainen ja nokinen. Siksi hän nyt riensi tämän luokse alas, ikäänkuin haukka iskee raadon kimppuun, ja jätti veli Cipollan kamarin ja kaikki hänen kapineensa oman onnensa nojaan.

Ja vaikka oli elokuu, asettui hän istumaan aivan tulen ääreen ja rupesi pakinoimaan piikaisen kanssa, jonka nimi oli Nuta, ja sanoi hänelle, että hänpä se vasta on aatelismies ja hänellä on florineja senkin seitsemänkymmentä tuhatta, paitsi niitä, jotka hän on velkaa muille, ja niitä on enemmän kuin vähemmän, ja että hän taitaa ja tietää niin monenmoista, että herrat varjelkoon!

Ja muistamatta kaapunsa huonoutta, jossa oli niin runsaasti rasvaa, että siitä olisi voinut vääntää keitonhöystettä vaikka Altopascion muurikattilan täyteen, ja repaleista ja paikattua takkiaa, jonka kauluksen ympäritys ja kainalot olivat liasta jäykät ja jossa oli enemmän läikkiä ja värejä kuin koskaan tatarilaisissa tai indialaisissa kankaissa, ja rikkinäisiä kenkiään ja riekaleisia sukkaa, hän puhui Nutalle ikäänkuin olisi ollut Kastilian kuningas, ja sanoi, että hän antaa hänelle uudet vaatteet ja koristuksia ja pelastaa hänet täältä huonoista oloista, toisia palvelemasta ja varattomuudesta, niin että hän voi toivoa parempia päiviä; ja paljon muuta sellaista. Mutta vaikka hän esitti näitä sangen hartaasti, menivät hänen sanansa kuitenkin kuin tuuleen, niinkuin useimmat hänen yrityksistään muulloinkin tyhjiin raukenivat.

Nuo kaksi nuorukaista näkivät siis Sika-Hintun Nutan kimpussa, ja siitä olivat he mielissään, sillä siten heiltä oli vähennyt puolet vaivaa. Ja he menivät kenenkään vastustamatta veli Cipollan huoneeseen, jonka ovi oli auki, ja ensimmäinen esine, joka joutui etsittäessä heidän saaliikseen, oli juuri se matkapussi, jossa sulkaa säilytettiin. Sen he avasivat ja löysivät suuren silkkikangaskäärön ja siihen kiedotun pienen rasian, ja kun he avasivat tämänkin, oli siinä papukaijan pyrstöstä otettu sulka. Ja he arvasivat, että tämä se nyt oli se, jonka veli Cipolla oli luvannut näyttää certaldolaisille.

Ja sellaista olikin siihen aikaan helppo ihmisille uskotella, sillä silloin eivät vielä kaikenlaiset Egyptin hepennykset olleet tunkeutuneet Toscanaan muuta kuin pienessä määrin, eikä niinkuin nyt, jolloin ne ovat tulleet koko Italian turmelukseksi. Ja jos ne yleensäkin olivat harvinaisia, niin tuon seudun asukkaat niistä tiesivät tuskin mitään, sillä siellä vallitsi vielä entisaikain yksinkertainen kunniallisuus, joten he eivät liene juuri kuulleet papukaijoista puhuttavankaan, saati sitten olivat niitä nähneet.

Nuurukaiset olivat siis tyytyväisiä, kun olivat sulan löytäneet, ottivat sen, ja ettei rasia jäisi tyhjäksi, täyttivät sen hiilillä, joita löysivät kamarin nurkasta. Sitten he sulkiivat rasia ja asettivat kaikki paikoilleen niinkuin olivat esineet tavanneetkin, ja menivät iloissaan ulos kenenkään näkemättä, ja odottivat, mitä Cipolla sanoo, kun löytääkin sulan paikalla hiiliä.

Kun nuo yksinkertaiset miehet ja naiset, jotka olivat kirkossa, kuuluivat, että he saavat kello yhdeksän jälkeen, jolloin messu on luettu, nähdä enkeli Gabrielin sulan, menivät he kotiinsa ja kertoivat asian naapuri naapurille ja emäntä emännälle; ja kun sitten kukin heistä oli syönyt päivällisensä, juoksi linnakylään niin paljon miehiä ja naisia, että tuskin kaikki sinne mahtuivat, ja odottivat hartaasti saada nähdä tuota sulkaa.

Veli Cipolla söi hyvin ja nukkui jonkun aikaa ja nousi sitten kohta yhdeksältä ylös. Ja kun hän kuuli, että sangen paljon maalaisia oli tullut näkemään sulkaa, lähetti hän sanan Hinttu Töhräkintulle, että tämän oli tultava hänen luokseen ja tuotava ne kellot ja se haarapussi. Palvelija erosi sangen väkinäisesti keittiöstä ja Nutasta ja läksi viemään pyydettyjä tavaroita linnaan, jonne hän saapui huohottaen, sillä vedenjuonti kai oli hänen ruumistaan suuresti paisuttanut, ja meni sitten veli Cipollan käskystä kirkon ovelle ja alkoi kovasti soittaa kelloja.

Kun kaikki kansa oli sinne kokoontunut, niin alkoi Cipolla, joka ei huomannut, että mihinkään hänen tavaroihinsa oli koskettu, saarnansa ja puhui sangen laajalti sellaista, joka hänen asiaansa soveltui. Ja kun sitten tuli hetki, jolloin enkeli Gabrielin sulka oli näytettävä, lausui hän sangen juhlallisesti synnintunnustuksen ja antoi sytyttää kaksi vahakyynttilää, otti kalotin päästään ja aukoen verkalleen silkkikääröä veti esiin rasia. Sitten hän lausui ensin joitakuita sanoja enkeli Gabrielin ja hänen pyhän jäännöksensä kiitokseksi ja ylistykseksi ja avasi rasia.

Kun hän näki, että se oli täynnä hiiliä, ei hän tosin luullut, että Guccio Rasvamaha olisi sen tehnyt, sillä hän tiesi, ettei tämä niin paljoon pystynyt, eikä sadatellut häntä, vaikka hän oli vartioinut esineitä niin huonosti, että muut saivat semmoisen tehdä. Vaan hän sadatteli hiljaa itseään, että oli uskonut tavaroittensa vartioimisen hänelle, vaikka tunsikin hänet, kuten sanottu, uhmapäiseksi ja tuhmapäiseksi, niskuriksi ja laiminlyöjäksi. Mutta kuitenkin kohotti hän karvaansa muuttamatta katseensa ja kätensä taivasta kohti ja sanoi niin, että kaikki sen kuuluivat: Oo Jumala, ylistetty olkoon alati sinun kaikkivaltasi.

Sitten hän sulki rasia ja kääntyen kansan puoleen alkoi: Herrat ja rouvat, tietäkää nyt, että kun minä olin vielä hyvin nuori, niin lähetti esimieheni minut niille main, josta aurinko nousee, ja antoi minulle erikoisen käskyn etsiä niin kauan, kunnes löytäisin Porsaslinus-etuoikeudet, jotka, vaikkei niistä tarvitse maksaa leimaveroa, ovat vielä paljoa hyödyllisemmät muille kuin meille. Sentähden minä läksin matkaan ja aloitettuani Veneziasta ja taivallettuaani Borgode Grecin kautta ynnä sieltä ratsain kuningaskuntiin Abrakadabra ja Babel saavuini Parionelle [paikkoja muinaisessa Firenzessä], josta jälleen, kurkku yhä kuivanlaisena, Sardiniaan. Mutta miksi luettelen maita, jotka olen tutkinut ja mutkinut? Minä saavuini, mentyäni Pyhän Yrjänän [kirkko Firenzessä] siipien kautta, Huijaukseen ja Puijaukseen, jotka ovat sangen asuttuja ja paljoväkisiä maita; ja sieltä jouduin Valhetten valtaan, missä tapasin monta meidän veljeskuntamme munkkia ja muita kirkonmiehiä; he karttoivat siellä kaikkea pinnistystä ja ponnistusta rakkaudesta Herraan ja välittivät vähät muiden huolista, ellei niistä ollut heille itselleen etua, eivätkä maksaneet laskujaan muulla kuin leimaamattomalla rahalla, joka Tuollapuolen on kurssissa. Ja sitten minä tulin Abruzzin maahan, jossa miehet ja naiset kulkevat vuorilla puukengässä ja pukevat sikoja niiden omilla suolilla. [S.o. valmistavat sian suolista makkaroita.] Ja vähän loitompana näin ihmisiä, jotka kantoivat leipää kepissä ja viiniä säkissä. Ja sieltä saavuini Toukkain vuorille, jossa kaikki vedet juoksevat alaspäin, ja lyhyessä ajassa pääsin Palsternakka-Indiaan saakka, jossa, vannon sen puvun kautta, jota päälläni kannan, kehrääjät lensivät; uskomaton seikka sille, joka ei ole sitä nähnyt. Mutta siitä voitte kysyä totuuden Maso del Saggiolta [Firenzalainen hulivili, tuttu musita B:n tarinoista], jonka tapasin siellä suurena kauppiana ja joka särki pähkinöitä ja möi kuoret kyynäritäin. Mutta kun en löytänyt sieltä sitä, mitä etsin, ja koska sieltä kuljetaan eteenpäin vettä pitkin, niin käännyn ympäri ja saavuini noihin pyhiin maihin, jossa jäähdytetty leipä kesä-aikaan maksaa neljä denaaria, mutta lämmintä saa ilmaiseksi. [Palestinaan muka, jossa on kesällä kova helle. Suom.] Ja siellä minä tapasin kunnioitettavan isän ja mestarin Nolaus Noinmokoman, Jerusalemin arvoisan patriarkan, joka tahtoi, kunnioituksesta jalosukuisen herran, pyhän Antoniuksen pukua kohtaan, jota olen aina kantanut, että minun oli nähtävä kaikki pyhät jäännökset, jotka hänellä oli hallussaan. Ja niitä oli niin paljon, että jos aikoisin ne kaikki teille luetella, en pääsisi päähän muutamiiin peninkulmiin. Mutta en kuitenkaan tahdo tuottaa teille sellaista surua, vaan mainitsen joitakuita niistä. Ensinnäkin hän näytti minulle Pyhän Hengen sormen, joka oli niin tuore ja terve kuin olla voi; ja Serafinin otsatupsun, joka ilmestyi pyhälle Fransiscukselle, ja Kerubinien kynnen; ja yhden tilapäisesti lihaksi tulleen Sanan kylkiluista; ja joitakuita pyhän ja ainoan autuaaksitekevän uskon vaatteita; ja muutamia säteitä tähdestä, joka ilmestyi Tietäjille Itäiseltä maalta; ja pullon pyhän Mikaelin hikeä, jota hän hikoili soteissaan perkeleen kanssa; kuoleman kidan, josta Latsarus pelastui, ja monia muita. Ja kun minä olin kohtelias ja käänsin hänelle hyvän kappaleen Monte Morelloa [vuori lähellä Firenzeä] ja eräitä kapittelejä Capreziosta, joita hän oli kauan etsiskellyt, niin teki hän minut osalliseksi pyhistä

jätteistään, lahjoittaen minulle yhden Pyhän Ristin [Santa Croce, kirkko Firenzessä] haaran ja pullossa pikkusen Salomonin temppelin kellonsoittoa, ja enkeli Gabrielin siipisulan, josta olen teille jo kertonut, ja Pyhän Gherardo Villamagnan toisen puukengän, jonka minä, lyhyt aika sitten, lahjoitin Firenzessä Gherardo de Bonsille, joka sitä pitää erittäin suurella kunnialla. Ja sitäpaitsi hän antoi minulle hiiliä, joiden päällä kaikkein pyhin Laurentius marttyyri paistettiin, ja kaikki nämä minä kuljetin hartaasti sieltä kotimaahan ja ne ovat minulla kaikki tallella. Esimieheni ei tosin ole kertaakaan sallinut, että minä niitä näyttäisin, ennenkuin hän saisi todistukset, ovatko ne oikeita vai eivät. Mutta koska siitä nyt eräiden ihmetöitten avulla, joita ne ovat itse tehneet, ja Jerusalemin patriarkalta tulleista kirjeistä on päästy varmuuteen, niin antoi hän minulle luvan näyttää niitä teille. Mutta minä, peljäten uskoa niitä kenenkään haltuun, kuljetan niitä aina mukani. Niinpä säilytän minä Gabriel enkelin sulkaa rasiassa, jottei se tärveltyisi, ja toisessa hiiliä, joiden päällä Pyhä Laurentius paistettiin; mutta nämä rasiat ovat niin toistensa näköisiä, että olen monta kertaa erehdyksessä ottanut toisen, kun piti ottaa toinen. Ja niin on minulle käynyt tälläkin kertaa, sillä kun luulin tuoneeni tänne rasian, jossa sulka oli, niin toinkin rasian, jossa on hiiliä. Mutta oikeastaan minä en pidäkään tätä minään erehdyksenä, vaan minusta näyttää varmalta, että se on ollut Jumalan tahto ja että Hän itse on pannut tämän hiilirasian minun käteeni, sillä nyt muistankin, että meillä on kahden päivän päästä Pyhän Laurentiuksen juhla. Jumala nähtävästi tahtoi, että minun on, näyttämällä teille hiiliä, joilla pyhimys paistettiin, sytytettävä teidän sieluunne sitä kunnioitusta, mikä teillä tulee häntä kohtaan olla, ja siksi ei hän sallinut minun ottaakaan sulkaa, kuten aion, vaan nämä siunatut hiilet, jotka tuon pyhän ruumiin mehut ovat sammuttaneet. Ja sentähden, tulkaa, lapset, Herran siunatut, ottakaa lakki päästänne ja lähestykää hurskain mielin näitä katselemaan! Mutta ensin ilmoitan vielä, että jokainen, johon näillä hiilillä koskien tehdään ristimerkki, saa olla varma, ettei häntä polta tuli koko tänä vuonna hänen sitä tuntematta.

Ja tämän sanottuaan hän viritti kiitosvirren Pyhälle Laurentiukselle ja näytteli hiiliä. Typerä lauma katseli niitä jonkun aikaa hartaasti ja ihmetellen, mutta sitten hyökkäsivät kaikki tavattomana tungoksena veli Cipollan luo ja tarjosivat parempia lahjoja kuin heillä oli ennen ollut tapana, ja jokainen pyysi, että isä koskettäisi häntä hiilillä. Niin ollen otti veli Cipolla noita hiiliä käteensä ja alkoi vedellä heidän valkeihin paitoihinsa ja naisten röjyihin ja huntuihin niin suuria ristejä kuin niihin suinkin mahtui, vakuuttaen, että mikäli ne näitä ristejä tehtäessä vähenevät, sikäli niitä sitten perästäpäin kasvaa rasiaan, kuten hän monta kertaa oli kokenut.

Sillä tavalla risti hän, ja suureksi hyödykseen, kaikki certaldolaiset ja saattoi nopsalla älykkyydellään ne pitkälle nenin, jotka olivat aikoneet nolata hänet viemällä häneltä sulan. Nämä olivat läsnä hänen saarnatessaan, ja kun he kuulivat, minkä hauskan neuvon hän keksi ja miten keveästi ja laajasti ja millä sanoilla hän sen esitti, nauroivat he niin, että luulivat leukainsa ratkeavan. Ja kun rahvas oli poistunut, menivät he veli Cipollan luo ja kertoivat hänelle maailman suurimmalla riemulla, mitä olivat tehneet, ja antoivat hänelle sulan takaisin.

Ja se oli hänelle seuraavana vuonna yhtä tuottava kuin hiilet olivat sinä päivänä olleet.

SEITSEMÄS PÄIVÄ

NELJÄS KERTOMUS.

Tofano jättää eräänä yönä vaimonsa ulos, ja kun tämä ei pääse pyynnöillä sisään, niin hän on hukuttautuvinaan kaivon heittäen siihen ison kiven. Tofano menee ulos ja juoksee paikalle, mutta silloin vaimo tulee sisään, sulkee hänet lukitun oven taakse ja haukkuu ja häpäisee häntä.

Arezzossa oli kerran rikas mies, jota kutsuttiin nimeltä Tofano. Tämä oli saanut vaimoksi erään sangen kauniin naisen nimeltä Ghita, josta hän tuli yhtäkkiä, tietämättä miksi, mustasukkaiseksi. Kun Ghita sen huomasi, niin hän pahastui siitä, ja kun hän oli kysynyt monta kertaa mieheltään, mikä oli

hänen mustasukkaisuutensa syy, eikä Tofano osannut vetää esiin mitään muita kuin tuollaisia ylimalkaisia ja huonoja, niin pälkähti vaimon päähän antaa hänen läikähtyä siihen pahaan, jota hän suotta pelkäsi.

Ja kun hän huomasi, että muuan nuorukainen, joka oli hänen arvostelunsa mukaan sangen nuhteeton, haaveksi hänestä, niin ryhtyi hän hänen kanssaan salaisesti välejä pitämään. Ja kun sitten hänen ja nuorukaisen välillä asiat olivat niin pitkällä, ettei puuttunut muuta kuin ryhtyä toteuttamaan teoissa sanoja, niin päätti Ghita keksiä keinon tähänkin.

Hän tiesi, että hänen miehellään oli muiden pahojen tapain joukossa sekin, että hän rakasti juomista, ja nyt alkoi Ghita ei ainoastaan tuota hänen tapaansa hyväksyä, vaan sangen usein miestänsä siihen kavalasti yllytelläkin. Ja niin pitkälle vaimo ajoi asiansa, että sai melkein joka kerta, kun hänen aikeensa sitä vaativat, miehensä johdetuksi juomisesta juopumukseen. Ja kun hän näki, että Tofano oli hyvin päissään, niin hän pani hänet nukkumaan ja lähti sitten kohtaamaan rakastajaansa, ja jatkoi sittemmin huolettomasti monta kertaa näitä kohtauksiaan hänen kanssaan. Ja niin suuresti hän alkoi luottaa Tofanon juopumukseen, että hän uskalsi ei ainoastaan kuljettaa rakastajan kotiinsa, vaan lähti joskus viettämään suuren osan yöstä hänen taloonsakin, joka ei ollut sieltä kaukana.

Mutta kun rakastunut nainen tähän tapaan jatkoi niin sattui poloinen mies kerran huomaamaan, ettei Ghita, vaikka yllytteli häntä juomaan, juonutkaan itse mitään. Siitä heräsi Tofanon epäluulo, että ehkäpä oli asianlaita niinkuin se olikin, nimittäin, että vaimo juottaa hänet humalaan voidakseen sitten toteuttaa haluunsa, sillä aikaa kun hän nukkuu. Ja koska hän tahtoi koettaa, oliko asia siten, niin tekeytyi hän eräänä iltana, vaikkei ollut sinä päivänä juonut, niin humalaiseksi sekä puheissaan että käytöksessään kuin olla saattaa. Vaimo uskoi tämän ja arveli, ettei miehen tarvitse enempää juoda, ja pani hänet hyvin kiireesti nukkumaan. Ja sen tehtyään hän, niinkuin hänen tapansa oli ollut joskus tehdä, lähti ulos ja meni rakastajansa taloon ja viipyi siellä aina keskiyöhön saakka.

Kun Tofano kuuli, ettei vaimo enää ollut kotona, niin hän nousi ylös, meni ovelle ja lukitsi sen sisältä. Ja sitten hän asettui ikkunaan, nähdäkseen vaimonsa palaavan ja osoittaakseen hänelle, että hän oli huomannut hänen tapansa. Ja niin kauan hän siinä oli, kunnes vaimo palasi.

Kun Ghita tuli kotiin ja näki olevansa suljettu ulos, niin joutui hän suureen tuskaan ja koetteli, eikö hän saisi ovea auki väkivallalla.

Tofano salli tätä jonkun aikaa ja sanoi sitten: Vaimo, sinä ponnistat voimiasi turhaan, sillä tänne sisälle et voi päästä. Mene, palaja sinne, missä olet tähän saakka ollut, ja ole varma, ettet tule tänne enää milloinkaan, ennenkuin olen antanut sinulle tästä asiasta sukulaistesi ja naapurien läsnäollessa sen kunnian, minkä sinä ansaitset!

Vaimo alkoi silloin Jumalan armon tähden rukoilla, että Tofano suvaitsisi avata hänelle, sillä hän ei ollut muka tullut sieltä, josta mies luuli, vaan öitsimästä erään naapurin naisen luota, koska yöt olivat pitkät eikä hän voinut nukkua eikä valvoa yksinään kotona.

Mutta rukouksista ei ollut mitään hyötyä, sillä tuo elukka miehekseen oli päättänyt, että kaikkien arezolaisten oli saatava tietää heidän häpeänsä, jota ei kukaan vielä tiennyt.

Kun vaimo näki, ettei rukoileminen auttanut häntä, niin turvautui hän uhkauksiin ja sanoi: Jos et sinä avaa minulle, niin teen sinut onnettomimmaksi ihmiseksi, mitä maailmassa on.

Tofano vastasi hänelle: Ja mitä sinä voit minulle tehdä?

Ghita, jonka järjen Amor oli jo neuvoillaan teroittanut, vastasi: Ennenkuin kärsin häpeää, jonka sinä väärilydellä tahdot minulle tehdä, heittäydyn tähän kaivoon, joka on tässä lähellä. Ja kun minut sitten löydetään siitä kuolleena, niin ei ole ainoatakaan, joka uskoisi muuta kuin että sinä olet juovuksissa heittänyt minut sinne. Ja silloin sinun joko täytyy paeta ja kadottaa kaikki, mitä sinulla on, ja elää maanpaossa, tai sinulta leikataan murhaajana pää poikki, niinkuin todellakin olet.

Nämä sanat eivät kääntäneet Tofanoa mitenkään hänen typerästä aikeestaan. Sentähden vaimo sanoi: Kas niin, nyt en voi enää kärsiä tätä sinun kiusantekoasi! Jumala antakoon sinulle anteeksi. Korjaa pois edes värttinäni, jonka jätän tänne.

Ja tämän sanottuaan meni Ghita yössä, joka oli niin pimeä, että tuskin olisi voinut nähdä kadulla toinen toistaan, kaivoa kohti, otti mahdollottoman suuren kiven, joka oli kaivon vieressä, ja pudotti sen kaivoon huutaen: Jumala antakoon minulle anteeksi.

Kun kivi ehti veteen, sai se aikaan kovan loiskauksen, ja kun Tofano kuuli tämän, uskoi hän varmasti, että Ghita oli heittäytynyt kaivoon. Siksi otti hän sangon ja köyden ja syöksyi nopeasti ulos häntä auttamaan ja juoksi kaivolle. Mutta kun vaimo, joka oli piilossa lähellä talon ovea, näki hänen juoksevan

kaivolle, niin hän pujahti sisään, lukitsi oven ja meni ikkunaan ja sanoi: Viini sopisi miedontaa vedellä silloin, kun sitä juodaan, eikä vasta yöllä.

Tämän kuullessaan Tofano huomasi, että häntä oli vedetty nenästä, palasi ovelle, ja kun hän ei päässyt sisään, niin hän alkoi pyytää, että Ghita avaisi hänelle.

Mutta silloin Ghita heitti hiljaiset puheet, kuten oli siihen saakka tehnyt, ja alkoi melkein huutaen: Kautta pyhäin haavain, sinä kelvoton juoppo, et pääse tänne sisään tänä yönä. Minä en voi enää kärsiä näitä sinun tapojasi, minun täytyy näyttää koko maailmalle, millainen sinä olet ja mihin aikaan sinä palaat yöllä kotiin.

Tofano, joka oli puolestaan kiivastunut, alkoi käyttää karkeita sanoja ja huutaa. Ja silloin naapurit, jotka kuulivat melun, nousivat ylös ja tulivat, sekä miehet että naiset ikkunoihin, ja kysyivät, mikä siellä oli.

Ghita alkoi itkeä ja sanoi: Se on tuo kurja mies, joka tulee illoin juopuneena luokseni kotiin tai nukkuu kapakoihin ja palaa sitten tähän aikaan. Kun minä olen kärsinyt sitä kauan eikä siitä ole ollut apua ja koska en voi enää kärsiä, niin tahdoin tehdä hänelle tämän häpeän ja sulkea hänet ulos, nähdäkseni, parantuuko hän.

Tofano-elukka sanoi taas toisaalta, miten asia oli, ja uhkasi vaimoaan kovasti. Mutta silloin vaimo sanoi naapureille: Nyt näette, millainen mies hän on! Mitä sanoisitte, jos minä olisin tuolla kadulla niinkuin hän on, ja hän olisi täällä kotona niinkuin minä nyt olen? Kautta Jumalan, en usko, että te luulisitte hänen siellä puhuvan totta. Tästä voitte hyvin arvata hänen luontonsa. Hän sanoo näet, että minä olen tehnyt sitä, mitä minä uskon juuri hänen itsensä tehneen. Hän luuli peloittavansa minua heittämällä jotain, en tiedä mitä, kaivoon. Mutta kunpa Jumala olisi suonut, että hän olisi todellakin heittäytynyt sinne ja hukkunut! Siten olisi viini, jota hän on juonut liiaksi, tullut kerrankin vedellä laimennetuksi.

Naapurit, sekä miehet että naiset, alkoivat kaikki sättiä Tofanoa ja sanoivat häntä syylliseksi ja haukkuivat häntä siitä asiasta, mistä hän moitti vaimoaan. Ja lyhyessä ajassa levisi meteli naapurista naapuriin, niin että viimein Ghitan sukulaisetkin saivat siitä tiedon. Nämä tulivat paikalle, ja kun he olivat kuulleet asian yhdeltä ja toiseltakin naapurilta, ottivat he Tofanon ja antoivat hänelle sellaisia iskuja, että hän oli kuin ruhjottu.

Sitten he menivät sisään, ottivat Ghitan tavarat ja palasivat hänen kanssaan kotiinsa, uhaten Tofanoa vielä pahemmalla.

Kun Tofano näki, miten hullusti hänen oli käynyt ja että hänen mustasukkaisuutensa oli huono opas, niin hän pyysi eräitä ystäviä välittäjiksi, koska hänen rauhansa riippui hänen vaimostaan. Ja hän onnistuikin saamaan kaikessa sovussa vaimonsa takaisin kotiinsa ja lupasi hänelle, ettei hän enää koskaan ole mustasukkainen. Ja sitäpaitsi hän antoi Ghitalle luvan täyttää kaikki mielihalunsa, kunhan tekisi sen niin viisaasti, ettei mies sitä huomaisi. Ja niin kävi hänelle kuin tuhmalle talonpojalle, joka selkäänsä saa ja kättä antaa.

Eläköön siis rakkaus ja kuolkoot riidan paholaiset ja kaikki hänen joukkionsa.

KAHDEKSAS PÄIVÄ

KOLMAS KERTOMUS.

Calandrino, Bruno ja Buffalmacco menevät Mugnonen notkoon etsimään heliotrooppia, ja Calandrino luulee sen löytäneensä ja palaa kotiin kantaen taakan kiviä. Hänen

vaimonsa pilkkaa häntä, jolloin hän suuttuu ja pieksää vaimoaan ja kertoo tovereilleen asioita, jotka nämä tietävät paremmin kuin hän itse.

Kaupungissamme, jossa on aina ollut yltä kyllin merkillisiä eläjiä ja tyhmiä olennoita, eli, eikä siitä kauan vielä olekaan, maalari nimeltä Calandrino, yksinkertainen ja tavoiltaan lystikäs mies, joka vietti suurimman osan aikaansa kahden muun maalarin seurassa, joista toisen nimi oli Bruno ja toisen Buffalmacco. Nämä olivat sangen iloisia miehiä, mutta sangen älykkäitä ja nokkelia, ja he seurustelivat Calandrinoon kanssa senvuoksi, että voivat usein huvitella suuresti hänen tuumuutensa kustannuksella.

Samoin oli Firenzessä siihen aikaan eräs tavattoman miellyttävä nuorukainen, älykäs ja kekseliäs kaikessa, mihin hän ryhtyi, nimeltä Maso del Saggio. Tämä kuuli puhuttavan minkä mitäkin Calandrinoon yksinkertaisuudesta ja hän päätti hullutella hänen älynsä kustannuksella, tekemällä hänelle jonkin pilan ja uskottelemalla hänelle jotakin merkillistä asiaa. Sattumalta huomasi hän eräänä päivänä Calandrinoon S. Giovannin kirkossa ja näki hänen tarkkaavasti katselevan pyhimysarkun maalauksia ja leikkauksia, joka arkku on mainitun kirkon alttarilla ja oli siihen lyhyt aika sitten asetettu. Ja silloin ajatteli hän, että nyt hän oli saanut hetken ja tilaisuuden toteuttaakseen aikeensa. Hän ilmaisi niin ollen eräälle toverilleen, mitä hän aikoi tehdä, ja sitten he lähestyivät yhdessä sitä paikkaa, jossa Calandrino yksinään istuskeli, ja alkoivat ikäänkuin eivät olisi häntä huomanneet puhella keskenään, erilaisten kivien sala-voimista, joista asioista Maso del Saggio puheli niin varmasti kuin olisi hän ollut etevä ja mainio kivenhioja.

Näille puheille Calandrino kallisti korvaansa ja nousi jonkun ajan päästä ylös, kun näet huomasi, etteivät he puhuneet salaisuuksia, ja tuli heidän luokseen. Tämä oli Maso del Saggiosta suuresti mieleen, ja kun hän jatkoi kertomustaan, niin Calandrino kysyi, missä näitä niin voimallisia kiviä oli.

Maso vastasi, että niitä oli enimmäkseen Berlinzonessa, Basliskien maassa, eräällä seudulla nimeltä Himmerkki, jossa viiniköynnökset sidotaan makkarilla, ja ankan saa kolikolla ja pojan kaupanpäälliseksi; ja siellä oli kokonainen vuori jauhetusta Parman juustosta, jonka päällä asui ihmisiä, jotka eivät tehneet muuta kuin makaronia ja lihakokkareita ja keittelivät ne salvokukon liemessä ja heittelevät sitten alas, ja kuka enimmän otti, se enimmän sai. Ja siellä lähellä juoksi joki, joka oli valkoviiniä, parasta, mitä milloinkaan on juotu, eikä siinä ollut pisaraakaan vettä.

Ohoo, sanoi Calandrino, se on hyvä maa. Mutta sanopas, mitä he tekevät salvokukoilla, joita he keittävät?

Maso vastasi: Basliskit syövät ne suuhunsa.

Silloin Calandrino sanoi: Oletko sinä koskaan siellä käynyt?

Maso vastasi: Kysytkö, olenko siellä käynyt? Olen käynyt yhtä monta kuin senkin seitsemänkymmentä kertaa!

Ja montako peninkulmaa sinne on? kysyi Calandrino silloin.

On sinne tuhatkunta, minkä riittää unta, vastasi Maso.

Silloin sanoi Calandrino: Niin ollen se on kauempana kuin Abruzzit.

Onpa kyllä, vastasi Maso, kukon askelen.

Kun Calandrino-tyhmyri näki Mason vakavin kasvoin ja nauramatta sanovan nämä sanat, niin hän uskoi niitä kuten ainoastaan selvintä totuutta voidaan uskoa. Ja koska hän piti niitä tosina, niin hän sanoi: Liian kaukana se on meikäläiselle. Mutta jos se olisi täällä lähempänä, niin sanonpa sinulle, että tulisin sinne kerran kanssasi, katsomaan, miten nuo makaronit luihivat alas ja saadakseni niitä mahallisen. Mutta sanopas, jos suvaitset olla niin hyvä, eikö täällä näillä seuduillakin ole yhtään niin voimallisia kiviä?

Siihen Maso vastasi: Onpa kyllä; kaksi lajia täällä on sangen voimallisia kiviä. Toinen laji on nuo Settignanon ja Montiscin louhoskivet, joiden voimalla, kun ne on valmistettu myllynkiviksi, tehdään jauhoja. Ja siksi sanotaankin niillä mailla, että Jumalalle kiitos jyvistä, Montiscille myllynkivistä. Mutta näitä kiviä on niin paljon, että niille annetaan meillä yhtä vähän arvoa kuin heillä smaragdeille, joita on siellä kokonaisia vuoria, suurempia kuin Monte Morello, ja ne paistavat keskellä yötä, että voi sun taivahan valkeus! Ja tiedä, että se, joka tekisi oikein kauniita myllynkiviä ja juottaisi niitä sormuksiin, ennenkuin niihin on kaivettu reikä, ja veisi sultaanille, saisi häneltä mitä vaan mielensä tekisi. Toinen laji on eräs kivi, jota me kivenhiojat sanomme heliotroopiksi, erittäin oivallinen kivi; sillä henkilöä, joka sitä kantaa, ei näe kukaan sillä aikaa, kun se hänellä on siellä, missä hän ei ole.

Silloin sanoi Calandrino: Ne ovat hyviä ominaisuuksia. Mutta missä tätä toista kiveä on?

Maso vastasi, että tuolta Mugnonen rannalta sitä usein on löydetty.

Calandrino kysyi: Minkä kokoinen se kivi on? Ja minkä värinen?

Maso vastasi: Sitä on eri kokoa, sillä toinen on suurempi, toinen pienempi. Mutta kaikki ne ovat väriltään pikimmittain kuin mustia.

Calandrino painoi nämä seikat mieleensä, ja sanoi sitten, että hänellä oli muka muuta tekemistä, ja lähti Mason luota, päättäen itsekseen ryhtyä etsimään tätä kiveä. Mutta kuitenkin hän ajatteli, ettei hän tee sitä Brunon ja Buffalmaccon tietämättä, joita hän rakasti erikoisen suuresti.

Hän lähti siis hakemaan heitä, mennäkseen viipymättä ja ennenkuin muut heidän kanssaan etsimään kiveä, ja kulutti koko loppuosan sitä aamua heitä haeskellessaan. Viimein, kun kello oli jo yli kolmen, hän muisti, että he työskentelivät naistenluostarissa Faenzassa. Siksi hän jätti kaikki muut tehtävänsä ja meni, vaikka helle oli suurimmillaan, melkein juosten heidän luokseen, kutsutti heidät puheilleen ja sanoi heille: Kumppanit, jos tahdotte uskoa minua, niin me voidaan nyt tulla Firenzen rikkaimmiksi miehiksi, sillä minä olen kuullut luottamuksen arvoiselta ihmiseltä Mugnonessa olevan erään sellaisen kiven, ettei sitä, jolla se on mukana, näe kukaan. Ja siksi pitäisi meidän minun mielestäni mennä viivyttelämättä, ennenkuin kukaan muu sinne menee, sitä etsimään. Me löydämme sen varmaan, sillä minä tunnen sen. Ja kun olemme sen saaneet, niin mitä tarvitsee meidän muuta tehdä kuin panna se rahapussiin ja mennä rahanvaihtajain pöytäin luo, jotka, kuten tiedätte, ovat aina kuormatut florineilla ja grosseilla, ja ottaa niitä itsellemme niin paljon kuin tahdomme: kukaan ei meitä näe! Ja niin me voimme rikastua yhtäkkiä tarvitsematta kaiken päivää tuhria seiniä niinkuin etanat.

Kun Bruno ja Buffalmacco tämän kuulivat, alkoivat he itsekseen nauraa, katsoivat toinen toiseensa ja olivat suuresti hämmästyvinään ja kehuivat Calandrion neuvoa. Mutta kysyipä Buffalmacco sitten, mikä tuon kiven nimi on.

Calandrion mielestä oli nimi jo haihtunut, koska hän oli melkoisen tuhma, ja siksi hän vastasi: Mitä meillä on nimen kanssa tekemistä, kun vaan tiedämme sen ominaisuuden. Ja minun mielestäni meidän pitää vaan nyt mennä sitä etsimään kauempaa viivyttelämättä.

Hyvä, sanoi Bruno, millainen se sitten on?

Calandrino vastasi: Niitä on monenlaisia, mutta kaikki ne ovat melkein mustia. Ja siksi pitää meidän minun mielestäni koota kaikki mustat, mitä näemme, kunnes osumme saamaan sen oikean. Ja siksi, elkäämme hukatko aikaa, vaan menkäämme!

Siihen sanoi Bruno: Odotapas vähän. Ja kääntyen Buffalmaccon puoleen hän jatkoi: Minun mielestäni Calandrino on oikeassa. Mutta minusta ei tämä tunnu sovelialta hetkeltä siihen työhön, sillä aurinko on korkealla ja paistaa suoraan Mugnonen notkoon ja on kuivannut kaikki kivet, niin että ne, mitä siellä on, näyttävät nyt valkeilta, kun ne taas aamulla ennenkuin aurinko on ne kuivannut näyttävät mustilta. Ja sitäpaitsi on tänään, joka on arkipäivä, Mugnonen notkossa monesta syystä paljon ihmisiä, jotka näkisivät meidät ja voisivat arvata, mitä me teemme siellä ja rupeaisivat ehkä tekemään hekin samaa. Ja kivi voisi joutua heidän käsiinsä, ja niin menisi meiltä kana munan tähden. Minun mielestäni, jos te suostuisitte, tämä on työ, joka olisi tehtävä aamulla, jolloin eroittaa paremmin mustat kivet valkeista kivistä, ja jonakin juhlapäivänä, jolloin siellä ei ole ketään meitä näkemässä.

Buffalmacco kiitti Brunon neuvoa, ja Calandrino taipui siihen, ja he päättivät, että he kaikki kolme kokoontuvat sunnuntai-aamuna etsimään sitä kiveä. Mutta Calandrino rukoili heitä kaikella muotoa, etteivät he saisi puhua tästä asiasta kellekään maailmassa, sillä se oli uskottu hänelle salaisuutena. Ja sen sanottuaan hän kertoi heille kaikki, mitä hän oli kuullut Himmerkin seudusta, ja vahvisti valalla, että se on totta.

Kun Calandrino lähti heidän luotaan, niin nämä sopivat keskenään, mitä heidän oli tässä asiassa tehtävä.

Calandrino odotti suurella halulla sunnuntai-aamua. Ja kun se oli tullut, niin hän nousi ylös päivän valjetessa, kutsui seuraansa toverinsa, ja he lähtivät San Gallon portista ulos, laskeutuivat Mugnonen notkoon ja alkoivat kulkea joen vartta alas, etsien kiveä.

Calandrino, joka oli halukkain, kulki ensimmäisenä ja hyppäsi nopeasti milloin sinne ja milloin tänne, ja missä näki mustan kiven, heittäysi sinne, otti sen maasta ja pisti povelleen. Toverit astelivat perästä ja poimivat milloin yhden, milloin toisen.

Mutta Calandrino ei ollut pitkää matkaa kulkenut, niin hänellä jo oli povi täynnä kiviä, ja siksi hän nosti ylös mekkonsa helmat, joka ei ollut Hainaultin kuosia, ja teki niistä avaran säkin, kiinnittäen ne joka taholta vyönsä alle, ja täytti sen vähän ajan kuluttua. Ja samoin hän teki jonkun hetken päästä

vaipastaankin pussin ja täytti sen kivillä.

Kun nyt Bruno ja Buffalmacco näkivät, että Calandrino oli kuormattu ja että ruoka-aika läheni, niin sanoi Bruno, tehdyin sopimuksen mukaan, Buffalmaccolle: Missä Calandrino on?

Buffalmacco, joka näki olevansa aivan lähellä Calandrinoa, kääntyi ympäri, katseli sinne ja tänne ja sanoi: En tiedä, mutta aivan äsken hän oli tässä meidän edessämme.

Bruno sanoi: Kyllä kai, aivan äsken! Mutta minusta on ihan varma, että hän on nyt kotonaan suuruksella ja on jättänyt meidät narreinaan tänne etsimään mustia kiviä Mugnonen rannalta.

Ah, miten oikein hän teki, sanoi silloin Buffalmacco, kun piti meitä pilkkanaan ja jätti meidät tänne, koska olimme niin hulluja, että uskoimme häntä. Kuules nyt, kuka muu olisi ollut niin hassu kuin me, että olisi uskonut Mugnonessa olevan niin arvokkaita kiviä.

Kun Calandrino nämä sanat kuuli, kuvitteli hän, että se kivi oli joutunut hänen käsiinsä ja että se juuri vaikutti, etteivät nuo toiset häntä nähneet, vaikka hän oli heidän keskellään. Hän oli siis tavattoman iloinen sellaisesta onnesta, ja päätti palata kotiin heille mitään sanomatta. Ja hän käänsi kulkunsa takaisin ja alkoi nousta rannalta.

Tämän nähdessään Buffalmacco sanoi Brunolle: Mitä me nyt teemme? Emmekö mene täältä pois?

Bruno vastasi hänelle: Mennään vaan. Mutta sen minä vannon Jumalan kautta, ettei Calandrino minulle enää koskaan tätä tee! Ja jos minä olisin häntä yhtä lähellä kuin olen ollut kaiken aamua, niin antaisin tästä kivistä häntä anturoille niin, että hän muistaisi ehkä kuukauden tämän pilan.

Ja näiden sanain sanominen, kiven kaappaaminen ja heittäminen Calandrinin kintuille oli tuokion asia.

Calandrino nosti iskun tuntiessaan jalkaansa korkealle ja alkoi puuskuttaa, mutta vaikenä kuitenkin ja jatkoi matkaansa.

Buffalmacco otti käteensä yhden kivistä, jotka oli koonnut, ja sanoi Brunolle: Ah, katsoppas, miten sievä kivi, kunpa se nyt voisi osua Calandrinoa lonkkaan! Ja hän lennätti kiven ja antoi Calandrinnolle tosiaan lonkkaan aika moukun.

Lyhyesti sanoen: sillä tavalla he kivittivät Calandrinoa, milloin niitä, milloin näitä piloja lasketellen, Mugnonen notkosta aina San Gallon portille saakka.

Siellä heittivät he pois kivet, joita olivat koonneet, ja pysähtyivät vähän pakisemaan tullimiesten kanssa. Näille olivat he selittäneet asian jo ennen, joten nämä eivät olleet Calandrinoa muka näkevinään, vaan antoivat hänen mennä portista, nauraen itse niin, ettei maailmassa vertaa.

Calandrino saapui pysähtymättä kotiinsa, joka oli lähellä Myllyn kulmausta. Ja niin suopea oli onni tälle pilalle, ettei Calandrinnolle, kun hän tuli joelta ja kulki kaupungin läpi, ainoakaan henkilö sanonut sanaakaan, ja että hän tapasi ainoastaan harvoja, koska melkein kaikki olivat ruualla.

Calandrino astui siis näin kuormattuna kotiinsa. Sattumalta oli hänen vaimonsa, jonka nimi oli monna Tessa, kaunis ja kelpo nainen, portaiden yläpäässä. Ja kun hän näki hänen tulevan, niin alkoi hän, jonkun verran vihoissaan hänen viipymisestään, pilkata häntä ja sanoa: Kas herraa, jokos piru sinut tuo kotiin! Kaikki ihmiset ovat jo syöneet, kun sinä palaat suurukselle.

Kun Calandrino tämän kuuli ja huomasi, että hänet nähtiin, niin alkoi hän kiukuissaan ja pahoilla mielin sanoa: Voi sinua, kelvoton nainen, tulitko sinä siihen! Nyt sinä olet syössyt minut perikatoon, mutta kautta Jumalan, sinä saat sen maksaa!

Ja hän nousi eränsen pieneen saliinsa ja heitti sinne kivet, jotka oli tuonut, juoksi vimmoissaan vaimonsa luo ja ottaen häntä palmikosta nakkasi hänet jalkainsa juureen ja antoi hänelle koko ruumiisen niin paljon iskuja ja potkuja, minkä ehti käsiään ja jalkojaan liikuttaa, eikä jättänyt hänen päähänsä hiusta repimättä eikä ruumiisen nikamaa kolhimatta. Eikä hyödyttänyt lainkaan rukoilla häneltä armoa kädet ristissä.

Kun Bruno ja Buffalmacco olivat tullimiesten kanssa portilla hyvän aikaa naureskelleet, alkoivat he verkkaisin askelin seurata jonkun matkan päässä Calandrinoa, ja saapuessaan hänen ovelle he kuuluivat kauheat iskut, joita hän antoi vaimolleen. Ja he huusivat Calandrinoa, ollen saapuvinaan Mugnonelta nyt vasta.

Calandrino ilmestyi ikkunaan aivan hiessään, punaisena ja puuskuttaen ja pyysi heitä tulemaan ylös

hänen luokseen.

He tekeytyivät hiukan suuttuneen näköisiksi, mutta menivät kuitenkin ylös, ja näkivät salin täynnä kiviä ja vaimon yhdessä nurkassa tukka hajallaan ja revittynä ja kasvot kalpeina ja kolhittuina surkeasti itkemässä; ja toisella puolella Calandrino istumassa vyöttömänä ja läähättäen lopen väsyneen ihmisen tavalla.

Kun he olivat vähän aikaa katselleet ympärilleen, sanoivat he: Mitäs tämä on, Calandrino? Aiotkos ruveta muurariksi, koska me näemme täällä niin paljon kiviä?

Ja paitsi tätä he lisäsivät: Ja mikäs monna Tessalla on? Näyttääpä siltä, kuin sinä olisit häntä lyönyt? Mitä tyhmyyksiä tämä on?

Calandrino oli niin väsynyt kivien painosta ja vaimonsa raivokkaasta pieksämisestä ja surusta, kun luuli niin suuren onnen kadottaneensa, ettei saanut henkeä sisästään antaakseen edes sanan vastaukseksi. Kun hän siis viivytteli, niin alkoi Buffalmacco uudestaan: Calandrino, jos sinulla olikin muut vihan syyt, niin ei sinun silti pitänyt puijata meitä niinkuin teit. Sillä kun sinä ensin olit vienyt meidät etsimään kanssasi arvokasta kiveä, niin sinä, toivottamatta meitä edes Jumalan haltuun tai hiiteen, jätit meidät Mugnonen notkoon kuin kaksi pässiä, ja tulit itse tänne. Sen me panimme suuresti pahaksemme. Mutta totisesti se on viimeinen pila, minkä meille koskaan teet!

Näihin sanoihin Calandrino sai vastatuksi vaivoin: Kumppanit, elkää suuttuko, asia on toisin kuin te luulette. Minä, onneton! olin sen kiven jo löytänyt. Ja tahdotteko kuulla, puhunko totta? Kun te ensin kyselitte toisiltanne minua, olin minä tuskin kymmenen jalan päässä teistä. Ja kun minä huomasin, että te tulitte minua kohti ettekä nähneet minua, niin minä tulin tänne päin ja koko ajan minä kuljin vähän matkaa teidän edeltänne tänne.

Ja hän alkoi kertoa heille yhdestä päästä loppuun saakka, mitä he olivat tehneet ja sanoneet, ja näytti heille selkensä ja kupeensa, miten kivet olivat niitä kolhineet, ja jatkoi: Ja sanon teille, että kun tulin sisään portista, povellani kaikki nämä kivet, jotka näette tässä, niin ei minulle sanottu mitään, ja tähän tiedätte, miten epämiellyttäviä ja sietämättömiä nuo vartiat tavallisesti ovat tahtoessaan kaikkea katsella. Ja sitäpaitsi kohtasin kadulla useita kuomiani ja ystäviäni, joilla on aina tapana puhutella minua ja kutsua juomaan, mutta ei ollut ainoatakaan, joka olisi sanonut minulle puoltakaan sanaa, sillä eiväthän he nähneet minua. Mutta viimein, kun tulin kotiin, tämä kirottu akka paholainen ilmestyi vastaani ja näki minut, ja, kuten tiedätte, naiset hävittävät joka seikasta tehokkuuden. Ja niinpä minä, joka äsken voin sanoa itseäni Firenzen onnellisimmaksi ihmiseksi, olen nyt tullut kaikkein onnettomimmaksi. Ja sentähden minä häntä pieksinkin niin kauan kuin voin käsiäni liikuttaa, enkä tiedä, mikä minua pidättää, etten puhkaise häneltä vielä suonia, sillä kirottu olkoon se hetki, jolloin hänet ensi kertaa näin ja jolloin hän tuli minulle ja tähän taloon.

Ja taas syytyi hänen vihansa niin, että hän aikoi nousta ylös ja mennä uudestaan lyömään vaimoaan.

Kun Buffalmacco ja Bruno tämän kuulivat, olivat he suuresti hämmästyvinään ja vahvistivat usein todeksi, mitä Calandrino sanoi, ja heillä oli niin suuri halu nauraa, että olivat haljeta. Mutta kun he näkivät hänen nousevan raivoissaan ylös lyödäkseen vaimoaan toistamiseen, niin he asettuivat häntä vastaan ja pidättivät häntä, sanoen, ettei tässä asiassa ollut vaimossa mitään syytä, vaan hänessä itsessään, joka tiesi, että naiset hävittävät kaikista seikoista tehokkuuden, eikä ollut sanonut vaimolleen, että tämä varoisi ilmestymästä hänen eteensä sinä päivänä. Mutta tämän varovaisuuden oli Jumala häneltä riistänyt, joko siksi, ettei se onni ollut hänelle tuleva, tai sentähden, että hän aikoi pettää tovereitaan, joille hänen, kun hän näki kiven löytäneensä, olisi pitänyt siitä ilmoittaa.

Ja kun he olivat monilla sanoilla eikä vähällä vaivalla saaneet onnettoman vaimon sovitetuksi hänen kanssaan, niin he jättivät hänet alakuloisena kotiinsa, joka oli täynnä kiviä, ja menivät pois.

KUODES KERTOMUS.

Bruno ja Buffalmacco varastavat Calandrinoilta sian. He teettävät hänellä sen löytymiseksi kokeen inkiväärä-pillereillä ja valkoviinillä ja antavat hänelle kaksi kertaa toisensa jälkeen koiran-inkiväärää ja aloeta, jolloin näyttää siltä, kuin hän itse olisi varastanut sikansa. Ja he vaativat häneltä lahjukset, etteivät kerro asiaa hänen vaimolleen.

Ketkä Calandrino, Bruno ja Buffalmacco olivat, ei minun tarvitse teille selittää, sillä heistä on kuultu kyllin puhuttavan. Siksi minä sanon, suoraan asiaan käyden, että Calandrinolla oli lähellä Firenzeä eräs pieni tila, jonka hän oli saanut vaimonsa myötäjäisinä ja josta hän, paitsi muuta, mitä hän siitä korjasi, sai joka vuosi sian. Ja hänen tapansa oli lähteä aina joulukuussa vaimoineen maalle ja teurastaa ja suolauttaa se siellä.

Nyt tapahtui kerran, ettei hänen vaimonsa ollut aivan terve, ja niinpä Calandrino lähti yksin sitä sikaa tappamaan. Mutta tuskin Bruno ja Buffalmacco tämän kuulivat ja tiesivät, ettei vaimo mennyt hänen kanssaan, niin he lähtivät erään papin luo, joka oli heidän parhaita ystäviään ja asui lähellä Calandrinoa, aikailemaan muutamaksi päiväksi. Calandrino oli sen päivän aamuna, jolloin he saapuivat, teurastanut sikansa, ja kun hän näki heidät papin seurassa, niin hän huusi heille ja sanoi: Terve tulemaan! Nyt pitää teidän näkemän, millainen isäntä minä olen.

Ja hän vei heidät kotiin ja näytti heille sitä sikaa. Nämä näkivät, että sika oli sangen kaunis, ja kuulivat Calandrinolta, että hän aikoi suolata sen perhettään varten.

Silloin sanoi Bruno: Oh, miten tuhma sinä olet. Myy se ja pidetään hauskaa rahoilla. Ja vaimollesi sano, että se on sinulta varastettu.

Calandrino vastasi: Enkä, hän ei sitä uskoisi, vaan ajaisi minut pois kotoani. Älkää vaivatko itseänne, sillä sitä minä en tee koskaan.

Sanoja vaihdettiin paljonkin, mutta ne eivät auttaneet mitään; Calandrino pyysi tosin heitä jäämään illalliselle, mutta niin töykeästi, etteivät he tahtoneet siellä illallista, vaan lähtivät hänen luotaan.

Ja Bruno sanoi Buffalmaccolle: Eikö varasteta häneltä tänä yönä sitä sikaa?

Buffalmacco vastasi: Niin, mutta kuinka me sen voimme tehdä?

Bruno sanoi: Minulla on jo tiedossa, kuinka, jos hän ei vaan muuta sitä pois sieltä, jossa se oli äsken.

Sitten me se tehdään, sanoi Buffalmacco. — Miksipä me ei sitä tehtäisi? Ja nautimme sitten siitä täällä herra pastorin kanssa.

Pappi sanoi puolestaan, että se oli hänestä hyvin mieleen.

Sen jälkeen sanoi Bruno: Tässä täytyy käyttää hiukan viekkautta. Sinä tiedät, Buffalmacco, miten saita Calandrino on ja kuinka mielellään hän juo silloin, kun muut maksavat. Menkäämme ja viekäämme hänet kapakkaan, ja siellä on pappi maksavinaan kaikki meidän kunniamme, eikä anneta Calandrinoa maksaa mitään. Hän juo itsensä juovuksiin, ja kaikki käy sitten sangen hyvin, koska hän on yksin tilallaan.

Ja tehtiin niinkuin Bruno sanoi.

Kun Calandrino näki, ettei pappi antanut toisten maksaa, ryhtyi hän juomaan, ja jos hän ei paljoa tarvinnutkaan, pian hän oli hyvässä lastissa. Ja oli jo myöhä yö, kun hän lähti kapakasta ja meni, haluamatta enää illallista, kotiinsa. Ja luullen sulkeneensa oven hän jättikin sen auki ja meni vuoteeseen. Buffalmacco ja Bruno lähtivät papin kanssa illalliselle, ja kun he olivat aterioineet, ottivat he eräitä työkapineita päästäkseen Calandrinoa taloon ja menivät sitten hiljaa sinne, jonne Bruno oli heitä neuvonut. Mutta kun he näkivät oven auki, astuivat he sisään, päästivät sian irti ja kantoivat sen papin taloon. Ja kun he olivat panneet sen piiloon, menivät he maata.

Aamulla, kun viini oli haihtunut Calandrinoa päästä, nousi hän ylös. Ja kun hän meni alas katsomaan sikaansa ei hän sitä nähnytkaan, ja ovi oli auki. Sen vuoksi Calandrino kyseli yhdeltä ja toiselta, tiesivätkö he, kuka sian oli ottanut. Ja kun hän ei sitä löytänyt, niin nosti hän suuren metelin. Voi häntä, voi kurjaa häntä, häneltä oli varastettu sika!

Kun Bruno ja Buffalmacco olivat nousseet ylös, menivät he Calandrinoa talolle kuulemaan, mitä hän sanoi siasta. Ja tuskin Calandrino heidät näki, huusi hän heitä melkein itkien ja sanoi: Voi minua, kumppanit, minulta on varastettu se minun sikani!

Bruno lähestyi häntä ja sanoi hänelle hiljaa: Ihme, että olet ollut kerrankin viisas!

Voi minua, vastasi Calandrino, minä puhun aivan totta!

Sano vaan niin, sanoi Bruno, huuda kovasti, että näyttää siltä kuin olisi käynytkin niin.

Calandrino huusi silloin kovemmin ja sanoi: Kaikkivaltias Jumala, minä puhun totta, se on minulta varastettu.

Mutta Bruno sanoi: Kas niin, aivan niin. Noin sinun pitää sanoa. Huuda kovasti, anna äänesi kuulua, niin sitä luullaan todeksi.

Sinä tahtoisit minua huutamaan sieluni paholaiselle, sanoi Calandrino. Minä sanon, vaikkeet minua usko, että menen vaikka hirteen, jos se ei ole minulta varastettu!

Silloin kysyi Bruno: Mitä? Kuinka se voisi olla mahdollista? Näinhän minä vielä eilen sen täällä. Luuletko sinä voitasi uskotella minulle, että se on varastettu?

Niin vaan on kuin minä sanon, vastasi Calandrino.

Oh, sanoi Bruno, voiko se olla mahdollista?

Aivan varmaan, vastasi Calandrino, se on niin. Ja siitä minä olen onneton, enkä tiedä, miten nyt palata kotiin. Vaimo ei minua usko, ja vaikka uskoisikin, en saa enää koko vuonna rauhaa häneltä!

Silloin sanoi Bruno: Jumaliste, se oli paha teko, jos se on totta. Mutta sinä muistat, Calandrino, että minä eilen neuvoin sinua sanomaan näin. Minä en tahtoisin, että sinä yhtäkaa kujeilisit vaimosi ja meidän kustannuksellamme.

Calandrino alkoi taas huutaa ja sanoa: Ja miksi te pakotatte minut epätoivoon ja vannomaan kautta Jumalan ja pyhimysten ja kaikkien luotujen kappalten. Minä sanon teille, että sika on minulta viime yönä varastettu.

Silloin sanoi Buffalmacco: Jos niin on, täytyy miettiä, emmekö keksi keinoa, jolla saadaan se takaisin.

Ja minkä keinon me voisimme keksiä? kysyi Calandrino.

Buffalmacco sanoi silloin: Varmaankaan ei kukaan Indiasta ole tullut ottamaan sinulta sikaa. Joku näistä sinun naapureistasi sen on täytynyt olla. Ja tosiaan, jos sinä voisit saada ne koolle, niin minä osaisin tehdä taian leivällä ja juustolla, niin näkisimme kohta, kuka sen on vienyt.

Niin kai, sanoi Bruno, tee vaan se leivällä ja juustolla näille tämän seudun herroille, sillä olen varma, että joku heistä on sen vienyt, mutta he ymmärtäisivät tarkoituksen eivätkä tulisi tänne.

Mitenkä se sitten olisi tehtävä? kysyi Buffalmacco.

Bruno vastasi: Se olisi tehtävä hyvillä inkivääräpillereillä ja valkoviinillä ja kutsuttava heidät sitä juomaan. Sitä eivät he epäilisi, vaan tulisivat. Ja voidaanhan inkivääräpillereitä taikoa samalla tavalla kuin leipä ja juustokin.

Todellakin, sanoi Buffalmacco, sinä olet oikeassa. Ja sinä, Calandrino, mitäs sanot? Tehdäänkö niin?

Calandrino vastasi: Minä suorastaan pyydän sitä, Jumalan tähden, sillä jos edes tietäisin, kuka sen on vienyt, niin olisin jo puolta rauhallisempi.

No niin, sanoi Bruno, minä olen valmis tämän tähden ja sinua auttaakseni lähtemään Firenzeen saakka, jos annat minulle rahaa.

Calandrinolla oli noin neljäkymmentä soldoa, jotka hän nyt antoi Brunolle. Bruno meni Firenzeen erään tutun apteekkarin luo ja osti naulan hyviä inkivääräpillereitä, mutta teetti myöskin kaksi koiran-inkiväärästä, jotka hän leivotti tuoreen aloen sisään. Sitten hän antoi valmistaa niihin sokeripäälykset niinkuin toisissakin oli, ja teetti niihin pienen merkin, ettei erehtyisi tai vaihtaisi niitä muihin, vaan tuntisi ne oikein hyvin. Ja ostettuaan pullon hyvää valkoviiniä hän palasi maalle Calandrinon luo ja sanoi hänelle: Kutsu nyt huomenna kanssasi juominkeihin ne, joita sinä epäilet. Silloin on juhlapäivä, ja kaikki tulevat mielellään, ja minä taion tänä yönä Buffalmaccon kanssa pillerit ja tuon ne sinulle kotiin varhain huomen-aamuna. Ja rakkaudesta sinuun minä otan jaksakseni ne itse ja teen ja sanon kaikki, mitä siinä on sanottava ja tehtävä.

Calandrino teki niin.

Kun sitten seuraavana aamuna oli kokoontunut hyvä joukko nuoria firenzelaisiä, jotka myöskin olivat täällä maalla, ja työmiehiä kirkon edustalle jalavan ympärille, niin tulivat Bruno ja Buffalmacco paikalle ja toivat rasiällisen inkivääräpillereitä ja pullon viiniä. Ja kun väki oli asetettu piiriin, puhui Bruno: Herrat, minun täytyy sanoa teille syy, miksi seisotte täällä, niin ettette vihoittelisi minulle, jos tapahtuisi sellaista, joka ei teitä miellyttäisi. Calandrinolta, joka on tässä, on toissa yönä viety kaunis sika, eikä hänellä ole aavistusta, kuka sen on ottanut. Ja koska sitä ei ole voinut häneltä viedä kukaan muu kuin joku meistä, jotka olemme tässä, niin antaa hän teille yhdelle toisensa jälkeen näitä inkivääräpillereitä ja juoda päälle, nähdäkseen, kenellä se on. Ja tietäkää jo kohta, että se, joka on sian ottanut, ei voi pilleriään niellä, vaan maistuu se hänestä katkerammalta kuin myrkky ja hän sylkee sen pois. Ja ettei

sille henkilölle tulisi moista häpeää kaikkien läsnäollessa, niin on ehkä parasta, että se, jolla se mahdollisesti on, tunnustaa asian ripillä herra papille, niin minä luovun tästä toimituksesta.

Mutta kaikki, jotka siellä olivat, sanoivat, että he syövät mielellään. Silloin Bruno järjesti heidät riviin, asetti Calandrino joukkoon ja ryhtyi toisesta päästä alkaen jakamaan heille kullekin pillerejä. Ja kun hän tuli Calandrino kohdalle, otti hän toisen niistä koiraninkiväärästä tehdyistä ja pani sen hänen käteensä.

Calandrino pisti sen kiireesti suuhunsa ja alkoi maiskuttaa. Mutta heti, kun hän tunsu aloen kielellään, sylkäisi hän sen pois, voimatta sietää karvautta.

Kaikki katselivat toisiaan kasvoihin nähdäkseen, kuka sylkee pillerinsä pois. Eikä Bruno ollut vielä lopettanut jakeluansa, vaan jatkoi ikäänkuin ei olisi mitään huomannut, kun hän kuuli takanaan sanottavan: Heh, Calandrino, mitäs tämä merkitsee?

Bruno kääntyi silloin nopeasti, ja kun hän näki, että Calandrino oli sylkenyt omansa pois, niin hän sanoi: Odotappas, ehkä sai jokin muu syy sinut sen sylkemään pois. Kas tässä on toinen.

Ja Bruno otti sen toisen ja pisti Calandrino suuhun ja jakeli edelleen niitä, jotka hänellä oli vielä jaettavana.

Jos jo ensimmäinen oli tuntunut Calandrino katkeralta, niin tämä tuntui vielä paljoa katkerammalta. Mutta koska hän häpesi sylkeä sitä pois, niin piti hän sitä suussaan ja pureskeli hiukan, kunnes hänen silmistään siinä alkoivat vuotaa kyneleet suuret kuin pähkinät. Ja viimein hän ei enää voinut, vaan heitti sen pois kuin edellisenkin.

Buffalmacco ja Bruno juottivat joukolle viiniä, ja kun he toisten kanssa tämän näkivät, niin he sanoivat, että varmaan Calandrino on varastanut sikansa itse. Ja oli niitäkin, jotka haukkuivat häntä siitä syystä ankarasti. Ja kun sitten muut olivat lähteneet pois ja Bruno ja Buffalmacco olivat jääneet Calandrino seuraan, alkoi Buffalmacco: Olinhan minä koko ajan varma, että juuri sinä itse olit sen varastanut ja koetit uskotella meille, että se oli sinulta viety, päästäksesi juottamasta meitä edes yhden kerran, rahoilla, jotka siitä sait.

Calandrino, joka ei ollut vielä saanut sisästäään aloen katkeruutta, alkoi vannoa, että hän ei ollut sitä vienyt. Silloin sanoi Buffalmacco: Paljonko sinä siitä sait, poika, puhu nyt totta. Saitko kuusi florinia?

Calandrino joutui tämän kuullessaan aivan epätoivoon. Mutta Bruno sanoi silloin hänelle: Kuules tosiaan, Calandrino, täällä joukossa oli eräs, joka söi ja joi meidän kanssamme ja sanoi minulle, että sinulla on täällä muuan nuori tyttö, jota sinä pidät luonasi ja annat hänelle kaikki, mitä saat kähmityksi. Ja hän oli varma, että sinä olet lähettänyt sen sian hänelle. Sinäkös olet oppinut ilveilijäksi. Sinä veit meidät kerran Mugnonen uomaan, kokoamaan mustia kiviä, ja kun olit pannut meidät juoksemaan joutavan jäljillä, niin menit itse pois. Ja sitten koetit meille uskotella, että olit löytänyt kiven. Ja nyt luulet saavasi vannomalla meidät samoin uskomaan, että sika, jonka sinä itse olet lahjoittanut tai myynyt, on sinulta varastettu. Me olemme jo tottuneet kujeihisi ja tunnemme ne. Nyt et voi enää tehdä meille sellaista. Ja suoraan sanoen, me oitimme tehdäksemme taian siinä luulossa, että sinä lahjoittaisit meille kaksi paria salvokukkoja. Jos et sitä tee, niin me kerromme Tessa rouvalle kaikki!

Calandrino näki, ettei häntä uskottu, ja koska hän mielestään oli jo saanut kylliksi harmia eikä hän tahtonut lisäksi vielä korvankuumennusta vaimoltaan, niin hän antoi heille kaksi paria salvokukkoja. He taas suolasivat sian ja palasivat Firenzeen, jättäen maalle Calandrino, joka sai pitää vahingon ja pilan hyvänään.

YHDEKSÄS PÄIVÄ

ENSIMÄINEN KERTOMUS.

Madonna Francesca, jota eräs Rinuccio ja eräs Alessandro rakastavat, ei rakasta heitä kumpaakaan. Hän panee ovelasti toisen menemään kuolleen hautaan ja toisen tuomaan ruumiin haudasta, ja kun he eivät voi tehdä sitä työtä loppuun, niin hän karistaa heidät kimpusta.

Kerronpa nyt, että Pistojan kaupungissa oli ennen sangen kaunis leskinainen, jota kaksi meidän firenzelaistämme, jotka oleskelivat siellä maanpaossa, toinen nimeltä Rinuccio Palermini ja toinen Alessandro Chiarmontesi, rakastivat tavattomasti, sattumalta häneen tutustuneina ja tietämättä mitään toisistaan. Ja kumpikin heistä toimiskeli salaa mikäli suinkin voi saavuttaaksensa hänen rakkautensa.

Tätä ylimysnaista, jonka nimi oli Francesca de' Lazari, suututtivat he kumpikin sangen usein lähettämällä hänen luokseen pyytelijöitä ja hänelle kirjeitä, joille hän varomattomasti kyllä kallisti ensin korvaansa. Mutta kun hän sitten tahtoi viisaasti peräytyä, eikä muuten voinut, niin johtui hänen mieleensä heidän kiusastaan päästökseen viimein eräs hyvä ajatus. Ja se oli, että hän päätti vaatia heiltä palvelusta, jota hän ei arvellut heidän kummankaan hänelle tekevän, vaikka se olisikin mahdollinen. Ja elleivät he sitä tekisi, niin olisi hänellä kunniallinen tai todennäköinen tekosyy olla heidän anomuksiaan kuuntelematta. Ja suunnitelma oli seuraava:

Sinä päivänä, jolloin hänen mieleensä johtui tämä ajatus, oli Pistojassa kuollut mies, jota, vaikka hänen esi-isänsä olivatkin aatelisia, pidettiin huonoimpana ihmisenä mitä lienee elänyt ei ainoastaan Pistojassa, vaan koko maailmassa. Ja sitäpaitsi oli hän eläessään niin rujo ja kasvoiltaan ruma, että se, joka ei häntä tuntenut, olisi peljännyt häntä ensi kertaa hänet nähdessään. Ja tämä mies oli haudattu eräisen hautaan minoriittien kirkon ulkopuolelle.

Sen seikan arveli nyt leskivaimo olevan suureksi eduksi hänen aikeelleen.

Siksi sanoi hän erälle palvelijattarelleen: Sinä tiedät harmin ja vaivan mitä nuo kaksi firenzelaista, Rinuccio ja Alessandro, minulle joka päivä tuottavat pyynnöillään. Mutta minä en ole taipuvainen antamaan heille rakkauttani, ja karistaakseni heidät kimpustani sekä niiden suurten vakuutusten vuoksi, joita he tekevät, olen nyt päättänyt koetella heitä eräässä asiassa, jota he uskoakseni varmasti eivät tee. Ja niin pääsen tästä kiusaamisesta. Ja kuule, millä tavoin. Sinä tiedät, että tänä aamuna haudattiin minoriitti-munkkien kirkon luo Scannadio eli Jumalan-kaulan-leikkaaja (se oli nimeltään tuo kelvoton mies, josta yllä olemme puhuneet). Häntä pelkäsivät jo elävänäkin, saati sitten kuolleen, tämän kaupungin rohkeimmatkin miehet, kun he hänet näkivät. Ja sentähden mene ensin salaa Alessandron luo ja sano hänelle: Madonna Francesca lähetti sanomaan, että nyt on hetki tullut, jolloin sinä voit saada hänen rakkautensa, jota olet niin kauan himoinnut, ja päästä, jos tahdot, hänen luokseen, seuraavalla tavalla. Eräs hänen sukulaisensa kuljettaa jostakin syystä, jonka sitten saat tietää, tänä yönä hänen taloonsa Scannadion ruumiin, joka tänä aamuna haudattiin. Sitä ei madonna Francesca, joka pelkää Scannadiota, ruumiina kun hän on, tahtoisi, ja sentähden pyytää hän sinulta suurena palveluksena, että suvaitsisit mennä tänä iltana ensi unen aikaan sisälle siihen hautaan, johon Scannadio on haudattu, ja pukea hänen vaatteensa yllesi ja olla siellä kuin olisit itse kuollut, kunnes sinua tullaan noutamaan. Sitten annat nostaa mitään sanomatta tai paikalta liikahtamatta itsesi sieltä ja viedä madonna Francescan taloon, jossa hän ottaa sinut vastaan. Sen jälkeen saat jäädä hänen luokseen ja lähteä pois aivan mielesi mukaan, jättäen kaiken muun hänen huolekseen. Ja jos Alessandro lupaa sen tehdä, niin hyvä on. Mutta jos hän sanoisi, ettei hän tahdo sitä tehdä, niin sano hänelle minun puolestani, että älköön enää ilmestykö sinne, missä minä olen, ja varokoon, jos henkensä on hänelle kallis, lähettämästä minulle kirjeitä ja tervehdyksiä. Ja sen jälkeen sinä menet Rinuccio Palerminin luo ja sanot hänelle näin: Madonna Francesca sanoo, että hän on valmis täyttämään kaikki sinun halusi, jos sinä teet hänelle erään suuren palveluksen, nimittäin, menet ensi yönä puoliyön aikaan hautaan, johon Scannadio tänä aamuna haudattiin, ja otat hänet, sanomatta sanaakaan siitä, mitä näet tai kuulet, hiljaa sieltä ja kannat madonna Francescan kotiin. Siellä näet, miksi hän sitä tahtoo, ja saat häneltä, mitä haluat. Mutta jos et suvaitse tätä tehdä, niin älä enää koskaan lähetä hänelle kirjeitä äläkä puhuttelijoita.

Piika meni heidän kumpaisenkin luokse ja sanoi täsmällisesti molemmille, mitä oli käsketty. Ja he molemmat vastasivat, että he menevät vaikka helvettiin, ei ainoastaan hautaan, jos madonna Francesca tahtoo. Tyttö vei vastauksen ylimysnaiselle, joka alkoi nyt odottaa, olivatko he niin hulluja, että sen tekevät. Kun siis yö tuli ja oli ensi unen hetki, niin Alessandro Chiarmontesi riisuutui jakkusilleen ja lähti kotoaan asettuakseen Scannadion sijaan hautaan. Mutta matkalla tuli hänen mieleensä sangen pelokkaita ajatuksia, ja hän sanoi itsekseen: Oh, mikä nauti minä olen? Minnekä minä menen? Tai tiedänpö minä, vaikka hänen sukulaisensa olisivat huomanneet, että häntä rakastan, ja luulevat sellaista, jota ei vielä ole tapahtunut, ja teettävät hänellä tämän surmatukseen minut hautaan? Jos se niin tapahtuisi, kohtaisi paha minua, eikä saataisi vähintäkään maailmassa tietää mitään, joka vahingoittaisi heitä. Tai mistä tiedän, ehkä on joku vihamiehistäni, jota Francesca rakastaa ja jolle hän tahtoo tehdä tällaisen palveluksen, tämän minulle varustanut. Ja sitten hän sanoi: Mutta olettakaamme, ettei mitään tällaista tulisi ja että vain hänen sukulaisensa aikovat kantaa minut hänen taloonsa, niin

täytyy minun kuitenkin uskoa, etteivät he tahdo Scannadion ruumista pitääkseen sitä sylissään tai antaakseen sen Francescan syliin, vaan on paremminkin luultavaa, että he tahtovat jotenkin rusikoida sitä, siksi, että Scannadio ehkä joskus teki heille jotain pahaa. Hän sanoi, että mitä kuulenkin, en saa puhua sanaakaan. Entä jos pistäisivät minulta silmät puhki tai kiskoisivat hampaat suusta tai ruhjoisivat käteni tai tekisivät jotain muuta sellaista pilaa, niin mihin joutuisin? Miten pysyä tyynenä? Ja jos puhun, niin he joko minut tuntevat ja ehkä tekevät minulle pahat, tai jos eivät sitä teekään, niin en minäkään saa mitään aikaan, sillä he eivät laske minua madonna Francescan pariin. Ja nainen sanoo sitten, että olen rikkonut hänen käskynsä, eikä ole koskaan minulle mieliksi.

Ja näin pakinoiden oli hän melkein kääntynyt takaisin kotiinsa. Mutta suuri rakkaus ajoi häntä kuitenkin eteenpäin vastakkaisilla syillä ja sellaisella voimalla, että sai hänet johdetuksi haudan luo. Hän avasi sen, ja kun hän oli mennyt sisään ja riisunut Scannadion ja pukeutunut itse ja sulkenut kannen ja asettunut Scannadion paikalle, niin johtui hänen mieleensä taas, millainen tuo mies oli ollut, ja muuta, mitä hän oli kuullut tapahtuneen yöllä, ei ainoastaan kuolleitten hautajaisissa, vaan muuallakin. Ja silloin alkoivat kaikki karvat hänen päässään nousta pystyyn ja hän arveli joka hetki, että nyt Jumalan-kaulan-katkaisija kohoaa paikaltaan ja leikkaa häneltä kaulan. Mutta tulisen rakkauden avulla hän voitti nämä ja muut pelokkaat ajatukset, makasi paikoillaan kuin olisi ollut kuollut ja alkoi odottaa, mitä hänelle piti tapahtuman.

Kun keskiyö lähestyi, lähti Rinuccio kotoansa tekemään sitä, jonka hänen ihailtunsa oli ilmoittanut hänelle. Ja kulkiessaan hän joutui moniin ja monenlaisiin ajatuksiin siitä, mitä hänelle mahdollisesti saattaisi tapahtua, niinkuin että hän Scannadion ruumis seljässään voisi joutua signorian palvelijain käsiin ja tuomittaisiin noitana poltettavaksi, tai jos tästä tulisi tieto, vainajan sukulaiset alkaisivat häntä vihata, ja muihin samantapaisiin ajatuksiin, jotka olivat hänet melkein pysäyttäneet. Mutta sitten hän taas kääntyi ja sanoi: Ah, kieltäydynkö täyttämästä ensimmäistä työtä, jota tämä ylimysnainen, jota olen niin suuresti rakastanut ja rakastan, minulta pyytää, ja varsinkin, kun voin täten ansaita hänen suosionsa. Ei, vaikka minun pitäisi nyt kuolla, minäkö en täytä sitä, mitä olen luvannut.

Ja sitten hän kulki edelleen ja tuli haudan luo ja avasi sen helposti.

Alessandroa, kun hän kuuli kantta avattavan, peloitti suuresti, mutta kuitenkin hän oli hiljaa.

Rinuccio astui sisään ja luullen ottavansa Scannadion ruumiin tarttui Alessandron jalkoihin ja veti hänet ulos, nosti selkäänsä ja alkoi kulkea ylimysnaisen taloa kohti. Ja siten kulkiessaan ja välittämättä muusta hän kolautteli usein Alessandroa milloin yhden, milloin toisen penkin kulmaan, joita oli tien varrella, sillä yö oli niin synkkä ja pimeä, ettei hän voinut erottaa, mihin astui. Mutta kun Rinuccio jo oli ylimysnaisen oven kynnyksellä, tämän seistessä palvelijansa kanssa ikkunassa kuuntelemissa, toisiko Rinuccio Alessandroa ja varustautuneena ajamaan heidät molemmat tiehensä, niin sattui, että sillä paikalla olevat signorian palvelijat, jotka odottivat hiljaa piilossa erästä roistoa ottaakseen hänet kiinni, kuuluivat töminän, jota Rinuccio piti jaloillaan. Ja he vetivät heti esiin lyhdyn, nähdäkseen mitä oli tehtävä, minne mentävä, ja heiluttaen kilpiään ja keihäitään huusivat: Kuka siellä on?

Kun Rinuccio tämän kuuli, eikä hänellä ollut aikaa paljoon aprikoimiseen, niin hän heitti Alessandron maahan ja juoksi pois minkä jaloistaan pääsi.

Alessandro nousi nopeasti ylös, ja vaikka hänellä oli yllään kuolleen vaatteet, jotka olivat sangen pitkät, niin pääsi hän kuitenkin pois.

Ylimysnainen oli signorian palvelijain ottaman lyhdyn valossa nähnyt oivallisesti Rinuccion ja Alessandron hänen seljässään ja oli samoin huomannut että Alessandro oli puettu Scannadion vaatteihin, ja hän ihmetteli suuresti heidän kummankin suurta rohkeutta. Mutta hämmästyksestä huolimatta hän nauroi makeasti, kun näki Rinuccion heittävän maahan Alessandron, ja hänen sitten pakenevan. Hän oli tästä sattumasta sangen iloinen, ja ylistäen Jumalaa, joka oli vapauttanut hänet noiden kiusasta, kääntyi sisään ja meni huoneesensa, ollen palvelijattarensa kanssa vakuutettu, että molemmat heistä rakastivat kieltämättä häntä suuresti, koska he olivat tehneet, kuten näytti, sen, mitä hän oli heidän työkseen määrännyt.

Rinuccio, joka oli suruissaan ja kirosi onnettomuuttaan, ei vielä näin vähästä palannut kotiin, vaan meni sitten, kun yövartiat paikalta poistuivat, sinne, minne oli heittänyt Alessandron, ja alkoi hapuilla ja etsiä, eikö hän löytäisi häntä, suorittaakseen palveluksensa. Mutta kun hän ei häntä löytänyt, vaan arveli, että signorian palvelijat olivat hänet sieltä vieneet, niin hän palasi murheissaan kotiinsa.

Alessandro meni samoin, tietämättä, mitä muutakaan tehdä ja tuntematta, kuka häntä oli kantanut, tästä onnettomuudesta suruissaan kotiinsa.

Kun aamulla Scannadion hauta nähtiin auki eikä häntä itseään siinä, sillä Alessandro oli vierittänyt hänet aivan pohjalle, niin koko Pistoja alkoi aprikoida jos jotakin, ja hullut arvelivat, että pirut olivat

hänet vieneet.

Siitä huolimatta kumpikin rakastunut selitti ylimysnaiselle, mitä oli tehnyt ja mikä oli tullut esteeksi. Ja he puolustivat sillä itseään, kun eivät olleet täyttäneet täydellisesti hänen käskyään, ja anoivat hänen suosiotaan ja rakkauttaan. Mutta madonna Francesca ei ollut uskovinaan heidän kummankaan sitä tehneen, vaan antoi heille jyrkän vastauksen, ettei hän koskaan tee mitään, mitä he tahtovat, koska he eivät olleet tehneet sitä, mitä hän pyysi. Ja niin hän karisti heidät kimpustaan.

KYMMENES PÄIVÄ

KOLMAS KERTOMUS.

Mitridanes on kateellinen Nathanille hänen jaloutensa tähden ja menee häntä surmaamaan. Hän tulee Nathania tuntematta hänen luokseen, ja tämä itse neuvoo hänelle tavan, miten hän sen voi tehdä. He kohtaavat Nathanin neuvon mukaan toisensa eräässä metsässä, Mitridanes tuntee Nathanin, häpeää ja tulee hänen ystäväkseen.

Aivan varmaa on, että Kiinan puolella, jos voi uskoa genovalaisten ja muiden niillä seuduilla käyneiden sanoja, oli ennen ylhäissyntyinen ja verrattoman rikas mies nimeltä Nathan. Hänellä oli asunto lähellä tietä, jota jokaisen, joka tahtoi matkustaa itämailta länteen tai lännestä itään, täytyi melkein pakosta kulkea. Ja koska hän oli luonteeltansa ylevä ja antelias ja halusi, että hänet tunnettaisiin hänen teoistaan, niin hän teetti sinne, koska siellä oli paljon mestareita, lyhyessä ajassa niin kauniin ja suuren ja kallisarvoisen palatsin kuin koskaan on nähty, ja antoi varustaa sen oivallisesti kaikella sellaisella, mitä tarvittiin ylimysten vastaanottoa ja kestitsemistä varten. Ja kun hänellä oli sitäpaitsi suuri ja hieno talonväki, niin antoi hän ottaa miellyttävästi ja juhlallisesti vastaan ja osoittaa kunnioitusta jokaiselle, joka sinne tuli tai sieltä lähti. Ja niin pitkälle hän meni tässä kiitettävässä menettelyssään, ettei ainoastaan itä, vaan melkein koko länsikin tunsi hänet maineelta.

Ja kun hän sitten oli jo vanha, mutta ei silti väsynyt kohteliaisuuteensa, tapahtui, että hänen maineensa tuli erään nuorukaisen korviin nimeltä Mitridanes, joka oli kotoisin melkoisen läheltä hänen paikkaansa. Ja tämä, joka tiesi, etteivät hänen rikkautensa olleet vähemmät kuin Nathaninkaan ja joka oli tullut kateelliseksi Nathanille hänen maineensa ja ylevyytensä tähden, päätti joko tuhota tai pienentää Nathanin kunnian vielä suuremmalla anteliaisuudella.

Niinpä hän teetti samanlaisen palatsin kuin Nathanillakin oli ja alkoi harjoittaa niin rajatonta kohteliaisuutta kuin kukaan saattaa kaikkia kohtaan, jotka sitä kautta menivät tai tulivat. Ja kieltämättä hänestä tuli lyhyessä ajassa sangen kuuluisa mies.

Mutta eräänä päivänä tapahtui, että kun nuorukainen oleskeli aivan yksin palatsinsa pihalla, niin yhdestä palatsin portista tuli sisään eräs eukko ja pyysi häneltä almua ja sai sen. Ja kun hän tuli sitten takaisin toisesta portista hänen luokseen, niin hän sai uudestaan, ja sitä tehden perätysten kaksitoista kertaa. Mutta kun hän palasi kolmannentoista kerran, niin Mitridanes sanoi: Kunnan nainen, sinä olet sangen ahkera pyytämään. Ja antoi kuitenkin hänelle almun. Mutta kun vanhus nämä sanat kuuli, niin hän sanoi: Voi Nathan, miten ihmeellinen sinun anteliaisuutesi on! Sillä kahdenneljättä portin kautta, jotka hänen palatsissaan niinkuin tässäkin on, minä kuljin ja pyysin häneltä almua, eikä hän kertaakaan tuntenut minua niin, että olisi sen osoittanut, ja aina häneltä sain. Ja täällä en kulkenut vielä kuin kolmentoista kautta, niin minut tunnettiin ja minua torutaan.

Ja niin sanoen vaimo lähti eikä enää palannut.

Kun Mitridanes kuuli vanhuksen sanat, niin hän joutui raivoisan vihan valtaan, ikäänkuin se, mitä hän kuuli Nathanin maineesta, olisi vähentänyt hänen kunniaansa. Ja hän sanoi: Voi minua onnetonta.

Milloin pääsen Nathanin veroiseksi anteliaisuudessa edes suurissa asioissa, saati sitten hänet voitan, niinkuin yritän, kun en pienimmässäkään voi häntä lähestyä. Totisesti minä ponnistan turhaan, ellen saa raivatuksi häntä maan päältä. Ja koskei vanhuus häntä korjaa, niin täytyy minun viipymättä tehdä se omin käsin.

Ja tällaisen kiivastuksen vallassa hän kavahti ylös ja ilmaisematta kenellekään aiettaan nousi pienen saattueen keralla hevosen selkään ja saapui kolmen päivän kuluttua sinne, missä Nathan asui.

Hän antoi tovereilleen määräyksen, että heidän oli meneteltävä niin, kuin eivät olisi hänen seuralaisiaan eivätkä häntä tuntisi, ja hankittava itselleen huone, kunnes hänestä jotain kuulisivat. Ja kun hän illan tullen saapui sinne ja oli yksin, niin kohtasi hän lähellä kaunista palatsia Nathanin aivan yksinään. Tämä, joka oli huvikseen kävelemässä, ei ollut lainkaan komeassa puvussa, ja koska Mitridanes ei häntä tuntenut, niin kysyi hän häneltä, voisiko hän neuvoa, missä Nathan asui.

Nathan vastasi hänelle iloisesti: Poikani, tällä seudulla ei ole ketään, joka voisi sanoa sinulle sen paremmin kuin minä. Ja siksi minä, jos tahdot, opastan sinut sinne.

Nuorukainen sanoi, että tämä olisi hänestä hyvin mieleen, mutta ettei hän, jos se kävisi päinsä, tahtonut Nathanin häntä näkevän ja tuntevan.

Siihen Nathan sanoi: Ja senkin minä teen, koska sitä haluat.

Mitridanes laskeusi niin ollen satulasta ja kulki Nathanin kanssa, antautuen pian miellyttäviin pakinoihin, aina tämän palatsin luo saakka. Siellä Nathan käski erään palvelijansa ottamaan nuorukaisen hevosen ja lähestyen häntä ja puhuen hänen korvaansa määräsi, että hän ilmoittaisi kaikille talossa, ettei kukaan saisi sanoa nuorukaiselle hänen olevan Nathanin. Ja se tapahtui.

Mutta kun he tulivat palatsiin, niin Nathan vei Mitridaneen sangen kauniisen kamariin, jossa häntä ei voinut nähdä kukaan muu kuin ne, jotka hän oli määrännyt häntä palvelemaan. Ja siellä antoi hän kestitä häntä komeasti ja piti hänelle itse seuraan.

Hänen kanssaan ollessaan Mitridanes alkoi kunnioittaa häntä kuin omaa isäänsä. Mutta kuitenkin hän kysyi häneltä, kuka hän oli.

Siihen vastasi Nathan: Minä olen Nathanin vähäpätöinen palvelija, ja olen ollut lapsuudesta vanhaksi saakka hänen parissaan, mutta hän ei ole ylentänyt minua sen korkeammalle kuin näet, joten minä en voi, miten kaikki muut häntä kehukootkin, häntä paljoa kiittää.

Nämä sanat herättivät Mitridaneessa toivon, että hän voisi nyt toteuttaa äskeistä mukavammin ja vaarattomammin kieron aikeensa.

Nathan kysyi häneltä puolestaan kohteliaasti, kuka hän oli ja mille asialle hän oli tänne tullut, ja tarjosi hänelle neuvoaan ja apuaan kaikessa, missä hän voi. Mitridanes vitkasteli jonkun aikaa vastaamasta, mutta viimein hän päätti uskoa aikeensa hänelle, ja pyysi kiertäen kaartaan hänen luottamustaan ja sitten hänen neuvoaan ja apuaan, sekä ilmaisi hänelle täydellisesti, kuka oli ja mitä varten tänne tullut ja millaisista vaikutteista.

Kun Nathan kuuli Mitridaneen puheet ja hurjan aikeen, niin hän aivan tyrmistyi; mutta kauan vitkastelematta hän kuitenkin vastasi hänelle lujamielisesti ja tyynin kasvoin: Mitridanes, jalo mies oli sinun isäsi, jota huonompi sinä et tahdo olla, koska olet tehnyt niin korkean päätöksen, nimittäin olla antelias kaikille. Ja minä kiitän suuresti kateuttasi, jota kannat Nathanin avuja kohtaan, sillä jos sellaista olisi paljon, niin maailma, joka nyt on kovin kurja, tulisi pian hyväksi. Aikeesi, jonka minulle ilmaisit, pysyy epäilemättä salassa, ja siinä saatan minä antaa sinulle paremminkin hyödyllisen neuvon kuin suurta apua. Ja neuvoni on tämä. Sinä voit nähdä täältä noin puolen peninkulman päässä metsikön, jossa Nathan kävelee melkein joka aamu aivan yksin, viipyen siellä huvikseen melkoisen ajan. Siellä on sinun helppo löytää hänet ja tehdä hänelle, mitä haluat. Ja kun hänet tapat, niin älä mene, jotta voisit palata esteettömästi kotiisi, sitä tietä, jota tulit, vaan sitä, jonka näet vasemmalta tulevan metsästä. Sillä vaikka tämä tie on hiukan huonompi, kulkee se lähempää kotiasi ja on sinulle turvallisempi.

Kun Mitridanes oli saanut tämän neuvon ja Nathan lähtenyt hänen luotaan, niin ilmoitti hän salaa tovereilleen, jotka myöskin nyt siellä olivat, missä heidän piti odottaa häntä seuraavana päivänä.

Mutta kun seuraava päivä tuli, niin meni Nathan, joka ei ollut mitenkään muuttanut mieltään, mitä tulee neuvon, jonka oli antanut Mitridaneelle, yksin metsikköön kuolemaansa kohti.

Mitridanes otti herättyään jousensa ja miekkansa, sillä muita aseita ei hänellä ollut, nousi hevosen selkään ja ajoi siihen metsikköön, jossa hän näki jo kaukaa Nathanin aivan yksinään kävelemässä. Mutta koska hän tahtoi nähdä hänet ja kuulla hänen puhuvan ennen tappamista, niin hän karahutti

häntä vastaan, tarttui kääreesen, joka hänellä oli päässä, ja sanoi: Vanhus, sinä olet kuoleman oma!

Siihen ei Nathan vastannut muuta kuin: Kai minä olen sen ansainnut.

Kun Mitridanes kuuli hänen äänensä ja katsahti hänen kasvoihinsa, niin tunsu hän hänet yhtäkkiä samaksi mieheksi, joka oli ottanut hänet niin ystävällisesti vastaan, tuttavallisesti opastanut ja rehellisesti neuvonut. Ja silloin hänen raivonsa heti raukesi ja viha muuttui häpeäksi. Ja hän heitti pois miekan, jonka oli jo paljastanut Nathania tappaakseen, laskeusi hevosen selästä, lankesi itkien Nathanin jalkoihin ja sanoi: Selvästi nyt näen, rakas vanhus, teidän anteliaisuutenne, kun ajattelen, miten viisaasti olette tulleet tänne antamaan minulle henkenne, jota minä, ilman mitään syytä, ilmaisitte himoitsevani. Mutta Jumala, joka piti parempaa huolta minun velvollisuuksistani kuin minä itse, avasi sillä hetkellä, jolloin se oli enemmän tarpeen, järkeni silmät, jotka kurja kateus oli sokaisnut. Ja siksi tunnen minä nyt, kuta valmiimpi te olette olleet haluani täyttämään, sitä syvemmin velvollisuuteni katua hairahdustani. Kostakaa siis minulle niinkuin arvellette rikokseni ansainneen.

Nathan nosti Mitridaneen maasta ja syleili ja suuteli häntä hellästi ja sanoi: Poikani, yritystäsi, miksi sitä kutsutkaan, pahaksi tai muuksi, ei tarvitse pyytää eikä antaa anteeksi, sillä sinä et aikonut sitä toteuttaa vihassa, vaan siksi, että tahdoit itseäsi pidettävän parempana muita. Elä siis minun puolestani rauhassa ja ole varma, ettei ole toista ihmistä, joka rakastaisi sinua niin kuin minä. Sillä minä näen sinun sielusi korkeuden, koska et ole antautunut kokoamaan rahaa, niinkuin kurjimukset tekevät, vaan jakelemaan jo koottua. Äläkä häpeä sitä, että olet aikonut surmata minut kuuluisaksi tullaksesi, äläkä usko, että minä sitä ihmettelen. Korkeimmilla keisareilla ja suurimmilla kuninkailla ei ole juuri mitään muuta ammattia kuin tappaa, eikä pelkästään yhtä ihmistä, niinkuin sinä aioit, vaan lukemattomia, ja polttaa ja hävittää kaupunkeja laajentaakseen valtakuntiaan ja siten lopullisesti omaa mainettaan. Sinä et siis siinä, että tahdoit itsesi kuuluisaksi tehdäksesi surmata ainoastaan minut, tehnyt mitään ihmeellistä tai uutta, vaan jotain sangen tavallista.

Mitridanes ei kaunistellut kieroja haluaan, vaan kiitti Nathania hänen keksimästään jalosta puolustuksesta. Ja puhellessaan johtui hän sanomaan ihmettelevänsä tavattomasti, kuinka Nathan oli voinut alistua sellaiseen ja häntä siihen neuvoa ja opastaa. Siihen Nathan vastasi: Mitridanes, en tahdo, että sinä ihmettelet minun neuvoani ja päätöstäni, sillä siitä ajasta, jolloin tulin omaksi herrakseni ja päätin tehdä samaa kuin sinä olet alkanut tehdä, ei talooni ole tullut koskaan ketään, jota minä en olisi vointini mukaan tyydyttänyt niissä asioissa, mitä hän minulta anoi. Sinä tulit tänne haluten henkeäni, joten minä, kun kuulin pyyntösi, päätin kohta sen sinulle lahjoittaa, ettet sinä olisi ainoa, joka lähtisi täältä saamatta pyyntöään täytetyksi. Ja jotta sinä sen saisit, annoin sinulle sellaisen neuvon, jota pidin hyvänä, että voisit ottaa henkeni kadottamatta samalla omaasi. Ja siksi sanon sinulle vieläkin ja pyydän, että sen ottaisit, jos sitä tahdot, ja tyydyttäisit sillä itseäsi. En tiedä, miten sen paremmin voisit antaa. Minä olen käyttänyt sitä ja kahdeksankymmentä vuotta omaksi ilokseni ja onnekseni ja tiedän, että minulle luonnon järjestyksen mukaan, jota ihmiset ja kaikki muu noudattavat, on suotu enää ainoastaan vähän aikaa. Siksi pidän paljon parempana lahjoittaa sen pois, kuten olen aina aarteitani lahjoitellut ja käyttänyt, kuin säilyttää sitä siksi, kunnes luonto ryöstää sen vasten tahtoani minulta. Vähäpätöinen lahja olisi antaa toiselle satakin vuotta. Kuinka paljon vähäpätöisempi on siis lahjoittaa ne kuusi, kahdeksan vuotta, mitä minulla enää on täällä oltavaa. Ota se nyt vaan, jos sitä tarvitset, pyydän sitä sinulta, sillä sinä aikana, minkä olen elänyt, en ole tavannut ketään, joka olisi halunnut sitä, enkä tiedä, voinko enää tavatakaan sellaista, joka sitä pyytäisi, jollet sinä nyt sitä ota. Ja vaikkapa sattuisikin niin, että jonkun sellaisen tapaisin, niin tunnen, että kuta kauemmin sitä säilytän, sitä arvottomammaksi se tulee. Ja siksi, ota se nyt, ennenkuin se tulee vielä joutavammaksi, sitä pyydän.

Mitridanes sanoi kovasti häveten: Jumala varjelkoon minua edes haluamasta sellaista kalleutta, kuin teidän henkenne on, kuten vähän aikaa sitten tein, saatikka sitä ottamasta, kun te sitä tarjoatte. Sen ikävuosia en tahtoisi vähentää, vaan lisäisin niitä mielelläni omillani.

Silloin sanoi Nathan nopeasti: Ja jos sen voisit, tahtoisitko niitä lisätä ja antaa minun tehdä sinulle sellaista, jota en ole koskaan tehnyt kellekään, nimittäin ottaa sinulta jotain, jota en ole koskaan muilta ottanut? Tahtoisin, vastasi Mitridanes heti. No tee sitten, sanoi Nathan, niinkuin pyydän. Sinä jätät nuorena miehenä, niinkuin olet, tänne talooni ja käytät nimeä Nathan. Ja minä menen sinun kotiisi ja otan iäksi nimekseni Mitridanes.

Silloin Mitridanes vastasi: Jos minä osaisin elää niin hyvästi kuin te osaatte ja olette osannut, niin ottaisin kauan mietiskelemättä vastaan sen, mitä tarjoatte. Mutta kun minusta näyttää olevan sangen varmaa, että minun tekoni vähentäisivät Nathanin kunniaa, ja koska en tahdo turmella toiselta sellaista, jota en osaa itselleni hankkia, niin en sitä ota.

Tällaisia ja monia muita miellyttäviä sanoja keskenään vaihtaen palasivat he Nathanin toivon mukaan yhdessä palatsiin, jossa Nathan osoitti monta päivää suurenmoista kunnioitusta Mitridaneelle ja vahvasti häntä kaikin keinoin ja tiedoillaan hänen suuressa ja ylevässä aikeessansa. Ja kun Mitridanes tahtoi seuralaisineen palata kotiin, ja Nathan oli osoittanut hänelle sangen selvästi, ettei hän koskaan

voisi päästä anteliaisuudessa hänen edelleen, niin hän laski hänet menemään.

YHDEKSÄS KERTOMUS.

Messer Torello kestitsee Saladinia kauppiaana. Ristiretki aloitetaan. Messer Torello määrää puolisolleen ajan, milloin hän saa mennä uusiin naimisiin, ja joutuu vangiksi sekä haukan kesyttäjänä sultaanin tietoon. Saladin tuntee hänet, ilmaisee itsensä hänelle ja osoittaa hänelle suurta kunnioitusta. Messer Torello sairastuu, ja hänet viedään taikatempuilla yhtenä yönä Paviaan. Siellä hänen vaimonsa tuntee hänet häissä, kun häntä naitetaan uudelleen, ja he palaavat yhdessä kotiinsa.

Nyt kerron teille, että, mikäli muutamat vakuuttavat, kristityt tekivät keisari Fredrik Ensimmäisen aikana yleisen ristiretken valloittaakseen Pyhää maata. Tästä sai Saladin, joka oli voimakas herra ja silloin Babylonin sultaanin, jonkun verran aikaisemmin kuulla, ja hän päätti nähdä omin silmin kristittyjen herrain valmistukset tätä retkeä varten, voidakseen itse paremmin valmistautua. Ja järjestettyään kaikki asiansa Egyptissä hän oli aikovinaan toivoretkelle ja lähti matkalle kauppiaan asussa, seuranaan kaksi korkeimpia ja kaikkein älykkäimpiä miehiään ja ainoastaan kolme palvelijaa.

Kun hän siten oli matkustanut monien kristittyjen maakuntain kautta ja ratsasti Lombardiassa, aikoen jatkaa retkeä vuorten toiselle puolelle, niin tapahtui, että kun hän kulki Milanosta Paviaan ja oli jo iltapuoli, niin hän ja hänen seurueensa kohtasivat tiellä erään ylimyksen nimeltä messer Torello d' Iстриa. Tämä oli kotoisin Paviasta ja oli nyt menossa palvelijoihin ja koirineen ja haukkoineen eräälle kauniille tilalleen, joka hänellä oli Ticinon varrella.

Kohta kun Torello näki heidät, huomasi hän, että he ovat ylimyksiä ja muukalaisia, ja halusi osoittaa heille kunnioitustaan. Ja siksi hän, kun Saladin kysyi eräältä hänen palvelijaltaan, pitkäkö matka täältä vielä oli Paviaan ja ehtisivätkö he sinne enää oikeaan aikaan, ei antanut palvelijan vastata, vaan vastasi itse: Herrat, te ette voi ehtiä Paviaan enää niin aikaisin, että pääsisitte sisään.

Suvaitkaa siis, sanoi Saladin, neuvoa meille, koska olemme muukalaisia, paikka, johon parhaiten voimme majoittua.

Messer Torello sanoi: Sen minä teen mielelläni. Minä olin juuri aikeissa lähettää yhden näistä miehistäni lähelle Paviaa eräälle asialle. Minä annan hänet teidän mukaanne, ja hän opastaa teidät eräaseen paikkaan, johon voitte majoittua sangen mukavasti.

Ja hän meni älykkäimmän palvelijansa luo ja määräsi, mitä oli tehtävä, ja lähetti hänet heidän kanssaan. Mutta itse hän kiiruhti tilalleen ja valmistutti niin hyvän ja kauniin illallisen kuin taisi ja antoi asettaa pöydät puutarhaan, ja tämän tehtyään hän meni portille heitä odottamaan.

Palvelija vei ylimyksiä, jutellen heidän kanssaan kaikenlaisista asioista, eräitä syrjäiteitä myöten, kunnes toi heidät, heidän sitä huomaamatta, herransa olinpaikkaan. Ja kun messer Torello heidät näki, niin hän asteli heitä vastaan ja sanoi hymyillen: Herrat, te olette suuresti tervetulleet.

Saladin, joka oli sangen älykäs mies, ymmärsi ritarin peljänneen sitä, että he eivät olisi ehkä suostuneet kutsuun, jos hän olisi pyytänyt heitä silloin, kun heidät kohtasi; siksi oli hän viekkaudella opastanut heidät kotiinsa, niin etteivät he voisi kieltäytyä viettämästä iltaa hänen kanssaan. Ja vastaten hänen tervehdykseensä Saladin sanoi: Herrani, jos ihminen voisi valittaa sitä, että on kohteliaita miehiä, niin täytyisi meidän tehdä se valitus teitä vastaan, joka olette, puhumatta siitä, että estitte meitä hieman matkallamme, pakoittanut meidät ottamaan vastaan sellaisen kohteliaisuuden-osoituksen kuin teidän on, ansaitsematta hyväntahtoisuuttanne muulla kuin tavallisella tervehdyksellä.

Älykäs ja kaunosanainen ritari vastasi: Herrat, se kohteliaisuus, mitä te meidän puoleltamme saatte, on köyhää sen rinnalla, jota te, jo senkin mukaan, mitä voin ulkonäöstänne päättää, ansaitsitte. Mutta tosiaan ette olisi voinut Pavian ulkopuolella löytää paikkaa, joka olisi ollut hyvä. Älkää niin ollen pahastuko, vaikka olettekin kulkeneet hieman syrjään tiestä, saadaksenne hiukan vähemmän epämukavuuksia.

Ja kun hän oli näin sanonut, tulivat palvelijat vieraiden ympärille ja ottivat heidän hevosensa hoitoonsa, kun he olivat laskeutuneet satulasta. Ja sitten Torello vei nuo kolme ylimystä kamareihin, jotka oli heille varustettu ja riisutti siellä heiltä jalkineet ja virvoitti heitä raikkailla viineillä ja piti heille itse ystävällisin puhein seuraa siihen saakka, kunnes voitiin syödä illallista.

Saladin ja hänen toverinsa ja palvelijansa osasivat kaikki italiaa, joten he ymmärsivät ja heitä ymmärrettiin sangen hyvin, ja jokaisesta heistä tuntui tämä ritari maailman miellyttävimmältä ja hienoimmalta mieheltä ja puheissa taitavammalta, mitä he koskaan olivat vielä nähneet. Messer Torello toisaalta taas ajatteli, että he olivat mainioita miehiä ja paljon arvokkaampia kuin hän ensin oli luullut, joten hän pahoitteli suuresti itsekseen, ettei voinut kestitä heitä tänä iltana muullaisella seuralla eikä komeammilla kemuilla. Mutta hän päätti parantaa puutteen seuraavana päivänä, ja neuvottuaan eräälle palvelijalleen, mitä aikoi tehdä, lähetti hän hänet puolisonsa luo, joka oli sangen viisas ja jalo nainen, läheiseen Paviaan, jonka portteja ei lainkaan suljettu. Ja tämän tehtyään vei hän ylimykset puutarhaan ja kysyi heiltä kohteliaasti, ketä he olivat.

Saladin vastasi hänelle: Me olemme kyprolaisia kauppiaita ja tulemme Kyprosta ja menemme asioillemme Pariisiin.

Silloin sanoi messer Torello: Jumala suokoon, että tämä meidän seutumme kasvattaisi sellaisia aatelismiehiä kuin näen Kypron kauppiaiden olevan.

Kun tähän tapaan oli juteltu jonkun aikaa, tuli illallishetki; silloin pyysi hän heitä itseään valitsemaan paikkansa pöydässä, ja sitten palveltiin heitä sangen hyvin ja järjestyksessä, vaikka se olikin ainoastaan tilapäinen ateria. Ja kun he olivat nousseet pöydästä, niin ei kulunut kauan, ennenkuin Torello, ajatellen heidän olevan uupuneita, vei heidät sangen kauniisiin vuoteihin lepäämään, ja meni itsekin vähän sen jälkeen nukkumaan.

Paviaan lähetetty palvelija vei sanan messer Torellon vaimolle, joka oli varustettu paremminkin kuninkaallisella kuin naisellisella mielenlaadulla. Tämä kutsutti luokseen useita miehensä ystäviä ja palvelijoita, ja antoi valmistaa kaikki, mitä tarvittiin suuriin pitoihin, ja kutsutti soihtujen valossa paljon kaikkein ylhäisimpiä kaupunkilaisia juhliin, ja antoi varustaa liinoja ja verhoja ja nahkoja sekä panna kaikki täydellisesti kuntoon, mistä hänen miehensä oli lähettänyt hänelle sanan.

Kun päivä tuli ja ylimykset nousivat ylös, asettui messer Torello heidän kanssaan hevosen selkään ja tuotettuaan haukkansa vei heidät läheiselle suolle, ja näytti, miten haukat ajoivat. Mutta kun Saladin tiedusteli jotakuta, joka opastaisi hänet Paviaan ja sen parhaasen majataloon, niin messer Torello sanoi: Minä tulen itse oppaaksi, sillä minun täytyy lähteä sinne. He uskoivat häntä ja olivat tyytyväisiä ja lähtivät hänen kanssaan matkalle.

Kello oli yhdeksän tienoilla aamulla, kun he saapuivat kaupunkiin, ja luullen, että heidät oli tuotu sen parhaasen majataloon, joutuivat messer Torellon kanssa hänen talonsa luo. Sinne oli jo tullut hyvinkin viisikymmentä arvokkainta kaupunkilaista ottamaan vastaan ylimyksiä, joiden suitsia ja jalustimia pitämään he riensivät heti heidän ympärilleen.

Tämän nähdessään Saladin ja hänen toverinsa ymmärsivät kohta, mitä se merkitsi, ja sanoivat: Messer Torello, tämä ei ole sitä, mitä me teiltä pyysimme. Te teitte kyllyiksi jo menneenä yönä, ja paljon enemmänkin kuin me toivoimme, joten olisitte hyvin voinut antaa meidän jatkaa matkaamme.

Mutta messer Torello vastasi: Herrat, siitä, mitä minä eilen illalla teille tein, olen minä kiitollinen enemmän sattumalle kuin teille, koska se yllätti teidät tiellä sellaiseen aikaan, että teidän oli tarpeellista tulla minun pieneen kotiini. Mutta tämän-aamuista on minulla teitä kohtaan velvollisuuksia ja samoin kaikilla näillä ylhäisillä herroilla, jotka ympärillämme seisovat. Jos teistä siis näyttää kohteliaalta kieltäytyä aterioimasta heidän kanssaan, niin voitte sen tehdä, jos haluatte.

Saladin ja hänen toverinsa alistuivat ja laskeusivat satulasta, ja ylimykset ottivat heidät iloisesti vastaan ja veivät huoneihin, jotka oli heitä varten varustettu komeasti kuntoon. Ja kun he olivat riisuneet pois matka-asut ja hiukan virkistelleet, tulivat he saliin, jossa oli kaikki loisteliaasti valmistettu. Sitten tuotiin käntienpesuvettä, ja kun heidät oli sijoitettu hyvässä ja kauniissa järjestyksessä pöytänsä, niin palveltiin heitä, monia ruokalajeja tarjoten, niin oivallisesti, että vaikka keisari olisi tullut, ei hänelle olisi voitu osoittaa enemmän kunnioitusta. Ja vaikka Saladin ja hänen toverinsa olivat suuria herroja ja tottuneet näkemään valtavia asioita, niin siitä huolimatta he ihmettelivät suuresti tätä, mikä oli heistä sitäkin jalompaa, kun otti huomioon ritarin aseman, sillä he tiesivät, ettei hän ollut ruhtinas, vaan ainoastaan kaupunkilainen.

Kun oli syöty ja pöydät korjattu, niin keskusteltiin jonkun verran muistakin asioista. Ja koska oli kova helle, niin menivät kaikki Pavian ylimykset levolle, mutta hän itse jäi heidän kolmen seuraan ja astui heidän kanssaan eräasen kamariin ja kutsutti sinne, ettei heiltä jäisi mitään hänen kalleuksiaan näkemättä, oivallisen puolisonsa. Tämä, joka oli sangen kaunis ja kookas ja kalliilla vaatteilla koristettu, astui kahden lapsensa keskellä, jotka olivat kuin enkeleitä, heidän eteensä ja tervehti heitä suopeasti. Kun vieraat hänet näkivät, niin he nousivat ylös ja ottivat hänet kohteliaasti vastaan, pyysivät häntä seuraansa istumaan ja juttelivat iloisesti hänen kahden suloisen lapsensa kanssa.

Mutta sitten, kun rouva oli päässyt heidän kanssaan miellyttävään keskusteluun ja messer Torello lähtenyt vähäksi aikaa kamarista, kysyi rouva rakastettavasti heiltä, mistä he olivat ja minne menossa. Johon ylimykset vastasivat samoin kuin olivat messer Torelloille vastanneet.

Silloin sanoi rouva iloisin kasvoin: Siispä minä näen, että naisellinen aikeeni oli hyödyllinen, joten pyydän teitä osoittamaan minulle sen erikoisen suosion, ettette kieltäydy ottamasta vastaan ettekä halveksu sitä pientä lahjaa, jonka teille nyt tuotan, vaan, ottaen huomioon, että naiset antavat pienen sydämensä mukaan pieniä lahjoja, katsotte enemmän sen mielenlaatuun, joka antaa, kuin itseensä lahjaan, ja huolitte sen.

Ja hän tuotti jokaiselle heistä kaksi päällysvaateita, toisen vuoratun veralla, toisen kärpännahkalla, jotka eivät olleet suinkaan porvareille tai kauppiaille soveltuvia, vaan suurille herroille, sekä kolme silkistä jakkua ja liinaisia ja sanoi: Ottakaa nämä. Minä olen pukeunut tällaisilla vaatteilla kuin teidät miehenikin. Ne saattavat olla, niin halpoja kuin ne ovatkin, teille hyödyksi, jos ottaa huomioon, että te olette kaukana vaimojenne luota ja että jo kuljettu ja vielä kuljettava matka on pitkä, kuin myöskin, että kauppiat ovat hienoja ja siistiä miehiä.

Ylimykset ihmettelivät ja näkivät selvästi, ettei messer Torello missään suhteessa tahtonut laiminlyödä kohteliaisuutta heitä kohtaan, ja epäilivät, kun näkivät noiden kauppiaille soveltumattomain pukujen hienouden, että ehkä messer Torello oli tuntenutkin heidät. Mutta kuitenkin vastasi yksi heistä rouvalle: Nämä ovat, madonna, ylen kallista tavaraa ja sellaisia, ettei niitä sopisi halpojen ottaa, elleivät teidän pyyntönne, joihin ei voi vastata kieltävästi, meitä siihen pakoittaisi.

Tämän tehtyään, ja kun messer Torello oli jo palannut, toivotti rouva heidät Jumalan huomaan ja lähti heidän luotaan ja toimitti palvelijoillekin samantapaisia, mutta heidän asemansa mukaisia tavaroita.

Messer Torello sai monilla rukouksilla heidät suostumaan siihen, että he oleksivat hänen luonaan koko sen päivän. Ja senvuoksi pukeutuivat he vähän nukuttuaan vaatteihinsa ja lähtivät messer Torellon kanssa hiukan ratsastamaan kaupungille. Ja kun illallishetki oli tullut, aterioivat he komeasti monien arvokkaiden toverien kanssa.

Makuuajan tullen he menivät levolle, mutta kun päivä koitti ja he olivat nousseet ylös, niin näkivät he väsyneiden hiirakkojensa paikalla kolme suurta ja hyvää ratsuhevosta, ja samoin uudet vankat hevoset palvelijoitaan varten. Ja kun Saladin tämän huomasi, niin hän kääntyi toveriensa puoleen ja sanoi: Vannon kautta Jumalan, ettei ole koskaan ollut täydellisempää, kohteliaampaa ja älykkäämpää miestä kuin tämä. Ja jos kristityt kuninkaat ovat maassaan moisia kuninkaita kuin tämä ritari, niin ei Babylonin sultaanilla ole voimaa vastustaa heistä ainoatakaan, saati sitten niin monia kuin ne, joiden näemme varustautuvan karkaamaan hänen kimppuunsa!

Mutta kun hän tiesi, ettei auttanut vastustaa messer Torelloa, niin hän kiitti häntä sangen kohteliaasti ja nousi tovereineen hevosten selkään.

Messer Torello saattoi heitä useiden toverien kanssa pitkän matkaa kaupungin ulkopuolelle. Ja vaikka Saladinin oli ylen vaikeaa erota messer Torellosta, siksi mielistynyt oli hän häneen, niin kuitenkin pyysi hän häntä palaamaan takaisin, koska hänen itsensä täytyi kiiruhtaa. Ja messer Torello, joskin hänestä oli raskasta erota heistä, sanoi: Herrat, minä teen sen, kun niin tahdotte. Mutta sen minä teille sanon: en tiedä, ketä te olette, enkä kysy sitä enempää, koska ette sitä halua. Mutta olkaa ketä hyvänsä, niin älkää luulko tällä kertaa, että minä uskon teitä kauppiiksi. Ja Jumalan haltuun vaan!

Saladin, joka oli jo hyvästellyt kaikkia messer Torellon seuralaisia, vastasi hänelle sanoen: Messere, saattaa vielä tapahtua, että me näytämme teille kauppatavaroitamme ja vahvistamme siten uskonne. Ja menkää nyt, Jumala kanssanne.

Saladin lähti siis nyt toveriensa kanssa, sillä vahvalla päätöksellä, että jos hänelle ikää riittää, eikä sota, jota hän odotti, sitä tuhoa, niin hän osoittaa vielä suurempaa kunnioitusta messer Torelloille kuin tämä oli hänelle osoittanut. Ja paljon hän puheli toveriensa kanssa hänestä ja hänen vaimostaan ja tavaroistaan ja menoistaan ja teoistaan, ylistellen kaikkea suuresti.

Mutta kun hän oli kierrellyt suuret vaivat kestäen kaikki lännen maat, niin hän meni toveriensa kanssa merelle ja palasi Aleksandriaan, ja varustautui, kaikki tarkoin tietäen, puolustukseen.

Messer Torello meni takaisin Paviaan, ja kauan hän aprikoi mielessään, ketä nuo kolme miestä olivat olleet, mutta ei päässyt koskaan totuudesta läheskään perille.

Kun ristiretken aika oli tullut ja kaikkialla tehtiin suuria varustuksia, niin päätti messer Torello, puolisonsa rukouksista ja kyneleistä huolimatta, lähteä mukaan. Ja järjestettyään kaikki valmiiksi ja aikoessaan juuri nousta ratsun selkään, hän sanoi vaimolleen, jota hän suuresti rakasti: Vaimo, niinkuin näet, minä lähden tälle retkelle sekä ruumiillisen kunniani että sieluni autuuden tähden. Minä jätän nyt

sinun hoitoosi meidän tavaramme ja kunniamme. Ja kun olen tosin varma menosta, mutta koska minulla ei ole, tuhansista syistä, joita voi sattua, mitään varmuutta paluusta, niin pyydän sinulta erästä suosionosoitusta. Ja se on, että odotat minua, mitä minulle sattuikaan, yhden vuoden ja kuukauden ja päivän, tästä päivästä lukien, jolloin lähden, menemättä uusiin naimisiin, ellet saa varmaa tietoa minun elämästäni.

Vaimo, joka itki kovasti, vastasi: Messer Torello, minä en tiedä, kuinka jaksan kantaa surun, johon minut jätätte matkustaessanne pois. Mutta jos elämäni olisi lujempi kuin murheeni, ja teille tapahtuisi jotain, niin eläkää ja kuolkaa varmana siitä, että minä elän ja kuolen messer Torellon vaimona, taikka hänen muistollensa.

Siihen sanoi messer Torello: Vaimo, olen vakuutettu, että se, mitä minulle lupasit, tapahtuu, mikäli asia sinusta riippuu. Mutta sinä olet nuori nainen, ja olet kaunis ja suurta sukua, ja kuntosi on oivallinen ja kaikkialla tunnettu. Ja siksi minä pelkään, että monet suuret ja ylhäiset herrat tulevat pyytämään sinua, ellei minusta mitään kuulu, veljiltäsi ja suvultasi. Heidän yllytyksiään vastaan et sinä voi puolustautua, miten tahtoisitkin, vaan sinun täytyy pakosta mukautua heidän tahtoonsa. Ja siitä syystä pyydän sinulta tätä odotusaikaa, enkä suurempaa.

Vaimo sanoi: Minä teen mikäli voin sen, mitä olen teille sanonut. Ja jos minun kuitenkin täytyisi tehdä toisin, niin tottelen teitä varmaan siinä asiassa, mitä minulta nyt pyydätte. Mutta rukoilen Jumalaa, että hän varjelsi teitä ja minua sellaisesta asemasta sillä ajalla.

Siihen loppuivat hänen sanansa, ja hän syleili itkien messer Torelloa ja veti sormestaan sormuksen ja antoi sen hänelle sanoen: Jos sattuisi niin, että kuolisin ennenkuin saan nähdä taas teidät, niin muistelkaa minua, kun tätä katselette.

Ja messer Torello otti sormuksen ja nousi satulaan ja lähti retkelleen, sanottuaan kaikille hyvästit.

Tultuaan tovereineen Genovaan astui hän erääsen kaleiriin ja kulkien sillä edelleen hän saapui lyhyessä ajassa Acriin ja liittyi muuhun kristittyjen sotajoukkoon. Mutta siinä alkoi melkein heti kohta suuri rutto ja kuolema, jonka kestäessä Saladin, olipa se sitten hänen taitonsa tai onnensa, otti miekan iskutta vangiksi melkein kaikki säilyneet kristityt, ja hajoitti heidät moniin kaupunkeihin ja piti vankeinaan. Ja näiden vangittujen joukossa oli messer Torello, joka vietiin Aleksandriaan.

Kun kukaan ei häntä siellä tuntenut ja koska hän pelkäsi itseään ilmaista, niin ryhtyi hän hädän pakoittamana opettamaan ajolintuja, jossa taidossa hän oli suuri mestari. Siten hän tuli Saladinin tietoon, ja tämä otti hänet vankilasta ja itselleen haukkavoudiksi.

Messer Torello, jota Saladin ei kutsunut muulla nimellä kuin Kristitty, koska ei tuntenut häntä eikä hän sultaania, kaipasi alinomia Paviaan, ja hän oli monta kertaa koettanut paeta, mutta ei ollut onnistunut. Ja siksi hän, kun eräitä genovalaisia tuli lähettiläinä Saladinin luo lunastamaan eräitä kaupunkilaisiaan ja he olivat lähdössä takaisin, päätti kirjoittaa vaimolleen, että hän oli elossa ja palaisi hänen luokseen heti kun voisi, joten vaimon oli odotettava häntä. Ja niin hän teki. Ja sitten hän pyysi hartaasti erästä lähettilästä, jonka hän tunsu, toimittamaan kirjeen "Kultataivaan Pyhän Pietarin" luostarin apotin käsiin, joka oli hänen enonsa.

Ja tällaisessa asemassa oli messer Torello, kun tapahtui, että Saladinin puhellessa eräänä päivänä hänen kanssaan linnuistaan, messer Torello rupesi hymyilemään ja teki silloin suullaan eräänlaisen liikkeen, jonka Saladin oli usein huomannut käydessään hänen kotonaan Paviassa. Tämän liikkeen vuoksi johtui Saladinin mieleen messer Torello ja hän alkoi katsoa häntä tarkasti, ja koska hän näytti samalta mieheltä, niin Saladin keskeytti äskeisen puheen ja kysyi: Sanoppas, Kristitty, mistä maasta olet sieltä Länneestä?

Herrani, sanoi messer Torello, minä olen lombardialainen, eräästä kaupungista nimeltä Pavia, köyhä mies ja halpaa sukua.

Kun Saladin tämän kuuli, niin oli hän melkein varma siitä, mitä aavisti, ja sanoi itsekseen iloissaan: Nyt on Jumala antanut minulle tilaisuuden näyttää tuolle miehelle, miten mieluisa minulle oli hänen vieraanvaraisuutensa.

Ja sanomatta muuta hän antoi sijoittaa kaikki pukunsa erääsen huoneeseen, vei hänet sinne ja sanoi: Katsopas, Kristitty, onko näiden vaatteiden joukossa mitään, jonka olet ennen nähnyt.

Messer Torello rupesi niitä katselemaan ja näki ne, jotka hänen vainionsa oli Saladinille lahjoittanut, mutta ei luullut mahdolliseksi, että nämä olisivat samat. Kuitenkin hän vastasi: Herrani, en tunne noista yhtään, vaikka tosin nuo kaksi muistuttavatkin niitä pukuja, jollaisia minä ja kolme kauppiasta, jotka tulivat minun talooni, kerran pidimme yllämme.

Silloin ei Saladin enää voinut hillitä itseänsä, vaan syleili häntä hellästi ja sanoi: Te olette messer Torello Istriasta, ja minä olen yksi niitä kauppiaita, joille vaimonne lahjoitti nämä puvut, ja nyt on tullut aika varmistaa luulonne siitä, mikä minulla oli kauppatavarana, niinkuin teille sanoin lähtiessäni voivan tapahtua.

Kun Messer Torello tämän kuuli, tuli hän ylen iloiseksi ja alkoi hävetä: iloiseksi siitä, että hänellä oli ollut sellainen vieras, ja hävetä, kun oli mielestään ottanut hänet vähäpätöisesti vastaan. Mutta Saladin sanoi hänelle: Messer Torello, koska Jumala on lähettänyt teidät tänne minulle, niin huomatkaa, että tästä hetkestä en minä ole täällä herrana, vaan te.

Ja heidän molempain ilonsa oli suuri, ja Saladin puetti hänet kuninkaallisiin vaatteihin ja vei hänet kaikkien korkeimpain vasalliensa eteen ja, ylistettyään monin sanoin hänen arvoaan, käski, että jokaisen, jolle hänen suosionsa oli kallis, oli kunnioitettava messer Torelloa kuin häntä itseään. Sen teki siitä alkaen jokainen heistä, mutta paljon hartaammin kuin muut ne kaksi herraa, jotka olivat olleet Saladinin tovereina käydessään hänen talossaan.

Kunnian korkeus, johon messer Torello näki yhtäkkiä joutuneensa, haihdutti jonkun verran hänen mielestään Lombardian asioita, varsinkin, kun hän uskoi lujasti, että kirjeensä oli saapunut perille enolle. Mutta leirissä tai kristittyjen armeijassa oli sinä päivänä, jolloin Saladin otti sen vangiksi, kuollut ja haudattu eräs halpa provencelainen ritari, jonka nimi oli messer Torello de Dignes; ja kun messer Torello d' Istria oli jaloutensa vuoksi tunnettu koko sotajoukossa, niin jokainen, joka kuuli, että messer Torello on kuollut, ajatteli, että vainaja oli messer Torello d'Istria, eikä se Dignekestä kotoisin oleva. Ja lisäksi ei hänen vangiksi joutumisensa ollu omiaan näyttämään erehtyneiden erehtyneen, ja sentähden veivät monet italialaiset tämän uutisen kotimaahansa, ja niissä oli niinkin löyhäpuheisia, että uskalsivat sanoa nähneensä hänet kuolleena ja olleensa mukana hautajaisissa.

Kun messer Torellon vaimo ja sukulaiset saivat tämän kuulla, niin herätti se ei ainoastaan heissä, vaan jokaisessa, joka oli hänet tuntenut, suurta ja kuvaamatonta surua. Pitkäksi kävisi kuvailla, millainen ja miten suuri oli hänen vaimonsa tuska ja suru ja itku. Mutta kun hän oli muutamia kuukausia viettänyt alinomaisessa surussa ja alkoi jo surra vähemmän, niin rupesivat veljet ja sukulaiset, koska monet Lombardian mahtavimmat miehet pyysivät häntä puolisoikseen, yllyttämään häntä menemään uusiin naimisiin. Tästä kieltäytyi hän tosin monta kertaa katkerasti itkien, mutta viimein täytyi hänen suostua pakosta siihen, mitä hänen omaisensa tahtoivat, kuitenkin sillä ehdolla, että hän saisi olla naimattomana sen ajan kuin hän oli messer Torellolle luvannut.

Kun vaimon asiat Paviassa olivat tällä tolalla ja jo viimeiset kahdeksan päivää määräajasta, jolloin hänen oli mentävä miehelleen, lähestyivät, sattui, että messer Torello näki Aleksandriassa eräänä päivänä erään miehen, jonka hän oli nähnyt astuvan genovalaiisten lähettiläiden kanssa siihen kaleiriin, joka lähti Genovaan. Tämän kutsutti hän puheilleen ja kysyi häneltä, millainen matka heillä oli ollut ja milloin he olivat saapuneet Genovaan.

Mies vastasi hänelle: Herrani, huonon matkan teki se kaleiri, mikäli kuulin Kretassa, jonne minä jäin. Sillä kun se oli lähellä Sisiliää, nousi vaarallinen pohjoistuuli, joka syöksi sen Barberian särkille niin, ettei päätäkään pelastunut, ja muiden joukossa hukkuu siellä kaksi veljeäni.

Messer Torello uskoi tuon miehen sanat, jotka olivatkin aivan totta, ja kun hän muisti, että se määräaika, jonka hän oli pyytänyt vaimoltaan, loppui muutaman päivän kuluttua, ja ajatteli, ettei hänen kohtalostaan tiedetä Paviassa mitään, niin piti hän varmana, että hänen vaimonsa pakoitetaan uusiin naimisiin. Ja silloin joutui hän sellaisen tuskan valtaan, että menetti ruokahalun ja asettui vuoteeseen ja päätti kuolla.

Kun Saladin, joka rakasti häntä suuresti, tämän kuuli, tuli hän hänen luokseen, ja saatuaan monilla ja hartailla rukouksilla tietää hänen murheensa ja sairautensa syyn, hän torui häntä kovasti siitä, ettei messer Torello ollut ennen sitä hänelle sanonut. Ja sitten hän pyysi häntä olemaan rauhallisella mielellä ja vakuutti, että jos messer Torello niin tekee, niin hän toimittaa hänet määrättynä aikana Paviaan, sekä sanoi hänelle, millä tavalla.

Messer Torello, joka uskoi Saladinin sanat ja oli monta kertaa kuullut puhuttavan, että sellainen oli mahdollista ja tapahtunut sangen usein, alkoi silloin rauhoittua ja yllyttää Saladinia täyttämään aikomuksensa.

Saladin käski erästä taikuriaan, jonka taidon hän oli jo ennen kokenut, miettimään jonkin keinon, miten toimittaa messer Torello yhtenä yönä vuoteessaan Paviaan. Siihen taikuri vastasi, että sen voi tehdä, mutta että messer Torello on oman etunsa tähden silloin nukutettava.

Tämän asian järjestettyään Saladin palasi messer Torellon luo, ja kun hän näki hänen ehdottomasti tahtovan päästä määräajan kuluessa Paviaan, jos se olisi mahdollista, taikka kuolla, ellei se kävisi

päinsä, sanoi hän: Messer Torello, siitä, että te rakastatte hellästi vaimoanne ja pelkääte hänen joutuvan toiselle, en voi, Jumala sen tietää, teitä vähintäkään moittia. Sillä miten paljon naisia olenkaan nähnyt, on hän niistä se, jonka tavat, olemus ja käytös, puhumattakaan kauneudesta, joka on kuihtuva kukka, näyttävät minusta kiitettävimmiltä ja suurimman rakkauden arvoisilta. Minusta olisi ollut sangen mieleistä, jos olisimme saaneet, koska kerran kohtalo lähetti teidät tänne, elää tässä valtakunnassa, jonka hallitus on minun käsissäni, saman arvoisina herroina ne ajat, mitä te ja minä vielä elämme. Mutta kun Jumala kerran ei sitä minulle suonut, koska te saitte päähänne joko kuolla tai saapua määräaikana Paviaan, niin olisin edes toivonut, että olisin tiennyt sen ajoissa, jotta olisin voinut toimittaa teidät kotiinne sillä kunnialla, niin loistavasti ja sellaisen seurueen saattamana kuin arvonne vaatisi. Mutta kun ei sitäkään sallittu ja kun te yhä toivotte pääseväne sinne nyt heti, niin lähetän teidät sinne niinkuin voin, sillä tavalla kuin teille olen kertonut.

Siihen messer Torello sanoi: Herrani, tekonne ovat jo ilman sanojannekin näyttäneet teidän suopeutenne, jota minä en olisi mitenkään niin suuressa määrin ansainnut, joten minä elän ja kuolen varmana siitä, mitä vakuutatte, vaikkette olisi sitä sanonutkaan. Mutta koska nyt olen tehnyt päätökseni, niin rukoilen teitä, että se, mitä sanotte minulle tekevänne, tapahtuisi pian, sillä huomenna on viimeinen päivä, jolloin minua enää odotetaan.

Saladin vastasi, että se asia on aivan tarkoin järjestetty. Ja seuraavana päivänä hän, aikoen lähettää messer Torellon matkaan tulevana yönä, antoi varustaa eräasen suureen saliin ylen kauniin ja kallisarvoisen vuoteen patjoista, jotka olivat kaikki sikäläiseen tapaan samettia ja kultakangasta, ja antoi asettaa niiden päälle peitteen, johon oli kirjailtu eräänlaisia kuvioita mahdottoman isoista helmistä, ja kalliista jalokivistä, jotka sitten arvioitiin äärettömäksi aarteeksi, sekä kaksi sellaiseen vuoteeseen sopivaa pelusta.

Tämän tehtyään hän käski, että messer Torello, joka oli jo voimissaan, oli puettava saraseenilaiskuosiseen pukuun, kallisarvoisempaan ja kauniimpaan kuin kukaan lie milloinkaan nähnyt, sekä kiedottava hänen päähänsä yksi hänen pisimpiä liinojaan, sikäläiseen tapaan.

Ja kun oli jo myöhäinen hetki, niin Saladin meni useiden vasalliensa kanssa siihen huoneeseen, missä messer Torello oli, asettui istumaan hänen viereensä ja alkoi melkein kyyneliä vuodattaen puhua: Messer Torello, hetki, jolloin minun täytyy erota teistä, lähestyy, ja koska en voi teitä saattaa enkä lähettää saattojoukkoa, sillä sen tien laatu, jota tulette matkustamaan, ei sitä salli, niin täytyy minun hyvästellä teitä jo tässä huoneessa, ja sitä tarkoitusta varten tänne tulin. Ja sentähden minä pyydän teitä, ennenkuin jätän teidät Jumalan huomaan, että muistelisitte minua, sen rakkauden ja ystävyyden tähden, joka on välillämme. Ja jos on mahdollista, tulkaa katsomaan, kun olette järjestänyt asianne Lombardiassa, ainakin kerta minua ennenkuin aikamme loppuu, niin että voisin silloin, teidän näkemisestänne iloiten, korjata sen virheen, joka minun nyt täytyy teidän kiireenne tähden tehdä. Ja siihen tuloon saakka älköön olko epämieluisia teille tervehtiä minua kirjeillä ja anoa minulta kaikkea sellaista, mitä vaan toivotte. Sillä minä teen varmaan teille palveluksia mieluummin kuin ainoallekaan muulle kuolevaiselle.

Messer Torello ei voinut pidättää kyneleitään ja niiden estämänä hän vastasi ainoastaan muutamalla sanalla, että mahdotonta oli hänen milloinkaan unohtaa Saladinin hyviä töitä ja jaloutta, ja että hän varmasti tekee sen, mitä Saladin käskee, jos luoja hänelle aikaa antaa.

Sitten Saladin syleili ja suuteli häntä hellästi ja sanoi kyneleitä vuodattaen: Jumala matkallanne! sekä poistui huoneesta. Ja sen jälkeen ottivat muut vasallit jäähyväiset ja menivät Saladinin kanssa siihen saliin, johon tämä oli valmistanut vuoteen.

Mutta kun oli jo myöhä ja taikuri toivoi lähtöä ja kiiruhti, niin astui sisään lääkäri ja toi jotakin juomaa, jonka hän juotti messer Torellolle, uskotellen antavansa sitä hänelle vahvistukseksi. Eikä kauan kestänyt, niin messer Torello nukkui. Ja siten nukutettuna kannettiin hänet Saladinin käskystä sille kauniille vuoteelle, ja Saladin asetti siihen suuren, kauniin ja kallisarvoisen kruunun, johon hän teki sellaisen merkin, että ymmärrettiin selvästi Saladinin lähettäneen sen messer Torellon vaimolle. Sitten hän sovitti messer Torellon käteen sormuksen, johon oli juotettu niin loistava rubini, että se näytti palavalta soihdulta; sen arvoa saattoi tuskin arvata. Sen jälkeen antoi hän vyöttää hänen vyölleen sapelin, jonka kahvan kaunistuksia ei olisi helppo arvioida. Ja sitäpaitsi hän antoi kiinnittää hänen rintaansa soljen, jossa oli sellaisia helmiä, ettei niitä ole ennen nähty, ja paljon kalliita kiviä. Ja viimein hän tuotatti hänen kummallekin kupeelleen kaksi valtavaa kultamaljakkoa, jotka olivat täynnä dukaatinrahoja, sekä hänen ympärilleen helminauhoja ja sormuksia ja vöitä ja muita kalleuksia, joita kävisi pitkäksi luetella. Ja tämän tehtyään hän suuteli vielä kerran messer Torelloa ja sanoi taikurille, että hänen on nyt saatettava hänet kotiin. Ja samassa vuode Saladinin läsnäollessa katosi, ja Saladin jäi puhelemaan vasalliensa kanssa messer Torellosta.

Hänet oli jo asetettu, niinkuin hän oli pyytänyt, "Kultataivaan Pyhän Pietarin" kirkkoon Paviassa kaikkine yllämainittuine jalokivineen ja kaunistuksineen, ja nukkui vielä, kun suntio aamumessuun

soitettuaan astui kirkkoon kynttilä kädessä. Ja kun hän näki yhtäkkiä kalliin vuoteen, niin hän ei ainoastansa hämmästynyt, vaan peljästy suuresti, ja kääntyi takaisin ja pakeni. Apotti ja muut munkit näkivät hänen pakenevan ja kummastelivat sitä ja kysyivät häneltä syytä. Suntio sanoi sen. Oh, vastasi apotti, ethän ole enää lapsi, etkä ensi kertaa tässä kirkossa, antaaksesi itseäsi niin helposti peloitella. Menkäämme nyt katsomaan, mikä häntä säpsähytti.

He siis syyttivät lisää kynttilöitä, ja kun apotti kaikkien munkkiensa kanssa meni kirkkoon, näkivät he sen ihmeellisen ja kalliin vuoteen ja siinä ritarin nukkumassa. Ja kun he epäröiden ja arkoina katselivat jalokiviä, lähestymättä vuodetta vähääkään, niin tapahtui, että unijuoman voima loppui ja messer Torello heräsi ja huoautti syvään. Sen nähdessään munkit ja apottikin peljästyivät ja pakenivat kaikki huutaen: Herra armahda!

Messer Torello avasi silmänsä ja katseli ympärilleen, ja kun hän huomasi selvästi olevansa siellä, minne oli pyytänyt Saladinilta päästä, niin hän oli hyvin tyytyväinen. Sitten hän nousi istualleen ja katseli yksitellen, mitä hänellä oli ympärillään, ja jos hän jo ennenkin oli tuntenut Saladinin jalomielisyyden, niin nyt se näytti entistäkin suuremmalta ja hän huomasi sen uudessa muodossa. Sitten hän kuuli munkkien pakenevan, ja arvaten syyn, alkoi paikaltaan liikkumatta kutsua apottia nimeltä, ja pyysi, ettei hän pelkäisi, sillä hän oli messer Torello, hänen sisarenpoikansa. Tämän kuullessaan apotti peljästy yhä enemmän, sillä hän oli kuullut messer Torellon kuolleeksi monta kuukautta sitten. Mutta vähän ajan kuluttua hän rauhoittui tosi päätelmiä tehden, ja kun hän kuuli itseään yhä huudettavan, teki hän pyhän ristinmerkin ja meni hänen luokseen.

Hänelle sanoi messer Torello: Oi, isäni, mitä te pelkäätte. Minä elän, Jumalan kiitos, ja olen palannut tänne meren takaa.

Vaikka messer Torellolla oli iso parta ja arabialainen puku, niin tunsu apotti kuitenkin hänet jonkun ajan päästä, ja kun hän tuli asiasta aivan varmaksi, otti hän häntä kädestä ja sanoi: Poikani, ole tervetullut! Ja jatkoi: Sinun ei pidä ihmetellä meidän pelkoamme, sillä tässä kaupungissa ei ole ainoatakaan ihmistä, joka ei uskoisi varmasti, että sinä olet kuollut. Ja tiedän sanoa senkin, että madonna Adalieta, sinun vaimosi, on joutumassa sukulaisten pyyntöjen ja uhkausten vuoksi ja vasten tahtoaan uusiin naimisiin, ja tänä aamuna solmitaan avioliitto, ja häät ja kaikki, mitä juhliin tarvitaan, on valmistettu.

Messer Torello nousi kalliista vuoteestaan ja iloitsi tavattomasti apotin ja munkkien kanssa, mutta pyysi jokaista heistä, ettei tästä hänen paluustaan puhuttaisi kenellekään, ennenkuin hän oli toimittanut erään asian. Sitten hän antoi panna kalliit jalokivet säilöön ja kertoi apotille, mitä hänelle oli tähän hetkeen saakka tapahtunut. Apotti iloitsi hänen onnestaan ja kiitti hänen kanssaan Jumalaa.

Ja sen jälkeen messer Torello kysyi, kuka se hänen vaimonsa uusi sulhanen oli. Apotti sanoi sen. Silloin messer Torello sanoi: Ennenkuin saadaan tietää minun paluustani, aion nähdä, millainen on puolisoni käytös näissä häissä. Ja siksi toivon, vaikkei olekaan tapana hengellisten miesten mennä sellaisiin pitoihin, että minun tähteni järjestätte asiat niin, että menemme sinne.

Apotti sanoi, että hän tekee sen mielellään. Ja kun päivä valkeni, niin hän lähetti sanan sulhaselle, että hän haluaa tulla erään toverinsa kanssa hänen häihinsä. Ja ylimys vastasi, että se oli hänestä oikein mieleen.

Kun sitten tuli aterioimisen hetki, niin messer Torello lähti apotin kanssa, siinä puvussa, jossa hän oli, uuden sulhasen taloon. Siellä katsoivat kaikki, jotka hänet näkivät, häntä ihmetellen, mutta kukaan ei häntä tuntenut. Ja apotti sanoi kaikille, että hän oli saraseenilainen lähetti, jonka sultaani oli lähettänyt Ranskan kuninkaan luokse.

Messer Torello sijoitettiin sitten eräasen pöytään, joka oli juuri vastapäätä hänen vaimoansa, ja tätä katseli mies tavattomalla mielihyvällä, sillä hän näytti olevan suruissaan näiden häiden tähden. Vaimokin katseli jonkun kerran häntä, ei kuitenkaan niinkuin olisi hänet tuntenut, sillä sitä ei sallinut messer Torellon iso parta ja outo puku ja se varma luulo, että hänen miehensä oli kuollut.

Mutta kun messer Torellosta näytti olevan sopiva hetki koettaa, muistaisiko vaimo vielä häntä, niin hän otti käsille sormuksen, jonka Adalieta oli lahjoittanut hänelle silloin, kun hän lähti matkalle, kutsutti luokseen pojan, joka palveli pöydässä Adalietaa, ja sanoi hänelle: Sano puolestani morsiamelle, että meidän maassa on sellainen tapa, että jos joku ulkomaalainen, kuten minä olen täällä, aterioi nuoren parin pöydässä, niin on morsiamen, merkiksi siitä, että vieraan tulo pöytään miellyttää häntä, lähetettävä hänelle se malja, josta hän itse juo, viinillä täytettynä. Kun sitten vieras on juonut maljasta, minkä haluaa, sulkee hän kannen, ja morsian juo loput.

Poika vei sanan rouvalle, ja hienona, älykkäänä naisena, ja luullen, että vieras oli jokin mahtava herra, tahtoi tämä nyt osoittaa, että hänen tulonsa oli hänestä mieleen. Ja siksi hän käski pesemään

suuren kultamaljan, joka oli hänen edessään, täyttämään sen viinillä ja viemään ylimykselle. Ja niin tapahtui.

Messer Torello oli pistänyt vaimonsa sormuksen suuhunsa ja juodessaan hän teki niin, että pudotti sen kenenkään huomaamatta maljaan. Sitten hän jätti siihen vähän viiniä, sulki kannen ja lähetti maljan morsiamelle.

Madonna Adalieta otti sen ja noudattaakseen vieraansa maan tapaa aukaisi kannen ja nosti maljan huulilleen ja näki sormuksen, ja katsoi mitään sanomatta sitä jonkun aikaa. Ja tunnettuaan, että se oli sama, jonka hän oli antanut messer Torellole tämän lähtiessä, hän otti ja katsoi tarkoin miestä, jota hän oli luullut muukalaiseksi, ja tunsu hänet. Ja kuin heikkopäiseksi tullen hän kaatoi pöydän, joka oli hänen edessään, ja huusi: Tuo on minun herrani, tuo on varmasti messer Torello! Ja juoksi pöydän luo, jonka ääressä ritari istui, ja välittämättä vaatteistaan ja esineistä, jotka olivat pöydällä, hän heittäytyi pöydän toiselle puolelle ja syleili messer Torelloa niin hurjasti, ettei kukaan niistä jotka siellä olivat, saanut sanoilla eikä millään häntä irti miehensä kaulasta, ennenkuin messer Torello sanoi hänelle, että hän malttaisi nyt hiukan mieltään, sillä hän saisi pian tarpeeksi aikaa häntä halaella.

Silloin madonna Adalieta suoristihe, ja kun häät oli aivan keskeytyneet ja samalla tulleet osaksi entistään iloisemmiksi, koska oli saatu takaisin sellainen ritari, niin messer Torello pyysi hiljaisuutta, ja kaikki tyyntyivät.

Messer Torello kertoi nyt kaikille, mitä hänelle oli tapahtunut lähtöpäivästä tähän hetkeen saakka, ja lopetti pyytämällä, ettei ylimys, joka oli ottanut hänen naisensa vaimokseen, koska oli luullut hänen kuolleen, pahastuisi, jos hän itse nyt elossa olevana ottaakin hänet takaisin.

Äskeinen sulhanen, vaikka olikin hiukan nolattu, vastasi reippaasti ja ystävällisesti, että messer Torellolla oli valta tehdä sille, mikä hänen omaansa oli, mitä hän halusi.

Silloin antoi madonna Adalieta äskeiselle sulhaselle takaisin sormuksen ja kruunun, jotka oli häneltä saanut, ja sovitti käteensä sen, jonka oli maljasta ottanut, sekä päähänsä sultaanin lähettämän kruunun. Ja sitten lähtivät he pois siitä talosta, jossa olivat, ja menivät täydellä hääloistolla messer Torellon taloon. Ja siellä ilahuttivat he pitkällä ja riemullisella juhalla äsken surreita ystäviään, sukulaisiaan ja kaupunkilaisia, jotka katselivat messer Torelloa kuin ihmettä.

Messer Torello antoi sitten osan saamistaan kalliista aarteista herralle, joka oli saanut kustantaa häät, sekä apotille ja lukuisille muille. Ja kun hän oli useammallakin tavalla ilmoittanut Saladinille onnellisesta paluustaan isänmaahansa, pysyen hänen ystävänään ja palvelijanaan, niin eli hän vielä monta vuotta kelpo vaimonsa kanssa, harjoittaen anteliaisuutta enemmän kuin ikinä ennen.

Näin loppuivat siis messer Torellon ja hänen kalliin vaimonsa kärsimykset, ja sellainen oli heidän iloisen ja alttiin kohteliaisuutensa palkka. Niin koettavat monet muutkin tehdä, mutta vaikka heillä on siihen keinoja, tekevät he sen niin huonosti, että saamme maksaa heidän kohteliaisuudesta paljon enemmän kuin se ansaitseekaan, ennen kuin he sitä meille suovat. Jos he siis eivät saakaan palkkaa työstään, ei sitä sovi heidän itsensä eikä muidenkaan kummastella.

KYMMENES KERTOMUS.

Saluzzon maakreivi on alustalaistensa pyyntöjen tähden pakoitettu ottamaan vaimon, ja saadakseen sen mieleisensä, hän ottaa erään talonpojan tyttären, jonka kanssa hänelle syntyy kolme lasta. Hän uskottelee vaimolleen, että on surmauttanut nuo lapset. Sitten hän on kyllästyvinään vaimoonsa ja ottavinaan uuden, ja antaa tyttärensä palata kotiin muka sinä uutena ja karkoittaa vaimonsa paitasillaan pois. Mutta kun hän huomaa vaimonsa kaikissa kohtaloissa kärsivälliseksi, ottaa hän hänet rakkaampana kuin koskaan ennen takaisin kotiin, näyttää hänelle hänen suuret lapsensa ja kunnioittaa ja vaatii muitakin kunnioittamaan häntä markiisittarena.

Jo kauan aikaa sitten oli Saluzzojen maakreivillisen suvun päämiehenä nuorukainen nimeltä Gualtieri, joka, eläen ilman vaimoa ja lapsia, ei käyttänyt aikaansa mihinkään muuhun kuin linnustukseen ja metsästykseen eikä aikonutkaan ottaa vaimoa ja saada lapsia. Jossa suhteessa hän olikin sangen viisas.

Mutta se seikka ei miellyttänyt hänen vasallejaan, jotka monta kertaa pyysivät, että hän ottaisi vaimon, ettei hän jäisi perillisettä ja he itse ilman lääninherraa. Ja he tarjoutuivat etsimään hänelle

vaimoa ja sellaisesta isästä ja äidistä polveutuvaa, että hän voi toivoa hänestä hyvää ja olla häneen aivan tyytyväinen. Mutta Gualtieri vastasi heille: Ystäväni, te pakoitatte minua sellaiseen, jonka minä olin tosiaan päättänyt olla aina tekemättä, ajatellen kuinka vaikea asia on löytää sellaista, joka on tavoiltaan sovelias, ja miten suuri joukko päinvastaista lajia on, sekä kuinka kovaa on sen miehen elämä, joka yhtyy hänelle soveltumattomaan naiseen. Ja jos sanotte, että uskotte tuntevanne tyttäret isistä ja äideistä, ja päättelette siitä, että voitte antaa minulle sellaisen, joka minua miellyttää, niin hulluttelette. Sillä enpä ymmärrä laisinkaan, miten te voisitte tuntea isät tai tyttärien äitien luonteen salaisuudet; ja vaikkapa ne tuntisittekin, useinpa ovat tyttäret erilaisia kuin isät ja äidit. Mutta koska te välttämättä haluatte kietoa minut näihin kahleihin, niin tahdon taipua. Ja etten saisi syyttää muita kuin itseäni, jos huonosti onnistun, niin tahdon olla itse valitsijana. Mutta vakuutan samalla, että jos sitten ette kunnioita häntä, otinpa millaisen tahansa, kuin herratartanne ainakin, niin saatte omaksi vahingoksenne kokea, miten raskasta minun oli ottaa vaimo teidän pyynnöstänne vasten tahtoani.

Jalot vasallit vastasivat, että he ovat tyytyväisiä, kun hän vaan päättäisi ottaa vaimon.

Gualtieria olivat jo hyvän aikaa miellyttäneet erään köyhän tytön tavat, joka oli kotoisin eräästä hänen kartanonsa läheisestä kylästä. Ja koska tyttö oli tarpeeksi kaunis, niin hän ajatteli, että tuon kanssa hänen elämänsä pitäisi olla onnellista. Ja sentähden hän, sen enempiä etsimättä, päätti naida sen tytön, ja kun hän oli kutsuttanut luokseen hänen isänsä, sopi hän tämän kanssa, joka oli hyvin köyhä mies, että hän ottaa hänen tyttärensä vaimokseen.

Tämän tehtyään kokosi Gualtieri kaikki seudulla olevat ystävänsä ja sanoi heille: Ystäväni, teistä on ollut ja on mieleistä, että minä otan itselleni vaimon, ja minä olen nyt päättänyt sen tehdä, enemmän ollakseni teidän mieliksenne kuin omasta vaimon omistamisen halusta. Te tiedätte, mitä minulle lupasitte, nimittäin olla tyytyväisiä ja kunnioittaa herrattarena sitä, jonka minä otan, olipa hän mikä tahansa. Ja siksi on tullut aika, jolloin minä voin täyttää lupaukseni teille ja jolloin tahdon, että tekin pidätte sen minulle. Minä olen löytänyt sydämeni mukaisen tytön, aivan täältä läheltä, jonka minä aion ottaa vaimokseni ja tuoda jonkun päivän päästä kotiini. Ja siksi ajatelkaa kauniiden häiden valmistusta ja millä tavoin otatte hänet kunnioittaen vastaan, niin että saatan olla teidän lupauksenne yhtä tyytyväinen kuin te voitte olla minun.

Kunnon vasallit vastasivat kaikki iloissaan, että se on heistä mieleen ja että, olipa tyttö kuka tahansa, he ottavat hänet rouvana vastaan ja kunnioittavat häntä joka suhteessa herrattarenaan. Tämän jälkeen he ryhtyivät kaikki järjestämään kauniita, suuria ja iloisia juhlia, ja samoin teki myöskin Gualtieri. Hän valmistutti suurelliset ja kauniit juhlat ja kutsutti niihin paljon ystäviään ja tuttujaan ja aatelismiehiä ja muuta ympäristön väkeä. Ja sitäpaitsi hän antoi leikata ja tehdä paljon kauniita ja komeita pukuja, erään tytön mitalla, joka näytti hänestä saman kokoiselta kuin se tyttö, jonka hän oli päättänyt naida. Ja paitsi tätä hän hankki koruvyöt ja sormukset ja kalliin ja kauniin kruunun ja kaikkea muuta, mitä morsiamen varustuksiin kuuluu.

Ja kun tuli päivä, jolloin hän oli päättänyt viettää häänsä, nousi hän noin kaksi ja puoli tuntia auringon noususta ratsun selkään, ja samoin kaikki muut, jotka olivat tulleet hänelle osoittamaan kunnioitusta; ja kun kaikki oli tarpeelliseen kuntoon varustettu, sanoi hän: Herrat, aika on mennä morsianta noutamaan. Ja hän lähti koko seurueineen matkalle, ja he tulivat kylään sekä tytön isän talolle ja löysivät tytön, joka juuri palasi kiireesti kaivolta vettä noutamasta, mennäkseen sitten muiden naisten kanssa katsomaan Gualtierin morsiamen tuloa.

Kun Gualtieri hänet näki, niin huusi hän häntä nimeltä, joka oli Griselda, ja kysyi, missä hänen isänsä oli. Siihen tyttö vastasi häveliäästi: Herrani, hän on tuolla kotona.

Silloin Gualtieri laskeusi satulasta, käski kaikkien odottaa häntä ja meni yksin kurjaan majaan, jossa tapasi tytön isän, nimeltään Giannucolo, ja sanoi hänelle.

Minä olen tullut ottamaan vaimokseni Griseldaa, mutta ensin tahdon kysyä häneltä jotain sinun läsnäollessasi.

Ja sitten hän kysyi, koettaisiko Griselda, jos hän ottaisi hänet vaimoksensa, aina olla hänen mielikseen eikä närkästyä mistään seikasta, mitä mies sanoisi ja tekisikin, ja olisiko hän tottelevainen, ja paljon muita sellaisia kysymyksiä, joihin kaikkiin tyttö vastasi: Lupaan!

Silloin Gualtieri otti Griseldaa kädestä ja vei hänet ulos ja riisutti koko seurueensa ja kaikkien muiden läsnäollessa hänet alastomaksi; ja tuotettuaan ne vaatteet, jotka hän oli teettänyt, puetti heti Griseldan niihin ynnä jalkineihin, ja käski asettamaan hänen päähänsä, joka oli aivan sukimaton, kruunun ja sanoi tämän jälkeen kaikkien kummaksi: Herrat, tässä on se, jonka minä aion tehdä vaimokseni, jos hän tahtoo minut mieheksensä. Ja sitten hän kääntyi tytön puoleen, joka seiso i häpeissään ja arastellen paikallaan, ja sanoi hänelle: Griselda, tahdotko minut mieheksesi? Johon tämä vastasi: Herrani, tahdon. Ja Gualtieri sanoi: Ja minä tahdon sinut vaimokseni! Ja hän solmi kaikkien läsnäollessa kihlauksen tytön

kanssa.

Ja kun hän oli nostattanut morsiamensa ratsun selkään, vei hän hänet kunniakkaassa saatossa kotiinsa. Siellä vietettiin kauniit ja suuret häät ja sellaiset juhlat, kuin Gualtieri olisi ottanut Ranskan kuninkaan tyttären.

Nuori vaimo näyttikin siltä, kuin hän olisi pukujen keralla muuttunut sekä mieleltään että tavoiltaan. Hän oli, kuten jo sanoimme, kasvultaan ja muodoltaan kaunis, ja niinkuin hän oli kaunis, samoin muuttui hän miellyttäväksi, herttaiseksi ja hienotapaiseksikin, joten hän ei näyttänyt suinkaan Giannucolon tytöltä ja entiseltä lammaspaimenelta, vaan jonkun aatelisen herran tyttäreltä. Siten hämmästytti hän kaikki, jotka olivat hänet ennen tunteneet. Ja sitäpaitsi oli hän niin tottelevainen ja alamainen miehellensä, että Gualtieri piti itseään tyytyväisimpänä ja onnellisimpana ihmisenä koko maailmassa. Ja samoin oli hän miehensä alustalaisille niin ystävällinen ja niin lempeä, ettei ollut ketään, joka ei olisi häntä rakastanut enemmän kuin itseään ja mielellään kunnioittanut, ja kaikki rukoilivat hänelle hyvää ja onnea ja lisääntyvää arvoa. Ja nyt sanottiin, vaikka ennen oli ollut tapana sanoa, että Gualtieri ei tehnyt oikein viisaasti, kun otti hänet vaimokseen, että Gualtieri oli viisain ja selvänäköisin mies koko maailmassa, sillä kukaan muu kuin hän ei olisi koskaan tainnut huomata Griseldan jaloja avuja, jotka olivat kätkeytyt huonoihin vaatteihin ja talonpoikaiseen asuun.

Ja hyvinkin pian rouva sai aikaan sen, että ei ainoastaan hänen maakreivikunnassaan, vaan kaikkialla, ennenkuin pitkä aika oli kulunut, puhuttiin hänen kunnostaan ja hyvästä käytöksestään; ja jos hänen miestään oli jotenkin silloin moitittu, kun hän otti Griseldan vaimokseen, niin kääntyi sen puheen laatu nyt päinvastaiseksi.

Hän ei ollut elänyt kauan Gualtierin kanssa, kun hän tuli raskaaksi ja synnytti ajallansa tytön, josta Gualtieri oli sangen iloissaan. Mutta pian tämän jälkeen tuli Gualtierin mieleen omituinen ajatus, nimittäin koetella pitkällisellä kokeella ja sietämättömällä tavalla Griseldan kärsivällisyyttä. Ensin hän pisteli häntä puheilla, ollen muka kyllästynyt ja sanoen, että hänen vasallinsa ovat hyvin tyytymättömiä Griseldaan hänen sukuperänsä vuoksi, ja varsinkin nyt, kun he näkevät, että Griselda saa lapsia. Ja tytöstä, joka oli syntynyt, olivat he muka kovin harmissaan eivätkä osanneet siitä muuta kuin nurista.

Nämä sanat kuullessaan vastasi vaimo, muuttamatta ilmettä tai hyvää käytöstään millään tavalla: Herrani, tee minulle, mitä luulet kunniasi ja rauhasi vaativan, sillä minä olen kaikkeen tyytyväinen, koska tiedän olevani halpa heidän rinnallaan ja etten ollut kelvollinen tähän kunniaan, johon sinä hyvydessäsi minut korotit.

Tämä vastaus oli Gualtierista hyvin mieleinen, sillä hän huomasi, ettei Griselda ollut tullut lainkaan ylpeäksi kunniaista, jota hän ja muut olivat hänelle osoittaneet.

Vähän aikaa sen jälkeen hän puhui ylimalkaisin sanoin vaimolleen, etteivät alamaiset voineet sietää tuota Griseldan synnyttämää tyttöä, ja lähetti sitten Griseldan luo neuvomansa palvelijan, joka sanoi hyvin surullisen näköisenä: Madonna, jos en tahdo kuolla, niin täytyy minun tehdä niinkuin herrani minua käskää. Hän on käskenyt minun ottaa tämän teidän tyttärenne, joka ... minun ... eikä sanonut muuta.

Kun vaimo kuuli nämä sanat ja näki palvelijan kasvot sekä muisti miehensä puheet, ymmärsi hän, että palvelijaa oli käsketty tappamaan hänen lapsensa. Siksi hän otti sen heti kehdosta ja, suudeltuaan ja siunattuaan sitä, laski sen, vaikka tunsikin sydämessään suurta tuskaa, ilmettä muuttamatta palvelijan syliin ja sanoi: Kas tässä, täytä täsmällisesti se, mistä sinun ja minun herrani on sinulle käskenyt. Mutta älä heitä sitä paikkaan, jossa pedot ja linnut sen syövät, jollei hän nimenomaan niin käskenyt.

Kun palvelija oli ottanut lapsen ja ilmoittanut Gualtierille, mitä nainen oli sanonut, niin lähetti tämä, ihmetellen Griseldan kestävyyttä, hänet viemään sitä Bolognaan eräälle naissukulaiselleen, jonka hän pyysi sitä huolellisesti hoitamaan ja kasvattamaan, sanomatta koskaan, kenen lapsi se oli.

Tämän jälkeen tapahtui, että vaimo tuli uudestaan raskaaksi ja synnytti ajallansa poikalapsen, joka oli Gualtierista hyvin rakas. Mutta hänelle ei vielä riittänyt se, mitä hän oli tehnyt, vaan hän kidutti yhä julmimmilla puheilla vaimoaan, ja sanoi vihaisen näköisenä hänelle eräänä päivänä: Vaimo, sitten kun sinä sait tämän poikalapsen, en ole saanut enää tuokioksikaan rauhaa alustalaisiltani, niin kovasti he valittavat, että Giannucolon tyttärenpoika tulee minun jälkeeni heidän herrakseen. Siksi minä pelkään, että jos en tahdo itse tulla karkoitetuksi, minun on pakko tehdä sama kuin jo kerran ennen tein, ja viimein hyljätä sinut ja ottaa toinen vaimo.

Vaimo kuunteli häntä kärsivällisellä mielellä eikä vastannut muuta kuin: Herrani, ajattele tyydyttää itseäsi ja omia toivomuksiasi, minua älä lainkaan ajattele, sillä minusta ei ole mikään seikka mieluista, ellen näe sen olevan sinulle mieliksi.

Muutamien päivien päästä Gualtieri lähetti ottamaan pojan, samalla tavalla kuin oli lähettänyt

ottamaan tytönkin, ja uskotellen, että oli lapsen surmauttanut, toimitti sen samalla tavoin kasvatettavaksi Bolognaan niinkuin oli tehnyt tytöllekin. Tästä seikasta ei rouva näyttänyt ilmettäkään eikä sanonut muuta kuin oli työstä sanonut. Gualtieri ihmetteli tätä kovasti ja oli vakuutettu, ettei kukaan muu nainen olisi voinut tehdä sitä, mitä Griselda teki. Ja ellei hän olisi itse nähnyt, miten hellästi hän lapsiaan rakasti silloin, kun se oli hänen miehensä mieleen, niin olisi hän luullut, että Griselda teki välinpitämättömyydestä näin. Mutta nyt hän tiesi hänen tekevän sen älykkäänä naisena.

Gualtierin alustalaiset, jotka luulivat, että hän oli surmauttanut lapsensa, moittivat häntä kovasti ja pitivät julmana ihmisenä, mutta säälivät vaimoa sangen suuresti. Mutta tämä ei kuitenkaan sanonut koskaan naisille, jotka surkuttelivat häntä kuolleiden lasten tähden, muuta kuin että hänestä oli se soveliasta samoin kuin siitäkin, joka lapset siittänyt oli.

Mutta kun useita vuosia oli kulunut tyttären syntymästä, näytti Gualtierista olevan aika asettaa Griseldan kärsivällisyys viimeiselle koetukselle. Sentähden hän sanoi monien vasalliansa kuullen, ettei hän millään tavalla enää voi sietää Griselda vaimonansa, ja että hän tunsu nyt tehneensä pahoin ja lapsellisesti silloin, kun oli hänet ottanut. Ja siksi hän aikoi kaikin mokomin vaikuttaa paaviin, että tämä antaisi hänen ottaa toisen vaimon ja hyljätä Griseldan.

Siitä monet kelpo miehet moittivat häntä ankarasti, mutta hän ei vastannut heille muuta kuin että niin tulee käydä.

Kun vaimo kuunteli näitä seikkoja ja kun häntä näytti odottavan paluu isän kotiin, ehkäpä paimentamaan lampaita niinkuin hän ennenkin oli tehnyt, vieläpä sekin, että hänen oli nähtävä toisen omana mies, jolle hän toivoi pelkkää hyvää, niin hän suri itseksensä kovasti. Mutta niinkuin hän oli kärsinyt muutkin kohtalon vääryydet, niin päätti hän kestää tämänkin tyynin kasvoin.

Jonkun ajan päästä Gualtieri hankki väärennetyt kirjat Roomasta ja ilmoitti alamaisilleen, että paavi oli niissä antanut hänelle luvan ottaa toisen vaimon ja jättää Griseldan. Siksi hän, kutsuttuaan Griseldan eteensä, sanoi monien läsnäollessa hänelle: Vaimo, paavin minulle antamalla luvalla saan ottaa toisen vaimon ja hyljätä sinut. Ja koska minun esi-isäni ovat olleet näiden seutujen korkeaa aatelia ja herroja, kun taas sinun ovat aina olleet talonpoikia, niin tahdon, ettet sinä enää ole minun vaimoni, vaan menet takaisin Giannucolon luokse, niine myötäjäisinesi, jotka minulle toit. Ja minä otan sitten tänne toisen, jonka olen nähnyt itselleni soveliaammaksi.

Kun nainen nämä sanat kuuli, pidätti hän suurella ponnistuksella, vastoin naisen luonnetta, kyyneleensä ja vastasi: Herrani, minä olen aina tuntenut, ettei minun halpa säätyni sovi millään tavalla teidän aateluuteenne, ja siitä, että olen ollut luonanne, kiitän teitä ja Jumalaa, enkä ole koskaan ottanut enkä pitänyt sitä lahjana, vaan ainoastaan lainana. Teistä on soveliasta nyt ottaa se takaisin, ja minusta täytyy olla ja on soveliasta se teille antaa. Tässä on sormus, jolla minut kihlasitte, ottakaa se. Käskette, että minun on vietävä mukaani ne myötäjäiset, jotka teille toin; siihen ette tarvitse maksajaa enkä minä kukkaroa ja kantajaa, sillä en ole unohtanut, että alastonna minut saitte. Ja jos teistä on kunniallista, että kaikki näkevät sen ruumiin, jossa kannoin teidän siittämiänne lapsia, niin lähden alasti; mutta minä rukoilen teiltä, palkinnoksi neitsyydestä, jonka tänne toin, mutta jota en vie pois, että suvaisisitte minun ottaa ainoastaan yhden paidan myötäjäisten päällisiksi mukaani.

Gualtieri, jolla oli suurempi halu itkeä kuin mitään muuta, piti kuitenkin kasvonsa kylminä ja vastasi: No, ota sitten yksi paita.

Mikä oli väkeä ympärillä, kaikki rukoilivat Gualtieria, että hän lahjoittaisi Griseldalle yhden puvun, niin ettei naisen, joka oli ollut kolmetoista vuotta ja kauemminkin hänen vaimonaan, nähtäisi lähtevän niin köyhänä ja häpeällisesti hänen kodistansa, ainoastaan paita yllä. Mutta hukkaan menivät rukoukset, ja Griselda poistui Gualtierin kodista paitasillaan ja avojaloin ja avopäinkin, toivottaen kaikki Jumalan haltuun, ja palasi isänsä luokse, kaikkien niiden vuodattaessa kyyneleitä ja valittaessa, jotka hänet näkivät.

Giannucolo, joka ei ollut koskaan voinut uskoa todeksi, että Gualtieri pitäisi hänen tyttärensä aina vaimonaan, vaan oli joka päivä tätä odottanut, oli säilyttänyt ne vaatteet, jotka Griselda oli riisunut sinä aamuna, jolloin Gualtieri oli hänet ottanut vaimokseen. Niin ollen toi isä ne hänelle takaisin, ja kun Griselda oli pukeutunut niihin, ryhtyi hän jälleen isän kodin pikku askareihin, joita hän tavallisesti ennenkin teki, ja kesti lujamielisesti tämän vainoavan kohtalonsa hurjan hyökkäyksen.

Kun Gualtieri oli tämän tehnyt, uskotteli hän omaisilleen, että hän oli nyt ottanut erään Panagon kreivin tyttären. Ja teettäen suuria valmistuksia häitä varten lähetti hän sanomaan Griseldalle, että tämä tulisi hänen luoksensa, ja ilmoitti hänelle, kun hän oli tullut: Minä tuon nyt vaimokseni sen naisen, jonka olen äskettäin valinnut, ja aion osoittaa hänelle kunnioitusta hänen ensi kertaa tänne tullessaan. Ja sinä tiedät, ettei minulla ole täällä naisia, jotka osaisivat järjestää kamareita eikä tehdä monenmoista muuta, mitä sellaisiin juhliin tarvitaan. Ja siksi sinä, joka tunnet nämä kotiasiat paremmin kuin toiset,

valmistu tekemään, mitä siinä tehtävää on, ja kutsuta naisia, jotka parhaiksi näet, ja ota heitä vastaan niinkuin olisit täällä emäntänä. Sitten, häitten jäljestä, voit jälleen mennä kotiisi.

Vaikka nämä sanat olivat kuin puukonpistoja Griseldan sydämeen, koska hän ei ollut voinut masentaa rakkauttaan Gualtieria kohtaan niinkuin oli luopunut ulkonaisesta onnestansa, niin vastasi hän: Herrani, minä olen siihen aivan valmis. Ja hän tuli talonpoikaisissa ja karkeissa vaatteissaan taloon, josta oli vähän ennen paitasillaan lähtenyt, ja alkoi lakaista ja järjestellä huoneita ja antoi asettaa vuoteet ja verhoja saleihin ja huolehti keittiöstä ja ryhtyi käsiksi kaikkeen ikäänkuin olisi ollut talon halpa piika. Eikä hän hellittänyt, ennenkuin oli kaikki varannut ja järjestänyt niinkuin piti. Ja tämän jälkeen hän kutsutti Gualtierin puolesta kaikki seudun vallasnaiset, ja alkoi odottaa juhliä. Ja kun hääpäivä tuli, niin otti hän, vaikka hänellä olikin yllään vain köyhän vaatteet, hienosti, ylhäisen tavoin ja iloisin kasvoin vastaan kaikki naiset, jotka sinne tulivat.

Gualtieri oli antanut kasvattaa huolellisesti lapsiansa Bolognassa erään naissukulaisen luona, joka oli naimisissa Panagon kreivin suvussa, ja tyttö oli nyt kahdentoista vuoden iässä ja niin kaunis, ettei ole nähty missään vertaa, ja poika kuusi-vuotias. Ja Gualtieri oli lähettänyt sanan Bolognaan serkulleen ja pyytänyt, että hän suvaitsi tulla hänen tyttärensä ja poikansa kanssa Saluzzoon ja toimittaisi mukaansa matkaamaan kauniin ja arvokkaan seurueen. Ja serkun oli kaikille sanottava, että hän vei tyttöä Gualtierin vaimoksi, eikä millään tavalla ilmaistava kellekään, kuka tyttö oikeastaan oli.

Ylimys teki niinkuin maakreivi oli häntä pyytänyt ja lähti matkalle sekä saapui jonkun päivän kuluttua tytön ja hänen veljensä ja ylhäisen seurueen kanssa päivällisaikaan Saluzzoon, jossa hän näki kaikki maalaiset ja paljon ympäristön naapureja odottamassa tämän Gualtierin uuden vaimon tuloa.

Kun rouvat olivat ottaneet tyttären vastaan ja astuivat saliin, johon pöydät oli asetettu, niin tuli Griselda, siinä asussa kuin hän oli, iloisesti tyttärensä luo ja sanoi: Tervetuloa, minun rouvani! Naiset, jotka olivat pyytäneet hartaasti, mutta turhaan, Gualtieria, antamaan Griseldan olla jossakin kamarissa tai lainaamaan hänelle jonkin hänen entisistä puvuistaan, niin ettei hän esiintyisi tuollaisena vierasten edessä, sijoitettiin sitten pöytään ja alettiin heitä palvella. Tytärtä katselivat kaikki, ja jokainen sanoi, että Gualtieri oli tehnyt hyvän vaihtokaupan. Mutta toisten keralla kiitteli Griseldakin häntä paljon ja samoin hänen pikku veljeänsä. Gualtieri arveli nyt täydellisesti nähneensä kaiken sen kärsivällisyyden, mitä hän vaimoltaan toivoi, sillä hän huomasi, ettei uusi asiain tila häntä lainkaan muuttanut, sekä oli varma, ettei tämä johtunut järjen heikkoudesta, koska hän tunsu Griseldan hyvin älykkääksi naiseksi. Ja siksi näytti hänestä olevan aika päästää Griselda siitä katkeruudesta, jota hän varmaankin sydämeensä kätki, vaikka ulkomuoto olikin luja. Hän kutsutti siis Griseldan eteensä ja sanoi hymyillen hänelle kaikkien kuullen: Mitäs pidät meidän vaimostamme?

Herrani, vastasi Griselda, minusta hän on sangen hyvä, ja jos hän on yhtä viisas kuin kaunis, kuten luulen, niin epäilemättäkin voitte elää hänen kanssaan maailman onnellisimpana miehenä. Mutta minä rukoilen teitä niin paljon kuin taidan, ettette tuottaisi tälle sellaisia tuskia kuin tuotitte sille, joka oli ennen vaimonanne. Sillä melkein luulen, ettei hän jaksaisi niitä kestää, koska hän on nuorempi ja sitäpaitsi kasvatettu hyvälle päiville, kun taas se toinen oli lapsesta saakka tottunut vaivoihin.

Kun Gualtieri näki, että Griselda luuli ihan varmasti tytärtänsä hänen tulevaksi vaimokseen, eikä kuitenkaan puhunut millään lailla pahemmin kuin ennen, niin kutsui hän hänet viereensä istumaan ja sanoi: Griselda, nyt on sinun aika nauttia pitkän kärsivällisyytesi hedelmistä ja muiden, jotka ovat minua pitäneet julmana ja kieron ja petomaisena, nähdä, että minä tein sen, mitä tein, aiotussa tarkoituksessa. Sillä minä tahdoin opettaa sinua olemaan vaimona, ja heitä vaimoa ottamaan ja pitämään, sekä luoda itselleni ainaisen rauhan niin kauan kuin sinun kanssasi elän. Sitä en laisinkaan uskonut silloin saavani, kun otin vaimon, ja siksi minä, todistusta hankkiakseni, kidutin ja kiusasin sinua kaikilla niillä tavoilla kuin tiedät. Mutta koska nyt en milloinkaan ole huomannut sinun poikenneen sanoilla tai teoilla minun tahdostani, joten luulen saavani sinusta sen lohdutuksen, jota toivoin, niin aion antaa sinulle yhdessä tuokiossa takaisin kaiken, mitä monina sinulta riistin, ja korvata suurimmalla hellyydellä vaivat, joita sinulle tuotin. Ota siis iloisella mielellä tämä, jota luulit vaimokseni, sekä hänen veljensä, sinun ja minun lapsinamme. Ne ovat ne, jotka sinä ja monet muut uskoitte minun kauan sitten julmasti surmauttaneen. Ja minä olen sinun miehesi, joka rakastan sinua enemmän kuin mitään muuta, ja luulen voivani kehua, ettei ole ketään, joka voisi olla vaimoonsa niin tyytyväinen kuin minä.

Ja tämän sanottuaan hän syleili ja suuteli Griseldaa ja nousi hänen kanssaan, joka ilosta itki, ja meni sinne, jossa hänen tyttärensä istui, aivan hämmästyneenä siitä, mitä hän nyt oli kuullut. Ja he syleilivät tytärtään hellästi ja samoin hänen veljeään ja päästivät hänet ja monet, jotka siellä olivat, harhaluulosta.

Naiset nousivat ylen iloisissaan pöydästä ja menivät Griseldan kanssa kamariin, jossa riisuivat häneltä, nyt hyvillä enteillä, huonot vaatteet ja pukivat hänet yhteen hänen parhaita pukujaan sekä veivät hänet takaisin saliin ylhäisenä rouvana, jolta hän tosin näytti ryysyissäkin. Ja siellä syntyi lasten kanssa ihme riemu, ja kun kaikki olivat ylen iloisia tällaisesta tapahtumasta, niin jatkettiin huvia ja juhlaa monta

päivää ja moninkertaisesti. Ja kaikki kiittivät Gualtieria sangen viisaaksi, vaikka pitivätkin hänen kokeilujaan vaimollaan karvaina ja sietämättöminä, ja Griselda he pitivät älykkäämpänä kuin ketään muuta.

Panagon kreivi matkusti jonkun päivän kuluttua Bolognaan. Ja Gualtieri otti Giannucolon pois maantyöstä ja toimitti hänet appenaan parempaan asemaan, joten hän voi elää arvokkaasti ja tyytyväisenä, kunnes hän vanhana kuoli. Ja hän itse taas, naitettuaan ylhäiselle miehelle tyttärensä, eli Griseldan kanssa, jota hän kunnioitti aina niinkuin suinkin voi, pitkän aikaa ja tyytyväisenä.

Mitä voi tästä muuta sanoa kuin että köyhiinkin majoihin laskeikse taivaasta joskus jumalallista henkeä, yhtä hyvin kuin kuninkaallisiin perheisiin, jotka monesti sopisivat paremmin kaitsemaan sikoja kuin hallitsemaan ihmisiä. Kuka muu kuin Griselda olisi voinut kestää ei ainoastaan kyynelettömin, vaan jopa iloisinkin kasvoin Gualtierin ankaria ja ennenkuulumattomia kokeita? Tuolle miehelle ei olisi ehkä ollut pahimmaksi, jos hän olisi tavannut sellaisen naisen, että kun hän olisi ajanut hänet kotoa paitasillaan pois, hän olisi antanut toisen pöyhiä turkkiaan sillä tavalla, että siitä olisi ilmaantunut kaunis hamonen.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NOVELLEJA DECAMERONESTA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You

can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.